

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.7.22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.7.22

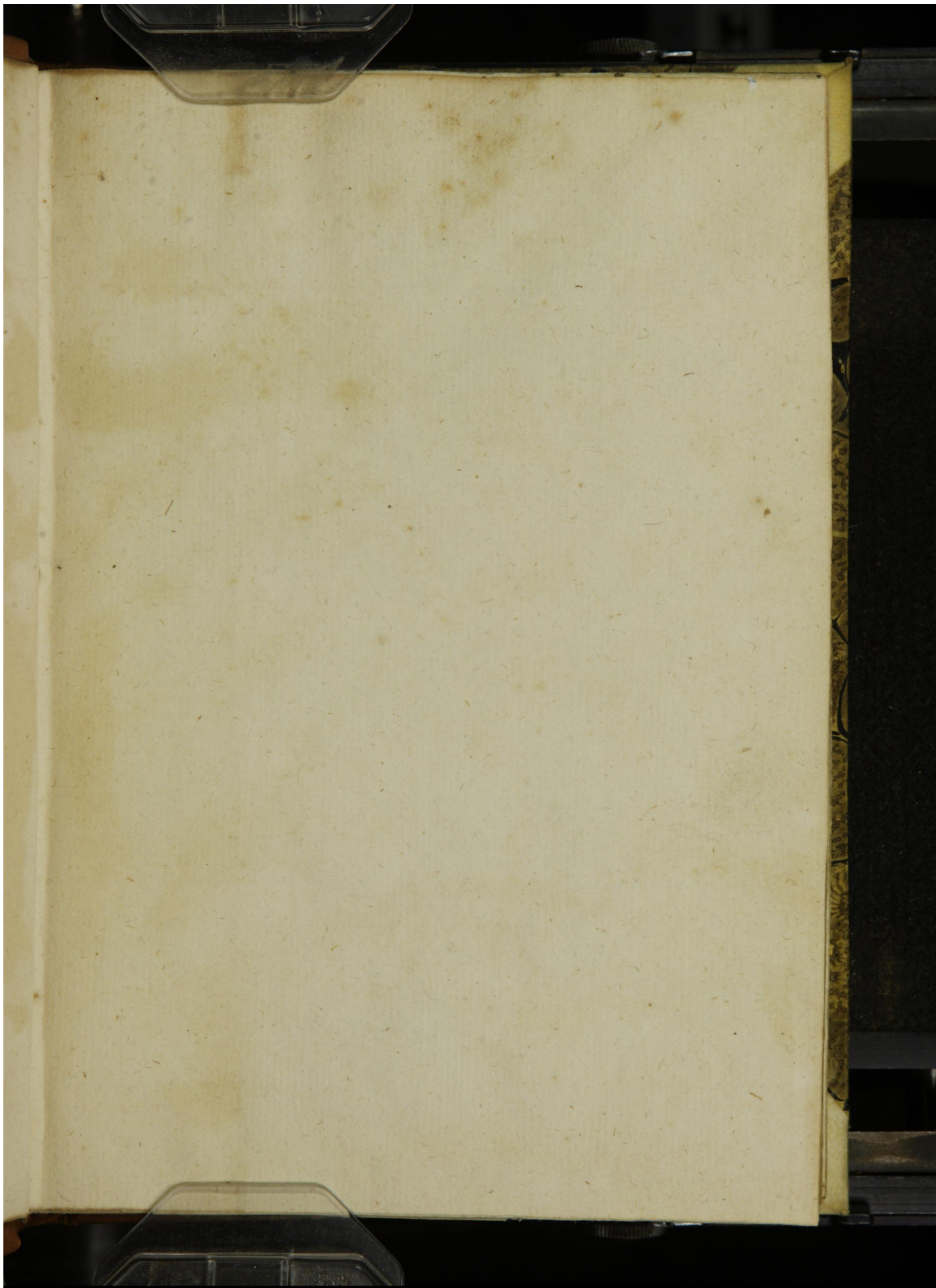
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.7.22

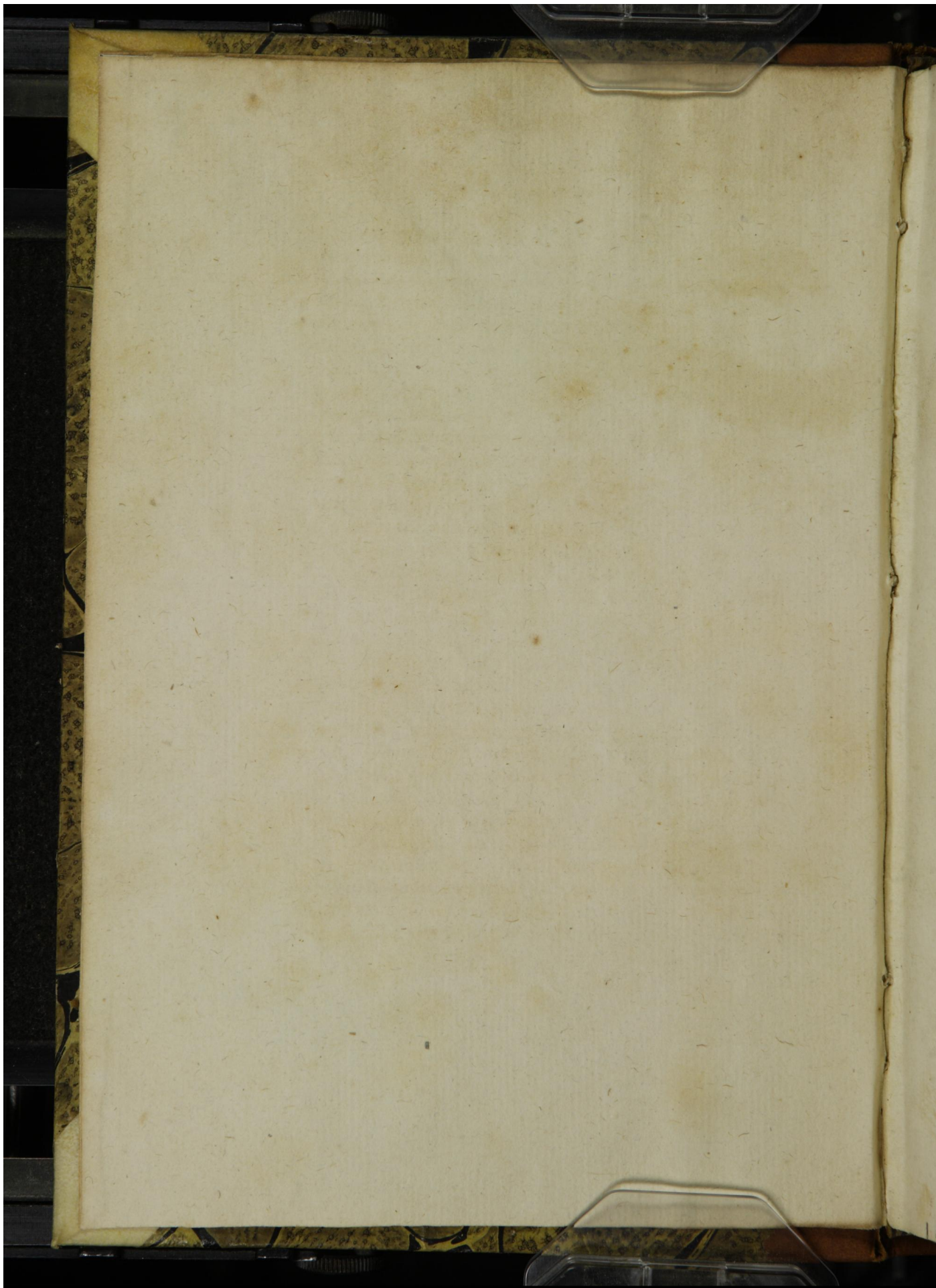

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.7.22

INCUNABULI
M
7
22
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

M. 7. 22

Prologus.

Incipiunt aphorismi excellentissimi Raby Moyse secundum doctrinam Galieni medicorum principis.

In nomine dei pii et misericordis cum quo adiuuo me
Ait Moyse filius seruuli dei israeliticus cordubensis
multas cōpilatōes cōpilauere multi sapientū uia apho-
rismorū in diuersis speciebus scientiarū et p̄ ceteris
scientiis hac uia indiget scientia metaphisice que licet
non sit difficilis quo ad intellectū: sicut sunt multe sciētie phisice.
nec quo ad cognitōem subiectorū sicut sunt aliquę scientie
ydiomatū p̄fectorū: est tamē difficillima quo ad multa que me-
dicum oportet scire et in mēoria semp habere. nec tamē omnia
sed solum spēalia que ī indiuiduis proxima sunt. ad omniū enī
cōprehensionē sicut probatū est iam nō attingit sciētia alicuius
Hec autē cōpilatōes uia aphoristica cōpilatę sunt facili cogni-
tōis et retentōis sine dubio. et ad sciendum et retinēdum mate-
rias necessarias suū adiuuāt addiscentē. Et ob hanc cām ypo-
crates precipuus medicorū cōpilauit suū librū diuulgarum de
aphorismis. Et multi etiā alii medicorū cōpilauerūt post eum te-
nentes eius uestigia aphorismos ut sunt aphorismi Rasis diuul-
gati et aphorismi Susi. et aphorismi Iohannis Mesue Damas-
sceni et aliorū. et est manifestum cuilibet prouidentū prouisiō-
ne māifesta q̄ quicūq; cōpilator cōpilauerit aphorismos in sciē-
tia aliqua non cōpilauit eos uelut sufficiētes ad cōprehendendū
omnes artis radices: sed uelut valde utiles et sufficiētes pre cete-
ris cōpilatōibus ad cōphendendum materias multas et diuersas
necnō et ad eas in memoria retinēdum. Et in summa cōpilator
quicunque cōpilauit aphorismos nō potuit p̄ ipsos omnia que
sunt necessaria sue scientie. Non ypocras in aphorismis suis
nec ebbussay alfarabī in omnibus hīs que cōpilauit uia apho-
rismorū nec alii qui minores illis fuere. Hec yero premisi
excusationē horū aphorismorū quos protuli in p̄senti libro eos
cōformās. nec dico me compilasse sed elegisse: quia collegi eos
ex verbis Galieni de oībus libris suis et ex eius verbis que di-
xit p̄ uiam cōplexionis in expositōe librorū ypocratis. Nec co-
arcto me in huiusmodi aphorismis sicut feci in libro quī bre-
a. i.

Prologus.

niariū dicit ad pbandū uerba Galieni ī eis sicut coartauī me ī
pripicio dicti libri. Et aphorismi quos collegi p maiori pte sūt
ex uerbis Galiei aut uerbis eius et ypocratis cōmixtis in expo
sitōe librorū ipsius ypocratis et aliqui ipsorum sunt ex uerbis
meis ad probatōem ipsorū. G. uerborū. Et id quod cōpūlit me
ad hoc est q̄ aphorismi intentio nō plene apparet nisi p exq̄si
tionē pluriū uerborū. G. in diuersis locis et sic collegi totam
intentionē aphorismi curiose et probaui eū speciali comproba
tione. Et quoniā scio plures ex hominibus esse ignorātes quā
scientes et plures inuidos quā beniuolos prouidi designare in
fine cuiuslibet aphorismi quē protuli p̄ticulam uerborū Galiei
in qua probatur ipse aphorismus. Vt si quis dubitauerit de ma
teria ipsius aut eius dispositōe recurrat ad illam p̄ticulam et ce
leriter ipam inueniet in p̄ticula ipsa et ipsum aphorismū totum
ex uerbis Galieni sine augmēto uel diminutōe aliqua aut mul
totiens materiā ipsius. etiā si sit p alia uerba et ipsa materia ibi
dem inuenta cessat dubitatio que p̄cessit. Nec debet aliquis im
pugnare me de eo quod doceo q̄ huiusmodi aphorismum dixit
Galienus in tali p̄ticula etiā si ipse ibidem fecerit mentionē de
materia ipsius aphorismi in alia p̄ticula uel epilogaui ipsum
in multis locis. Nam si mutauissem uel tacuisssem ipsum esse
in aliquo ipsorū locorū tūc possem iuste impugnari. Nomiare
etenī loca omnia sup̄flūū est. et in illo aliqua utilitas mime re
peritur. Verūtamen placuerūt mihi eius sermōs circa ipsam ma
teriam sepius repilogatā in eius dictis in aliquo ipsorū locorū
et eos cōprobaui. Nec possum ob hoc impugnari ab eo q̄ dicit
mihi cur designasti ipm aphorismū ī illa p̄ticula et nō ī alia. q̄a
intentio cuiuslibet cōpilantis aphorismos sicut dixi est nō cō
prehendere omia. Ceterū si pponit quis in aliquo istorū afforif
morū impugnare me et dicit quare scripsisti huiusmodi apho
rismū p̄re aliis. Si eum scripsisti ut sciatur iam diuulgatus est
et cognitus et scientibus huiusmodi artē nec indiget recordatō
ne. et similiter posset dicere alius ī alio aphorismo hoc quod pu
taui esse aliud nō est aliud quo ad me. Et similiter etiam pos
set dicere de alio aphorismo scripsisti hoc quasi ignotum, non

Prologus.

est eni ignotū ab aliquo medicorum.

Cui impugnatori talis datur respōsio. Qui elegit non elegit aliis sed sibiipsi. et ideo istos aphorismos elegi mihi quasi pro meoriali. et similiter p̄sunt cuiuscūq; mihi simili aut mihi infertori in sciētia: nec elegi eos ei qui est in gradu. G. aut sibi proximo: quia nō est mihi dubiū q̄ plures ex hiis aphorismis sūt apud multos preter me et plene sciūtur ab eis. Similiter quod puto alienū esse et ignotū a me non est ignotū aliis. et quod puto mihi esse incognitū ab aliis nō utiq; ignorat. Et licet ex his generet mihi imaginatio aliqua in certitudine aliquarū dispositionū uel improbatōe aliquorū nominū nō imaginatur alius tales imaginatōes omnino p̄fectus in arte. s. Et ego protuli sup his afforismis quedam dicta que circūspexi et ea meo nomine nominavi. et similiter protuli aliquos aphorismos aliquorum modernorū quos denotavi eorū noie qui eos inuenerūt. et eos aphorismos diuisi p̄ certū numerū p̄ticularū ut sit eorū facilis cognitio et inuentio eius quod requirit in eis. et feci eas viginti quinque particulas.

CParticula prima cōtinet aphorismos depēdentes a forma membrorū humāi corporis uirtutibus et opatōibus ipsorum.

CParticula. ii. cōtinet aphorismos depēdentes ab hūoribus.

CParticula. iii. continet aphorismos dependentes a radicibus et modis medicine artis.

CParticula. iiii. cōtinet aphorismos dependentes a pulsibus et ipsorum significationibus.

CParticula quinta cōtinet aphorismos depēdentes ab urinīs et ipsarum significatōibus.

CParticula sexta cōtinet aphorismos depēdentes a significationibus egritudinū specialium.

CPartic. vii. cōtinet aphōs depēdētes a cāis egritudinū spāliū

CParticula. viii. cōtinet aphorismos depēdentes a curatōibus egritudinū cōmuniter sumptarum.

CParticula nona cōtinet aphorismos dependentes a curatōibus egritudinū specialiter sumptarū.

CParticula. x. continet aphorismos dependentes a febris

CParticula. xi. cōtinet aphorismos dependentes a temporibus

a ii

egritudinum et crisiſibus.

¶ Particula duodecimã cõtinet aphoriſmos depêdêtes a purgatiõibus corporis p exitũ sanguinis factis.

¶ Particula. xiiii. cõtinet aphoriſmos depêdêtes a purgatiõibus corporis factis p medicinas ſolubiles.

¶ Particula. xliii. cõtinet aphoriſmos depêdêtes a purgatiõibus corporis factis p medicinas vomitiuas.

¶ Particula. xv. cõtinet aphoriſmos depêdêtes a chirurgia.

¶ Particula. xvi. cõtinet aphoriſmos depêdêtes a doloribus mulierum.

¶ Particula. xvii. continet aphoriſmos depêdêtes a conſilio ſanitatis.

¶ Particula. xviii. cõtinet aphoriſmos depêdêtes ab exercitiõ.

¶ Particula. xix. cõtinet aphoriſmos depêdêtes a balneo.

¶ Particula. xx. continet aphoriſmos depêdêtes a cibis et potibus.

¶ Particula. xxi. continet aphoriſmos depêdêtes a medicinis ſanis

¶ Parti. xxii. continet aphoriſmos dependentes a medicinis operatiõibus ſubſtantia ſua.

¶ Parti. xxiii. cõtinet aphoriſmos depêdêtes a diffinitõibus egritudinũ et nominũ medicinaliũ que non bene a medicis diſgnoſcuntur.

¶ Parti. xxiiii. cõtinet aphoriſmos dependentes a miraculis repertis in medicinalibus libris.

¶ Particula. xxv. cõtinet aphoriſmos dependentes a dictis Galieni dubiis.

Particula

p Articula prima incipit continēs aphorismos depēden-
tēs a forma mēbrorū humāi corpis virtutibus et ope-
ratōibus ipforū.

n Eruus qui lacerto cōiungit̃ ppter vim sensus et
motus a cerebro aut nuca cōiungit̃ omni lacerto
aut in capite ipsius aut in eo quod est inter caput
et mediū. et hic locus medius ē caput lacerti. vii.
iuuamentorū.

¶ Lacertus qui vocat̃ diafragma caput eius est mediū eius .
et est locus nerueus diafragmatis ubi cōiunguntur ptes ipsius
nerui . et extremitates diafragmatis sunt fines circūdantes ro-
tunditatem eius. xiii. iuuamentorū.

¶ Vene pulsatiles et nō pulsatiles que uicine sunt ad inuicem
et forte uena pulsabilis tangit uenā non pulsatilem in totū cor-
pus accedunt ex proximis locis sibi . et semp inuenies uenam
pulsatilem positā sub uena nō pulsatili excepto solo cerebro ad
quod uene pulsatiles accedunt ex superius ut sit motus spiritus
ad superiora uelox. et uene nō pulsatiles descendunt ad ipsum
ex inferius capitis ut fluxus nutrimenti ad cerebrū celeriter flu-
at. ix. iuuamentorū.

¶ Ad mēbra omnia accedunt uene pulsatiles et non pulsatiles
ex propinquiōribus locis sibi exceptis testiculis et māmillis
iter oīa alia mēbra ad que nō accedunt ex locis ppinquiōribus
sed a remotioribus ut sanguis mora sui plongatus in eis deco-
quatur sperma et lac pfecta decoctōe. xvi. iuuamentorū.

¶ Accedunt ad ossa uene nō pulsatiles uisum fugiētes et im-
possibile est inueniri in corpe aliquē lacertorū absque uena nō
pulsatili et pulsatili. et inueniri uenā pulsatilem in aliquo loco-
rum quin sit cum ea uena non pulsabilis. Sed ex uenis nō pul-
satilibus sunt aliquē septe cum quibus non inuenitur uena
pulsabilis. et sunt he prope cutim in manifesto corporis uideli-
cet in manibus pedibus et collo.

¶ Reticula orta ex uenis pulsatilibus et neruis pticularibus i-
miscentur ad inuicem. Et ideo cum spasmat̃ genus nerui cō-
patiūt̃ sibi uene pulsatiles in dolorem decimo pulsuum.

a iii

Prima.

Rotunda ligamēta ex cordis credit qui uon est sapiens in anotomia esse neruos. et nos ad cognitiouē cuiuslibet iporum non ueni nus nisi exercitio quod habuimus in anothomia. vi. ingenii.

Ex neruo aliquid non cōiungitur cartilagini neq; ligamēto neq; pinguedini neq; ossi nisi solūmodo dentibus inter omnia ossa quorū radicibus cōiungitur quidā neruus mollis. et simi/ liter non cōiungitur alicui glandularū que habētur loco reple tōis et sustētationis. sed glandulis quibus indigemus ad gene/ rationē humiditatis necessarie cōiungitur quidam neruus par uus quēadmodum cōiunguntur sibi arterie et uene. decimose/ xto iuuamentorum.

Corda mollior est ligamento et durior neruo et quantitas magnitudinis corporis corde est quanta magnitudo ligamenti et nerui simul. et in multis locis lacerti inuenio cordā decuple quātītatis corporis nerui ipsi lacerto in capite cōiungentis. Et omnis neruus est sensibilis et omne ligamentū insensibile. et omnis corda minus sensibilis quā neruus secūdm quātītātē que sibi cōiungitur ex ligamēto primo motuū lacertorum.

In corpore sunt tria instrumēta sibi similia in forma corpo rum. unū est neruus. aliud ligamentū. aliud corda. et corda est unū capitū lacerti et est nerueū. et eius procreatio est ex neruo et ligamēto et omnis neruus est rotundus distincta rotūditate. nō sic sunt omēs corde. quia quedam earū sunt rotunde et que dam parum late. et plura ligamētorum lata sunt quēadmodum sunt pellicule prima particula Galieni supra opinionē Hypo. et Pla.

Pellicule omnes sunt in statu subtilitatis et molliciei. sed li gamenta secūdm magis sunt dura et grossa. Et aliqua ligamē torum sunt inter naturā nerui et cartilaginis. neq; pellicula ne q; neruus neq; corda in aliquo locorum est secundum duritiē ligamenti adeo q; qui est ex neruis durior ad cordis duriciem non ascendit. Eadem particula.

Ista tria instrumenta neruus scilicet corda et ligamentum omnia sunt alba et solida sanguine carentia et ea dissoluta resol uūtur in fila in longum producta exceptis ligamenti multe du

Particula .i.

riciei que dissoluta in fila nullatenus possunt solui. Eadem particula.

Lacertus est instrumentum ad motum tantum et non est instrumentum ad sensum. et omnis motus uoluntarius non fit nisi cum lacerto et sentit lacertus: sentitque id quod non est lacertus quoniam omne cui neruus coniungitur sentit etiam si non sit in eo motus uoluntarius. eadem particula.

Ligamenta quibus colligantur lacerti cum ossibus generant pelliculas operientes lacertos et mittunt reticula ex se interius et in carnem lacerti. Eadem particula.

Omnis corda coniungitur ossi magis: sed non omnis lacertus terminatur in corda. quia lacertus mouens linguam et mouens labia et mouens oculos non inuenitur in aliquo ipsorum corda quia non mouet ossa. Et secundum magis membra faciei mouentur uoluntarie et ipsa ossa sunt immobilia non indigentia cordis. Eadem particula.

Qui habet uenarum capita quibus decurrit cibus a parte concaui epatis ad partem gibbi strictam in opilationem epatis cito cadit. tercio ciborum.

Compositio corporum in ultimo extimatorum est composita ex membris inequalis complexionis sicut cum stomachus est calidus ualde et cerebrum frigidum. et simile cum pulmo et totum pectus est frigidum et stomachus calidus: et multoties est humidum contrarium et similiter cum omnia membra sint frigida et epas calidum. et hoc est in membris omnibus attendendum tercio ciborum.

In esse magno cuiuslibet loci corporis indigentis ut coniungatur capiti dicri ossis neruus uel corda facit neruus ipse uel corda necessario aliquod horum trium: aut signum aut foramen aut inuolutionem desuper et non coniungitur supra gibbositate ossis omnino discohoperti aliquis istorum. Et omnes nerui corde et uene positi in locis ossium signatorum cooperiuntur pelliculis fortibus et conseruantur ab eis secundo inuamentorum.

In uenis pulsatilibus et non pulsatilibus sanguis et spiritus sunt calidi. sed ille qui est in uenis pulsatilibus sanguis est modicus et subtilis proximus nature fumi.

Particula

Et ille qui est in uenis nō pulsatilibus spūs ē modicus et nebulosus. et uene pulsatiles totius corpis sūt penetrabiles ad uenas nō pulsatiles recipiētes ab inuicē sanguinē et spiritū p meatus inuisibiles et strictos sexto iuuamētorū. Et dixit in ipsa particula iuuamētorū. In pulsu uene pulsatiles ministrāt cordi constrictionem sui.

¶ Subtilius quod est in corpe et leuius ē spūs. et secūdo post eū est fumositas. et tercio post predicta est sanguis perfecta digestionē digestus tercio iuuamētorum.

¶ Mēbra aliqua credunt in corpe vnū esse que in ueritate sūt duo sicut cerebrū lingua maxilla pulmo pectus et matrix et alia his similia. quia in latere dextro cuiuslibet illorū numerus partiū equalis est numero earū que sunt in latere sinistro. que partes sunt equales in quātitate grossitudine subtilitate et colore. et tota natura earū nunq̄ permutat sicut generis uenarū pulsatiliū et nō pulsatiliū. et nerui quicqd ex eis cōiungit vni lateri est simile ei quod cōiungit lateri reliquo. particula sexta de adiutorio creatoris

¶ Lingua quāuis appareat vnū in aspectu ipsa in ueritate sūt duo. quia vni medietati eius p longitudinem cōiungūtur uene pulsatiles et nō pulsatiles. et uerius sibi spēalis et similiter lat certo partis relique neque penetrat eundē lacertum vēa nō pulsatis neq̄ pulsatis neq̄ neruus a dextro latere ad sinistrum nec ecōuerso. xi. iuuamētorum.

¶ Cum est necesse nobis facere longū iter cum paruo neruo vel nostri prepositi est mouere lacertū forti motu fortificatur ille paruus neruus cū corpore grossiori corpore ipsius nerui. et est ad simile substantie nerui. et si videres eum crederes ipsum neruū rotundum et crederes ipsum cōiunctū ipsi neruo et cum eo solidatū. nec ē cōiunctū eidē neruo nec cū eo solidatū. et cū ingrossatur neruus p ipsam substantiā videt q̄ neruus qui extenditur post eam ē rotundus rotunditate magna primo motu lacertorum.

¶ Ait Moyses. Sūmarie collegi ex sermōe. G. in his quatuor motibus q̄ voluntas cū mittit virtutē aiālem ad neruū versus lacertū suū yolēs p illū plicare aliquod mēbrū retrahit ille la-

certus circa sui principiū et statim plicat membrū. et similiter cū voluerit q̄ membrū extēdat et erigat extēdit volūtas illum la certū cum lacerto sibi opposito et tēdunt simul. Et cum cessat opatio volūtatē vniuersaliter nec mittit ad lacertū virtutē omni no remanet lacertus simul rebus ceteris cōgelatis. et tēdit per suam ponderositatē naturalē cū eo esse cui adheret ad inferius tanq̄ membrū mortuū. et hic motus denotatur ab eo lacerto. nec ē ex opatōe eius lacerti. nec ē inter motus volūtarios numeratur. sed motus extēfionis ē voluntarius et ē motus in lacerto p latitudinē. et iō cū uoluntas uoluerit extendere membrū plicatū facit cessare uirtutē aialem a lacerto qui se retraxerat et mittit eādē virtutē ad lacertū sibi oppositū et statim plicatur ille op positus et extēditur primus qui plicauerat membrū. quia non remanet in eo uirtus prohibēs. et cum voluimus summā tēfio nem operatur virtus aialis tēfionē lacerti in summo.

¶ Omnis lacertus extēdit aliquod membrū et extēdit illud cum est plicatū. et similiter omnis lacertus plicat illud et plicat illud cū est extensum. et membrū plicatur per lacertum interiorē et ex tenditur per exteriorē. et ideo si incidatur aliquis eorum ces sabunt ipsi duo motus simul. quoniā non remāet retrahens et extēdens. sed tamē remanet in una positionū secundū lacertū euadentē qui opatur ipsam positōm. Eadem particula.

¶ Figure inter mediā et ultimā figurā sūt semper figure mē brorū nostrorū dum dormimus. et operatio lacerti nō cessat in eis sed in dormiēte ex ebrietate aut forti labore aut defectione oīa mēbra corpis sui sunt dissoluta sūma dissolutōe. et in sanis lacertus est in figura mediā et mēbra sunt perfecte quiesca secū do motum lacertorum.

¶ Lacertus qui est in nate et qui est in uesica et qui est in dia/ fragmate quilibet eorū ē rotūdus. sed qui ē prope uesicā et pro pe nates nō sunt pcreati ad expulsōm superfluitatum sicut pu/ tauerūt aliq. sed pcreati sunt ad retentōm earū. et sunt retētiui p̄hibētes fluxū supfluitatū extra tps earū. sed cū stimulat eos uolūtas cessant a retētiōe et a p̄hibitōe et expellit tunc superflui rates uirtus expulsīua nturalis et adiuuat eā operatio lacerti q̄ ē supra ventrē et tēfio diafragmatis spissa. Eadem particula.

Prima

Cum diafragma opatione lacerti retractiua uel coadunatiua retrahitur ingreditur spiritus et cū opatōe lacerti extensiua extenditur egreditur spiritus . et cum retrahitur lacertus uentris rātū at lacertus qui ē ifra costas rātū egredit spūs . Eadē p̄tic .

C Diafragma solum opatur ingressum et egressum spiritus . sed egressum spūs p̄ uolentiam lacertus qui est intra costas et q̄ a collo uenit ad pectus p̄ spatulas opat̄ p̄io motuū lacertorū

C Quilibet lacertorū defert os sibi cōiunctū ac si deferret lapidem . et dum existit foris nō fatigatur ab eo . et multoties nō sentit pondus eius etiā sensu modico . et cum debilis est sentit pondus eius et grauatur eius pōdere adeo q̄ desiderat eius dissepationē a se et affectat mutare illud de figura in figuram . et hoc est qd̄ egrū puocat mutare figurā mēbrorū suorū i t̄pis mīmo et nō p̄mittit eū tēre i figura una mēbra sua . i . mot . lacer .

C Operatōes omniū lacertorū tempe somni quiescūt . et operatio solius lacerti mouētis pectus remāet in statu suo . v . sciarū .

C Non mireris de genere dormientiū qui opant̄ multotiens actōes uoluntarias ut loquī clamare ambulare et uoluere se delatere ad latus . quia uigilans opatur actōes ad quas non est intentus adeo q̄ ābulat p̄ uia p̄destinatā ad locū et ābulat oblitus et nescit quo rēdit donec perficit totā uia p̄io motuū lacertorū .

C Ait Moyses in affirmatōe omniū actionū uoluntariarū quas operatur dormiēs et oblitus . Dilatauit se . G . in ista particula uerbis suis nec assignauit causam i ip̄is nec soluit dubitationē quā se soluere intromisit et cōfessus ē p̄plexitatē et dubitatōem suā in ip̄is motibus dicēs . quāuis ignorē cām ip̄sarū et nō celauit quod erat manifestū . Ego uero nūc dico qualiter cessat uolūtas a dormiēte et oblito cū mouet̄ motibus uolūtariis et assigno cām i ip̄is sub cōpendio in p̄logis sequētibus sicut patet bit post euigilantiā in ip̄is . Prologus primus . motus uoluntarii sequūt̄ mēoriā imaginatōis uisus sicut cū mouet̄ ad inspicendū aliquā ex stellis . et sequūt̄ aliquā imaginatiōem sicut cū hō polluit̄ mediātē imaginatōe alicuius p̄sone et sequūt̄ naturā sensus sicut motus hōis ē cū pūgit̄ a pulice . Prologus secundus . oēs motus uolūtarii oīm aiāliū sequūt̄ imaginatōem uel sensū . Prologus tercius . sciēdū ē q̄ uirtus imaginatiua agit opatōem suā p̄fctē et cōplete t̄pe somni . et similiter forma imagina

Particula

tois q̄ ē i' imaginatōe alicuius obliti agit opatōem suā ēt si alicuius rei alterius recorder. Prologus quartus. notoriū ē q̄ sensus i' aiali tpe sōni nō cessat sicut pbauit. G. i' priā pticula. sed ē diminutus et similis uirtuti alicuius q̄ dissolutus a forti labore q̄escit. et post hos plogos patebit tibi q̄ qcquid dixit. G. de opatōibus dormiētū seq̄r uirtutē imaginariā aut naturam sensus. q̄ dormiēs statim q̄ claritas accedit ad eius oculos aut audit magnū sonitū aut pūgit aculeo aut occupat corpus ipsius magno calore aut magno frigore aut famescit aut sinit euigilat. et similiter cū doler unū latus uoluit se ad aliud. et hi oēs motus sequuntur naturā. et nō uideat tibi difficile de statu ebrii aut apoplectici q̄ nō euigilant ab aliquo istorū q̄ tales infirmi sūt et non sani et in dormiēte nō cessant actiōes uolūtarie oio sed sequūt sanā mēoriā ipsius. Vnde ambulatio dormiētis et obliti extra ppositū suū sequit formā imaginatōis imaginatā primitus ab eo tēpore quo uigilabat is q̄ nūc dormit aut tpe ppositi eius q̄ nunc est oblitus. ¶ Actionū et locutionū quas opamur cū pposito tpe scitis nos ipsi recordamur cū eas prius egerimus. sed nō ē sic de actiōibus et locutiōibus ebriorū et mētecaptorū fortiter q̄ hi nō recordant eorū postquā sunt liberati ēt si eas ad eorū mēoriā reducamus: Eadē pricula. ¶ Aut Moises huius causa ē quia uirtus mēorialis cū ē incolumis id q̄d necesse ē cōseruari recōmēdat cū pposito cōseruatie uirtuti. et cōseruatia uirtus cōseruatōe magna cōseruat id q̄d cū pposito sibi deponit a memoriali uirtute. ¶ Qui cōseruat aliquid i' māibus suis dū dormiūt significāt māifeste q̄ motus retractōis remāsit in lacertis digitorū collectorū supra puū corpus. et cōiūctiō maxillarū tpe sōni sanorū significat uerā opatōem retractōis lacertorū ipsarū et simile significat lacertus circūdans expulsuū supsluitatū cū opatōem suā ualida uirtute in dormiētibus opat. secūdo motuū lacertorū. ¶ Cerebrū hēt sp̄ motū retractōis et extēsiōis currentē cursu pōderis pulsus ad modū motus arteriarū et cordis et hoc māifeste appet i' fātibus et pueris et i' aiali cuius cerebrū ē discoptū a craneo q̄ cū clamāt inflat cerebrū totū et dērescit et putaq̄ cā huius ē calor aditus ex forti clamore q̄ pellit sbām cerebri ad supius et eā depōit ad inferius et p extēsiōē cerebri trahit aer p nares et p eius detractiōem premit qcqd in eo est su

Prima.

perfluitatis fumose uel aliarum superfluitatū et expellitur ab eo eius calore semp incolumi remanente particula. vi. de odoratu

Pellicula cerebri subtilis adheret cerebro cū continuitate et pellicula grossa et dura est discreta aut pellicula subtili. nec inter eas est aliqua cōiunctio nisi inquantū penetrant ab aliquibus uēis. et pellicula dura est perforata foraminibus rectis ad modum colatorii et illis foraminibus euaporat et mundificatur fumolitas pfecta mūdificatōe per ingressum et egressum aeris Sed os quod defendit cerebrum ex ea parte que accedit faciei et pallato est concauum. et anothomici uocāt ipsum colatoriū. nam eius foramina sunt recta quēadmodum sunt foramina colatorii. Sed foramia eius sunt inequaliū meatuū ad modū spongie ut aer nimis frigidus cum attrahit non ingrediatur ad uentricos cerebri recte. v. iii. iuuamentorum.

Inter os summitatis pallati et pelliculam cerebri duram est rethe contextum ex arteriis et illud subingreditur totum cerebrū excepto parū. et in hoc rethe sunt plures tunice in aspectu similes pluribus retibus piscatorū que. s. vnū super aliud sunt extēsa ut sanguis mora sui in eis decoquat et subtilietur et ad uētricos cerebri decoctus trāseat et subtilis. ix. iuuamētorū.

Nucha corpus molle quod egreditur a cerebro p omēs iuncturas spine circūdatur eisdem pelliculis quibus circūdatur cerebrum. et una pellicula adheret relique. et he circūdant sisach inuoluto super eis ex pte exteriori quasi tota pellicula forti et dura de genere nerui ut defendat ipsum fortitudine uirtutis et duricie sua. xiii. iuuamētorū.

Sensus gustus et tactus in lingua est ab vno neruo tantū et est ille qui procedit ex pari tertio nerui cerebri. et accidit multo tiēs q̄ ledit sensus gustus et nō ledit sensus tactus lingue ab ipsa lesiōe. et causa huius ē. quia sensus gustus eget uirtutis iuuamine maiori q̄ sensus tactus.

Quicquid nuce est ex pte supiori ē melius et nobilius illo quod ē ex parte inferiori quarto scientiarū.

Nobilius instrumētorū uerbi ē lingua. et nobiliora instrumēta uocis sūt guttur et lacertus mouēs ipm et neruus q̄ ad ipsū lacertū uirtutē a cerebro mittit. quarto scientiarum.

¶ Particula.

¶ Interius uuee tunice molle ē et tractabile vt suscipiat hūditatem cristallinā sicut humiditatē spongia et humiditas subtilis et ipsa est albuginea fuit posita et diffusa supra humiditatē cristallinā diuidens id quod resultat a cornea et cristallina in foraminibus uuee. Et tunica cornea lucēs tāquā speculum est extēsa super id quod est exterius de humiditate cristallina que egreditur vitrea hūditate. x. iuuamētorum.

¶ Incisio pellicularū cerebrū circūdatium et similiter incisio alii cuius ex corpe cerebri non nocet aiali in aliquo. sed cū puenit incisio ad uentres eius amittit tunc animal voluntarios motus omnes. secūdo anotomie viuorū. Genera motus in corpore aialis que sensus inuenit sunt duo. s. motus voluntarius et motus cordis et arteriarū et est tertiū genus motus existens in uenis non pulsatilibus quod nō inuenit sensus nec est necesse vt hic de illo mentio fiat. Par. vi. de rigore et tremore.

¶ Ait Moyles hic motus tertius de quo hic fit mentio est ille quem. G. in tertia probauit pticula libri sui de uirtutibus naturalibus : et est quia uene non pulsatiles aliquādo mouentur ad attractionē nutrimenti. et aliquādo mouētur motu cōtrario ad expulsionē alicuius quod est in ipsis p eandem viā. et ad probationē horum se circa hec in ipsa pticula dilatauit.

¶ Quia iuēimus q̄ matrīx vesica et cistissellis oēs attrahunt et expellunt quodlibet p vnū p̄priū collum nō est mirum si natura expellit ad stomacū et uenas supfluitates corpis multas. Et accidit multotiēs ppter longā famē q̄ stomachus cibum ab epate ad se trahit illis uenis quibus trāsmittit ab eo ad epar cibus que uene medie sunt inter epar et ptes stomaci vniuersas.

¶ Cum vero i stomacho et eius ptibz est cibus multus ipm ad epar mittūt. et cum stomachus inanitus est et cibo eget attrahit iterū uenis ipsis. tertio uirtutum.

¶ Gressus pficit p motum et getē et pedes sunt instrumenta quietis et crura et cosse sunt instrumēta motus. tertio inuamentorum.

¶ Pulmo est instrumentū spiritus et vocis. et omne aial quod non attrahit aerem per os et nares caret pulmone et caret cellu

Prima

la dextra ex cellulis cordis ad locū pulmonis creata. xvi. iuuamentorum.

¶ Forma stomaci est rotūda in longū pducta. et ex ea parte q̄ uicinat spine est lata. et inferior pars eius in homine est latior superiori. et epar circūdat et regit cum suis pennis. sicut cū ali quid regitur et circūdatur diginis. Et oppositus est sibi splen ex parte sinistra. et fundus stomaci tendit ad partē dextram. et a parte superiori est spina et lacertus extensus supra ipsam. et a parte anteriori est siphac quod ipsum cooperit et calefacit. iiii. iuuamentorū.

¶ Sifac est cōpositū ex duabus nūcis solidis et subtilibus una superposita alteri et ex arteriis et uenis et pinguedine non modica. Et in corpore aialis aliquid rarius et siccius sifac minie inuenit. quarto iuuamētorū. Supra stomacū est siphac circum dans eius tunicā carneā exteriorem et siphac colligatur ad spinam. et ex hoc format cibus. et ex eo etiā format pellicula cooperiens epar colligans et circūdans illud et quasi pellis ipsum munies. et ex eo etiam formant pellicule splenis uesice renū et intestinorū quarto iuuamentorū.

¶ Stomachus et intestina ex duobus nutriūtur. primū ē cibus qui in eos ingredit et digerit. secūdum est id quod ab epate trahūt quarto iuuamētorum. ¶ Stomachus postquā replet cibus secūdū sufficientē quātitatē et colligit in suis tunicis eos quod ex eis melius ē sibi attrahit et expellit a se id quod residuū est quēadmodū est fex secūdum naturalem quātitatē. et simile in testinorū quodlibet opatur. tertio uirtutum.

¶ Inspice et cognosce cibatiōis ordines ēē tres per tēpora sui Primus est additio corpi stomaci ex cibo quousq̄ satiat in de/ scēsu cibi ad stomacū et mora sui in illo ad suscipiēdā digōem quo tpe ad epar aliqd fluit cibi. secūdus est additio tunicis in/ testinorū et substātie epatis ex cibo in trāsitu cibi ad intestina in qbus parū morat et fluxu sui ex inde ad epar ad digōem in illo suscipiēdā. et hoc tēpe id cibi quod prio corpori stōaci ad ditū est cōsolidat et cōiungit sibi. Tercius ē cibatio mēbroū omniū cibo cōuerso similiter mēbris singulis in trāsitu cibi ad ea mēbra in quibus suscipit digōem et hoc tpe cōiungit et so

¶ Particula

lidat^r intestinis et epati id cibi quod additū ē eis tpe secūdo tercio nutritum.

C Digestio q̄ fit in stomacho ē q̄dam spēs de spēbus mutatiōis et digō q̄ fit in uenis ē spēs de spēbus mutatiōis. Et eodē mō ē digō q̄ fit i quolibet mēbrorū. et post istā terciā spēm mutatiōis est mutatiō quarta q̄ dicit^r similitudinaria. et nomē similitudinis extra nomē nutrimenti est. sed unus est eorū effectus sexto morborum et accidentium.

C Zirbus est ex mēbris qbus nō indigemus ad cōseruationē uite. et utilitas eius in corpore est modica. sed q̄a in eo inueniūtur arterie et uene oportet nos cauere ne aliqd ex eo incidat. q̄ si forte egrediat^r parum sanguis liget^r prius supra ipsum et postea incidatur. vi. ingenii.

C Corpus splenis est molle et cauernosū ad similitudinē spōgie in quo sunt multe arterie ad calefaciendū ipsū et digerendū grossū hūorem quē ipse attrahit et ad expellendū a se fumosam superfluitatē in eo generatā maliciā hūoris in ipm decurrentis et grossitie sui quarto iuuamentorum

C Ren dexter est eleuatus adeo q̄ in aliquo aīaliū magnorum suppoit sibi renē sinistrā et unus nō impedit reliquū ad attritiōm et si recte diametro opponant^r quinto iuuamentorum.

C Ad uesicā et cistimfellis accedunt uene q̄ eos nutriūt preter uenas qbus attrahunt^r superfluitates. q̄a superfluitas q̄ ad eos accedit ē sola et pura nullā habēs admixtiōm et accedit ad collū cistimfellis spēaliter arteria q̄dam uena et nervus et q̄libet eorū in corpore cistimfellis per se diuidit^r et fit simile in uesica quinto iuuamenti membrorum.

C Matrix est de genere nerui et ē dura. et fctē sunt in muliere due matrices tēdentes ad unū pricipiū. et illud est collū matricis et corpus matricis exterius circūdat^r pellicula q̄ cōiungit ipsas duas matrices in loco uno ad quem cū peruenerit ligat eas. et facte sunt similiter in muliere due māmille quarū q̄libet deseruit cuilibet pti matricis. Et unū de mirabilibus q̄ in creaturis reperiūtur est repertio equalitatis numeri cellularum matricis ad numerū cellularū māmillarū in quolibet aīali et numeri māmillarū ad numerū filiorū, xiiii. iuuamentorum;

Prima.

C Inter uesicā et matricē nō est aliqua drīa. sed uesica est durior et est pximior generi nerui et iō eius apostemata sunt quo ad pulsatiōem matricis apatibus duriora. xvi. pulsuum.

Quattuor membra sunt que habēt duas tunicas uidelicet meri stomachus omnia intestina et omēs arterie exceptis his specialiter que sunt in pulmone. et sunt quattuor mēbra habētia unicā tunicam et sunt cistifellis uesica matrix et omnes uene nō pulsatiles exceptis his specialiter que sunt in pulmone. primo et secundo uirtutum naturalū. et. vi. iuuamēti mēbrorū.

Procreatio uirge est ex ossibus pectinis. s. ex supeminētibus quēadmodum sunt ligamēta: et differt a ligamētis in concauitate ut cito repleatur tendat et induretur. deinde molliat et laxet et hic neruus cōcauus si uis potes eū nomīare neruū. uel alio noīe. s. uirgam. et eius plantatio distat ab ano et meatu spermatidis ē in eo ex parte inferiori productus in longum p mediū eius. xv. iuuamētorum.

C In pellicula āborū renū est qdam neruus quēadmodū neruus splenis epatis et cistifellis. nam et ad hec omīa mēbra accedunt nerui parui cōiuncti pelliculis que sunt sup ea extensa. Sed ad uesicā accedunt nerui magni ad hoc ut sit sensus eius subtilior et uelocior. et omnia predicta mēbra muniūtur pelliculis procedentibus a siphac extenso supra uentrem. xv. iuuamētorum.

Humiditates decurrentes et opīlantes corpa ualde solida generant dolores magis in eis q̄ in membris his cōtrariis. quia illa magis rēduntur. et illam rētionem sequit augumētatio dolorū et ideo dolores uesice sunt fortiores doloribus matricis etiam si inueniantur ipsa duo membra equaliter habere materiā. xvi. iuuamētorum.

C Lacertus manuū pedū et faciei cū tendit fit gibbosus propter duriciē ossium sub eo existentū faciēs supeminētiā in medio coadunatiōis sui: et dum dissoluit et retrahit explanatur et accidit lacerto pectoris et uentris. contrariū huius quod accidit lacerto manuū et pedum. s. q̄ cum hic tenditur explanatur. quia reperit sub se corpa mollia quibus cōpressis tempe tensio nis abscondit gibbositas in locis concavis. et cum laxatur fit

Particula

gibbosus. quia apparet eius supeminetia et egreditur. prius motum lacertorum.

¶ Motus vniuscuiusque lacerti ad sui principium est vnus ex motibus lacerti videlicet retractiuus uel coadunatiuus et motus manuum uel capitis non est vnus motus lacerti sed plures et plurius lacertorum. quorum quilibet motum suum sine aliquo opatur. Eadem particula.

¶ Virtus que est in spermate cum ex sanguine producit materiam utilem ad faciendum os et ad faciendum neruum. et similiter ad faciendum membra omnia similes partes habetia dicitur virtus generatiua. quia generat et producit materiam que prius non inueniebatur. et noietur etiam ipsa virtus imutatiua. et cum virtus spermatis informat dictam materiam et ex ea facit os talis quantitatis et talis forme. et similiter omnia membra habetia similes partes dicitur uirtus informatiua. et ipsa est que habet principium intellectuale post principia naturalia. et virtus spermatis que augmentat illud os paruum uel neruum paruum donec crescat et augmetur dicitur virtus augmentatiua. et uirtus spermatis que nutrit membrum donec augmentat et reparat id quod dissoluit ex eo dicitur uirtus nutritiua que perficitur quattuor uirtutibus. scilicet appetitiua retentiua immutata. et expulsiua et imutatiua que dicitur digestiua non perficit nisi actione solidatiua et similitudinaria. prius uirtutum naturalium.

¶ Donec fetus est in matrice generatiua et informatiua dominatur et uirtus nutritiua et augmentatiua deseruiunt eis. sed post partum quousque puenitur ad statum iuuetutis uirtus nutritiua et uirtus augmentatiua dominatur. et generatiua et informatiua ad iuuant et deseruiunt eis. et post statum iuuetutis cessant augmentatiua et informatiua et remanet nutritiua usque ad finem uite primo uirtutum naturalium.

¶ Villi cuiuslibet intestinorum sunt rotundi et per latum in eorum tunicis adinuicem inuoluti ut contentum intestinorum supra quod inuoluta sunt colligant. nec sunt rerum aliquid attractiui. Et villorum stomaci aliqui extensi sunt per longitudinem propter attractionem. et aliqui propter expulsionem per latitudinem sunt extensi textio uirtutum.

Explicit particula prima incipit particula secunda continens aphorismos

Secunda

rimos ab humoribus dependentes.

Anguis ē quedā massa humorū oīm p dispositōm naturalem in epate generatā . et denoiatur a sanguie ppter suā habundantiā sanguinis et eius dominū sup aliquos humores . et est id quod euacuatur p flobotomiā et scarificationem . Et cum dicimus q in corpore sunt humores quatuor . s. sanguis flegma colera citrina et colera nigra : non intelligimus tunc p sanguinē ipsam massam humorū quatuor : sed intelligimus illum qui cōprehēdit p imaginationē et hūoribus aliis nō est mixtus . quarto expositōis eius i secūda epidimiarū

¶ Sicut inuenitur in lacte humiditas aquosa quasi lauatura grosse partis in eo existētis ita inuenitur in omnibus humoribus humiditas aquosa subtilis inequalis qualitatis a qualitate naturali eius humoris cuius est aquositas . et deterior aquositas tibus est aquositas colere nigre : et minus mala est aquositas citrine : et lōge minus mala ea est aquositas flegmatis . et calidior et melior est aquositas sanguinis pinguosa . secūdo expositōis eius in sexto epidimiarū .

¶ Colera citrina clara uel nō et similiter que est caliditatis domināts adeo q est sicut uitellum oui generatur in uenis et arteriis . Sed in ventre aliquādo generatur colera uiridis sicut color porri et sicut eris erugo indici coloris subtilis . Parti . sexta de colera nigra .

¶ Colera grossa rubea clara est quam quidam uocāt similem uitello ouorum . Et fortasse uides eam plus humidam et minus rubeam . et illa est que nominatur proprie citrina . et forte uidet ei permixtum flegma subtile aut humiditātē aquosam . Et est genus aliud colere cuius color est color porri . et multotiēs quidē generatur hec colera in stomaco propter cibos nō recipiētes in stomaco digestionē sicut sunt sica cepe et porri . et forte generatur hec colera in uenis propter calorē naturalem . et effundit ab hiis aut ad stomacū aut ad intestina . Expositōe eius in secūda pronosticorum .

¶ Egreditur p uomitum colera rubea sicut color arsenici rubei . et dicit colera arsenicea et egreditur ipsa colera similis arsenico per secessum prima expositōis eius in .vi. epidimiarum .

¶ Omnē hūorem frigidum qui est in corpe nos uocamus flet

Particula.

gma. et hic humor habet multos modos quorū unus est frigidus ualde qui generat dolores fortissimos. et assimilatur per aspectū uirro liquefacto. et hic modus uitreus hēt secū aliquid saporis acetosi. Et alius modus ē qui cū ab hūoribus emittit per ex creatōem et sputa habet secū dulcedinē sensibilem et nō ē pure frigidus ppter sui dulcedinē. Est et tercius qui sentit ab eo qui ipsum expuit acidū. et hic est magis frigidus q̄ uitreus et frigidior q̄ dulcis. Est et alius modus falsus qui accidit aut ex causa putrefactōis sue aut ex causa humiditatis aquose false sibi cōmixte. secundo febrium.

Cum decoquitur cibus in epate supfluitas ipsius similis spu/ me supeminēti in musto dicitur colera citrina naturalis. et que residet in fundo feci similis dicitur colera nigra. et hoc ē uerum cū corpus est dispositū dispositōe naturali. Cū autē ē extra naturā tūc colera citrina fit similis uitellis ouorū in colore et grossitie. hoc ideo. q̄ tūc huius colera inflāmatur et adurit igneo calore. Et alie oēs spēs colere sunt quasi medie inter ipsas secūdo uirtutū naturalium.

CSplen et fel mūdificāt sanguinem. et q̄libet eorū attrahit a sanguine de colera et melācolia ad se mēsuratā quātitatē qualitatē q̄ si irēt p totū corpus nocerent ei et remaneret in eo qcquid ex eis ē nimis grossū et terreū. Et in sūma qcquid nō pōt immutari ab epate attrahit sibi splen et qd remāet postea ex eo tpate grossitiei et digōi trāsīt ad totū corpus. q̄ sanguis ē necessarius mēbris pluribus ob grossitiē. et ita est iudicādum de colera citrina secūdo uirtutū naturalium.

CSpecierū colere aliqua ē naturalis q̄ pdest aiali et aliqua extra naturā q̄ nō pdest. et ita ē de flegmate. Quod enī dulce ex ipso ē pdest aiali q̄ ē naturale et quod ē ex eo accidū uel falsū nō pdest. accidū uero accipit aliqd ex secūda digōe q̄ ē in epate. Salsū nō ē corruptū et qd nō digerit a priā digōe q̄ fit in stōaco hūorū aliquis nō fit naturalis. secūdo uirtutū naturalium.

CIn stōaco fortassis colligitur chimus flāticus uel colericus et flegma est modis pluribus. est enim aliud acidum aliud salsum. aliud dulce et aliud insipidum. et est etiam aliud molle subtile. et aliud grossum uiscosum. et aliud aptum ad dissolutionē

Particula

et diuisione. Et eodē modo est de colera rubea et citrina que cre-
scit et decrescit in rubedine et citrinitate. et similiter ē de specie-
bus colere que in corporibus egrotantium generantur. primo ex
positionis libri ciborum.

¶ Colere citrine uirtus est calida et sicca. et colere nigre uir-
tus frigida ē et sicca. et flegmatis frigida et humida. et quilibet
istorū humorū decurrit quādoq; ad mēbra purus et solus sine
admixture aliqua. et multoties decurrūt admixti simul. secun-
do morborū et accidentiū.

¶ Horū humorū aliqui cōmifcentur adinuicē et impossibile
est inueniri aliquem istorū parū quin sit admixtus cum aliquo
nisi raro. primo morborū et accidentiū.

¶ Cum dicimus humores flegmaticos intelligimus per hoc
omnes humores quorū cōplexioni frigiditas et humiditas do-
minatur. et cū dicimus hūores melancolicos intelligimus oēs
humores in quibus domiatur frigiditas et siccitas. et de humor-
ibus flegmaticis et melancolicis reperiūtur plurimi aphorismi
qui determināt quēlibet hūorū spēaliter et per se. tercio sciārū.

¶ Differentia iter colerā nigrā et oēs chimos nigros egredientes
multoties p uomitū et fluxū est qā in colera nigra sentit p gu-
stum et odoratū acetositas et ponticitas manifesta aut utraq; si-
mul ad quā non accedunt musce. et cū proicit ex ea aliquid su-
pra terrā accidit ex ea sicut accidit ex forti aceto in cuius substā-
tia est aliqua grossitudo. et hec generat spēaliter i corpibus egro-
tantium. sed in omnibus chimis nigris nō sentit aliquis sapor
nec fugiūt ab eis musce. nec terra āpullat ex eis. et si uocamus
aliquādo melancoliā que generat in corpibus sanis colerā nī-
gram non intelligimus de illa que est supius noiata. Particula sexta de colera nigra.

¶ Melācolia que ē similis amurce sanguis et eius feci et ē val-
de grossa sicut fex vinuca cum aduritur in febre adurenti facit
uenire in terra ampullas etiā si cum ea modicū sit acetositatis.
et hunc cōsueui vocare humorē melancolicū p sanguinē melan-
colicum. et que est in istis termis nō debet uocari colera nigra
tercio sciētiarum.

¶ Egritudines accidentes ex melācolia sunt cancer elephācia

*Humor aliquando purus
vixit solus sine ad-
mixture vixit in mēbris*

*In po. vixit in mēbris
laxia pura*

Secunda.

scabies excoariatio cutis febris quartana melancolia et grossities
splenis. tercio expositionis ciborum.

Chimus humor grossus quēadmodū est ille qui apparet in
urina febricitatis ex multa indigestiōe, et qui descēdit in uria
alicuius sani nimis laborātis et comedentis cibaria dura diffici
lis digestionis assimilatur saniei. Et est inter cos differentia. qā
ille humor grossus non fetet nec est uiscosus sed ei est in subi
stātia et colore similis. primo Expositōis ciborum.

Operatio stomaci cum sit vna non potest sufficere duabus
operationibus aliis dominātibus in corpe infantis que sunt au
gmentū et nutrimentum cum attrahunt corpora eorum cibum
ex stomaci eorū antequā eius digestio in ipsīs cōsumetur. et
ideo in ipsīs supfluitas augmentatur. Prima crisis.

Proprietas humoris colerici citrini est desiccare sicut desici
cat aqua salsa uel aqua marina. et hac de causa sifacia uenarū
cterici sunt sicca etiā si sit sine febre et pulsus eius est durus
et paruus. xii. pulsuum.

Humor pungitiuus existens in stomaco cum est de genet
re colere citrine ex causa leuitatis sue ascendit uersus os sto
maci. et cum humor pūgitiuus existens in stomaco est porreus
aut acetosus aut falsus descēdit ad cōcauitatē uillorū stomaci:
nec ascendit nec supeminet in eius ore.

Descēdit ad partes ani humor ex humoribus acutis qui ē
si sit horribilis retinet et eius exitus prohibetur. et tunc reuer
titur humor et ascendit sursum et generat in stomaco puncturā
replet caput fumositatibus et eas impellit ad stomacū. Et simili
ter accidit multotiens ex uentositate retenta petenti exitum per
inferiora que reuertitur et superiora petit. sexto morborum et
accidentium.

Superfluitas cum decurrit ad aliquod membrorū et putre
fit ibi augmentatur malicia et fumositas eius et corrūpit quod
accedit ad membra postea ex cibo etiā si bonus et utilis sit ci
bus ipse. secūdo morborū et accidentium.

Quecunque superfluitates in corpore resident putrescunt
putrefactōe manifesta aliqua in breui tempore et aliqua in lon
go. et cum perueniunt ad huiusmodi statum pungunt coleram

Particula

propter sui putredinem et mutât qualitatem eius et fit tûc puni-
giniua et corrosiua. et ipsius colere expulsio affectatur cistifel-
lis eam expellit ad epar per collum suû per quod retraxerat ipsam. tercio uirtutum.

¶ Frequens indigestio cibi siue bonus sit siue malus est mag-
ne uirtutis ad generatione chimii mali. et ad generationem egri-
tudinum. chimus uero malus generatus ex malo cibo peior est
malo chimo qui generatus est ex cibo bono. Particula sexta de
cibo bono et malo.

¶ Chimorû malorum modi sunt duo. unus ex cibo subtili ali-
us ex cibo grosso. sed qui est ex cibo subtili generat egritudi-
nes acutas et alias quâplures egritudines. et cum decurrit ad
aliquod membrorum generat erisipilam et apostema quod di-
citur formica et multas alias passiones. Et qui est ex cibo gross-
so generat dolorê renum. asma et sclerosim epatis et splenis.

¶ Chimii ipsius grossitieii cû misceat colera nigra generat câ-
cros excoriationem cutis febrem quartanam melancoliam et fa-
ciei deformationem et emoroydas. Particula de bono cibo et
malo.

¶ Chimii dominâtes quâtitatiue et qualitatiue sunt quattuor
scilicet flegma colera citrina colera nigra et sanguinis aqua. ex
positione eius in prima aphorismorum.

¶ Ex solo flegmate inter alios humores non generatur colera
nigra etiam si sibi caloris fortis et adurentis dominiû misceat
Expositione eius in secunda uentorum.

¶ Flegmatis generatio est calore corporis. quia cum stomat-
cus propter fortitudinem caloris non pôit digerere cibos quos
côtinet flegma in stomaco augmentatur. Expositione eius supra
librum de doloribus mulierum.

¶ Superfluitas nigra minor est omnibus supfluitatibus. et
superfluitas citrina est maior nigra. et superfluitas aquosa satis
maior est his duabus. quinto iuuamentorum.

¶ Ex humore melancolico naturali cum proicitur in terra ali-
quid non fit ebullitio neq; ampulla. et cum peruenit ad hûc sta-
tum fit extra naturam per adustionem quam exquisiuit ab ex-

Tertia.

traneo calore. et tunc corruptus est ipse melancolicus humor.
secundo virtutum naturalium.

Explicit particula secunda incipit tertia continens aphorismos
dependentes a radicibus et modis medicine artis.

Etatibus omnibus melior et temperatior est etas adul-
torum. Expositio eius in humana natura.

Etas adultorum est que consistit inter quartūdeci-
mū et uigesimalū quintum annum. Expositione eius in quinto
aphorismorum.

Etas senectutis et etas senii est frigida et sicca. et diuiditur
seniū a senectute termino cognito superfluitate humida scilicet
quam habet senium cum manifesta defectione actionū totius
corporis. Particula sexta de pituita.

Corpus uirorū omniū purum et mundum a superfluitati-
bus et rebus ipsum impellentibus inspirat et expirat spiritu bo-
no. Corpus uero mulieris loca uenarum cuius stricta sunt et
impedita a pinguedine carne tenera et superfluitatibus fleg-
matis a quo nihil euaporat per cutim ipsius strictitate et den-
sitate contrarium. xi. pulsuum.

Velox resolutio corporum purorum bona est eis bonitate
magna ad aptandum quicquid egritudinis accidit corporibus
eorum. et ad aptandum complexionēs suas permutatas et ad
aptandum multas et grossas superfluitates suas decimoquarto
pulsuum.

Corporibus raris accidunt egritudines quarum causa est
ex extrinseco sepe et egritudinum quarum causa est ex humo-
rum superfluitatibus accidit eis raro. corporibus uero densis
contrarium. Particula. vi. de meliori forma.

Cum ad aliquod membrorum siue ex debilitate siue ex alia
causa aliquid sanguinis defluit siue sit modicum siue sit mul-
tum accidit ex illo in membro ipso apostema calidum etiam
si corpus minime sit repletum. Particula sexta de fibro-
tomia.

Particula

Cum augmentatur caro pinguedo uel chimi in corpore alius cuius ultra solitam quantitatem et remanet uirtus in suo primo statu accidit corpori necessario debilitas motus. quia motor rei mansit in suo statu primo. et sunt res que uirtutē aggrauāt augmētare. Par. vi. de multitudine.

Captiora corpora ad receptionē spasmī sunt corpora puerorum propter debilitatē corporis nerui in eis. et omnino sepe accidit eis hec egritudo ex modica causa. et ei minus quā aliis est nocitiua. Expositione eius in prima epidimiarū.

Corpora rara sunt debiliora et magis durantiā sana et cum egrotantur facile cōualescunt. corpora uero densa cōtrariū: secundā expositione eius in tertia ciborum.

C Virtutē cōstituti in senio impossibile est fortem esse. et medici qui putauerūt pueros habere uirtutē debilem in hac sententiā errauerunt. Part. sexta de flobotomia.

C Longioris uite homines secundum indigentiam suarū cōplexionum sunt homines humide cōplexionis. quoniam hii sunt corporū magis sanorū et fortiū in longeuitate senii quā alii in eadem etate cōstituti dūmodo studeāt purgare corpora sua a superfluitatibus per exercitium et ingressionem balnei ante cibū et expulsionem urine et egestionis tempore congruo et purgare capita per gargarisationem et masticationem quādoq. quia superfluitates in corporibus dominorum cōplexionis huiusmodi calide et humide generantur. vi. consilii sanitatis.

C Omnibus complexionibus petor est complexio sicca. quoniam illud quod accidit senibus propter longitudinē temporis reperitur in istis ab eodem principio et sanitati illorum quorū complexio declinat ad siccitatem usus uenereus est contrarius et nocius. vi. consilii sanitatis.

C Oportet te scire quoniam qui habent corporum repletionē aut corruptionem humorum aut subtilem sensum aut omnia hec simul et eis accidit plaga in membro aliquo non sunt securi quin sibi apostema fiat in loco plage. quare locum plage nō expedit consolidari. sed apponenda supra locum humida cataplasmata dolorem remouentia ut apostema minime generetur. sexto ingenii.

Tertia

¶ Ille cuius corpus cordis siccum est siccitate incompleta praeuenit cito ad senectutem. tamen viuit aliquibus annis. Cuius uero corpus cordis siccū est siccitate completa cito deuenit ad pīssimū. et post hoc deuenit ad illud cuius corpus epatis est siccū. Similiter et post hoc deuenit ad illud cuius corpus aliorū membrorum similiter est siccum. vii. ingeniū.

¶ Oportet te scire q̄ cum siccitas mēbrorum radicalium antiquatur sine dubio sequitur eam frigiditas. quia mēbra nutriuntur ex chimo calido qui est sanguis. cum mēbra cibi absentia desiccantur frigiditas ipsorū sequitur siccitatem. vii. ingeniū.

¶ Superfluitates corporis in hyeme sunt paucae quia frigus cōgelat eas et in estate multe. quia calor liquefacit eas. et pauci inueniūtur ex hominibus comedentes nō plurimū et plurimū nō bibentes. Expositōe eius in prima uentorū.

¶ Spermatis et sanguinis cōplexio quia in estate et hyeme nō est una sed diuersa fetus in hiis temporibus diuersant. caliditas enim estatis sperma calefacit et desiccāt. et frigiditas hyemis ipsum in frigidat et humectat. Expōne eius in tertia uentorum.

¶ Vene quas uiderunt aliqui generari in magnis vulneribus et similiter nos eas generari uidimus in capite et mēbris aliis cōgrue magnitudinis et nūeri nō generant sepe sed aliquādo et ualde raro. Arterias uero et neruos non uidit aliquis sepe seu raro in vulneribus aliquibus generari. Parricula sexta de spermate.

¶ Signum geminorum cum ascendit inchoat estas et cum descendit inchoat hyems. Signū uero piscis cum ascendit inchoat ver. et cum descendit inchoat autumnus. Expositōe eius in primo uentorum.

¶ Loca uacua existētia intra membra radicalia sunt plena humiditate que humiditas est cibus necessarius membris consimilium partium: et ipsum per vicinitatem attrahunt non per uenas. In migrotegni.

¶ Inter iuncturas spine cum ad inuicem seperatur inuenitur quedam humiditas alba viscosa similis humiditati infusa ceteris iuncturis. et supra nucam est humiditas viscosa infusa sicut humiditas infusa in ligamenti circumdantibus iuncturas

Particula.

spine et iuncturas omnes lingue gutturis et omniū membrorum que necesse habent motibus successiuis .tercio iuuamentorum.

C Corda cuius creatio est ex lacerto est propriū instrumentū ad motum et iuuamentū suum est iuuamento carnis composita et aliqui lacertorum proueniūt ad vnam magnā cordam. et aliqui manibus et pedibus per eorū partes carneas cōiunguntur. xii. iuuamentorum.

C Nares sunt propriū instrumentum primi ordinis spiritus . his uero liberato animali ab impedimentis et molestationibus suis nō ē ex ipsius ordinis spūs instrumentis. xi. iuuamētorū .

C Non inuenitur in corpore membrum aliquod sigillatū adeo ab extensione et dilatatione. et postmodum ad retractionem et ad re-collectionem in paruo loco sicut matrix. et matrix colligat quibusdam ligamētis ad spinam ex latere utroq; cum quibus ligamētis dilatatur matrix et retrahitur. Et quia ligamina ipsa sequuntur matricē in dilatatione et re-collectione sui conseruatur matrix illesa . et a fractione utique liberatur. xiiii. iuuamentorum.

C Complexio nerui frigidior est cōplexione reliquorū membrorū. et iō frigiditas in illū actionē suā cito ostēdit. et neruus quicquid concipit ex ea pducit ad cerebrū. quare ad locū nerui et maxime vulnerati approximari frigidum aliquod uel appōi desuper non oportet. vi. ingenii.

C Peiores ciuitates sunt que offendūtur ab oriētalibus uentis : et a uentis calidis et frigidis pstantur. Expositione eius in prima uentorum.

C Mala cōplexio nocet substantiē uirtutis corpis necessarie. et cum est mala cōplexio ualde destruit uirtutē quācunq;. vi. morborum et accidentium.

C Mala complexio inequalis reperitur in toto corpore sicut yposarca. et in omnibus febribus excepta febre ethica: et reperitur etiam in vno membro ut est tumor. et est apostema flegmaticum uel apostema calidum . quia in quolibet huius generis apostemate reperitur mala complexio inequalis. Particula. vi.

Tertia

de mala cōplexione inequali.

¶ Vigilie duo sunt modi, vnus fit ex occupatōe alicuius opatōis. et ex hoc non accidit uirtuti aliquod nocumentū. et alius fit absq; causa extrinseca et hic debilitat uirtutē appetitiuam et digestiuam: necnon et omnes operatōes naturales. .iiii. operatōne eius in .vi. epidimiarum.

¶ Quelibet ualde mala cōplexio generata in corde quocunq; modo generata sit uel primaria generatōe uel causa alterius: alterius membri uentris destruit uirtutem spiritualem et annihilat eam. Et similiter defectio uirtutis animalis sequitur malam cōplexionem cerebri. et suffocatio ipsius sequitur repletionem ipsius magnam et opilationem generatā in uīs penetrabilibus ad uentriculos ipsos. .xvi. pulsuum.

¶ Res uirtutis est cōseruanda: et cōseruatio esse uirtutis constat collectiōe trium uidelicet esse spūs: esse mēbrorū radicaliū et esse carnis: quorū quodlibet suo simili cōseruatur. Esse uero spiritus inspiratōe et expiratōe que fit cum pectore: et poris omnibus currentibus secūdm suā naturam tantum ferentem corporis bona. Et esse mēbrorum radicaliū cibo duro et forti. Et esse carnis. Cibo medio inter durum et molle. .xi. ingenii.

¶ Mutatio sanguinis in bonum est cibus mēbrorum: et mutatio in malum est pululētia cum febre. Et mutatio in medium inter bonum et malum est sanies. quia ex calore extra naturam et naturali simul sanies generatur. Expositiōe eius in secunda aphorismorum.

¶ Licet mēbra corporis omnia attrahant cibum ad se nō sunt ipsa equalia in uirtute attractōis. et ideo est eorum inanitiō in diminutione sanguinis inequalis. Virtus uero attractōis in corde est fortior. et post ipsum in epate quare cor nunquā admittit suū cibum etiam si deueniāt mēbra ad ultimā sanguinis inanitionem. et ob hoc non est a nobis imaginandum cum videmus corpus exinanitum ex longa infirmitate q; status cordis et epatis ex inanitione sit sicut status ceterorum membrorum. Particula. .vi. de pñst.

¶ Est naturaliter in hoīe et in omni generatōe aīalis q; cor attrahit qd sibi pdest et expellit sibi cōtrariū ualidiori et fortiori

Particula.

attractione et expulsionem. quoniam et epar opatur predicta fortius et validius quam stomachus et intestina et arterie plusquam yene. Et cum epar est repletum et extensum et stomachus uacuum et in eo desiderium attractionis mutatur uirtus attractionis ad stomachum et ab epate trahit. tercio uirtutum.

C Colamentum cibi non peruenit a stomacho ad epar. ebullit et digeritur in corpore epatis et conuertitur in sanguinem. et in eo dignoscuntur esse due superfluitates citrina et nigra quas attrahit cistifellis et splen. et decurrit sanguis subtilis substantie in uenam magnam ortam in zibbo epatis que effundit ipsum in utramque partem corporis uidelicet superiorem et inferiorem in qua uel na ipse sanguis permanens commiscetur cum multa superfluitate subtili aquosa necessaria ad uelocitatem decursus ipsius sanguinis in uenas existentes in epate propter earum multitudinem et stipiticitatem. et cum puenit sanguis ad uenam largam proximam lateri dextro cordis ibi cognoscitur predicta superfluitas quam sugunt renes et effundunt eam in uesicam quarto iuuamentorum.

Epar nutritur sanguine rubeo et grosso: splen sanguine subtili et nigro: et pulmo sanguine digesto perfecta digestionem rubeo claro et subtili nature spiritus quarto iuuamentorum.

Intestina omnia in circuitu sunt circumdata uenis numerum fugientibus quarum ora penetrant concavitates ipsorum et recipiunt id quod melius est ex cibo. et arterie penetrant intestina. et ex cibo recipiunt paruum partem. quarto iuuamentorum.

Renes cibant se ex sanguinis aqua quam attrahunt et superfluitatem aquosam que ex ea remanet expellunt in uesicam nec fuit necesse renibus habere terciam uenam sibi coniunctam ad suam cibationem sicut habuit cistifellis et uesica. quinto iuuamentorum.

In nullo membrorum corporis ad que sanguis peruenit eius digestio adeo perficitur in arteriis et uenis sicut sanguis qui peruenit ad maxillas. quia hic sanguis transit per cor in ascensu et descensu sui et mouetur continue motu pectoris et calefit longa sui mora in eis vis longitudinis. vii. iuuamentorum.

Superat caliditas testiculi dextri uirorum et caliditas matricis dextre mulierum caliditatem testiculi sinistri et matricis sinistre.

Tertia

ga mēbra lateris dextri q̄ cibātur sanguīe puro calidiora sunt mēbris lateris sinistri et iō nō neges mēbra lateris dextri masculos et mēbra lateris sinistri feias generare q̄rto iuuamētorū
¶ Principia arteriarū et uenarū quibus est societas inter māmillas et matrices que orde sunt ad actū vnū discrepāt a principiis aliarū arteriarū et uenarū. harū enī alique incipiūt ex superius diafragmatis et descēdunt inferius. et alique incipiūt ex inferius et ascēdunt superius: ut quod cōtinet in eis omnibus pueniat ad matrices tempe cōceptus et pueniat ad māmillas tēpore lactationis. xiiii. iuuamentorum.

¶ Horum quinque motū vnus sequitur aliū successione recta et circulari. primus est inanitio humiditatis mēbrorū. secūsus appetitus naturalis mēbrorū inanitorū. tercius suitio venarum a stomacho. quartus sensus stomachi inanitionis humiditatis. et quintus appetitus animalis. et hīc est ultimus et dicitur fames. quarto morborū et accidentiū.

¶ Harū quinque operationū vna sequit̄ aliam recta successiōe et sunt emissio aeris p̄ spiritum: emissio aeris cum sonitu: emissio aeris sine sonitu: vox et verba. et ideo cū accidit malicia alit̄ cui ipsarū operationū leditur exinde operatio que ipsam sequitur et non que ipsam precedit. quarto scientiarū.

¶ Emissionē aeris p̄ spiritum operat̄ lacertus pectoris: operationē aeris cū sonitu operat̄ lacertus qui est infra costas: emissio aeris sine sonitu operatur lacertus canne pulmonis: vocem operatur guttur et lacertus eius. et verbum cōpletur p̄ linguam. et eam adiuuāt dentes labia foramiā nariū supremū yucc et palatum. quarto scientiarum.

¶ Sedimen album in vrina residens mediū est inter sanie et humores naturales: et est res ex cibo que operationē nature refugit apud cōuersionem sui in sanguinē et nō alteratur ab ea et fit sanguis neq̄ sanies cuius causa efficiēs est permixta dispositioni extra naturam. Expositiōe eius in prima pronosticorum

¶ Ait Moyses hoc videtur mihi et cōprehenditur a mensuratione q̄ id quod natura non potest ex cibis cōuertere in sanguinem in epate est ille grossus humor qui apparet in aliquibus urinis. et illud quod natura non potest cōuertere ex sanguine

Tertia.

decurrente in mēbra in cibū corū est illud quod descēdit et ap-
paret in urinis egrorū et aliquorum sanorum.

Sanguis qui necessarius est ad membrorū nutritionē et ad
cōseruatōem caloris naturalis cū augmētatur sui quātitas aug-
mentatōe multa. uel mutatur sui qualitas aut in rem acutā aut
in rem pungitiuā. aut in humores crudos et indigestos. aut p/
mutatur qualitatiue ad augmētum corrūpitur et corruptus in
corde corrumpit cor et uniuersaliter totū corpus. et corruptus
in mēbro remoto a corde corrūpit mēbrum illud. et transit ip/
sius corruptio de mēbro ad mēbrum quousq; puenit ad cor.

Partícula sexta de flobotomia.

Arterie que accedunt ad cerebrum expellunt superfluita-
tem in ipsis existentem in uentriculos cerebri et retinēt sangui-
nem cōseruāturq; ab ipso. uono inuamētorum.

Dispositio naturalis est cū cutis nō est extēsa et inter cutim
et carnē est uacuitas aliqua. et similiter cū reperiūtur aliqua lo-
ca carnis totaliter uacua et spēaliter loca que sunt circa arterias
propter earū dilatatōm in eis. sed in apostematibus calidis oīa
īsta loca replent et extendit cutis. et cū ueterefcūt apostemata
decurrūt aliquid ipsius materie ad pelliculas et sisacia et uenas
quousq; pueniat ad os quod ē sub apate. Et in sūma nullū mē/
brorū cui accidit apostēa calidū quod inueterauit in illo in di/
spositōe remanet naturali. Parti. vi. de apostematibus.

In corpore sunt duo calores unus naturalis cuius esse est
in sanguine et alius morditiuus et alius pungitiuus sub cuius
genere cōprehēdit febris et hic dicit calor extraneus et calor ex-
tra naturam. et calor ē acq̄situs. iiii. expositōe eius i sexto Epi.

Per easdē uenas p quas trāsmittit cibus a uētre ad mēbra
oīa decurrūt multe supfluitates ab oībus mēbris ad uētrē et in
testina tpe assumptōis medicine solubilis et tpe crisiū. Et mult/
totiēs accidit sanis tpe magne famis decursus sanguis puri ad
stomacum in sui cibum. Et flegma quod generatur in stomacho
defert ad epar p illud qd̄ defert sibi cibū. Par. vi. de cole. nig.

Vetositas aliquādo coadunat inferius et aliquādo sub pelli-
culis inuoluētibus ossa uel inuoluētibus lacertū. et aliquando
sub pellicula inuoluēte aliquod mēbrorū interiorū ultio igeni

¶ Particula

¶ In humore cristallino uitreo et albugineo et similiter in tunica cornea non reperiuntur uene aliq. sed humor cristallinus nutritur ex sudore humoris uitrei pueniente ad eum per tunicam retinam habentem multas arterias et uenas. et similiter cornea nutritur ex eo quod decurrit ad eam ex tunica uvea habente etiam uenas multas. x. iuuamentorum.

¶ Subintrat per ea loca in nucam quibus egrediuntur nerui arterie et uene ad faciendum in ea id quod faciunt in omnibus membris tertio iuuamentorum.

¶ Membris indigentibus subtili sensu coniungitur nervus mollis et membris indigentibus motu uoluntario coniungitur nervus durus. et membris utroque indigentibus coniungitur nervus durus et nervus mollis. et membro indigenti multo sensu coniunguntur plures uel unus magnus nervus. et membro non indigenti sensu nequaquam coniungitur nervus. xvi. iuuamentorum.

¶ Non coniungitur cuti aliquis singularis nervus specialiter sibi ad ueniens. sed coniungitur sibi a membris sub ea existentibus in membris per particule particularum nerui qui coniunguntur ipsis membris ut ligent cutem cum eis que sibi subsistunt membris et sit status sibi instrumenti. et sentit per illud. xvi. iuuamentorum.

¶ Sensus comprehendit totam cutem et si sibi specialis nervus coniungatur. et similiter sentiunt pellicule sifacia arterie uene matricis intestina stomachus uesica et uiscera omnia. xvi. iuuamentorum.

¶ Non est mirum si cuti que est super lacerto cessat sensus et non cessat motus lacerti. quia nervus qui extenditur et diuiditur per lacertum nullam habet lesionem et ei qui est diuisus ex eo et extensus in cutem accedit lesio et cum exoriatur cutis a lacerto impossibile est ipsum lacertum moueri et non sentire. sed possibile est ipsum sentire et non moueri. quia ipsi lacerto parato suscipere sufficientem quantitatem uirtutis animalis accedit lesio magna et sentit effectum nec potest. et hoc est quia motus ex agente est sensus uero ex patiente. iiii. morborum et accidentium.

¶ Iectigatio accedit in omnibus membris possibilibus dilatari et ossa et cartilaginee nunquam dilatantur. Et ideo frequenter accedit iectigatio in cute et forte accedit in lacerto qui est sub ea. et forte accedit in stomacho uesica matrice intestinis epate splene diafragmate et in corde proprie. quinto morborum et accidentium.

Tertia.

¶ Virtus imutatiua tantū quā in carne que nō absolute dicit̃ caro est sicut in mēbris ceteris et relique tres virtutes sunt in ea debiliores q̃ in omnibus aliis mēbris. Caro ipsa mollis fluxus materierū citius aliis mēbris recipit. et secūdario post carnē mollem facile recipit materias ipsas pulmo mollicie sui corporis vel defectōe ipsarū triū uirtutum. et post pulmonē facile recipit fluxus materierū matrix compositōe bona corporis sui largitate uidelicet uentriculorū et multis meatibus eius quibus dant materie ad ipsos uentriculos a superius ad inferius expelluntur.

Particula sexta de flobotomia.

¶ Cuiuslibet fortis membri virtus transmittitur ad membrū sibi proximū de membris debilibus. et sic fit in mēbro debili virtus quedam composita ex propria sua uirtute et uirtute trāsmissa. Expositōe eius in prima ciborū. Fortassis corpori existēti in quiete et ocio accidit febris ex hoc. et forte ipsi corpori accidit similiter desiccatio ex debilitate mēbrorū non nutriētiū se bono nutrimento et cū mēbra nō nutriūtur desiccatur corpus. Par:vi. de somno et uigilia.

¶ Harum rerū opilatōem facientiū in loco uidelicet materierum que sunt in omnibus apostematibus humorū qui sunt in arteriis et uenis idem est status. quia cū virtus imutatiua digestiua que est in ipsis mēbris apostematis vel in ipsis uenis humorem continētibus est firma et fortis immutat id quod est in apostematibus in sanie bonā et albam tempate substantie. et immutat id quod est in uenis in sedimē laudabile quod residet in urina. et hoc genus saniositatis nō est tantū putredo sed continet in se digestionē cū uero virtus hec est debilis ualde putrefactio sequitur absoluta et egrediūtur de apostematibus humiditates inequales et residēt in urina febricitantium sedimina illaudabilia. prima febrium.

¶ Multotiēs natura mūdificat totum corpus in egritudinibus tempe assumptōis medicie solubilis aut vomice. et tempe egritudinis que dicitur dyaria et fit ingressus et egressus supfluitatū per easdem uenas quibus cibatur mēbra donec pueniant predictae supfluitates de membro in mēbrū ad uenas procedentes ab intestinis et stomaco. et non ē mirum si reuertitur cibus a

Tercia.

Supficie cutis manifeste ad corporis interiora, et similiter accedit ad stomachum ab epate et splene per easdem uenas quibus a stomacho ad membra ipsa decurrat. *tercio uirtutum.*

C Superfluitates cum ad uacuitates membrorum confluunt et ibidem more longitudine diuiduntur ex eis accidunt immutationes dissimiles adeo quod in operatione nascuntur multotiens reperiuntur corpora similia laridi arene regule ligno carbonibus amurce olei et feci et preter hoc multis aliis speciebus. *ad Glauconem.*

C Virge collo matricis et eorum receptaculis lacertus et neruus necessarii coniunguntur ad dandum tempe usus coitus sensum delectationis magni et preter membra hec aliis membris similiter generatōis ut sunt omnes matricēs et testiculi uirorum quorum quilibet habet receptaculum coniunguntur nerui parui similes neruo qui coniungitur membris omnibus interioribus sicut est epasplen et renes. *xiiii. iuuamentorum.*

C Sanguis cum effunditur ad partes membri uacuas generat apostema. et si membri calor innatus egreditur ab equalitate sua naturali egressione multa putrescit sanguis ille sicut putrescit in corporibus mortuorum. et si fuerit uirtus eius adhuc remanens nec egressus est in egressione magna fortificat supra ipsum sanguinem et imutat ipsum in sanguinem. et secundum dispositionem horum duorum statum circa digestionem et putrefactionem sani ei dispositio fit diuersa. *Expositio eius in propria pronosticorum.*

C Cum replent uene existentes in aliquo lacertorum sanguine calido uel sepeliuntur ab illo aperiunturque earum ora defluitque sanguis ille in largitate que est in carne lacerti. et que est extra lacertum caluit substantia corporis lacerti interius et exterius inequaliter et dum caro est in huiusmodi passione fit in lacerto mala complexio inequalis sentiturque lesione. et dum uinit caliditas toti lacerto fitque caliditas carnis interius et exterius equalis auferuntur tunc inequalitas et fit in lacerto mala complexio equalis et auferuntur sensus lesiois. et intelligas illud idem in membris omnibus. *Parti. vi. de mala complexione.*

C Generatur in corpore paulatim humor malus similis veneno morsus uel mortis cuius modica est actio in corporis membra. et cum puenit ad perfectionem malicie apparet subito actio eius et cit

Particula

to interficit .et quia actio in causis mortiferis est earū qualitas non quātitas cōprehendimus fore simile in egritudinibus fuerētibus cito iterficiētibz petere interiora si sup̄ssisset letale paulū uel a vipa morsus eet tertia expositōis huius i.iii. p̄icu.

¶ Membra ad motū recipiūt fluxus in capite defluētes ex motu qui fit p uocem mēbris uocis accidit squinātia et ex motu p manus accidit palisis .et ex motu p equitatōem accidit dolor spine .et simile accidit aliis mēbris singulis motu sui .Expositōis vi. in .vi. epidimiarū.

¶ Excellentior res quātitate in cōpositōe egritudinū et magis dubitabilis est cōplexio mala eo q̄ genus cōplexionis ē res melior quātitate in natura .vii. ingenii.

¶ Potior cāsarū in generatōe egritudinū est preparatō corporis ad receptionē pestis .et pp hoc nō moriūtur oēs hoies ipe pestis .nec oēs in ascēsu canicule egrotātur .pria febriū.

¶ Mutatio aeris multa egritudinē faciēs et cibus multus virtutem aggrauās exercitiorū balneorū et somni imoderatio oēs he res nūerant iter res q̄ sūt cōtra naturā ē si genus earū sit rerū nō naturalū .qa ipe res inquātū sūt sup̄habūdātie et virtutē aggrauāt in id quod preter naturā ē trāseūt in micropulsim.

¶ Virtutes naturales debiles debellant multotiens a puis causis virtutesq̄ fortes non debellant neq̄ supant nisi a magnis causis .et ideo cū fortia corpa pmanētia lōgo tempe sana egrotant pueniūt prope destructōm .et cū egrotāt corpa debilia que molestant a successiuis egritudinibus liberātur ab egritudine facile et euadunt.

¶ Cuius est sanitas pmanēs et cōstans fortis cause non immutant corpus .senū uero neutrorū et omniū defectorū cause ualde debiles immutāt corpa magna mutatōe .Et iō seni et neutro transgrediētibus quātitatē et qualitātē cibi modica trāsgressione accidit ex hoc magna lesio .et iuuenibus lesio que eis accidit ex cibi multa trāsgressiōe ē pua .v. consilii sanitatis.

¶ Corruptio accidit aīali primario ex suo esse duobus mōis .aut ex sui siccitate senescit et puenit ad mortē .aut q̄ ex dissolutōe sui etiā cōtinua dissolutōe quod ē calor naturalis pueit tūc ad cōsumptōm accidit ēt sibi corruptio et alio mō que sequitur supfluitares ortas ex cibis et potibus assumptis que q̄dem oēs

*Quia dicitur sanus deperit
sanus ab aliis quibus
dicitur gmoctus.*

Tertia.

sunt ex suo esse. Item accidit eis corruptio ex causis extra suum esse quarum una non recedit ab eo et hic est aer. et de id quod tangit ipsum et imutat eius complexionem vel diuidit continuitatem eius primo consilii sanitatis.

¶ Quicumque inuenies non posse egrotare nisi praro non multes eum ab aliquo de suis egritudinibus in toto eius consilio. Et quicumque uidebis successiue egritudinibus egrotare debes indagare causam huiusmodi et eam expellere. et sic sine dubio mutabis aliquam ex ipsius consuetudinibus maioribus. Considera et eum qui est imutatus de consuetudine in consuetudinem si illud potest sustinere uel non. vi. consilii sanitatis.

¶ Horum qui infirmantur successiuis egrotationibus propter pestem in eorum existentem corporibus causa est aliquod horum duorum aut superflua repletio et tunc diminue quod iugreditur corpus. aut humor malignus generatus in corpore et tunc prohibe ea que generant ipsum. et mollificare egestionem in utroque mitem pretermittas. vi. consilii sanitatis.

¶ Corpus iam debilitatum propter longam infirmitatem uel propter euacuationem uel malum humorem indiget cibo leui facili digestionis habere bonum et saporosum odorem. quia bonus odor addit in corpore et adaptat eius complexionem et calorem fortificat naturalem. Expone eius i. iiii. cib.

¶ Vetusarum infirmitatum quemadmodum sunt asma calculus emphysema narium mala ulcera et similia accidentium pueris et infantibus multoties aliqui sanant in. xl. diebus uel in. vii. mensibus uel in. vii. annis. et aliqui sanant pueris in productione pilorum in genitalibus et puellis in tempore eruptionis menstruorum. Par. vi. de signis mortis.

¶ Percussio uel lesio sancta in lacertis tiporum importat spasmodum febrem obstupescientiam melancoliam magis quam in omnibus aliis lacertis propter uicinitatem suam ad principium nervi. et ideo circumdatus fuit lacertus iste et sepultus inter duo ossa. xi. iuuamentorum.

¶ Cum dirumpitur tunica uvea nimia diruptio et fluit tunc humiditas albuginea et egreditur extra eam peruenitque ad tunicam corneam accidunt ex hoc due infirmitates quarum una est casus tunice uvee supra humiditatem cristallinam aliaque decursus spiritus et eius exitus per illud vulnus. iiii. morborum et accidentium.

¶ Apata orta in membris nobilibus interficiunt subito. et apata accidentia in membris ignobilibus interficiunt propter sui

c. ii.

*Quid fuit bonus odor
in corpore*

Particula

magnitudinē debilitatē uirtutis infirmi uel errorem in cōsilio
accidente. Expositōe eius in prima pronosticorum.

¶ Corpora nostra quia nō pmanēt in statu vno nō in quantitate ppter illud quod ipsa resoluit non in qualitate propter id quod alterat illa ab extrinseco ordinata fuit in corpore nostro ad reparationē corruptōis incidentis in quantitate uirtus nutritiua et ad reparandam corruptōem incidentē in qualitate posita fuerunt duo genera spiritus quorū vnū est per motum pectoris et aliud p motum pulsus. quāta expositōe eius in. vi. epidimiarū.

¶ Supfluitates frigide cum a capite defluāt ad stomacū calidum uel cum superfluitates calide defluunt ad stomacum frigidum huius difficilis est cura sicut probatū est. et cum humores frigidi flegmatici defluūt ad stomacū calidū huius difficilis est et cū venter est durus et est in co vomitus difficultas hec multo magis difficilis est cura. vi. consilii sanitatis.

¶ Dolor vehemēs ex siccitate est difficilis curatōis aut impossibilis et multoties accidit huiusmodi siccitas cum apostemate calido in epate generato. xii. ingenii.

¶ Neminē reperi patientē spasimū ex apostemate calido in cerebro liberatū esse nec audiui. Sed hi tres modi spasmi uidelicet qui accidit ex repletōe mēbrorū neruorū aut ex humore morditiuo mēbra mordente aut ex frigidityte forti p quam est instar glaci in neruis recipiūt sepe curam. xii. ingenii.

¶ Cephealea generata ex caliditate uel frigidityte est fortis. et cephealea generata ex siccitate est debilis. ex humiditate aut nullo modo accidit dolor. multitudo uero humorū in capite generat grauedinē non cephealeā nisi ex eis accidant opilatōes et secundū quantitatē opilatōis tūc accidit cephalica. ii. mermir.

¶ Aposteata orta in radicibus auriū nō oportet te reprimere ī principio quēadmodū alia a pata multa. sed oportet te facere contrariū medicari. s. ea medicamibus attractiuis attrahentibus humore ledentē ex interioribus corpis. et hoc sicia supapposita p ipsis medicamibus opat nec vnquā cōsulimus eorū repressiōnē nisi p raro et cū modice repressiuis dolore absente et mūdificato toto corpore prius. iii. Mermir.

¶ Apata orta in radicibus auriū cū icipiūt resolui sponte noli

Tercia.

monere aliquo modo. Sed cōmitte tūc totū negociū nature que si colligit sanem aperi tunc ea et euacua ipsorū sanem aut rel solue illa medicaminibus et consume.tercio miernir.

C Cū materia acuta fuerit in oculū a capite incipimus ab euacuatōe corporis vniuersaliter p flobotomiā uene et p solutōm uō tris et post hec ab euacuatōe capitis spēaliter p gargarismū uel attractionē materie ad partē cōtrariā per appositōem ficarū et similiū. et aliquādo aperimus uenas pulsátiles uel incidimus eas que sunt prope aures uel supra tempora. et postmodū ipum oculum medicamur.iiii. miernir.

C Impossibile est generari in pectore et epate apostēa flegmaticum. quia pectus est maioris et fortioris soliditatis q̄ oia alia ad que puenit huiusmodi materia. et epar nō solū est solidū sed cū hoc imutat cibū et alterat eum a sua natura. et similiter non intrat corpus diafragmatis aliquādo. ppter eius soliditatē flegma uiscosum uel sanguis grossus et specialiter nerueā partem eius.xvi. pulsū.

C Cū epar et stomachus sunt debiles dominus huius sine dubio ad destructōem parat. et ideo necessaria est eorū cōfortatio cōtinue. Omnium uero intestinorū cum debilis est uirtus non speratur oriri inde malū: sed renes et splen cū sunt debiles sūt ex illis in quibus nō est fiducia ueniēdi ad malū sed fit ex eis lesio inter lesionē intestinorū et inter stomaci et eparis lesionē xvi.ingenii.

C In apostemate pectoris stomaci et epatis uel alicuius membri colli uel capitis liga manus et pedes. et in apatibus pedū liga manus.tercio ingenii.

C Epar et splen sunt mēbra magis parata et magis apta su / scipe sclerosim ex frequētātōe ciborū grossorū uiscosorū et similiter renes et ex sclerosibus mēbrorū ipsorū aliqua ē indif solubilis et aliqua difficilis dissolutōis.xiii.ingenii.

C Curare studeas cura vigili ut nō accidat apati splent et renibus sclerosis. et multotiēs accidunt scleroses huiusmōi habentibus apā calidū i aliquo istorū triū mēbrorū cū frequēter cibos sumūt q̄ hūores grossos generāt et uiscosos.xiii ingenii.

C Cū intestia grossa ylcerant uel plagātur facilis ē cura ipso

c. iii

Particula

rū q̄a grossa sunt et carnosā et in eis existūt medicamīa et morant. intestinaq; subtilia tarde curant. et intestinū ieiunū spēaliter nūquā curā recipit cū accidit sibi plaga ppter tenuitatē sui corpis et subtilitatē sensus et multitudinē uenarū eius et continuū trāsītum colere pure p̄ illud in quo sp̄ ē pura. vi. ingenii.

¶ Cortici qui ē in manifesto corpis spēalitas quedam inest quod i eo retinet et p̄sistit ex hūiditatibus fluentibus ad cutem quicquid est grossum et terreū. et ex hoc accidit scabies et infirmitas noiata excoꝛiatio et lepra. vltima medicinarū.

¶ Accidit pit̄is paulatim paulatim ppter apostēata indissolubilia vel pp̄ apostemata sensui non māifesta. in micropulsibus.

¶ Non plongat̄ collectio saniei in apatibus calidis ultra diem vigesimū et in apatibus frigidis ultra sexagesimū. Expositiōe eius in prima pronosticorū.

¶ Non pōt esse penitus quin accadat cordi pestis cū adest tempus mortis. et mors sequit̄ malā cōplexionē cordis et oīm mēbrorū corpis complexionē malā quātitate magna et maxie mēbrorū consimiliū non sequit̄ mors cito et illā que est specialis mēbris organicis sequit̄ mors subito quam fortis sincopis p̄cedit. quito scientiarū.

¶ Impossibile est cū mutant̄ oēs arterie vniuersaliter in cordis passiōe rōe societatis sue ad mēbrū egrotū et mēbrū pp̄ quod patit̄ cor p̄ aliis mēbris sibi uicinis ē pulmo et post pulmonem ep̄ar et post ep̄ diafragma et p̄ter diafragma pectus. xvi. puls.

¶ Cum hec cause omēs aggregant̄ simul uidelicet hūorū subtilitas mēbris raritas aeris cōtinētis caliditas et medicine dispendio subito et eam aggregātur his cōtraria fit cōtrarium. Expositiōe eius in. vi. pronosticorum.

¶ Egrotantiū mors accidit altero istorū modorū aut accidit in firmo crisi mala pfecte malicie et moritur ipso die aut resoluit̄ uirtus ifirmi paulatim paulatim et morit̄ subito absq; crisi. iiii. crisis

¶ Ait Moyses necessariū ē q̄ huiusmōi mors subita sine crisi impossibile ē q̄ fiat in declinatōne egritudinis nisi accadat ipsa propter peccatum quod accidit infirmo.

¶ Omnis egritudo que sedat̄ absq; purgatōe māifesta aut exi

Dup̄ aut̄ moꝛs.

Tertia.

tura magne quātūtatīs in maligniorē dispōem q̄ fuit recidiuat. *tercio crisis.*

C Omēs modi quibus moriē qui moritur sine crisi tres sunt. primus est mors que fit in p̄cipio poxismi febris. secūsus est mors que fit in statu poxismi. et tercius ē mors que fit i decli natione poxismi febris. et hoc minus aliis accidit. *tercio crisis.*

C Omniū supfluitatū corpīs euacuatio est duobus modis. aut per corpa circūdantia ipsas que a se ipsas expellūt et excutunt aut p̄ egressionē superfluitatū ipsarū fluentiū a corpibus que ipsas circumdant debilibus non ualentibus eas cōstrigere nec retinere.

C Caueas lenire uentrē in p̄cipio apostematū ani et circum iacentiū mēbrorū nec prouoces urinā in p̄cipio generatōnis apostematū in uesica uirga et renibus nec puoces mēstrua in principio generatōis aposteatīs in matrice et eius cōcauitate: et nō puoces uomitū in p̄cipio apatis stōaci uel meri. et cū gut tur et supremū oris et lingua et quod i ore est incipiūt apari cal ueas a gargarisatōne. q̄a gargarismus in locis huiusmōi com paratur solutiōi uentris in apostemate intestinorū et puocatōi urine i apate uesice et uomitui in apostēate stōaci uel meri. *iii. ingenii.*

C Appositio sicie in loco occipicii est vnū de potioribus iuuaminiibus ad p̄hibitōem fluxus materierū ad oculos et hoc fieri non oportet nisi post vniuersalem euacuatiōm corporis totius *xiii. ingenii.*

C Appositio sicie attrahit que sunt in p̄fundo corpīs et euellit apata multe duricie p̄ medicinis ceteris attractiuis que faciēda nō est nisi sit totū corpus prius euacuatū. q̄a cū apponis sicias in mēbro corpe repleto materiā ad ipsum attrahis magis. et iō cum apponis appone eam in parte remota a mēbro patiente. ut materia ad oppositū sicut diximus attrahatur. *xiii. ingenii.*

C Memēto q̄ medicamīa resolutiua opata ad medelam mēbri alicuius repleto corpore magis attrahunt ad membrū et replēt quam euacuāt. et ideo cum medicaris apostemata calida et reli qua non confidas in dispensatione resolutiuorū nisi postquam euacuaueris totum corpus. *xiii. ingenii.*

*Et tunc q̄ p̄cipio ab ipso
pugnatōe manifestat de
tercio reciduat.*

*Trips aut mors sine
crisi*

*Dup̄ fit supfluitatū
euacuatio.*

Particula

C Medicina resolutia cū opat in principio resoluit id quod retinetur in membro et attrahit ad locū resolutionis plus materie quā resoluerat. et ideo durante materia in fluxu et descensu in membro patiente opanda sunt tunc phibentia et reprimētia ad fortificatōem mēbri euacuatōe facta prius. uel attracta materia ad diuersum. secundo ingenii.

C Putant aliqui q̄ illud quod est ualde striptiū sit potius omnibus stripticis in constrictione. et illud quod est ualde resolutiū sit iuuantius potius omnibus resolutiuis quibus indiget ad resolutōem. et non intellexerūt q̄ quelibet istarū duarū uirtutū quāto magis est fortior tanto magis generatur ex ea fortior dolor in mēbro apostemato. quia a striptico ppter sui stripticitatē generat quid simile cōtusioni siue cōtrictioni mēbri substantiam recolligendo et restringēdo nimia restrictōe. a medicaminibus uero acutis que resoluūtur maxia resolutōe generat in mēbro apostemato quid simile corrosioni. et ideo uer tempatū in quolibet istarum duarū uirtutū est melius quā trāscēdens. quinto miermir.

C Nō refrigeres neq̄ reprimas herisipillam nisi purgatū corpus sit p solutionē uentris prius cū medicina purgante colerā quia si premitis refrigeratōem et repulsionē ante euacuatōem fit fortis expulsio a mēbro habente herisipillam ad mēbrū nobile nobilitatis magne. xiiii. ingenii.

C Hunc magnū canonē excellentis prouisiōis oportet te habere sp̄ in mēoria tua. Et ē cōmisce in medicina dispēsata ad ppositū et intentōem aliquā multotiens medicinas alias incōuenientes proposito et intentōi illi que medicine si non cōueniāt ipsi proposito non debent contrariari ipsi uel sibi aliquatenus. nec etiā aduersari. vii. miermir.

C Ait Moyses sicut imiscemus masticē que est medicina striptica cū solutiuis ad cōfortationē hominis stomaci et phibitionem abhomiatiōis medicinarū solubiliū et uomicarū: et sicut imiscemus dragagātū ad phibitōm nocumēti colloq̄ntide i intestis

C Cita resolutō spūs et sincopis accidit subtilitate hūorū ei cuius humores sunt modici et subtiles. Et si egritudo hec cū apostēate epatis uel stomaci fuerit non curatur aliquo mō. quia uirtus eius ppter apostēa quod cibū phibet ē pempta. xii. ingenii.

Quarta

¶ Impossibile ē te habere unā medicinā ad medelā oīm cori-
porū. qā diuersitas cōplexionū corporū et etatū requirit diuer-
sas medicinas. et ppter hanc causam oportet te habere duas me-
dicinas paratas unā fortiorē omnibus intrātibz genus eius.
et aliā debiliore et ipsas iuxta necessitatē cum opus fuerit im-
miscere. iiii. catagenis.

¶ Sudor fit extra naturā. quia cū cursus corpis fit secundum
actōem nature et naturalibus dominās uicerit ipsum ad cutem
ipsa hūiditas non mūdatur. Expōne eius in priā aphorismorū.

¶ Explicit particula tertia incipit p̄cula quarta cōtinēs apho-
rismos de pulsibus et ipsorū significatōibz.

Vltus est causa duorū iuuaminū. horū primū melius
p et potius est cōseruatio caloris naturalis. et secundū
est generatio spiritus. xiii. pulsū.

¶ Species pōderis noiati in generibus pulsū ē mēsuratio tē-
poris dilatatōis ad tēpus quietis quod ē post illud. et temporis
constrictōis ad tēpus quietis quod ē post illud. quia quodlibet
horū duorū tēporū indubitatē habet aliquā ordinatōem natu-
ralem secūdum unāquāq; etatē que quādoq; gubernat secūdū
naturā. et quādoq; mutat a natura. in megapulsibus.

¶ Cognitionis pōderis cōprehendit in pulsu ualde forti. et citra
hunc nullo mō cōphendi potest pondus aut cōprehēditur cō-
prehensione a ueritate remota. vii. pulsū.

¶ Signū quod significat fortitudinē uirtutis semper nec falli-
lit ē pulsus fortis equalis. et similiter est pulsus magnus. parti-
cula. vi. de flobotomia.

¶ Nouiter geniti pueri pulsus est spissus et uelox. senis uel-
ro est paruus et tardus. et reliquarū etatū pulsus est medius in-
ter utrūq; iuxta ascensionis et descensionis sui gradū. sed etatis
iuuetutis potissime ē pulsus magnus et fortis cuius magnitudo
et fortitudo diminunt secūdum degradatōem adeo qd fit in se-
nectute pius et debilis. Et a tpe natiuitatis usq; ad statū iuuen-
tutis addit pulsui magnitudo ē. fortitudo iuxta ascensionis gra-
dum. xi. pulsuum.

¶ Pulsus tardus debilis et paruus he spēs tres cū pueniūt ad
sui ultimū sunt ualde timēde. et horū domini sunt in continua
dubitatio ē. et nō est ita de magno et forti in ultimo. sed uelox ē

Particula.

ultimo est securior et salubrior tardo in ultio. xiiii. pulsuū.

¶ Pulsus inequalis in poxismis significat q̄ causa inequalitatis eius est certa mutatio egritudinis. uel enī mutatur egritudo in mēbrum ignobile et liberatur egrotās. uel mutat in mēbrum nobile et destruitur. et non significat ex inequalitate impari aliquod certum. quarto pulsuū.

¶ Pulsus inequalis parilitatis significat q̄ causa inequalitatis est certa mutatio. et contrariū huius significat q̄ causa ipsa est mutatio incerta. x. pulsuū.

¶ Omēs species pulsus inequalis ultra unā pcussionē sequitur malam cōplexionē cordis inequalem aut pestē aduenientem stomacho siue uirtuti. x. pulsuū.

¶ Virtus debilis in seipsa raro facit pulsum inequalē secūdu plures pcussioēs. et uirtus fortis i seipsa aggrauata multitudine hūorū facit pulsuū inequalē secūdu plures pcussioēs. x. pulsuū.

¶ Primus status uirtutis debilis et pue facit pulsum ualde debilem et ualde puū. et secūdu status uirtutis debilis mutat pulsum in appositōe digitorū supra arteriā positorū in mutatione que dicitur cauda soricina tornatilis uelocitate secunda. et status uirtutis destructe et dissolute magis illa mutat pulsum in mutationē que nominatur cauda soricina finitiua. x. pulsuū.

¶ Pulsus fortis pcussiois tactū fortiter pcutietis et similiter spēs pulsus duri secūdu modū pulsus tremuli et spissi. viii. puls.

¶ Nunquā inuenit̄ pulsus ualde magnus uel ualde fortis tardus. sed tamē multotiēs inuenis pulsum ualde magnū uelocem et nou tardum. v. pulsum.

¶ Pulsus cōtinet hec oīa. s. multā fortitudinē et multā duriciam secūdu q̄ pōt repiri duricia cū multa magnitudine. huius cōstrictio ē magis māifesta et magis apparēs quā oīm aliorū. Sed pulsus stricti cōstrictio est incognita et nescit̄ nec sentitur modo aliquo principiū motus cōstrictōis eius. primo pulsuū.

¶ Omnis egrotatio que uertit pulsum in spissitudinē cū augmetatur elongatur et fortificatur adducit pulsui inequalitatem significantē q̄ corpus arterie truncatū est et redactū in mimas particulas non cōiunctas. in micropuls.

¶ Inequalitas est corruptō parilitatis secūdu quācūq̄ spēm et impossibile est inueniri pulsum inequalis parilitatis nisi ra

Quarta

ro. cum uero pefnis est parua facit pulsum inequalis parilitatis et cū magna pulsum inequalis imparilitatis. in pulsu paruo.

Est aliquādo cōplexio calidior sua naturali et cōplexio arteriarū frigidior sua naturali uel ecōuerso. et similiter est cordis. et accedit aliquotiēs q̄ corpus cordis est frigidius sua cōplexione naturali. et substantia rerū circūdatarū a uētriculis eius calidior uel ecōuerso. et fit pulsus tūc similis pulsui naturali. Et si similitudines harū egritudinū decipiūt et faciūt errare nō solum ignorātes uerū etiā peritissimos medicorū. xv. pulsuū.

Dissoluta uirtus paruū debilem et spissum ualde pulsū operatur. cōtrita uero et grauata facit pulsum inaequalem et inordinatū et uertit pulsum in eā inequalitatē que est secūdum ueritatem et magnitudinē. et hec pprie sunt et maxime inequalitates uirtutis cōtrite. et eius quidē que multū lesa est paruū etiam que multum lesa sunt magni. in pulsu paruo.

Coadunat i stōaci ore multotiēs hūor malus q̄ mordet eum et infrigidat opatq̄ pulsū puū inequale imparē. q̄a puitas pulsus eueniēs ex eo qđ infrāt ē maior illa q̄ mordet. et equalitas pulsus eueniēs ex eo qđ mordet ē maior illa q̄ infrāt. p̄ia feb.

Mordicatio hōis stōi vomitus nausea singultus angustia et defectus. harū q̄libet passionū facit pulsū spissū ualde et debile et quādoq̄ uelocē moderate. constrictio uero stōaci absq̄ ipsarū carū aliqua scā. sed que accit a cibariis nullā habētibus uirtutē aggrauātibus et molestātibus quātitate sola. et similiter q̄ fit q̄busdā hūidis cōfluētibus in stōm infrigidātibus et nō mordētibus ipm pulsū rarū puū tardū et debile opat. in pulsu puo.

Cū ē in arteria mala cōplexio inequalis hūidioris uel calidioris ptis fit pulsus maior et uelocior. et cū est partis frigidioris uel siccioris fit pulsus minor et tardior. x. pulsuū.

In principio oim febrū ex putredine motus cōstrictōis arterie ē ualde uelox qđ signū ē ualde remotū a falso. et oportet te magis cōfidere in huiusmōi signo in introitu cognitōis quā in aliquo alio. et similiter ē pulsus in augmēto et additōe. sed i tpe status motus et restrictōis et dilatātōis ē uelox. xv. pulsuū.

Quotiescūq̄ iueneris in principio febris pulsū aut magnū

Particula.

aut alienum a duritia nullo modo talis febris est febris ethica. et cum pulsus est fortis et magnus absque duricia manifestum signum est quod est febris. et cum inuenis pulsum debilem paruum et arteriam duram tunc est febris ethica. xv. pulsuu.

Cum multa materia frigida puenit ad cor tempe principii accessionis febris venit egrotans ad statum proximum morti. et hec significat mutatio pulsus quantitate magna ad tarditatem raritatem et puritatem: que tria debilitas si sequatur in quantitate multa egrotans moritur ipsa hora. xvi. pulsuu.

Cum pulsus arteriarum omnium est debilis uirtus aialis est debilis in seipsa ex male complexione corporis cordis causa ut cognitum est. et si hoc accidat in aliquo membro corporis tunc illius membri solum complexio est mala. Et cum unius eiusdem arterie pulsus aliquando est debilis et aliquando fortis non est tunc uirtus debilis in seipsa. sed tamen est ibi multa materia que aggrauat et strangulat uirtutem. xvi. pulsuu.

Cum uene membro egrotati proxime sunt parate imutari in molliem et duriciem: et uene remote a membro egrotante non sunt parate immutari in illud nisi per interpositionem cordis inter ipsas et membrum egrotans. x. pulsuu.

Cum est infrigidatum corpus cordis in seipso calefactum humectatum uel desiccatum multum secundum dominium male complexione in se dominantis facit pulsum debilem. quia pestis cecidit in cordis uirtute. et cum est calefactus aut infrigidatus sanguis et spiritus qui continentur a casula cordis uel est calefactus uel infrigidatus corpus casule cordis uel pulmonis et preterditur illa mala complexio usque ad cor nec dominatur in eius corpore ex his fit imutatio pulsus alia ab ea que fit ex peste in cordis uirtute cadente. xiii. pulsuu.

Cum sanguis et spiritus contenti in corpore cordis aut a corpore casule cordis uel pulmonis imutatur suas complexiones in siccitatem aut humiditatem non mutatur causa necessaria eius ab eo quod prius erat. quia caliditas et frigiditas sunt que immutant causas. xiii. pulsuu.

Cum pulsus uene in statu crisis est multotiens inequalis. et maxime cum in crisi est maximus labor pulsus factus fluctuans spei est quod significat sudorem. pulsus autem durus

Quarta

nō significat nisi vomitū et sudorē. et pulsus altus est signū cōmune omnibus spēbus euacuatōis. et similiter ē pulsus fortis. Cū at est pulsus magnus significat motū nature ad exteriora corporis et nō ad interiora cū fluxu sanguis nariū uel cum alia re tercio crisis.

Cū augmētatur calor corporis priō imutat pulsum in magnitudine. et cū augmētatur magis addit magnitudini uelocitatē: et cū plus illo auget adiūgit uelocitati spissitudine: et cū infrigidatur corpus priō quod apparet in pulsu ē tarditas: et secūdario tarditate raritas sequitur. et tercio sequitur puritas raritate. ix. pulsus.

CArterie cū circūdantur ab aliquo quod eas impellit. et loca dilatōis earū impediunt siue alius hūior sit siue apostēa fiūt pulsus inequales in suis ictibus. et similiter cū multus sanguis in arterias uel uenas fluit fiūt pulsus inequales eadē inequalitate. Et in summa quotiescunq; aliqd impellit arterias forti impulsione uel opilat eas fiūt pulsus inequales i ictibus suis. x. pulsus.

CMollicies instrumenti adducit magnitudinē in pulsu et doctum frigiditatis in corpe et adducit paruitatē. Et quia dispositio frigiditatis in corpe adducit puritatē. et dispositio mollicie instrumenti magnitudinē sit tūc pulsus equalis. Et similiter contraria adducētia equalitatē virtutū causarū imutantū pulsum p eam equalē pulsu faciūt. et putat tūc q; is cuius talis status ē in egrotatōe sit in suo statu naturali et nō est ita ut quilibet pulsus naturalis sit equalis inter extrema nec quilibet pulsus equalis sit naturalis. ix. pulsus.

CQuēadmodū sequitur pulsu fluctuantem cū ē prius pulsus uermiculosus sic sequitur uermiculosus cū cessant eius motus magni et remāet i eo vnus motus pulsus uermiculosus et ē motus ualde minus similis motui formicarū. et ē i eo uera inequalitas. tamē pp eius puritatē nō cōprehendit a sensu inequalitas eius. et talis pulsus ē magnus puritate debilitate et spissitudine. nec inuenit maior nec debiliior pulsus neq; spissior illo. et innuit uelocitatē et nō est uelox primo pulsum.

CResolutōe uirtutis in principio sui sequitur multotiens pulsus uermiculosus et in fine sequitur eam uermiculosus. et defectōne uirtutis absq; febre uel cum febre parua sequitur pulsus mutatus

Particula.

n debilitatē puitatē tarditatē et raritatē. priō in micropulsis :

¶ Fit pulsus durus in febre effimera putrida et febre ethica ppter aliquā causerū imutantiū pulsus nō ppter febrē. Nam ppter prietas febris inquātum febris nō tenet aliquē statū ex statibus duricie pulsus et secūdum magis inuenit pulsus durus in febre ethica. prima febrium.

¶ Videtur pulsus spasmati q̄ vehemens sit et magnus ipse tamen neq̄ paruus neq̄ debilis est non tamē inquātum apparet est quidā vehemēs et magnus. recipit enī pcussio eius que inelqualis est et est quasi ex saliente sursum cōmorans tremulo similis. In pulsu paruo.

¶ Quies interior non phibet suā certā cognitōem aliquo tempore. sed tamē pcipit hec cognitio in pulsu ualde forti cū tangit stricto tactu. v. pulsuū.

¶ Non tangas arteriā in aliqua spērum pulsus stricto tactu ne impedias uirtutē. quinto pulsuū.

¶ Cū uirtus est fortis et corpus arterie durū et causa necessaria est multa fit pulsus tremulus. et cū aliquod istorū deficit tremulus pulsus non fit. x. pulsuū.

¶ Virtus debilis debilitate multa nō facit pulsum debile tantū sed facit ipsum puū. et pp eius puitatē facit eū spissum. Et uirtus fortis pulsu propter suā fortitudinē magnū si a causa necessaria nō mutatur. xiii. pulsus.

¶ Pulsus uermiculosi cā est uirtus debilis. et pulsus fluctuāris ē multa hūiditas et aliquādo instrumentū molle. x. pulsus.

¶ Generale in quolibet pulsu inequali accidere aut opilatione aut impulsioe scā in stōaco aut humoribus quātitatiue supantibus uirtutē. aut mala cōplexioe inequali que cordi accidit q̄ in equalitas in una pcussioe ē fortior et durior q̄ in multis pcussionibus. sed debilitas in pulsu significat q̄ ipsius causa est mala cōplexio cordis. Et inequalitas in pulsu nō est ppter debilitatē adiunctā alicui causerū quas nūc diximus. xiiii. pulsuū.

¶ In ydropisi utrea p id quod cōgregat in uentre de hūiditate dilatant vene et infrigidant fitq̄ pulsus urgens ad duriciam paruus et spissus maxie cū adest febris. Sed ydropisis carnosā

Quinta

habet humectare corpis membra dura oia et madefacere. et sic pulsum fluctuantē operat. xii. pulsum.

¶ Neminē scio liberatū ab apostemate lateris cuius pulsus ē durus nimia duricia paruus et spissus ualde. xvi. pulsuū.

¶ Non attendas motū arterie secūdm eius triplicē dimēsiōnem quēadmodū motū corpis quadrati uel tornatilis et similiū Sed considera illius motū rotundū esse quēadmodū est motus pile. quia motus arterie manifestat sensui perfecta rotunditate. vii. pulsus.

¶ Nunquā inuenit pulsus tardus ualde et puus uirtute existente forti etiā si causa necessaria sit diminuta nimia diminutione. nono pulsus.

¶ Pulsus duarū pcussionū aliquando est ex cōplexione mala ualde et parua duritia arterie. et aliquando est ex nimia duricia et uirtute debili uel ex grossitie aut multitudine hūorū. x. pulsus

¶ Virtus in statu equalitatis a motu prohibita repletioe multa aut opilatōe aut impulsioe aliqua in stomaco facta pulsum campolum operatur. x. pulsus.

¶ Pulsum incidentē operatur instrumēti mala complexio inequalis.

¶ Explicit quarta pticula incipit quinta de urinis.

Portet in omnibus febribus cū febris sit egritudo in uenis ut sit plurimū illius in quo tendis cōsideratio in urina. et ideo qui habet lateris apostēa oportet te prius considerare in eo quod expuit. deinde in urina. quia non pōt esse quin cū apostēate lateris sit febris. Si uero egritudo fuerit in uentre et nō fuerit cū ea febris tunc non oportet nisi ut consideres egestionem tantum. Et si fuerit cum ea febris tunc oportet cum hoc ut consideres iu urina. primo crisis.

¶ Ipofasibus residentibus in urina in febribus putridis melior est quā ex humore putrefacto fit qui digeritur a uena que circuitur ex quo fit in uria ipofasis residens alba lenis et equalis absq; odore malo prima febrium.

Particula.

COmēs partes urine in colore et substātia equales significāt victoriā et dominiū nature supra morbū. et id qđ congregat uē solitatē in urina est humor frigidus qui significat longitudinē morbi. Expositōe eius in. vi. aphorismoru.

CMelior urinis egrotantiū est que similis est urine pfecte sāt ni. et est urina cōpleta digestiōe digesta cum equali substātia et colore declinatōe ad citrinū tictum uel rubeū clarū. sed potius ad citrinū tinctū qđ ad rubeū clarū. ueluti si aquā acciperes et ei aliquid aquositatis sanguinis uel citrine colere pmisceres. septimo crisis.

CLaudabilior spēbus omnibus urinarū est illa que ē pulcri coloris et est in ea nebula alba leuis et cōtinua. et precipue cum residet in fundo uasis. et cū nebula ipsa pendet in medio ē minor prima. et cum ipsa nebula eminet in supficie est rarior secūda. et hee tres species significāt digestiōem et specierū aliarum omniū urine alique significāt indigestiōem. et relique significāt destructiōem. primo crisis.

CIpostasis laudabilis cōprehendit rebus duabus. una ipsarū est ut non sit disiuncta et diffusa sed coadunata. et alia ut ita sit omnibus horis. quia urina que est sine sedimine in una hora et deinde in hora alia cum sedimine apparet significat digestiōem egritudinis nō esse completā. primo crisis.

CIpostasis laudabilis pfecte digestiōis significat qđ natura superauit morbum et incipit expellere humorē causantē morbū. et post istam in bonitate est urina que emittitur turbida post cuius emissionē statim residet in ea residentia laudabilis. quod significat qđ natura incepit opari et in proximo opatio eius pficietur. Minor uero in bonitate isto secūdo modo est que emittitur turbida et postea clarescit. nec residet in ea residentia. et hoc significat qđ tempus digestiōis est remotum etiā si natura ceperit operari primo crisis.

CResidet necessario in urinis eorū quibus accidit febris ex quiete et ocio uel multitudine cibi residentia multa. eorū uero quibus accidit febris ex cibi indigentia uel labore sepius termīnatur morbus absqđ aliqua residentia in ipsorū urinis. et sufficit ad significatōem digestiōis ut appareat nebula alba lotus

Quinta.

cōtinua in superficie urine uel in medio pendens. primo crisis.

¶ Febris cū accidit ex humoribus crudis multū ē it sedimen in urina. et cū accidit ex humoribus colericis non erit omnino aut erit paruū. Expositōe eius in pronosticis.

¶ Urinis omnibus infirmorū peior est urina subtilis et clara que proprie similis est aque et est ultima emissio. et hec ē ualde remota a digestione. minus tamē mala est que emittitur subtilis et clara et statim fit turbida. et hoc significat q̄ quāvis nondum natura agere incepit tamen in proximo et citra istā secundam in malicia ē que emittitur turbida et pmanet turbida quod significat q̄ materia incepit pati digestionem et nō in tendit ad aliquā prorogationē. primo crisis.

¶ Emittere in urina in quadā passionū renū amurca subtilis similis assellatōi que emittitur in principio egritudinis epatis que parum magis est sanguinea quā illa. vi. scientiarum.

¶ Urina pinguis cū colore inequali de genere colere significat calorē febrilem liquefacere pinguedinē. Et urina pinguis cū colore et substantia similis colori olei significat calorē febrilem liquefacere carnē. et hec significat destructionē. quia caliditas liquefaciēs carnē fortior est caliditate que pinguedinem liquefacit. iii. expositōis eius in secūda epidimiarū.

¶ Velox penetratio et exitus urine aque similis ē egritudine que dicitur diabetes. et ipsa urina quidē est in fine ultimo elongatōis a digestione et deterior urinis. et hec significat mortificationem quādam duarū uirtutū naturalium immutatiue uidelicet et retentiue. prima crisis.

¶ Ipostasis nigra significat aut caliditatē igneā aut frigiditatem multam p̄ que mors accidit uirtuti naturali. Et ipostasis plūbea accidit ex frigidityte multa tantum. prima crisis.

¶ Omnis urina pueniēs ad nigredinē est in fine malicie adeo q̄ neminē vidi mingentē urinā nigrā euadere. secundū autem nigrū significat destructionē maiore. Nebula autē nigra in medio significat minorem destructōem quā nebula in medio pendens. prima crisis.

¶ Urina alba subtilis urina habēs in superficie nebulam eminētem uel in fundo residentē nigrā seu fuscā. et urina habēs cor

d i

Particula

pora similia farro uel similia frustis longis sunt mortales. Et si militer urina nimis fetens urina pinguis et urina dicta oleagina omnes he sunt mortales. hec eni urine significant morbum in natura sui esse magnū. Particula. vi. in tpibus egritudinū.

C Omnis color qui est in urina excepto albo citrino et rubeo significat perniciem uel maliciam. Et simimiliter quicquid apparet i urina exceptis his tribus ipostasi uidelicet vel nebula pēdenti uel natanti ipsa in superficie laudabilibus significat maliciam uel mortem. I. crisis.

C Cum egritudo est tardi motus prolixa de consuetudine est in ea fieri crism p exiturā precipue si minxerit eger urinā tenuem crudam tempore longo. Et si minxerit urinam spissam plurimā in qua sit sedimen residens laudabile tunc certum est qdige ritur egritudo paulatim et cum exitura non accidit sibi crisis. iiii. crisis.

C Cum egreditur in urina aliquid simile frustis ordeī uel frustis lentis significat qd hoc est ab epate. et cum frusta illa sunt similia carni significat qd sit a renibus. et cum sint similitantia frustis longis significat qd sint a uesica. et frusta assimilitantia farro in quātitate et duritia nō alba significāt qd liquefactio est in carne et in neruis frusta nigra significāt qd liquefactio est in carne splenis. Et urina pinguis significat liquefactiōem pinguedinis. et vrina similis vrine iumentorū significat multitudinem grossi humoris. I. expositōis eius in. vi. epidimiarū.

C Ait Moyse didici ex uerbis Galieni in crisi sub compendio qd melior vrinis egrotantiū que mingunt est illa in qua apparet sedimen laudabile. et hec urina laudabilis vocatur prima quia natura perficit suam operationem et digerit materiā morbi. Et hanc sequitur in bonitate urina que emittitur turbida et post emissionem clarescit in qua residet laudabilis residentia. et hec significat qd natura incepit opari et in proximo perficiet suam operationē et hec est secūda. Tercia qd in bonitate est que emittitur turbida et clarescit nec residet in ea residentia aliqua. et hec significat qd natura incepit opari nec puenit ad tempus digestionis. et hanc sequit in bonitate que emittitur turbida et remanet turbida. et hec remotior est a digestionē quā pcedens et est quarta. sequiturqz eam que emittitur clara subtilis, deinde

Sexta.

fit turbida et hec significat q̄ natura nondum incepit operari. sed tamē in proximo incipiet. Et urinis omnibus peior est que emittit subtilis et remanet in sua subtilitate et hec significat priuationē digestionis totalem in instati tempe et futuro.

¶ Explicit particula quinta. Incipit particula sexta de significationibus egritudinū specialium.

Ignificationes apoplexie cōprehendūtur p̄ dispositiōem spiritus. si auferatur motus spūalis totaliter est apoplexia maior et peior. et si in spiratiōe et exspirato est dura et angustiosa passio quidem fortis est et mētalīs non tamē priori similis. et si spiritus sit diuersus non eiusdem ordinis aliq̄uādo quiescens passio quidem est fortis sed nō tenetur priori similis. Et si spūs sit vnius ordinis passio est debilis in qua si medicus omnia machinet̄ est possibilis cura eius.

¶ Amissio spiritus fit aut ex defectiōe uirtutis pectoris mouētis: aut ex nimia frigiditate in cerebro domināte. iiii. afforif.

¶ Desipiētia ex sola caliditate absq̄ materie corruptiōe est similis desipiētie eminētī ex potatiōe vini. et illa que fit ex colera citrina habet sollicitudinē et tristitiā. cuius incēsiō si augmet̄ et mutet̄ in colerā nigrā quasi maniā facit. vi. afforismorū.

¶ Sternutatio in egritudinibus lōgis exceptis egritudinibus pectoris est signū bonū. quia significat digōem et uehemētiā uirtutis in cerebro existentē. Expōne eius in priā p̄noscicorū.

¶ Propriū signū spēi repletōis que fit secūdum uirtutem est grauedo et spēi repletōis que fit secūdum yasa est tensio. Particula. vi. de flobotomia.

¶ Accidit q̄ uene exteriores sunt plene extenseq̄ nec sunt interiores ita sicut fit uel ex caliditate uel hora balneationis cum aqua calida. et accidit q̄ uene exteriores sūt vacue et inanite interioresq̄ replete fit ex forti frigore. et repletio uenarū exteriorū nō ē signū multi sanguis nisi duobus pactis. primū ē equalitas caloris ī interioribus et exterioribus corpis. et scdm ē calor extraneus qui nō ambit corpus ut est febris adurens.

Particula sexta de multitudine.

¶ Accidunt nobis ex chimis morditiuis quattuor spēs egritudinis

d ii

Particula

dinū a chimo qui mordet parū accidit pruritus . et a chimo qui mordet amplius illo accidit horripilatio . Et a chimo qui multū mordet accidit tremor . et a chimo qui mordet magis isto accidit scabies . Particula sexta de multitudine.

¶ Ait Noyses . attende qualiter posuit differentiā inter pruritum et rigore et tremore p gradus humoris morditiui tantum . addens in ipsa pticula additamentū ad probandū ea que dixit ī pticula sua de rigore et tremore . Et dico q nō est diuersitas ali qua inter ea que dixit hic de tremore . et ea que dixit ibi de rigore . quia utrūq dictū est uerū . nam p ipsorū statū habet intentō eorundē . quia nō diuersificatur fortitudo et debilitas humoris morditiui nisi p varietatē locorū eius . quoniā probauit in particula sua de rigore et tremore q humor morditiuus in statu opilatōis est in cute tantū . et faciēs tremorē est in omnibus membris que sunt sub cute et hoc est uerū . Comphendimus igitur et nos ex eius dicto q pruritus est in supficie cutis non in ea parte qua cōiungitur carni .

¶ Accidit hominibus ex multitudine flegmatis dulcis multus somnus . et ex multitudine flegmatis acetosi fames . et ex dominio flegmatis falsi sitis . et ex dominio flegmatis crudi cessatio sitis . Parti . vi . de multitudine

¶ Generatio saniei fit ex dominio caloris naturalis sup ipsis humoribus digerendis et immutādis . et tūc fiūt egritudo et dolor fortiores et acuitur febris et fortificat . et cū egredit sanies remanet membrū incolume sicut erat . Cum uero cessat calor naturalis uel tepet nec potest penitus digerere illos humores ppter suā debilitatē non generatur in membro sanies nec dolor ledens ipsum neq febris . sed putrescit et corrūpitur adeo q desideratur nimis eius abscissio in toto . et simile accidit ei a quo recedit febris si apparuerint in eo signa exprimētia mortē nec apparuerūt signa pronosticātia bonū . Expositōis eius in tercia epidimiarū .

¶ Melancoliā compositā cū frenesi significat infirmi uerborum multitudo . quādoq q est ex signis frenesis et taciturnitatis multitudo . quādoq q est ex signis melancolie . iiii . expositiōis eius in tercia epidimiarum .

Quinta.

¶ Euacuatio supfluitatis augmētata habet fieri aliqua iftarū triū partiū. aut folutōe uentris. aut urina. aut fudore. Et cū natura fponde ad aliquā iftarū trium partiū declinat in euacuādo fupflua fubtrahit fe a duabus reliquis. Et ideo cum per fudorem crisis fieri debet confupatur uenter et retinet urinā neceffario. et accidit egrotanti rigor et pofl rigorē fudor. Prima ex pofitōis eius in fexta epidimiarū.

¶ Deficcatio lipitudinis que efl in oculis. et fudoris qui efl in facie ad fimilitudinē pulueris fignificat malum. Et fimiliter obfcuritas uifus in egritudinibus acutis fignificat mortificatōm uifibilis uirtutis. Prima expōis eius in fexto epidimiarum.

¶ Signa fi fuerint ualde mala fintq; accidentia uel egritudiēs et facies egroti appeat pulcra nimis fimilis ftatui naturali hoc non fignificat malum. et fi figna fuerint debilia fintq; accidētia uel egritudines faciesq; eius fit ualde diffimilis ftatui naturali hoc fignificat malum. fexto expofitionis eius in. vi. epidimiarum.

¶ Nemo melancolicorum efl expers alicuius timoris non timendi que egritudo cum fuerit pura quod timetur uidetur fibi vnum. et cum egritudo efl compofita quod timetur uidetur fibi duplex uel triplex. Et ex his aliqui funt qui timēt quamlibet rē fecundum egritudinem fui fortē. Expofitōis eius in fexto epidimiarum. Et dixit infuper in ipfa particula Galienus. Virtus animalis fequitur compofitionē corporis. et nomē melancolie et timor in lingua greca idem fignificāt.

¶ Cum fluxus fanguinis nariū tempore fanitatis fit fanguine malo oportet corpus reparari fanguine bono p cibos groffos uenas replentes ficut efl farrum. lac. cafeus recens. carnes porcine agnine et edine. Et non cum fluxus fanguinis nariū tempore fanitatis fit fanguine multo. iiii. expofitionis eius in fexto epidimiarum.

¶ Vnum ex ueris et magnis fignis fignificantibus in egris corpibus fortitudinē efl oculorū ipforū apertio et claufio ficut in fui tpe fanitatis. quarta expofitōis eius in. vi. epidimiarū.

¶ Colores lingue fignificāt chimi dominiū exiflentis in uenis que funt in ptibus epatis renū et uefice. et lingua nigra efl
d iiii

Particula

cui dominatur siccitas maxima et significat febrē adurentem
Expositōis eius in .vi. epidimiarum.

¶ Cibum vinctuosum et cibū dulce saporat tantū qui ē sanus
egri vero saporāt vniuersa cibaria exceptis his duobus secūdū
egritudinē suam. v. expositōis in .vi. epidimiarū.

¶ Sudor frontis et colli et partiū pectoris significat debilita-
tem virtutis aīalis frequēs indigestio. et esus eorū quibus inest
aliqua putrefactio et panis grossus significat lumbricos in ven-
tre. vii. expositōis in .vi. epidimiarum.

¶ Inclinator aliquis medicorū et putat sanguinē suphabun-
dare in corpe et nō superhabūdat et hoc accidit ex caliditate aē-
ris aut ira aut febre quēadmodum accidit mari dilatato et ipsū
putat esse diminutū et non diminutus est. et hoc accidit ex frigi-
ditate ipsum ad interiora corporis impellēte sicut mari accidit flu-
ctuanti. Prima expositionis humorum.

¶ Colera nigra est ualde mortifera cum apparet aut in sputo
vomitu egestione aut vrina. et post eam colera citrina cum appa-
ret pura et ceteri humores sunt minoris nocumēti cum apparēt
in aliquo istorū. secūdo expositōis humorū.

¶ Pustule cū apparēt in lingua similes granis pentadactili ni-
gris significāt egrū nō viuere die secūdo. Et cū apparēt in di-
gitis manūū in quacunq; febre apostema nigrum simile grano
orobi cum nimio dolore significat egrum mori in quarto die.
Particula sexta de signis mortis.

¶ Multotiens egrediūtur cū vomitu uel egestione chimi nigri
quorū egressio quādoq; significat bonū sed colera nigra cum
egreditur cum vomitu uel egestiōe significat piculū. quia cum
malicia est generata adustio eius. minus tamē piculosa ē colera
nigra que fit ex adustioe multa fecis sanguis. et piculosior ē q̄
generat ex adustioe colere. ipsa enī magis nocet mēbris ea plu-
rima corrosione corrodens. Particula sexta de colera nigra.

¶ Is qui habet cōtinuā experientā in his duobus chimis faci-
le cognoscit causā. quare egressio colere nigre a corpe ē signū
piculi. Is uero q nō expertus ē admiratur et cōtradicit dicens
egressio alicuius nociui uel valde nociui a corpe signū destruat

Sexta.

etionis nullo modo potest esse. Eadem particula.

Cum egritudo est maior virtute morit sine dubio egrotant et hoc significatur ex eo quod vides signa defectus digestionis augmētari de die in diem. Et quāto magis plōngat egritudo tanto magis mortalia signa apparēt. Particula. vi. de temporibus egritudinum.

Impossibile est aliquo tempe apparere signū significans digestionē quādo significat melioratōem et maximā bonitatem. sed sanguis exiens a corpe et sudor et exiture apparētes suo tēpore et loco sunt utiles et inutiles non suo tempe apparentes.

Signa digestiōis significāt quod eger saluat et non significāt quod necessario accadat sibi crisis. qā possibile est quod quādoq; egritudo dissoluitur paulatim lōgitudine dierū. primo crisis.

Superfluitas cuiuslibet mēbri corpi significat dispositiōnem que est in membro cuius ipsa est supfluitas et ipsa digesta significat sanitatem sui et indigesta significat egritudinem. vnde vnūquodq; horum triū generū significat digestionē sibi propriam. Egestio nāq; q̄ est secūdum dispositiōem naturalem significat digestionē factā in uentre. et vrina significat digestionem factā tantū in spiritus instrumētis. prima crisis.

Lacere corpe supino et aperto ore sine quibus non est stertio significat hec accidentia debilitatē vel ebrietatem uel dissolutionē. secundo motuū lacertorū.

Mania accidens ex humore melancolico est minus mala ea que accidit ex adustione colere citrine. et ea que est ex adustione colere citrine est minus mala ea que est ex colera nigra. ex humore uero flegmatico nunquā mania fit.

Ex humore suphabundante in corpore cerebri qui puenit ex adustione colere accidit melancolia et pmutatio mentis cum cursu ueloci. et in statu febriū adurentiū permixtiōes accidētes pueniūt ex acutis fuōsitatibus q̄ i cerebrū ascēdūt. iii. sciarū.

His qui patiūtur scotomiā et uertiginem ex cerebro accidit oculorū obscuritas casus et reuolutio ex re modica. et patientibus scotomiā et vertiginē ex ore stomaci cordis tremor et fastidiū accidit. et deinde pscripta accidētia accidūt eis. iii. sciētiarū.

d. iiii

Particula

Ex patientibus emigraneā aliqui sentiūt dolorem extra cra-
neū. et aliqui sentiūt ipsum in profundum capitis puenire totū
Et dolor in emicranco puenit ad finē diuidentē duas partes ca-
pitis. et cum dolor est ex uentositate fit cum dolore tensio con-
iuncta. Et cum ex supfluitatibus colericis sentitur dolor mordi-
tius. Et cum ex multitudine humorū sentitur cum eo graue-
do. et cum cōiungitur cum grauedine color et caliditas illi mul-
ti humores non sunt acuti. tercio scientiarū.

Motus lingue est ex septimo pari parium nerui cerebri. et
cum lesa est pars dextra et pars sinistra cerebri in loco genera-
tōis huius paris septimi: dominus egritudinis huius est in de-
speratōe taciturnitatis. et cum lesa est aliqua partiū ipsius tunc
accidit patienti dissolutōis aduentus: que dissolutio ledit motū
lingue secundū sui mediū. ledit etiā mēbra alia quādoq; q̄ sunt
sub caput. iiii. scientiarum.

Signa frenesis sunt. xvi. et sunt: uigilia: somnus: inquietas
alienatio mentis que paulatim crescit: febris acuta cōtinua: obli-
uio presentiu: modica sitis. et eger incipit currere et furere: spu-
tus malignus et spissus: pulsus paruus et defectiuus cum du-
ricia: decerptio pilorū a uestibus uel stipularū a parietibus. lin-
ue grossities et nigredo: dolor posterioris partis capitis: sicci-
tas lippitudinis oculorū et ex uno ipforū emissio: lacrimae cali-
de: fluxus guttarū sanguinis a naribus: falsus auditus: lesio
uirtutis motiue in corpe toto uel prope: et in figura decubitus
iacet infirmus prostratus: et cum difficultate respondet. et sig-
na hec sunt aliquādo omnia simul: et aliquādo pro maiori pre-
v. scientiarum.

Fluxus sanguinis nariū cum est factus ex pte in qua ē apo-
stema est laudabilis. et factus ex parte cōtraria est illaudabilis.
tercio crisis.

Quecūq; ex aialibus et plantis crescūt uelociter ita ueloci-
ter finiūt uitam suam. Expōis eius iu secūda epidimiarū.

Decurrūt in aliquibus egritudinibus acutis hūores mali in
pulmonē: quātitas quorū est modica nec generāt apostema. et
ipsis exeūtibus p sputū putat qui nō exptus est in sciētia medi-

Sexta.

cine q̄ egrotās patiatur pleuresim uel piplemoniā et nō ē ita

Expositōis eius in .vi. epidimiarum.

Tussis maligne causa est: aut fluxus fluens a capite: aut ulcus: aut apostema in aliquo instrumētōrū spūs et sanies collecta in pectore. tussisq̄ secure causa est: et mala cōplexio instrumētōrū spūs et grossities gutturis uel canne pulmōis. et tussis secure in febribus cum est nimis fortis calefacit ptes pectoris et pulmōis. et augmētat potētiam febris et fortitudinē sinis. et cum est debilis et p longa interualla mouet mēbra ad attractionē humiditatis subtilis tēperate quātītatis que sitim dimittit et calorē febris.

Expositōe eius in .vi. epidimiarū.

Causa mali spūs eius uidelicet quē opatur sicut diximus lacertus pectoris. et causa etiā quā opatur lacertus qui infra costas existit est altera harū trium causarū uidelicet uirtutis defectio constrictio instrumentorū spiritus. calor dominās supra cor et pulmonē. malū autē spiritū qui fit caloris dominio tantū supra cor et pulmonē cognoscimus p spiritū uelocē fortem et spissum et emissionē aeris calidi et ebullientis p expirationem cum insufflatione. Et spiritum malum qui fit uirtutis defectiōe tantū cognoscimus p spiritū non uelocē neq̄ spissum et exitū aeris liberū ab insufflatōe oris et dispositōe nariū se cōstringētium extremitate sui: et que dicunt folia duo cū aer attrahitur. et hoc est illud quod significat potissime uirtutis defectionem. Malum uero spiritū qui fit in cōstructione instrumentorū spūa lium tantū cognoscimus p dispositōnem pectoris quod uidetur extendi in magnam extensionē et spiritū uelocem et spissum et emissionem aeris absq̄ insufflatōe. .iiii. scientiarum.

Tussis accidit ex mala cōplexione equali uel inequali que ē in pulmone. et cū ipsa mala cōplexio est calida parum pondus spiritus immutat. et cū est calida multū generat desiderium attractionis aeris frigidi et potus frigidi: et cum plongatur generat febrem. Et cum complexio est parum frigida generat desiderium attractionis aeris calidi et potus calidi et cum est frigida multū et fortiter repletionem generat in pulmone. quarto sciētiarum.

Particula.

¶ Signū significās dispositiōem pleuresis est cōtinuus dolor qui nō diminuit p appositōem cataplasmatū. Et signū significās magnitudinē pleuresis et eius maliciā est augmētatio viscositatis sputi et prohibitōis egressus eius viscositate et tenacitate sui in membris egris. Expositiōe eius in prima morborū acutorum.

¶ Quicunq; ex sui natura similis est ydropico huic cito accidit ydropisis. et similiter quicunq; est similis ptisico cito accidit ptisis. Et quicunq; similis est melancolico ei cito accidit melancolia. et idem est iudiciū in qualibet egritudine. et simile est in accidentibus anime. quia qui est cito mobilis ad loquēdum mala verba cito incidit in permixtionē mentis. v. expositiōis eius in sexto epidimiarum.

¶ Et dixit in tertia expositiōis eius in tertia epidimiarū q; homini insensato mobili et ualde ueloci accidit pmixtio mētis ex modica causa. et ei qui est extra huiusmodi nō accidit mētis permixtio nisi ex causa magna.

¶ Color albus viridis significat epar apostematū esse: et color viridis niger significat splenem apostematū esse. et color albus phisticus significat apostematū pulmonem. et colores hi sunt cum ipsa apostemata minime sunt accensa. Expositiōis humorum.

¶ Singultus significat malum in eo qui habet epatis apostemata. Et spasmus in patiēte vigilas similiter. et tussis in idropico supueniens significat mortē. Et sternutatō forte supueniens sponte ei qui singultū patitur significat dissolutiōem singultus Particula sexta de signis mortis.

¶ Mala cōplexio cordis duobus modis est: aut in humiditatibus sibi necessariis: aut in eius corpe duro. Et mala cōplexio existens in suis humiditatibus est cum iectigatiōe totius cordis et mala complexio ipsius cordis duri est absq; iectigatiōe sui. xv. pulsuum.

¶ Febris ethica multotiēs puenit propter apata epatis et stōi que non curata sunt recto modo. quinto februi.

¶ Incuruatio ynguiū ptisim significat. cuius causa est ulcus

Sexta

pulmonis et denigratio lingue significat febrē adurentē. et per mutatio coloris corporis in speciem aliam a specie coloris permutati. cuius causa est splen debilitatem epatis portēdit. primo scientiarum.

C Signa malicie ascēdentis supra hec eructatio acetosa post cibum assumptōem. sputū multe quātītatis molle ardor in hypochondriis. gurgulatio que nō accidit nisi post receptōem cibi per horā malus spiritus tristitia: et accidēs anime simile accidenti quod accidit melancolie melancolice. et dolor ventris fortis pueniēs in aliquibus ex ipsis usq; spinā: quorū aliqui vomūt cibū post tēpus. aut sequenti die. neq; inueniūt remediū nisi per vomitū et secessum et digestionē bonā. tercio scientiarum.

C Retractio ypodundrii sursum est spēale signū apostematis dyaphragmatis: quod statim apparet ab ipsius principio. Et similiter cum cōfirmatur frenesis retractio est ypodundrii ad sui ultimū. et in hoc apostemate dyaphragmatis fit pulsus aliquādo inegalis paruus aliquādo inegalus uelox. et aliquādo inegalus spissus tremulo similis. tercio scientiarum.

C Accidentia cōcomitantia apostēa lateris que nō deserunt ipsum sunt quādoq; febris acuta: dolor pungitiuus in latere: spiritus paruus et spissus. pulsus dictus serra: et tussis que frequēter fit cū spūto: et aliquando fit sine spūto. et hec significat aut uelocē mortem aut egritudinē longam. v. scientiarum.

C Signa apostematis caloris in epate sunt octo. et sunt febris adurēs: sitis fortis: destructio appetitus ex toto: rubedo lingue in principio et postmodū nigredo eius: vomitus colere vitelline in principio et in fine eruginose: dolor lateris dextri p̄tendens ad furculam. et spēaliter cū retrahunt ypodundria sursum. tussis parua. quandoq; sensus grauedinis et puncture dependentium in latere dextro: et querela patientis multotiēns de costis posterioribus: precipue cum epas ex sui generationē est cōiunctum ipsis costis: et incarcerationis egestionis propter apostemata etiam si epas debile non existat. quinto scientiarum.

C Qui habent egritudinem dolorosam inuiri dolorem sentiunt inter supulas: pro eo q̄ meri supra os spine est protensum. primo scientiarum.

Particula.

In apostemate epatis generato i parte gibbi: dolor et motus
tussis magis accidit: quonia in eo quod generatur i parte cōca
ui: adeo q̄ sentitur q̄ furcula retrahitur inferius. et i apostema
te generato in parte concaui destructō appetitus. fortitudo. sitis
uomitūs colericus. et fastidium accidunt magis quam in eo qd̄
quod generatur in parte gibbi. v. scientiarum.

Aquositas sanguinis subtilis quandoq̄ emittitur cum ege/
stione i egritudine epatis ex mala compositōe frigida: que mul
totiens est sine febre: et cum prolongatur egritudo sequitur cā
febris: quia sanguis epatis corrumpitur: et qui non attendit hu
iusmodi egritudinem nec expertus est uilipendit huiusmodi fe
brem uel putat egrotantem non febricitare.

I. scientiarum.

Egritudo inducens dolorem capitis uel est in partibus om/
nibus que sunt extra cranium: uel est i omnibus partibus que
sunt infra ipsum: uel est in aliqua partium capitis: scilicet gene
re arterie tantum et uene: et in genere nerui: et in genere pelli/
cule et in genere cutis: et est egritudo in substantia corporis ce
rebri: et scire loca egritudinis ueraciter res difficilis est et labo
riosa ad quod non peruenit nisi qui inspexit et uidit illud sepe.

Secundo miermir.

Dolor qui oritur ex seipso facile et cito decurrit ad locum
uicinum sue origini sicut accidit in doloribus habentibus sum
mam fortitudinem et summū laborem: ut sunt dolor emicrani
et dolor galce et dolores neruorum tensorū in longum ultima
tensione: et cum dolor est in p̄cipio nerui et eius ultimo egro
rans dolorem nerui sentit in interioribus corporis cum dolor ē
in pellicula sita sub cute que cum exoriatur inuenitur cōtinua
cum ea accidit dolorensus et dormitans.

Secundo Scientiarum.

Cum dolor est in pelliculis ossa circulantibus patiens se
tit sensum doloris in iterioribus corporis: et imaginatur q̄ ipe
dolor est in corporibus suorum ossium: et plures uocant perfo
ratorem ossium hunc dolorem: et hoc secundū magis accidit ex
labore.

Secundo scientiarum.

Sexta.

¶ Specialis dolor arterie et uene uidetur domino huius q̄ sit dolor corporis tensus ad modum corde . et dolor carnis longa tensione tensus nullatenus inuenitur. ii. scientiarū.

¶ Sudorem frigidum impossibile est uenire a locis in quibus est acuta febris. Nam si ab his locis pueniret calefieret a calore febris . sed uenit a locis que iam frigida sunt propter extractum iam naturalem calorem . uel propter vicinitatem sui ad extinctionem . et hoc significat aut mortē aut longam egritudinē. Sed tunc significat longam egritudinē cum in corpore multe supfluitates frigide dominant. Expōe eius in quarto afforis.

¶ In pluribus longarum egritudinū in frigidantur digiti . sed in febribus ethicis calefiūt propter modicā carnē in digitorū ethicis . et demōstratur q̄ febris iam est in mēbris radicalibus collocata . Expōitōe eius in secūda pronosticorū.

¶ Sapor sudorū sanorū est salsus . et similiter est in egris . sed tamē parū permutat̄ eius salsugo et declinat in sapore hūoris dominantis qui egritudinē generauit. I. Expōitōe eius in secūdo epidimiarum.

¶ Imprime manū tuam supra ypocundria tensa in principio egritudinū suarū et cognosces per illud si in eis est apostema calidum . apostema durum : inflatio : sanies : aut multū stercus : et egritudine ipsa cognita incipe dissoluere ipsam . Expositione eius in secundo epidimiarū.

¶ Destructōis appetitus forsan causa est humor aliq̄s in ore stomaci existens : et forsan est epatis natura . Sed cū pestis huiusmōi est ex natura epatis accidit ex destructōe appetitus quodam pessimū egrotati desiderū . s. mortis . quia non sapit. I. Expōitōe eius in tercio epidimiarū.

¶ Apostematibus oībus laudabilius est quod magis apparet exterius : et post hoc qđ hēt caput acutū . et apatibus oībus est peius quod ē his cōtrariū . Et apatibus digestiuis laudabilius ē cuius digestio ē equalis et nō hēt duriciē circumcirca. I. expōitōe eius in .vi. epidimiarū.

¶ Spasmus accidēs ex pcussioe uel ex medicie solubilis potione significat malū . et risus accidēs cetanū patiēti mortē significat ipsa hora . Particula .vi. de signis mortis.

Particula.

¶ Si quis patitur ulcus intestinorum et accidit ei sitis fortis et apparet post aures eius pustule nigre similes granis orobi moritur, et crura ad que chimus defluit difficile curantur.

¶ Particula sexta de signis mortis.

¶ Intestinorum aliquod vulneratum ex colera nigra nullo modo potest curari: et vulneratum ex colera citrina difficile curatur, et similiter est status aliorum morborum interiorum.

¶ Particula sexta de colera nigra.

¶ Egestio lenis continua bona est que non precedit nisi postponit horam suam naturalem quantitas cuius secundum compactionem eius quod assumptum est de cibo. et cum congregant omnes iste proprietates quatuor in egestionem oportet tunc quod sit egestio cocta que digestionis cibi significat bonitatem.

.I. Crisis.

¶ Accidit rei cuius digestio et decoctio consumata est iam ut exiccetur humiditas eius causa caliditatis fortis in membrum que sunt in circuitu stomachi et que sequuntur ipsum et sunt coram eo. et ut levis descendat existens subtilior propter debilitatem uirtutis facientis penetrare et dantis cibum. Fex autem levis continua significat per seipsam sanitatem digestionis et fortitudinem eius et significat adhuc per accides quod penetratio cibi est secundum quod oportet et significat iterum per hoc quoniam non est in aliquo membrorum que sequuntur ventrem caliditas superflua ex apostemate uno neque alia re.

.I. crisis.

¶ Egestio levis continua que egreditur in hora in qua egrediebatur in sanitate minor quam oportet secundum comparationem cibi assumpti significat illud quod aliquid ex eo retinetur in intestino orbo et intestino colon notato. aut in aliqua speru gracilius intestino etiam illud quidem non bonum est ymo malum. I. Crisis.

¶ Egestio que non est digesta est aspera non continua et subtilis seruans cibi illius cuius est superfluitas qualitatem.

.I. Crisis.

¶ Color viridis fit cum incipit fieri color niger. et ideo mala

Sexta

est egritudo in qua apparet vomitus viridis egestio viridis vel
urina viridis quem colorem sequitur color niger in aliquo predi-
ctorum

.I. Crisis.

Egestio similis loture carniū recentū significat uere debili-
tate uirtutis epatis. et egestio sanguinis grossi feci similis signi-
ficat epas esse debile i sanguinis actione. primo Scientiarum.

Sanguis qui primo egreditur cū egestionē pinguis. subtilis.
et cū plōgat mora egreditur sanguis niger grossus de genere co-
lere nigre postea i fine egreditur colera nigra putrida .i. Sciarū

Superfluitates male que in epate et mēbris aliis cōtinentur
expelluntur quādoq; fortitudine iporū epatis et mēbrorū et egre-
diunt egestionē tūc diuerforū colorū et odorū malorum simi-
liter et urine. Et in his errant plures medici nō experti et putāt
egrotū mori esse proximū. et hec euacuationes sepe fiunt post
morā egritudinis absq; apparitione signorū digestionis. pri-
mo Scientiarum.

Aliquibus egestio sanguinea et aliquibus uomitus sangui-
neus accidit quēadmodū eius cuius manus uel pe. icidit uel ei
qui amisit exercitiū. uel ei cuius retinet sanguis emoroidarum
uel ei cuius retinet sanguis mēstruus uel sanguis ani et ab eis
p egestionē uel uomitū egreditur uerus sanguis sicut sanguis iu-
gulationis. sanguis uero qui causa disruptōis apātum digestio-
nis accidit et egreditur ab illis tam per superius q̄ per inferius ē
similis sanguinis feci. primo Scientiarum.

Egestionē sanguinee ex egrotatōne epatis subito emittuntur
et ex egrotatōne intestinorū nō emittuntur subito. Sed primo
egestionē colerice egerūt que multum mordēt et deinde ege-
stiones ipas colericas sequūtur rasure intestinorū et postmodū
cū ipis rasuris emittit sanguinis parum. sexto Scientiarum.

Egestio sanguinis que egreditur ab epate retinet p̄ duos uel
tres dies et redit postea prior qui primo fuerat nec egreditur cū
eo rasura. et hec duo significant non esse ulcera i intestinis. sex-
to Scientiarum.

Egestio cuius color ē citrinus tictus purus accidit quādo ef-
fūdīt de colera citrina ad uētrē res plurima pura. et egestio ui-
ridis significat q̄ permixta est ei colera que est ut crugo eris.

Particula.

Et nigra egestio significat q̄ p̄miscetur ei colera nigra aut sanguis iam adustus illic. et si uides colorē egestionis quasi trahentem ad offuscationē et plūbeitatē et eger nō comedit aliquid cuius iste color sit significat illud frigus congelatōem fortē i mēbris interioribus adeo q̄ iā sunt in mortis termino constituta. primo Crisis.

¶ Egestio pinguis uel unctuosa preter qđ eger comederit aliquid pingue significat liquefactionē mēbrorū Et egestio uiscosa si uiscositas illa nō est a cibo quē eger sumpserat significat mēbrorū radicalium liquefactionē. Sed unctuosa uel pinguis non est nisi quando liquefit adeps uiscosa uel quādo liquefiūt mēbra dura et ideo hec ē plurimū deterior pria. primo Crisis.

¶ Egestio superflui fetoris si fetor eius nō est ppter cibum significat putrefactionem uehementem. primo crisis.

¶ Egestio cū uoce significat q̄ illud quod egreditur est uentositas grossa cū humiditate subtili et q̄ instrumēta ex quibus egreditur sunt cōpressa coartata et stricta. primo Crisis.

¶ Egestio i qua ē spuma fit secūdū modū quo spuma accidit i rebus exterioribus et ppter rem bulientē et propterea quia resistit uētositas grossa humiditati et prima quidem harū duarum pprietatū nō fit nisi caliditate superflua liquefaciente corpus. et secunda generatur a cōmotōne inequali. primo crisis.

¶ Egestio inequaliū colorū significat q̄ i corpore sunt egritudines inequales que requirūt lōgum tempus ad digestionē suā et ideo difficiles sunt et male et ipsorū difficultas fortitudo et timor ē secundum multitudinem suā. primo Crisis.

¶ Accidentia uirtutis retentive cōmixta adiuicē generant singultum. quia stomachus tpe singultus restringitur super cibo pessima restrictōne expulsiua uirtute mouente se tūc falso motu. vi. morborum et accidentium.

¶ Egestio nigra generat̄ aut ex dominio adustiois aut ex falsa putredine et ex decursu melancolici humoris. Expositione eius in quarto afforismorū.

¶ Egestio nigra apparēs in p̄cipio egritudinis significat pestem epati accidisse. et apparens post statū egritudinis multoties significat bonū p̄cipue si appareat cum natura egritudinis

Sexta.

supfluitates expellit. Expositio eius in quarto aphorismorum

C Amissio appetitus in principio egestionis sanguinis. cum colerici humores ab epate defluunt ad intestinum et ipsum excoriant. et ad stomachum similiter non est signum malum. Sed cum prolongatur egritudo et amittitur appetitus est signum malum. quia hec significat mortificationem virtutis. Expositio eius in sexto aphorismorum.

C Sanguis coagulatur et colligatur frustra similia sanguisuge in vesica. et similiter coagulatur in intestina stomacho et pectore in quibus membris est fortior quam in vesica et ex illo accidit egrotosyncopis citrinitas coloris pulsus parvus debilis et spissus et calescit eger et laxatur. et hoc multoties inspicientem adducit ad admirationem qualiter a sanguine qui inter humores ceteros est amicus nature cum a suis vasis egreditur accidunt huiusmodi accidentia mala et accidentia hec sequuntur irruptionem et mortificationem membrorum. vi. scientiarum.

C Calculus non generatur nisi in renibus vel vesica et secundum quosdam in intestino quod colon dicitur generatur primo scientiarum.

C Comprehenduntur egritudines multoties arte medicine per signa cum existimatione et curatur egritudines ipse arte medicinali vera et non cum estimatione. secundo mirmir.

C ait Moyses. iam cognoui verba medicorum dicentium esse virtutem animalem spirituales et virtutem naturalem. Sed ego dico nunc in hac dispositione omnes actus corporis humani esse actiones corporales. Et dico nunc quod nobilior actuum corporum est actio inspirandi et expirandi et post hunc pulsus. et post istum sensus. Et nobilior sensuum est visus deinde auditus. et post hunc sensus appetitus cibi et potus. et post hunc loquela. et post hanc est mens videlicet imaginatio et memoria. et post hec motus omnium membrorum secundum motum proprium. et huiusmodi gradus nobilitatis est secundum necessitatem vite vel equalitatem eius cuiusque. Et post huiusmodi propositionem est sciendum quod natura est nomen equiuocum quod de pluribus predicatur ex quibus est virtus reges corpus animale quam medici vocant naturam. et hec virtus etiam conferuat nobiliores actus corporales. et sustinet spiritum salutem omnium actionum

c i

¶ Particula

que cum grauat aliqua causarū distinguit et cōpellit ipsa. et si vincitur ab ea cōiungit ipsa ignobiliōri mēbrorū et inficit ignobiliōre actōem. Et si plus vincit ab ea inficit id quod est nobilius et retinetur cū nobiliōri. Et secūdum hāc expositionem potes cognoscere egritudinem destructiuā a non destructiuā et habere signa destructōis fortis egritudinis et debilis p fortitadinē nature et eius debilitatē. quia amissio inspiratōis et expiratōis vel eius cessatio est sine dubio destructiuā. et simile ē de pulsu et simile etiam de amissione visus uel eius cessatōne et de amissione appetitus amissione loquēle et eius debilitate et pmixtione mentis vel eius cessatōe. Omia hec sunt signa destructōnis ut dixi secūdum qualitātē accidentis virtutis ipsius. Et ideo fortis apoplexia ē necessario destructiuā. debilis uero difficile curatur secūdum q̄ dixit ypocras. quia in huiusmodi peste scilicet apoplexia destruūtur et cessant nobiles actiōes quas natura regit semper et sunt inspiratio et expiratio. mēs loquela sensus et pulsus. Et certitudo in omnibus his que diximus ē ut amissio illius actōis uel eius cessatio sit ex causa debilitatis vniuersalis uirtutis regentis corpus anialis non ex causa solius instrumenti agentis illam actōem. Nā bene scis q̄ multi furiosi melancolici viuūt longo tempe. quia sunt fortes corpe eo q̄ pmixtio eorū mentis est ex causa egritudinis cerebri tantū nō ex causa debilitatis virtutis regitiue quēadmodū accidit egrotātibus tēpore transitus. quoniā debilitas visus generata ex causa egritudinis existētis in oculo uel debilitas auditus generata ex causa egritudinis in aure existētis nō ē ut debilitas visus uel auditus q̄ generatur tempe mortis ex causa amissōis virtutis vniuersalis regentis. Et idem est iudiciū in amissione loquēle et oīm actiōnū corporaliū. Et similiter est in figura faciei tempe sanitatis hoc est signū fortitudinis nature: et cū est valde remota a statu sanitatis est signū q̄ hec accidit ex debilitate virtutis vniuersalis. Tu autē cōsidera huiusmodi aphorismum bona cōsideratione quia colligit ex pluribus partibus pronosticorū.

C Inuenio in arte medicine quedam accidētia que cū apparēt in sanis significāt egritudines. et cū apparēt in egrotātibus significāt sanitatē. et sunt somnus nimius et profundus plus solito qui cū accidit in sanis significat egritudinē. et cū accidit in

Septima.

egrotantibus sanitatē et nimius appetitus cibi cū accidit sanis est locus dubitatōis quia significat egritudinē. egrotis uero est signū laudabile. et similiter sternutatio multa cum accidit ei de cuius sanitate nō dubitat significat q̄ capiti pestis aliqua ē futura. Et cū accidit ei qui est in malo statu egritudinis signif. cat q̄ status eius imutatur in melius. Inuenio ēt in arte medicine multa habētia huiusmodi naturā. vii. expositōis eius i thimco. **¶** Explicit particula sexta incipit particula septima de causis. egritudinū specialium.

¶ Cause que augēt et fortificāt uirtutis essentiā sunt sex
c pria iparū ē vini potus moderatus cibi assūptio moderata. exercitiū moderatū. res que adaptat malā cōplexionē cordis et arteriarū siue sirupus sit siue medicina. ira vel gaudiū et vigilia. humoris digestio facta p̄ resolutōem et p̄ purgationē ut in crisi. xiii. pulsus.

¶ Cause que uirtutis essentiā dīminuūt et defectāt sunt octo. Prima ipfarū est ieiuniū. secūda vigilie. tertia angustia. quarta fortis euacuatio cuiuscūq; speciei. quinta dolor quicūq;. sexta dolor stōaci spēalis. septia imutatio nature mēbrorū radicaliū. octaua imutatio nature hūorū corpis cuiuscūq; spēi. xiii. puls.

¶ Sincopis accidit quibusdā ex fortibus accidentibus animi et maxie senibus et debilibus quibuscūq; q̄a pluribus ipforū cum affligunt gaudent uel irascunt accidit sincopis et forte accidit eis praua hūdatio et hūdat eorū corpora absq; causa necessaria humidatōi. Parti. prima sexto ad Glauconē.

¶ Pinguedo et caro tenera ex assidua angustia eliquat et sanguis corrūpit ex desiderio cōtinuo et aore ac desiderio diuiniatū et domiatōis ciuitatū et euigilatōe mēorie. et iporū corruptō ē p̄ malā digōem q̄ fit in stōaco et uenis p̄pter cās p̄dictas sanguinē corrūpentes. et liqfactio q̄ vigiliis fit inter causas huiusmōi cōtinet. tercio expositōis humorū.

¶ Causa fortitudinis mēbrorū dextre ptis supra mēbrū sinistre ē collocatio epatis in latere dextro et inclinatio cordis ad latus sinistrū pua ualde. Et cum incliatio eius ē illa parū maior sūt mēbra sinistra fortiora mēbris existētibus in latere dextro et maxie si epar ē puū et debile cū hoc statu. vi. expositōis eius in. vii. epidimiarū.

c ii

*Sex cause q̄ fortificāt
uirtutis essentiā*

*Sunt octo cause q̄ dī
minuūt et defectāt uirtutis*

¶ Particula

De causa doloris

¶ Cause doloris sunt aut cōtinuorū sepatio et immutatō subīta quam abhorret mēbrum et dedignatur. Sed immutatio facta paulatim impossibile est q̄ faciat dolorē, et mēbris insensibili bus nequaquā accidit dolor. xii. ing.

¶ Cum aliqua causarū dolorē facientiū nocet/mouetur virtus expulsiva et conatur expellere ipsam causam. et multotiēs cum mouet forti motu ad expulsionē causa ipsius ex sanguine et spiritu qui simul deferunt ad mēbrū accidit apostēa. xiii. ingenii.

¶ Ait Moyses Gal. i tractatu cure sincopis cū uēit ad assignā dum causas eius non assignauit eas omēs per viam artis distinguendo genera et species suas p accidētia sicut consuetudinis sue fuit in egritudinibus aliis. et sicut distinxit febres in quibus genera et species assignauit. sed noiauit causas sincopis mirabili noie dicēs q̄ sincopis accidit ex hoc et accidit ex hoc nec diuisit causas in species determinatas quod est mirabile. Sed tamō postquā modificauit suū dictū dixit omēs causas sincopis esse quattuor et utinā scirem cur nō cōprehendat omēs causas sub numero sed aliquas earū tantū. verūtāmē postquā noiauit quatuor causas dixit. si placet addas hiis quattuor malā cōplexionē mēbrorū et in summa nō colligit̄ eius intentio ex dicto suo ibi quāuis quicqd dixerit indubitāter sit uerū tamē est inordinatū sicut pdiximus. et cū huiusmōi accidēs uidelicet sincopis sit accidens subitū nimis et sit nuncius mortis et sibi equalis ipsam q̄ pcedens oportet medicū scire omēs causas sincopis a quibus circūdatur et eas semp mēorie habere. quia si nouerit eius causas distincte et determinate sciet qualiter curabit̄ sincopis cum accidit et qualiter cauebit sibi ab ipso accidenti et predicabit eius aduentum si necessario debet accidere. Et pater Menon filius zor et alii dixerūt quicūq̄ egrotās sincopizat et medicus non preuidit hoc nec predixit sine dubio ipse interfector ipsius est.

¶ Ait et ipse Moyses hoc uerū est quia qui scit omnē causam sincopis scit ipsius aduentū. et quotienscūq̄ apparebit sibi in egritudine aliqua causa sincopis opponit se illi cause sincopim facienti. Qui si neglexerit uel tardus fuerit circa oppositionem cause ipsius potens est predicere eius aduentū. Et ideo prouidi ordinare distinctōes sincopis et comprehendere genera eius et

S

S. 4 sur gna p. 1000
p. 21.

1997

and cost

100

Particula

imutatioe sūt quattuor. prima ē hūorū paucitas. secūda hūorū multitu-
do. tertia humorū acuitas. et quarta hūorū grossitudo et uiscositas .
Sed hūorū multitudo nō adducit sincopi nisi faciat opilationē et dol-
lorem afferat. ¶ Iam probatū est ex his que pdiximus q̄ cause synco-
pis que genera ipsius dicunt sūt sex et spēs ipsius. xxi. primū genus
est imutatio mēbrorū in eorū quātitate. et eius spēs sunt tres. et sunt
aut longa egritudo aut egritudo acuta uel febris liquefaciens. Secū-
dū genus ē imutatio mēbrorū in eorū qualitate. et eius spēs sūt quat-
tuor. et sunt aut mēbrorū calefactio aut infrigidatio aut desiccatio aut
hūectatio fortis. Terciū genus ē imutatio spiritūū in eorū qualitate.
et eius spēs sūt tres. s. aut corruptio aeris. aut assūptio alicuius vene-
ni. aut punctio uel morsus alicuius aialis venēosi. Quartū genus est
imutatio spiritūū in eorū quātitate imutās quātitatē ipam ad defectū
vel diminutōem magnā et eius spēs sūt septē. uidelicet dissolutō instru-
mētorū spūaliū. ipforū porositas. aliquis motuū spūaliū dolor uigi-
lia defectio cibi et fluxus uētris magnus sibiq̄ simile. Quintū genus
ē imutatio hūorū in eorū quātitate. et eius spēs sunt duo. s. humorū
paucitas et hūorū multitudo. Sextū genus ē imutatio hūorū in eorū
qualitate. et eius spēs due sunt uidelicet hūorū subtilitas et humorū
grossitudo et uiscositas . Probatum itaq̄ est ex dictis Gal. q̄ genera
sincopis sunt sex. et spēs eius. xxi. ¶ Ait Moyses a casu in sincopi
si te volueris custodire i qualibet egritudine tria mēbra principaliter
et os stomaci pp sui colligantiā cū mēbris ipsis adiuua adiutorio mul-
to cōseruās uirtutē simplicium p adaptatām cōplexionū mēbrorū ip-
sorū cū his que corpi et interius et exterius misstrant. Et post adiuto-
riū mēbrorū huiusmōi cōserua uirtutē mēbrorū oim aliorū p adapta-
tōem cōplexionū suarū cū rebus similiter misstratis et festina adiuua-
re uirtutes mēbrorū ipforū principaliū triū. s. aialē cū rebus aroma-
ticis bōi odoris. et spūalē cū adaptatōe aeris exterioris apertioe me-
tuū corpis mūdificatōe instrumentorū a sui grossitie et uiscositate et
porrectōe alicuius ex medicis quarū propriū ē clarificare sanguinē
cordis et sui turbulētā remouere et naturalē cū admistratōne ciborū
et potuū generatiū bonū chimū et nō corruptū et cuiusmodi ciborū
quorū pprietas ē generare humorē venēosum dū corrūpunt non cit-
to a corpe descēdentes et nocēt plurio nocumēto ut sunt melones ci-
trulli cucurbite mora et similes huiusmodi: Et similiter oportet te sp-
stōachū adiuuare quātum poteris ut illorū ciborū digestio bōa fiat .

Septima.

Et si in his rebus tuū firmaueris ppositū a casu i sincopi liber eris.

¶ Euacuatois corpis cū grossitie splenis cause sunt due. Prima est epar quod non cōplet digestione cibi necessariū ad cibandū mēbra in quo ē cū mēbris simul medicū. Et secūda splen q̄ maiorē prem turbulentis sanguis ad cibandū mēbra necessariū ad se trahit et corpus attenuat necessario cū mēbra ipius phibita sūt a cibo. Expositione eius in.ii. uetorū. **¶** In quo corpe melācolia domiat usus coitus ē nociuus. q̄a generat in ipocūdriis uētositates grossas plurimū iustitias. tercio expositōis eius in.vi. epidimiarū.

¶ Attenuatio corpis fit aut ex debilitate uirtutis immutante aut ex repletōe arteriarū et ueuarū sanguie malo. et ingrossatio corporis fit horū duorū cōtrariorū fortitudine uidelicet uirtutis im utatiue et inanitoē venarū a sanguie ipso. tercio expōis eius in.vi. epidimiarū.

¶ Ex humoribus accidunt dolores aliquo istorū sex modorū. s. aut humorū multitudine: ipsoū grossitie et uiscositate: caliditate: frigiditate aut sui rosione. Expositōe eius in pria humorum.

*Sex modi auct
dolor*

¶ Hūores generāt qualitates et qualitates generāt hūores. nam in quocūq; domiat colera iracūdia generat. et in quocūq; iracundia dominās est hūores colerici generant. tercio expositōis humorum.

¶ Saltus accidit ex hūoribus acutis morditiuis mordicātibus mēbrum. et ē motus similis motui qui accit ex motu digitorū in subasfellis et similibus sibi. Expositōis eius in tercia ciborum.

¶ Ait Moyse hūor mordicatiuis subtilis substantie cū effundit ad mēbrū sensibile generat in eo alterā quattuor spērū quas noiauit. G in pticula sua de multitudine. et iam fecimus mentōem de ipso aphorismo in significatiōibus morborū. et cū hūor morditiuus est grosse substātie et ē mēbrū pui sensus generatur ex eo saltus de quo fit mētio hic sicut uidetur mihi.

¶ Cōcreatur in corpe hūor flāticus vitreus nō corruptus et generat tremorē p multos dies cōtinuos. et dū pmanet hō quietus nec aliquo modo mouet quiescit tremor. et cū mouet sequitur eū motus tremoris statim. et ipse est secūdū quātitatē motus. nam cum mouetur motu forti ex eo accidit tremor fortis. et uidi hoc accidens et curauit illud cū medicinis que calefaciūt et diuidūt grossos humores ut dyatrionpipcon et electuariū de mētastro. Particula.vi. de rigore.

¶ Cause grossitiei sanguinis nigredinis et multitudinis eius intantum q̄ humore melancolico uene replentur sunt tres aut omēs simul aut aliqua ipsarū tantum. Prima est epar apparatū ad generationem

Particula

huiusmodi supfluitatis. Secunda est consuetudo eius generari ex cibis et potibus et aliis grossū sanguine faciētibz. Tercia splenis dispo in statu debilitatis adeo q nō valet trahere qcquid huius supfluitatis in corpe generatur. Parti. vi. ad Glauconem.

C Huiores acuti siue medicamia acuta q ingrossant mēbra cū habeāt in se dominiū uirtutis generāt in mēbris carnosīs aposteata: in ossibus puncturas. secūdo morborū et accidentiū.

C Permixtio mētis et obliuio que accidit in senectute et senio secūtur frigiditatem. et pmixtiōes alie sequūtur hūiores acutos et maxie colerā citrinā aut malā cōplexionē. nec alicuius illarū cā est hūor frigidus nisi pmixtiōis que dicitur melācolia melācolica. et oim pmixtionū in statu febrīū acutarū cause sunt fumositates acute morditiue q ascēdūt ad caput. v. morbo. et accidē.

C Color pellicularū ē diuersus. qa pellicule sensus est diuersus. vnus locus ipsius ē multi sensus et alius modici sensus diuersificatur et dolor pellicularū alio mō. qa aliqua ipsarū cum tēditur repit os et aliqua non. secūdo scientiarum.

C Causa pulsatiōis generās in apatibus calidis ē p̄sentia cuiusdā magne arterie in loco apostematis que cū dilatat impellit aposteā et generat pulsatiōem secūdo scientiarum.

C Ex hūore flegmatico grosso accidit epilepsia et ex hūore melācolico grosso retēto in meatibus uentriculorū cerebri accidit epilepsia. et cum hūor melancolicus domiatur et augmētatur in corpe cerebri melācolia melācolica oritur ex eodē. iii. scientiarum

C Causa duricie uene est altera istarū trium: aut siccitas aut cōgelatio aut frigore inducta aut tētio. et siccitas accidit in febribus adurētibus cū plingat cū malicia et p̄niciositate. et i melācolia et in febribus quartāis aliqbus. Cōgelatio vero accidit ex oī quod generat in corpe flegma uitreū. et tētio accidit i egritudinibz q sūt de genere sp̄asmi. et i magnis apatibz et i duricia et grossitie accidētibz i corpe epis et splēis. tercio pulsū.

C Corpus attenuatur quādoq ex ascaridibz comedētibus cibū eius. Particula. vi. de tiriaca ad cesarem.

C Sternutatio quādoq ē utilis uia accidētali ad supfluitates cū gregatas i pulmone et ē utilis ad supfluitates cōgregatas i stōaco et oē eius ex qbus accidit singultus: nā excitat et expellit eas ab his locis: et isto modo sternutatio singultus est media emundatio stomacū a supfluitatibus suis. v. morborū et accidentiū

Septima.

C Tēsiō nerui q̄ iūgit radici dētis ē cā doloris īpius et iō in e-
uulsione dētis dolor ip̄e cessat quia neruus qui cōiūgebat ossi
et ligabat illd̄ cessauit et sit locus tūc p̄ quē fluit et egredit̄ quic-
quid in eo erat supflui congregatum; v. mīermir.

C Cā fractōis dētū et eorū corrosioni ē hūiditas ip̄orū et eo-
rū adaptatio et fortificatio ē p̄p̄ sūpticas medicias et sunt cā im-
mutatōis colorū ip̄orū i uiriditate uel colorē aliū ē hūiditas ma-
ligna ad eos defluēs et eorū curatio ē p̄ medicias desiccātes tēpa-
ta siccitate: nec ut putarūt qdā medici dicētes q̄ oibz q̄ esiccātō
ne egēt medicie ualde siccātes sunt potiores medicis debilibz
ad siccandum. eadem particula.

C Cū ē apātū mēbrū nerueū cū apate calido facile illud seq̄t̄
pmixtio mentis. quia tunc calor solus ascēdit ad caput ascensu
coniuncto ipsi neruo uel ascendit cū uento vaporoso et fumoso
tercio scientiarum.

C Tremoris causa ē debilitas uirtutis ferētis et mouētis cor-
pus et mēbrū grauitas naturalis: et iō mēbrū cum uirtute debili
ingeniatū mouetur aliqd̄ descēdit ad inferius et accidit inde p̄-
hibitio et tremor. et cū mēbrū mouet aliqd̄ uirtute forti non tre-
mit et ex uirtute motiua lesa totaliter nō accidit tremor sed disso-
lutio. et apparet māifeste huiusmōi p̄hibitio i eo qui defert gra-
ue pōdus et nitit̄ eleuare pedes et ābulare et pedes eius tremūt
et similiter si eleuat aliqd̄ pōderosū tremūt manus eius. et eodē
mō qui territus ē et uult ābulare et eleuare aliquid tremūt pedes
eius et manus. q̄a tremor et dubitatio diminuūt uirtutē. et ideo
accidit tremor senibus et corpibus defectis et ex egritudine at-
tenuatis. Parti. vi. de rigore et tremore.

C Spasmus ex inanitiōe accit̄ et ex repletōe. spasmus at̄ cū ac-
cit̄ alicui ex uigiliis labore cogitatiōe āgustia. uel febre sicca et
adurētī. huius cā est siccitas et inanitio. cū uero spasmus accit̄
alicui existētī sp̄ i quiete et ocio et utētī āpla dicta huius cā ē re-
pletio et similiter epilepsia ē spasmus ex repletōe quia fortassis
radix vniuscuiusq̄ nerui dissoluta est ex hūiditate grossa et ui-
scosa tamē nō ē cōtinuus sicut spasmus qui fit antierius uel po-
stertus uel qui vniuersaliter capit ptē utrāq̄. tercio scientiarū.

C Causa tremoris est res de natura uenti cuius substan-
tia grossa est et fumosa que ad cordis membra fluit.
Et causa spasmi in egritudinibus lacertorum est repletio.

Particula.

et in febribus plurimū adurētibus et siccis est inanitiō. quinto morborum et accidentium.

Causa spasmi est tensio nerui aut ex siccitate aut ex hūiditate. quacum tēditur lacertus uersus sui principiū et retrahit inuolūtariē accidit inde spasmus. Particula ē de rigore et tremore.

Tremoris causa ē uētositas grossa inclusa in loco solido cuius nihil repitur liberū que nō potest resolui aditu libero nō reperto ppter soliditatē corporū ipsam circūdantiū et petēs semp exitū mouet suū cōtinēs tali motu. et cū genus cause tremoris sit vnū erit genus curationis eius vnū. et ē quod diminiuit et calefacit. et castoreū ē medicia spēalis in ista egritudine cū bibit uel supapponit q̄ medicia calefacit et desiccāt finali desiccatiōe. Treor igit̄ secūdū hāc consideratiōem ex causa frigida generat̄: Parti. vi. de rigore et tremore.

Horripilatio accidit ex hūore malo calefacto in corpe p laborem uel p aliud et si febris inde mīme puocet̄. Expōe eius i. vi. epidimia.

Virtutis debilis q̄ ē cā tremoris nō ē vna cā sed sūt multe. s. habūdātia cibi ut accit i turbatiōe uētris solutiōe magna: exitu cōtinuo sanguis: et ieiunio: resolutio spūs vitalis sicut accit in sincopi: magna frigiditas cōstringēs poros nerui adeo q̄ nō pōt penetrari inde ex uirtute motia nisi debile qd. et repletio q̄ aggrauat uirtutē adeo q̄ debilitat̄ i suo motu. Et iō reddūtur cause curatiōis tremoris nō ynus spēi Particula. vi. de rigore et tremore.

Tremor ē frigus subitū graue pp qd̄ corpus in dispōne naturali positiū redit ad dispōem cōtra naturā: et res ē euidēs et māifesta q̄ pestis ē frigida siue cā eius sit hūor frigidus qui mouet̄ et decurrit in mēbra sensibilia. et i utroq̄ statu debellatur calor naturalis a repturigitia et fugit ab ea: et cū incēdit et inuēit poros strictos et cōiunctos et opilatās vias suas ab ea opponētē se sibi tūc reuertitur ad sui picipiū. et postea redit foras nec desinit taliter agere donec vincat et calefaciat māifestū corpis aut deuicatur et extiguatur et mors sequatur. et in statu huiusmodi regressus et probatiōis accidit tremor et rigor. et differētia inter tremorem et rigorem est hec quia tremor sit ex prohibitiōe incidenti intra uirtutē uolūtariā et pōdus naturale. vnde cum uoluerit quis uirtutē aiālem cessare a motu cessat tremor. rigor uero non ad uoluntatē nostrā. sit enī ex prohibitiōe incidenti intra motum rei pūgitiue opilatōem faciēs in uia et meatibus calori naturali. Par

Septima.

ticula sexta de rigore et tremore.

C Frigus mouet manifestū corporis motu ipsius et mouet illud igressu accessiōis febris: nec mouet corpus totaliter dicitur rigor et orripilatio ē accidēs qđ accit cuti tātū et eius dispō i cute ē sicut rigoris ē dispō in corpe toto. par. vi. de rigore et tremore. et in secūda partu cula febrīū. dixit orripilatio ē minor rigore. rigor minor frigore.

C Necessē ē in generatōe rigoris qđ sit i corpe cā morditiua et moueat ille humor forti motu siue sit cā rigoris res frigida uel calida et iō rigor hēt icipe cū accessiōe febris simul i febribus tertianis et quātanis pp motū illius hūoris ad exitū: et accit huic simile sicut cui accidit fastidiū uel ei cuius ē corpus repletum malis humoribus uel ei qđ sedet ad solem uel igreditur balneū uel frequētat exercitiū: nā quicūq; talia frequētat statim sentit rigore et ex his aliqui sentiūt orripilationē Eius par. de rigore et tremore.

C Plures quibus accidit rigor sentiunt ipsa hora quia calor remansit in interioribus corporis et sensus frigoris ē tūc i exterioribus et nō interioribus mēbris. v. morborum et accidentium.

C Cause mali spiritus qui egrū prouocat mouere totū supiorē laceratū pectoris cū lacerto qui est intra costas sunt he tres: aut aliqua ipsarum uirtus. s. debilis coarctatio. et impulsio in uia aeris et eius uacuitate et magnus calor in corde in pulmone: cum uero omēs cause affuerint moritur eger statim uel cū aliqua difficultate liberatur. et cum uina tantum affuerit eger peruenit aut ad destructionem aut ad liberationem cito. quarto scientiarum.

C Tussis diuturna cessat aliquādo p apā qđ generat i testiculis colligatia qđ ē inter istrā pectoris et istrā generatōis. expōe eius i. ii. epi.

C Tussis multa cū qua egrotans parū aut nihil expuit accidit his duabus rebus. uidelicet hūorū grossicie et uiscositate qui diuiscari a mēbris nō possunt aut subtilitate hūorū qui cū eleuāt ad mēbra eos eleuantia reuertūtur dispersi et descendunt inferius. quarto scientiarum

C In exaltatione uocis necessē est apperiri os nimis ut ingrediatur multus aer et apperiri guttur ut exeat uox sonora et ideo hii qui habent parua guttura habent paruas uoces et debiles que cum non habeant protensionem cito deficiunt. qui uero habent guttura longa habent uoces magnas et fortes. sed pueri mulieres et eunuchi habēt uoces debiles et subriles propter sui gutturis strictionem. Particula sexta de somno et uigilia.

Particula.

C Subtilitas uocis et eius defectio accedit aut ex humorum multitudine uel eorum grossitie et uiscositate opilantiu uenas que sunt in pulmoe. iiii. expositiois eius in. v. epidimiaru.

C Deportatio et digestio cibi het fieri que e sub ore stiaci et ideo huiusmodi ps stiaci e ca fastidii cu e in malo statu et pcipue cu fastidiu mime e ex cibis. v. scientiarum.

C Intempantia uenaru suscipientiu cibum a stiacono caloris domitio et ingrossatio sanguis in eis opilatoe sui est ca egritudinis inflatie. significat at egritudinem esse in uersis ipsis adustio que e in eis et appetitus reru frigidaru qui e in patiete et vomitus cibum qui inuenit in stiacono indigestus. Et quida alii dicunt q causa huiusmodi egritudinis e apatio meatuu stiaqui coniungunt intestinis aposteate calido sanguineo qui sanguis est ualde grossus et humoribus melancolicis est vicinus satis. tercio scientiaru.

C In apate epatis calido magno uel duro sentit paties dolore in furcula tensione sequetem uene coeque partis dextre et no tensione pellicularu. et in apostemate lateru dolor furcule pellicularu sequitur tensionem. secundo scientiarum.

C Quotiescuq senseris cibum nec accedit tibi gurgulatio nec inflatio nec tremor nec singultus et inueneris in stiacono rugitu que non consueueras sentire aggrauariq stomachus ab eo cibo et desideras ut exoneret inde uel accadat eructuatio et repitur alit quando cu eo angustia spūs tunc sine dubio certu e q stiaconus ex ea tremoris restringit supra cibum. iiii. morboru et accidentiu.

C Qui het epar debile color eius e albus cadidus eximio sanguine que generat. et qui splen e het debile calor eius e lentigiosus ex humore melancolico q sanguini est comixtus. expositiois eius in secundo epidimiarum.

C Solutiois urie q dicit sitis fortis ca pria e mala complexio calida aut sicca aut coposita ex utraqq accides stia uel eius ori. et secunda post stom est ipsa mala complexio accides epati et eius concavitati. et accides similiter meri et pulmoni que extendit se ad stomachum et sitim auget. sexto scientiarum.

C In statu quolibet somnus humectat et uigilia siccatur. et sonus de natura sui no calefacit neq infrigidat. sed cum reperit in corpore calorem ex corruptione humorum frigidorum infrigidat corpus propter sui humectationem ad caliditatem febris. et

Septima.

pp sui uegetatōnem circa calorē naturalem. Si uero fuerint de genere colere depurat eos et ipos diminuit i corpore et sic in frigidatur corpus. iiii. expositionis eius i. vi. epidimie.

¶ Cause egre primitiue cum repiūt corpora a supfluitatibus mūda qđ corpibus accidit ex iparū malicia ē modicū et eius discessus a corpe ē uelox et cū repiunt corpus habere multos uel malos humores earū actio ē in eos sicut actō flāme ignis in ligna pinorū pinguium uel sicut actio licinii accensi in sulfur.

Octauo expositionis eius in. vi. epidimie.

¶ Pruritus accidit ex humoribus morditiuis acutis acetosis uel falsis. Sexto expositionis eius in sexto epidimiarum.

¶ Non ē mirum si is qui frequētat coitū debilitat: quia totum corpus euacuat i euacuatiōe ipa cū euacuetur p eū spūs et hūores: et ei addita ē delectatō q sola pīcipaliter extinguit spūalem uirtutē et debilitat eā: nā fuerunt qdam quibus supuenit fortis delectatio et mortui sunt ob hoc. Par. vi. de spermate.

¶ Causa egestionis frequēter exeūris ē una ex his tribus rebus aut debilitas istrumētorū pp cām male cōplexionis quēad modū notū ē: aut humores morditiui mordētes istrumētū et impediētes ipm ad expulsionē et multitudo sensibilitatis naturaliter uel pp ulcus. vi. morborum et accidentium.

¶ Cause q corpus ad secessum supfluitarū morditiuarū frequēter stimulat quatuor sunt uidelicet uirtus materialis q cū cibis i corpora dīscendit supfluitas morditiue descēse a corpore ad loca uentris: et supfluitates morditiue generate i stomaco: aut in uentre. Sexto morborum et accidentium.

¶ Mébrorū exterior friās cōstringit uētremp: et mébrorū iteriorū frigiditas lenit uētremp: et forte herniam ipa adducit. quinto expositionis eius in. vi. epidimie.

¶ Cū replet ītestinū qđ dicitur colon: accidūt ide accīa mala stomacho. s. dolor et pūctō: qā hoc ītestinū cū replet extenditur et accidit tunc dolor siphac qđ circūdat stomachū et ītestinū et stomachus īfrigidat et similiter extēdit lacertus q extēsus ē supra stomachū et ītestinum et stomachus infirmatur et similiter extēdit lacertus qui extensus est supra stomachū et ītestinū ad extēsiōē ītestini et patitur stomachus ex hoc. par. vi. de clisteribus.

Particula.

C Dolor cū dormitatōe pedū in egritudinibus renū accidit ppter societate q̄ est inter renes et pedes per uenas positas supra spinā quarū vna vena cōcaua et alia vena magna pulsatis nominat. primo expositōis eius in. vi. epidimiarū.

C Cause asperitatis mēbri lenis sunt tres. hūiores. s. acuti de/fluētes ad eū excoriātes et radētes ipsum. medicine acute illud idem agētes et ipsum et corpa extranea sūt solidata ut fumus et pulsus. Et causa que aspitatē dissoluit ē pinguis hūiditas et lenis madefaciēs et hūectās. secūdo morborū et accidentiū.

C Accidit multotiēs q̄ vnū accidentiū sequit̄ reliquū successiue et sunt illa quorū primū accidēs puēit ex egritudine. et secūdum puenit a p̄rio. et terciū a secundo. et quartum a tercio. viii. morborū et accidentiū.

C Hūiditas albuginea maior uel minor q̄ debet nocet uisui et grossior diminuit aciē uisus et inspicit ea q̄ sunt a longe et nō discernit q̄ sunt prope et grossior ualde sicut accidit in decursu aque phibet uisum. Et cū operit̄ ab huiusmōi grossitie aliquid eius quod declinat a pupilla et aliqd nō opitur inspicit ex ea pte quodlibet p se. nec pōt uidere multas res simul. et in medio pupille ē aliqd hūiditatis grosse et in circuitu eius ē humiditas clarior inspicit oīa ac si ea inspiceret p foramen. Et cum corpa grossa sunt sparsa et diuisa in loco huiusmōi appet patienti q̄ uideat quasi muscas euolare exterius. et multotiēs etiā imaginat̄ tpe excitatōis a somno quasi similitudiēs figurarū. et hoc ut in plus accidit pueris et his quorū caput repletū ē uino uel alia re. quarto morborū et accidentiū.

C Queadmodū is in cuius oculis descēdit aqua imaginat̄ q̄ ea q̄ sunt intra oculos suos sunt extra. ita accidit et i lingua. q̄ uirtus p quā fit gustus necessario adducit dispōm qualitatis existētis i ipsa lingua ad ea q̄ sūt extra. et huius cā ē motus eius q̄ gustat̄ ad ipsam materiā exterius existētē. et imaginat̄ q̄ i cibis sit acetositas uel salsedo. quarto morborū et accidentiū.

C Rīsus fit ad tactū puū q̄ sunt in subassellis et que sunt i uolīs manūū et pedū. et similiter fit ad uisus rerū derisoriarū et earū auditu. et ei nō ē aliquacūq̄ causa nota. Particula sexta de morbis inēuitabilibus.

C Ait Moyſes hoc dictum est uerum quia risus ē de speciali

Octaua

taribus hominis .et est notorium quod omnis specialitas sequitur formam speciei sue cuiuscunque sit ipsa specialitas de speciebus animalis uel minere et ideo non assignatur causa in talibus nec e perquirēda cā risus neq; ceterarū spālitatū .

C Aial differt a plāta gradibus quinq; quos exquisitor rerum inuenit i natura. Primus gradus ē quo aial elōgat a plāta uno sensu et ē aial unū tantū sensum habens .s. sensum tactus. Secundus est additio tactui sensus gustus. Tertius ē aial habēs cū his duobus sensum odoratus. Quartus ē additio his tribus sensibus sensus auditus. Et quintus est additio his oibus sensus uisus qui sensus in talpa format et ignoratur si in illa completur. tertio de spermate.

C Explicit septima particula incipit octaua particula de contrariis egritudinum cōmuniter assumptarum .

Orpus in quo sunt humores mali subriles ciba cibo multo et in quo cōtrariū: cōtrariū. Cū at uirtus ē debilis et ignorat cibi quātitas necessaria: mutatio cibi ad diminutionē est securior mutatio ad additionē qā potes cibū augere et nō potes eū diminuere qui ad stomachū iam descendit: Expositōne eius in secūda acutorū.

C Digestionē humorū inter omia adiuuāt que calefaciūt temperate: quorū quedā sunt cibi quedā potus: quedā distillationes et quedā eplastrā: et in hoc genere sunt fricationes et balnea tepērata: secūda expositōnis eius in primo epidimic.

C Humorū crudorū modi duo sunt. unus subtilis et aquosus et alius grossus et uiscosus mēbris collocatus. Subtile at et aquosum oportet te euacuare cito anteq̄ calefiat a calore febris et pūgēs redeat et rosiuū et grossum et uiscosum anteq̄ fluat digerere te oportet. expositōne eius in prima humorum .

C Accidit q̄ quis patit egritudines tres. unā in fine principii aliā i principio augmēti. et tertiā in fine ipsius et eger moritur et nō ex cā ipsius egritudinis in fine principii uel eius q̄ in augmēti principio. sed ex causis eius quā patit in fine augmēti. in temporibus egritudinum .

C Oportet nos prius inquirere et scire status uirtutum trium principiorū uidelicet cordis cerebri et epatis. qd potius est et melius .et deinde status uirtutū mēbrorū habentium oriū ab his

Particula.

arteriarū scilicet neruorū et uenarū. et postmodum status uirtutum membrorum aliorū et manutenere eos sicut est in temporibus egritudinum.

Egritudines in principio suo et fine sunt debiliores et in statu fortiores. et tempibus mediis inter illa est status inter fortitudinē et debilitatem medicorū. circa uero status tempora est cum rebus quietatiuis. et in principio et in fine cū rebus egritudini cōtrariis insistendum. et p mensurā partiū debet esse illud quod est tpibus mediis faciendum. In tpibus egritudinū.

In morbis ad digerendum durum nō succedit illico sapiētis actio ad quā intendit nec post lapsum tempis et reiterationem medicine pluribus tempibus propinate. Expositōe eius in secunda aphorismorum.

Oportet te adeo disponere cōsiliū tuū et adiutoriū ut non augmentes egritudinē nec diminuas uirtutem egroti que ē ad recipiendum longa impulsione egritudinis pparata. et seruare ista duo in utraqz parte simul est difficile. quia et si diēta digestionē egritudinis sit utilis tamē inutilis est uirtuti. et forte nocumentū eius maius est iuuamēto. Cibus uero et si utilis ē uirtuti est inutilis egritudini digestionē egritudinis plangando. quare tu que sunt magis necessaria et magis utilia debes semp sequi. prima ad Glauconē.

Non uacaueris in aliquo temporū a malicia regimīs cum non prius scis quādo erit status egritudinis: et id ideo quoniā si non pspexeris egro in regimine a principio egritudinis secundum propinquitatē status eius et elongatiōem sui tu ledes egrum certe nocumēto magno. prima crisis.

Corruptio humorū cum accidit cū uirtute debili talis egritudo incurabilis est omnino aut difficile curabilis et laboriosa et tempe longo si inuenerit medicū sapientē et tūc egritudo huius non cū aliquo est curanda imo patientis uirtus nutrienda ē et uiuificanda quousqz cōfortet ut euacuatio non noceat ei. et si nocuerit sit nocumentū eius leue ut medicus egritudinē ipsam incipiat tunc curare. ix. ingenii.

Cauetas quantum potes ut humores frigidos grossos et uiscosos nullo modo calefacias fortiter cū rebus liquefaciētibz

Octaua.

ipſos. nam ex talibus humoribus eliquatū generatur uentofitates que non poſſunt reſolui neq; ſpargi. Et cum hi humores ſunt intra duas tunicas inteſtinorū magis ſūt nociui. ſed tales humores debēt curari cum his que diuidunt et diminuūt abſq; forti caliditate. cuius purgatio corpis habet fieri aut p extractōnem ſanguis medicinā ſolubile ventris vel vomica multā frictionē motū omnē aut p balneatōem in balneis et ſpēaliter cum inunctōibus calidis diſſolutiuis inunctis ſupra corpus aut per abſtinentiā a cibo. tu autē euacua corpa egroꝝ per ea que conueniūt eis magis. vltima ingeniū.

¶ Oportet te occurrere cū euacuatōe dum humor eſt furioſus ante uirtutis defectū et caloris febrilis augmētum priuſquā ad aliquod mēbrorū nobilis ipſe fluat. Expoſitōne eius in primo afforismorū.

¶ Corpa fortia ſuſtinēt euacuatōem ſubitā. debiliaq; necesse habēt ut egrediatur ab eis ſi uirtus patitur ſuperfluitas ſucceſſiue. et in uirtute defecta euacuatio eſt cohibenda etiā ſi nō exierit ſuperfluitas tota. expoſitōe eius in prima afforismorū.

¶ Digēſtio egritudinū eſt mutatio humorū a ſtatu cōtra naturā in eum qui eſt ſecundū naturā facta a mēbris radicalibus cum ſunt ſana. Cum uero ſunt egra quia egritudo collocata ē in ipſorū corporum ſubſtātia dubitatio adeſt magna de egro qꝫ non poſſit curari niſi prius ad ea mēbra redeat uirtus que neceſſaria eſt eis. ſecūdo expoſitōis eius in prima epidimiarū.

¶ Humores ad interius cum declināt oportet te attrahere ad exterius. et ecōuerſo cū declināt ad poſterius oportet te attrahere anterior. et ecōuerſo cū declināt ad vnū laterū ad aliud attrahere te oportet. expoſitōe eius in primo humorū.

¶ Cum egritudo declinat ad pectus et ſtomacū cōſtrictio manū et pedum humorē nociuū attrahit ad diuerſum. Et ſimiliter ſupfluitas cum declinat ad caput uel uentrem ad diuerſum attrahunt medicie morditiue manibus et pedibus applicate. expoſitōe eius in prima humorū.

¶ Oporter te euacuare humores temporibus acceſſionū per ſuperius fluxu ſanguis nariū. ſ. vomitu uel ſimilibus. temporibus uero quietis p inferius yrīnā uel aſſellatōem uel ſimilibus

Particula

illis. secundo expositiois humorū.

C Qui diuturnis egritudinibus affliguntur subtili indiget consilio. et horū multis sufficit ad liberationē huiusmodi consilium tantum. vidi enī multos patientes dolorem iuncturarū asma et epilepsiam fuisse liberatos perfecta liberatiōe consilio tali. Et patientes diuturnā epilepsiam adiuuatos esse huiusmodi consilio nō modico adiutorio. Et hoc consilium est frequētatio ciborum ex quibus generatur subtilis chimus. Asuefactio flobotomie et abstinentia ab omni cibo in quo ē egritudo. Particula. vi. de consilio subtili.

C Cibus nō modicabis tempe quātitate et qualitate sui natura eo ad curationē egritudinum est cōtenta. v. expositōis eius. in. vi. epidimiarū.

C Multos egrotantiū virtutis et corporū fortiū notorum modorū curavi longa prohibitōe ciborū et exhibitōe medicine simul ab huiusmodi accidente. Et aliquos modorū notorū virtutis debilis quibus sincopis accidit curavi phibitōe ciborū et fricatione multa manū et pedum et fricatōe etiā iuncturarū omnium spine et restituta est uirtus egrotantiū et pfecte sunt liberati. Et aliquibus ipsorū feci cōtrariū verās eis ciborū abstinentiam et porrigens eis cibos. Parti. vi. de examiatōe medici.

C Quāpluribus hominibus astiti et aliquibus ipsorū aquam frigidam secure et indubitanter omnibus tpibus sue egritudinis propinaui. et quibusdā ipsorū dedi aquā ipsam aliquādo et raro quod medici alii facere abstinebāt. Cum autē febris patientis erat adurēs pura nec erat in parte ventris aliquod apostema patienti aquā frigidam et sine dubio aliquo ministrabam. et cuiusdam alii dabam nō secure sed cū dubio. Et dicebam p̄sentibus q̄ hic egrotans si nō biberit aquam frigidam proculdubio morietur. et si biberit de salute eius speratur. et per deum quilibet de cuius salute speravi per aque frigide potum a morbo potu ipso liberatus est et ad salutē peruenit. Particula sexta de consuetudinibus.

C Consiliū neutrorū est mediū inter consiliū sanorū et egrotantiū. et vigilie eis ut plurimū sunt nociue. Dimissio autē consuetudinis est valde timorosa. non solum in consilio neutrorum.

Octana.

et similiū sed in consilio infirmorū. v. ingenii.

¶ Quantitatē aque frigide a febricitate bibente tempore fortis sitis oportet esse illam quā infirmus bibat absq; aeris retractione. et res frigida prohibet digestionē excepto secaniabin in quo virtus est incisiva. Expositio eius in pria acutorum.

¶ Far ordeī iuaminibus suis humectatōe. s. et clarificatōe virtutē corroborat et a malis humoribus mūdificat spiritus in/strumēta. que duo iuamēta in nullo alio aggregātur. Cū vero egrotans abhominatur far ordeī nullus cibus est adeo sibi utilis post ipsum quēadmodū pisces lapides habētes coquinati cū aqua porro aneto sale et oleo tempato. et in defectu ipsorum pisces alii proximi eorū nature. Et oportet te ante cibū ipsum ex sirupis acetosis aliquē sibi dare ita q; ipsius mēbrorum neruorū aliquod egrum non sit. primo acutorū morborū.

¶ Secaniabin quod datur egrotāti ad mūdificatōem apertior nem et pparationē meatuū sumēdum est necessario ante aquā ordeī per duas horas. quia cum simul uel vno tempe accipiūtur ex eis in stomacū motus oritur inequalis quia nō cōueniūt in ter se. Expositio eius in terciā acutorū.

¶ Constrictio egestionis egestionē adiuuat. quia auget et fortificat ipsam cōtra naturā. et forte huiusmōi est causa destructōnis. generāt enī febrē secūdum spēs sui diuersas et apata māifesta et nō manifesta secūdum sui diuersas spēs: et facit furere dolorē quēlibet ex grossis humoribus ortū. et debilitat uirtutes naturales et corrumpit opatōes aiales inducēdo grauē somnū et mentis permixtionem. Particula. vi. de clisteribus.

¶ In corpore eius qui laborat labore forti intantū q; peruenit ad lassitudinem et bibit potum copiosum post cibum exercitiū operatur. superfluitas colerica propter laborem et superfluitas cruda et indigesta propter exercitiū extra tempus congruū generatur et grauamen maius isto in illo accidit. cum ex his duobus multa superfluitas humorum in corpore aggregatur. tercio expositionis eius.

In prima epidimiarum.

f ii

Particula

Somnus est res nociua ei qui habet humores frigidos multos. et ideo nocet in principio accessionis febris. et ventri apostemato. quia calor interiora corporis subintrat. et subintrat cum eo sanguis. et ei cuius humores sunt crudi pauci cum uirtute debili somnus confert. Expositio eius in prima humorum.

Somnus in principio apostematum quem sequitur febris augmetat febre. Expositio eius in .vi. epid.

Ira et tristitia sunt egritudines anime. sed in ira calor naturalis intenditur et dilatatur et colera generatur et in tristitia costringitur calor naturalis et humores frigidi et flegmatici generantur. quare indigeo ad humores frigidos et flegmaticos calorem naturalem pusillum non solum motibus corporis sed motu anime excitare adiciendo motibus corporis iram ut calor naturalis dilateetur et humores ad exterius currant. Expositio eius in prima humorum.

Cogitare alacria et ea inspicere dilatatur animam et iocundat et dilatatur naturalem calorem. Et similiter cogitare tristitia et ea inspicere animam et calorem naturalem coartat. secundo expositionis humorum.

Somnus quia semper humectat utilis est egritudini in declinationibus suis manifeste et utilis siccitati uentris. receptus enim aer per attractionem sui caliditate uentris siccatur et somnus humectat eum. Particula. vi. de somno et vigilia.

Quiescere facit omnem sincopam prouenientem ex subita euacuatione uini cum aqua frigida temperata et precipue in euacuatione eorum que defluunt ad stomachum uel ad loca proxima sibi nisi prohibeat hoc calidum apostema existens in aliqua parte uentris aut foris dolor capitis aut egritudo immutans mentem. aut febris adures. aut egritudo indigesta nam in huiusmodi statibus omnibus prouenit ex potu uini magnum nocumetum quod difficile curatur. prius ad glauconem.

Quietatur forte dolor apostemosi corporis manuscula sapa oleum et modicum cere dissolute ad ignem appositaque cum lana pinguis frigida in estate tepida uero in hyeme supra loca. et in his emplastra sunt similiter opanda secunda ad Glauconem.

Oportet nos providere in specialitatibus naturarum quia notui quosdam qui impediti in principio noctis amiserunt horam principii somni et non potuerunt dormire in residuo noctis. et aliquos

Octaua.

qui cū gustāt far ordeī abhōinationē subito patiūtur, et aliquos qui cū far ordeī bibūt sentiūt in stōaco acerositatē. v. ingenii.

¶ Doloris prouenientis ex vētositate fumosa spēalis cura est appositio magne sicie in igne, et putabis huiusmodi modū cure esse modūq; artis magice siue sit egritudo in intestinis siue in ceteris mēbris corpis, quia ipsa hora appositōis sicie euanescit dolor et sanitas pristina recupatur. Et cū in loco ē hūor fumo/ sitatē ipsam opans dolor certe reuertit et tūc appone iterū sitiā supra locū doloris quousq; dolor cesset et euacua postmodū hu morem ipsum. xii. ingenii.

¶ Medicine faciētes cessare dolorē et sunt quibus āmiscentur ea que dormire faciūt sensus et inducūt somnū nō debēt por rigi nec propinari nisi in magnis et fortibus doloribus et cla/ mosis ut forti colica calculo vigilia angustiosa dissoluēti virtu/ tem tussi forti et inquieta que affert patiēti nocumentū sanguis s. sputū et fluxu a capite fluēti forti et maligno. que uero sit mi nus male his que pdiximus sufficiēter curātur cum medicinis non faciētib; dormire. viii. mirmir.

¶ Cum ad quietādos dolores medicine in quibus intrāt dor/ mitantia colligātur oportet attēdere circa tria. Primū est ut fa/ ciant dormire sensum. secūda est ut etiā dispensatōem ipsarū non sequatur aliqua pestis que remaneret affixa mēbro. et ter/ ciū ut adiuer mēbrū egrotans ab eis adiutorio magno vel p resolutionē humorū generantium egritudinem uel per eorum mundificationem uel per eorum nature immutationem et repa rationem. Et puto Filonē dispensasse medicinam suam post in spectionē istorū trium que medicina est antiquior et famosior ceteris medicinis ix. mirmir.

¶ Cum in egritudine est accidens forte quod nocet uirtuti oportet medicum curam egritudinis pretermittere et opponere se accidenti cum disturbantibus et facientibus ipsum a nocu/ mento cessare suo egritudinem etiam si augmentent ut eger a destructione cui proximat uerberetur. postmodum uero medi/ cus de nocumento ipsius accidentis securius redeat ad curam egritudinis quam dimisit. xii. ingenii.

¶ Accidentia uirtuti nocentia quibus oportet medicum oppo

f iii

Particula

mere se festināter et p̄termittēre cōsiliū egritudinis et eius etiā causas si quod prohibet accidens inutile sit ad expellēdam egritudinē et eius causam sicut dolor uigilie et oēs euacuatōis species cum augētur. et pre omnibus accidentibus sincopis ē acutum. xii. ingenii.

¶ Cum dolor mēbro infixus p̄ immutationē purgatōem uel attractionē ad partem oppositam nō recedit significat q̄ causa nociua eius solidauit se membro et penetrauit ipsum et hoc nō curatur nisi resoluētibus medicinis quēadmodum curant dolores a ventositate inflatiua prouenientes cōsilio uidelicet ciborū et potuū subtiliū: clisteriorū: emplastrorū: infusionū: cataplasmatum. xii. ingenii.

¶ Oportet te semp̄ incedere p̄ tramitem qui talis est conare primo euacuare et resoluere quodcūq̄ est extra naturā: et si hac natura mēbri aut causa egritudinis incurabilis nō poteris adimplere corrumpe et putrefac quod est extra naturā. Si uero illud ad finem nō ueniat quē intendis precide et eradica mēbrū aut curatōe ferri aut adurentibus et cauterizātibus medicinis. ultima ingenii.

¶ Debilitatis stomaci uenarū arteriarū et lacerti .et in sūmo omniū instrumentorū nature et anime semper causa est cōplexio mala. prima morborū et accidentiū.

¶ Mala cōplexio cū accidit alicui mēbro est egritudo ex egritudinibus mēbrorū cōsimiliū et hec impellit et prohibet aliquā ex uirtutibus ipsius mēbri qua de causa hūiditates defluūt diuersis temporibus ad mēbra diuersa cum circuitibus inequalibus. tercio morborū et accidentiū.

¶ Medicine calefaciētes fortiter importāt uirtutis dissolutiōem. fortē et subitā et debilitatē tamē corpus non pōt sustinere curā quare necesse est ut uirtutes ciborū et potuū diuidentiū humorū grossitiē sint tpate in sui caliditate. Particula de flobotoia.

¶ Mensura quā ego designaui et cōfirmaui in statibus curatōnis hec est. Mundifica primo corpus totū a supfluitatibus et deinde medicare mēbrū cum medicina calida et acuta. quia cū nō incipis ab euacuatōe corporis attrahis ad mēbrum materiā cū calida medicina sicut attrahis per uentosam. quarto ingenii.

Octaua.

Cum egritudo est fortis et difficilis ppera et euacua p flol
botomiam assellationem uel uomitū etiā si nō appareāt signa
repletionis. et tunc est egritudo fortis et difficilis cum ē in alī/
quo mēbrorū nobiliū uel in se magna uel qualitate maligna ēt
sit quātitas eius parua. quarto ingenii.

Cum vis prohibere supfluitatis augmentū oportet te attra
here cum ad cōtrariā partē ei cui se declinat. Et cū vis eam eua
cuare euacua illam ex pte in qua est uel ex parte uiciniori sibi.
Expositōe eius in humana natura.

Cegrotantiū quorū egritudinis causa est repletio nimia gros
si humores et uiscosi aut in ypocundriis tensio inflatio uel cal
lor ualde fortis aut apostema in aliqua pte vētris nullus est di/
spositus ad secessum. expositione eius in prima aphorismorū.

Cait Moyses cū fastidiū est longo tpe elongatū et es certus
q ipsius effectus cessauit. et similiter ipsius humores sunt atte
nuati et diminuti. et māifestū est tibi q ipsi pfecte sunt digesti.
et eorū necessaria est euacuatio euacua eos secure dūmodo pal
tiens nō habeat in ventre uel in hypocundriis apostema et non
sis immemor huius rei.

Ccaueas cathaplasmare corpore non euacuato. quia ex uici
nis mēbris attrahes ad locū egritudinis plus sanguinis quā re
soluas. Expositōe eius in secūda morborū acutorū.

Caccidit indigestio quedā que uilipendit sicut indigestio ex
iture sub aure. et credit q egrotās liberet et moriet. qā hūores
existētes intra uenas que sunt causa egritudinis minime sunt
digesti. secūda expositōis eius in priā epidimiarū.

CAppositio sicie absq scarificatōe multū cōfert omnibus do
loribus proueniētibus ex uētositatibus grossis inflatiuis et fri
gidis inclusis in corpibus opilatis non habētibus unde possint
euaporare propter suā grossitudinē et ipsorū corporū opilatōm
sexto expositōis eius in secūdo epidimiarū.

CMateriā fluentē ad oris sūmitatē ad palatū uel ad utrāq vuu
lam ad nares attrahere procura p medicinas morditiuas oppo
sitas naribus. et similiter procura attrahere ad os materiā fluē
tē ad oculos p gargarismū cū medicinis morditiuis. Expositio
ne eius in prima humorum.

Particula

Vox fortis facit dolorē meatus et consumit humiditatem generatam in stomaco et in ore incitat rascationē et extrahit flegma malum et viscosum et calefacit corpus. Qui vero indigent calefactōe corporis nullam aliam habēt medicinā neq; cibum meliorem quā exercitationē vocis quia calefacit eorū corpora incitat calorem naturalē et calefacit corpora frigida et desiccatur eorum mēbra humida. Sed habentia corpora sicca et gracilia nō oportet exercitare uocē. et similiter illos qui habēt in stomaco humiditatem malam uel fastidiū oportet cauere a forti uoce. quia facit decurrere malum humorem existentē in stomaco in totum corpus. Parti. vi. de somno et uigilia.

Cum decurrit multus sanguis ad mēbrum aliquod extenditur illud mēbrum extēdunturq; uene existētes in eo tā magne quā parue. et si que erant primo inuisibiles facte sunt uisibiles tunc propter carū repletōem quēadmodū video multas uēas in oculo apparere propter albedinē eius pellicule. et forte alie uene extense subtiliores eis apparēt ex causa repletōis q̄ erant inapparibiles subtilitate sui. In arte parua.

Scio quendam balneatōibus adhesisse aquarū quibus immixtū erat salnitruū uel sulfur ut euacuaret corpus et cōsecutus ē ex hoc in omni suo consilio euacuationē colere. et ignorabat q̄ occurrēdum erat necessario cuilibet qualitati dominārī et egrediēti rem naturalē cum eius cōtrario quod satis melius ē euacuationē. et spretis uerbis huiusmodi sibi dictis cōsecutus est ex hoc fortē siccitatē in suis mēbris radicalibus intantū q̄ deuēit ad consumptionē et ptisim et mortuus est.

Prima ad Glauconem.

In curationibus apostematū resolutionis difficilis oportet te immiscere medicinis resoluētib; forti resolutionē medicinas aliquas lenitiuas ut sis securus q̄ huiusmodi apostemata nullo modo cōuertantur in apostemata dura que scleroses nominantur.

Membra debilia temporibus quietis sunt fricāda precipue sicca fricatione. pre membris ceteris. et propter huiusmodi fricationem tempore ipso prohibetur generatio dolorum in ipsis membris debilibus. et maxime si fiat ante accessionem p̄ duas

Octava

uel tres horas. Sed in horū in quibus incitatur dolor in ipsa membris est a fricatione cauendum. quinto consilii sanitatis.

C Immutatio ad caliditatem uel frigiditatem est uelocis curationis et non laboriose liberationis. Et immutatio ad siccitatem est tarde curationis et laboriose liberationis. quia longum tempus requiritur ad humectationē siccī. siccitas autē cum confirmatur non recipit curationem et nullus ab ea liberatur cum est confirmata complete. primo ingenii.

C Confirmatio siccitatis que non habet curationem est siccitas humiditatis corporū mēbrorum radicaliū et quanto magis ordo siccitatis est huic proximus tanto magis eius liberatio est tarda et longa etiā si sit ordo primus. quia ipsius ordines sunt difficiles et laboriosi qui requirūt longū tempus ad liberationē sui. vi. ingenii.

C Ordines siccitatis sunt quattuor. primus ordo est cuius sanatio est. et est siccitas humiditatis paruarū uenarū que speciales sunt omniū mēbrorū ex quarū ore nutriūtur mēbra. Secundus est siccitas que puenit ad consumptionē humiditatis disperse p mēbra corporis ad modum cambii que humiditas egreditur ab ore ipsarū uenarū paruarū ad nutrimentum mēbrorū eis similis. tertius est siccitas que puenit ad cōsumptionē humiditatis mēbrorū cum humida substātia proxime colligatōis et coagulatōis. sicut est pinguedo et caro cum liquefiūt et dissoluunt. Quartus est siccitas mēbrorū radicaliū uidelicet corporis cordis epatis et ceterorū. vii. ingenii.

C Calefaciens complexionē que iam egressa est a suo pprio tempamento ad frigiditatem ut ad suū reuertatur tempamentū secure et confidenter. infrigidare uero quod iam calefactum est non est ita. sed facias hoc cum cautela custodia et timore. quia nisi ea que sunt circa mēbrum quod uis infrigidare sint fortia creditur qd accadat ex rebus frigidis maximū nocumentum. eadem particula.

C Medicinas supapponendas epati oportet habere stipticitatē cum subtilitate ut subtilitas ipsarū stipticitatem introducat sicut sunt res aromaticæ. et ex eis melior est que habet istas duas uirtutes. stipticitatem. s. et aromaticitatem. In arte parua.

Particula.

¶ Stomachus et epar indigent rebus sripticis pre membris ceteris: quia hec mēbra duo sunt nobilia dispōe nobili: et oportet quodlibet ipforū agere operatōem sibi specialem perfecte tempore sanitatis et tempore egritudinis.

.xi. Ingenii.

¶ Febrem quotidianam impossibile est esse absq̃ egritudine stomaci sicut impossibile est quartanam esse absq̃ egritudine splenis. primo ad Glauconem.

¶ Medicina composita ex pluribus simplicibus non est utilis cuilibet egritudini: cui aliqua ipsarum simpliciu est utilis. ipsa enim simplex est utilis tantū sibi: sed inuenta est earum compositio ut una medicina conferat pluribus egritudinibus quarum quelibet indiget aliqua simplici etiam si medicina ipsa composita sit utilitatis parue. Octauo Miermir.

¶ Cataplasma humidū confert apostematibus prouenientibus ex colera: et cataplasma ficuum cōfert apostematibus prouenientibus ex sanguine subtili aquoso: et cataplasma temperatū et ē superappositio corporis calidi temperati cōfert hūoribus grossis et uiscosis eos subtilians et incidens. Expositione eius in secunda acutorum morborum.

¶ Egritudo dyabetes raro accidit et ego non uidi eam usq̃ ad hec tempora nisi bis. vi. scientiarum.

¶ Moyses. et similiter ego nō uidi eā ī occidēte cōtingere nec audiui ab aliquo antiquorū doctorū meorū q̃ uiderit eā: sed tamen hic ī egypto uidi aliquos patiētes huiusmōi egritudinē īfra decē ānos plusquā uiginti et hoc significat q̃ egritudo hec multoties generatur in regionibus calidis et forte accidit in regione egypti saporositate aque nili quam homines bibunt.

¶ Prima pars diei similis est ueri proxima estati tempus uel spertinum autumno et ultima hyemi. et ideo egritudines autūnales acute et mortales et hora uespertina fortificantur magis et exacuuntur accessionibus suis. expositione eius in secunda humorum.

¶ Melior uentis est qui differtur ex mari magno et huic in bonitate pximus ē qui ex montibus d̄fert. et peior qui ex latrinis paludibus uel locis madidis est delatus. et medius inter hos est

Nonna.

qui ab aliis locis defertur. expõe eius i tertia humorum.

C Hec duo mebra. s. oculus et os stomaci nō sustinet supap
positōm rei pōderose de foris et oculus minus sustinet hoc quā
stomachus adeo q̄ medicamē ipsum cū medicinis nō pōderosis
de his que liniūtur super eam. secūdo ad Glauconem.

C Curatō a qua nos incipere oportet et qua adiuuamur ē ex
pulsio cause dissoluētis et destruētis virtutē. secūdo ingenii

C Greci cū in cura egritudis sūt stupefacti pmittūt naturā cū
egritudiē pliare dicētesq̄ natura docta a se nouit cōplexiōs mē
brorū et vnicuiq̄ mēbro ministrat quod sibi simile est ex cibo
Et cibus est cura que sufficit tempore sanitatis et tempore egrī
tudinis. Particula sexta de clistere.

C Ait filius zor. oē id qđ vis mūdificatū esse siue supappot
nas corpi siue propines sit tepidum. Omne repcussiuū et repri
mitiuū sit frigidum ut aqua puteorū. omne aperitiuū sit calefa
ctū: resolutiuū uero sit parū magis calefactū mūdificatiuo. Et
cum intrudis ad quiescendum dolorē interius aut exterius faci
as medicinā tepidam. et cum dubitas de sincopi propines me
dicinas cum aqua frigida.

C Ait filius zor cū experiētia omne stupicū habet in se aliqd
solutōis excepto mirto in qua nullo mō repitur uirtus aliqua
solutiua. et omne solubile habet in se aliquid retētionis per stu
pticatē.

C Explicit particula betaui incipit particula nona continens
aphorismos depēdentes a curatōibus egritudinū specialiter as
sumptarum.

h Vmores generantes epilepsiam sunt grossi frigidi et
flegmatici. et epilepsie cura est mutatio etatū ab humi
do in siccum. et mutatio regionū exercitiōrū et dietar
um secundum eandē ratōm ab humido in siccum et purgatio
cum medicinis. Expositione eius in secunda aphorismorū.

C ū yides fluxū sāguis nariū psternere ex fluxu ipso successiō

Particula.

fluenti non negligas flobotomare uenam manus ex ea parte qua defluit et constringere extremitates cum uittis lineis et superapponere siciam in ypocūdriis ex ea parte maxime qua defluit sanguis et hoc totum fecimus et cessauit sanguis qui fluebat. sed ea que superapponuntur naribus uel liniuntur fronti ex doctrina doctorū ueterū peobauimus et inuenimus omnia debilia. Particula. vi. de flobotomia.

Cum alicuius cerebrū consueuit purgari p fluxum fluentem ab auribus. et ex ipso fluxu subito cessante accedit sibi stupor uel uertigo ex incitatione dicti fluxus et attractione ipsius ad aures cum medicinis aperitiuis uidemus dominum huius status adiuuari ex hoc statim. secundo expositionis eius in. vi. epidimiarum.

CPatientibus fortes dolores ut emigraneā et similia ex grossitie sanguis uel frigore in interioribus prodest potus uini puri post cibum uel cum cibo et eos adiuuant adiutorio manifesto. et cessat eorum dolor caliditate et subtilitate uini. Et idem facit panis uino infusus et far cum uino. quia ex commixtione uini puri cum cibo ascendit fumus calidus ad loca doloris ex quo in partibus omnium membrorum dolentium equalis caliditas generatur et augetur ipsa absque fumositate que poros aperit ipsorum et subtiliat humores solidatos in ipsis et generat somnū longum et calefacit membra circum adiacentia membro dolenti et dilatat eorum poros et resoluit contentum sui quod dolorem prestat. et hec omnia naturaliter habet equalis caliditas generare. secundo expositione eius in sexto epidimiarum.

CIn fluxu sanguinis narium qui non cessat per appositionem siciæ in hypochondriis oportet te apponere siciam in occipicio cum aliquo infrigidante caput. expositione eius in. vi. epidimiarum.

CMucilaginem narium aquosam et indigestam phibemus cum rebus que odoratu trahuntur et cum rebus que distillant in aures. I expositionis humorum.

CCorize dominis omnibus in sui principio sternutatio nocet. quia tunc humores sunt crudi et indigesti et similiter coitus ex forti namque motu augumetur repletio capitis et tunc membra capitis et pectoris indigent quiete et ocio et caliditate tempata ad digesti

motu augmētatur repletio capitis. et tunc membra capitis et pe-
toris indigent arte et ocio et caliditate tempata ad digestionem
humorū crudorum: et cum siliūt fluxus resoluūtur p sternuta-
tionē ipsi humores iā digesti et euacuāt expōe eius i. l. hūorū.

¶ Coruscatoēs quas uidet aliquis oculis sunt ex humoribus
quorū substrātia et color sunt cōtrarii humiditati albuginee in-
tra cristallinā et corneā collectis. prima humorū.

¶ Dolores capitis alleviātur p strictionē capitis cum hūores
qui faciūt dolores caliditate indigēt tempata. prima humorū.

¶ Sternutatōes sunt utiles hūoribus aquosis et inutiles hūo-
ribus colericis mouētes et augētes eos. prima humorū.

¶ In cura uigiliarum stringe manus et pedes egrī tempore
quo dormire cōsueuit et eū stimula et fanga ut nō dormiat nec
oculos claudat sed eos semp apertos teneat. et demum ligatura
strictionis soluta lucerna ablata omni motu locutōe et strepitu p-
hibitis dimitte egrū dormiturū somno profundo. tertia exposi-
tionis humorum.

¶ In siupore accipio instrumentum oris siōaci quod nōiatur
buchale et pono in eo aliquos cibos molles et liquidos et positi-
to ore ipsius sumitati lingue patientis ad inferiora depisse effun-
do in meri cibos quos dictū cōtinet instrumentū. Particula. vi.
de motibus ineuitabilibus.

¶ Fortasse alicui qui iacet more supino tota nocte accidit ex su-
perfluitatibus apoplexia. Partic. v. de motibus ineuitabilibus.

¶ Curaui puerū epilepticū et cū perfecte liberaui per mundi-
ficationem sui corporis cū sirupo acetoso squillitico et non in-
digi cura alia nisi ipso. Parti. vi. de puerō epileptico.

¶ Cessat sanguinis fluxus fluens ab aliqua nariū per apposi-
tionem sitie super epar uel splenem ex ea parte qua defluit. Et
cum ab utrisq; naribus defluit multus et furiosus cessat p ap-
positionem sitiarū simul latere in utroq; septio ad Glauconē.

¶ Omnes egritudines et pestes operationum sensuū absque
apostemate accidit ex mala complexione cerebri. que mala cō-
plexio aut est in uentriculis cerebri aut in arteriis et venis spar-
sis per totum cerebrum et in humiditate diffusa supra ipm cor-
pus. et in ipso corpore proprio cerebri. et quia ipsam malā cō-

Particula.

plexionem scire specietenus est difficile oportet medicū ad hoc sciendum plurimum laborare.

Tertio scientiarum.

C Melancolia melancolica ex sanguine melancolico qui in uenis est generatur et egritudo cerebri forte est ex causa uniuersali. et forte est ex sanguine permutato tantum in cerebro aut ex humore melancolico in ipso fluxo qui est ex combustione colore citrine uel sanguinis grossi. Cum uero egritudo hec generatur ex sanguine melancolico qui occupat totum corpus incipe a flobotomia uene etiam si tantum in cerebro ipsa sit egritudo. tertio scientiarum.

C Generalis cura frigidi apostematis cerebri uidelicet litargie et calidi apostematis cerebri scilicet frenesis in sui principio est flobotomia et effusio olei rosati cum aceto supra caput ad expulsionem humoris nociui cuiuscunque in eo existentis: et quia harum egritudinum aliqua est cum uigiliis et aliqua cum stupore inducenda est quies illi qui uigilat et excitatio et stimulatio ei qui habet stuporem.

Decimotercio ingenii.

C Apostemate cerebri completo cum uigiliis uel stupore statim super caput eius qui habet uigilias infunde aquam decoctionis papaueris albi: et lini narium extremitatem eius et faciem cum aliquo cerebrum in frigidante. et in eo qui habet stuporem calefac humorem grossum.

Decimotertio Ingenii.

C Cum hee egritudines due litargia scilicet et frenesis prolongantur et ad statum perueniunt ad digestionem alicuius ipsarum castoreum: et ad digestionem alicuius ipsarum ficias operamur.

Decimotercio ingenii.

C Cum augmentum litargie completur lini palatum eius cum medicinis fortiter morditiuis. et post hoc operare medicinas prouocantes sternutationem et appone supra caput medicinas si-

Nona.

mile operantes. sic q3 quandoq3 sinapim suprapone.

Decimotertio Ingenii.

Cum cephalea accidit ex vigiliis utatur patiens dormitione et quiete tota die. et circa uesperas intret balneū et nutriatur cibis generantibus bonū sanguinē non calefacientibus ut ē far ordeī et cibetur lactucis que generant sanguinem laudabilem nō calentē. et cibetur et caulibus qui extinguūt et siccant fumositates. et ex leguminibus comedat lentes et bibat aquam et cum stomachus humectatur aqua fugiat mala granata citonia et similia et mane ingrediatur balneum et infundat super caput suum aquam calidam pluribus vicibus ad resolutionem fumo sitatum. et aliqui patiūtur cephaleā in declinatione morbi reliquie cum mouentur.

Secundo miermir.

CDolor oculi cū est debilis cataplasmatur oculus semel uel bis in die cum spongia infusa in aqua decoctiōis corone regie et fenugreci. et cum est fortis cataplasmatur dicto cataplasmate pluribus uicibus et longioribus horis.

Septimo miermir.

CEpilensia et stupor principaliter proueniūt a cerebro et stuporis locus est ab operatōne voluntaria. et locus somni ad excitandum difficilis est ab operatione sensitua. sicut spasmi epilepsie locus est ab operatione uoluntaria. et angustie locus est ab operatōne sensitua.

Quarto morborum et accidentium.

CAit Moyses. Stupor et somnus ad excitandum difficilis est ex perturbatione operationū. et cum spasmus epilepticus et angustia est ex amissione operationum sicut videtur.

CCephalea cū accit ex caliditate uel frigiditate ē fortis et cū cephalea accidit ex siccitate ē debiliss ab hūiditate uero nūquā

Particula.

accidit dolor et multitudo humorum in capite grauedinem generat et cepheam nisi forte accidat ex eis opilationes: et nunc cepheam est secundum quantitatem opilationum. secundo miernir.

C Oportet id quo auris curatur esse temperatum et tepidum et nos quandoque opamur ad responsionem dolorum auris qui prouenit ex materia pungitiua lac mulierum et albumen oui seperatim et per se et quandoque ea simul cum aliis medicinis sicut in oculorum dolore. tertio Miernir.

C Cognoui per experientiam quod non oportet tangi formam aurium cum aliquo tempore doloris: sed distillantur est in eam quicquid debet distillari calidum. adeo quod patiens possit illud ferre et manu suspensa imittenda medicina cum capite stili donec perueniat ad os petrosum et hoc faciat multotiens quousque impleat foramen auris et extergendum est quod in summo auris reperitur cum studio magno ut non tangatur auris nec aliqua pars ipsius et hac magna doctrina cauetur quod cura auris studiose fiat.

Eadem particula.

C Quodlibet cataplasma quo cataplasmatum homo iterius uel exterius oportet te facere ante cibum et in salma uel post assumptionem cibi per longum tempus. v. miernir.

C Ait remimius sume niuis seni et est lapis albus rotundus et lucidus. tucie nidie clinie Misagonie. nitri. faraōici. fini cam poli corticis. oui structionis. musci. uniuscuiusque partem unam et fac inde puluerem: hic puluis extirpat albulam ab oculo absque punctura et lesione.

C Habitatoribus terrarum calidarum accidit sepe optalmia et occupati ab ea cito eripiuntur. et habitantibus terras frigidas accidit optalmia raro: tamen est eis molesta et difficilis curatio et ipsorum oculus exinde ulceratur. et eadem similitudo est attēdenda inter optalmiam hiemalem et estiualem. Expositione eius in secunda medicinarum.

C In squinātia et omni egritudine que generatur infantibus sentit patiens coartationem cum uult aliquid deglutire ex quibus perniciosior est in qua non apparet in fauce aqua nec aliqua rubedo et hoc aqua est in meri gutture: aut ipsorum lacertis tantum: et ex humoribus frigidis uiscosis et crudis accidit squinancia.

Secūda expositione eius in secunda epidimiarum.

Cum apostema squinatū magnū est nō sit hō contentus tantū medicinis que interius fiūt sed fiant etiā emplastra exte/ rius infusiones aque calide et balnea. Et hec nō operāda sunt nisi in declinatōne morbi. et cibi dominorū huius egritudinis sint farinate medicinales ut cū transeunt per loca dolentia sint eis loco emplastri. Expositōe eius in secūdo epidimiarū.

CVerbum est specialis motus instrumētōrū spirītus. et ideo non oportet illum alicuius meri sanguinis exitu uel pulmone uel pectore uel canna pulmonis clamare inspirare uel expirare fortiter. motus uero manū nō est ei inutilis. utilior est tamen eis motus pedum motu tempato ut p motū ipsum spiritui con/ stricto nullatenus adducatur. prima humorū.

CMalam cōplexionē inequalem lacerti pectoris sequit̃ quan/ doq; modica tussis. quia ipsa cōplexio inequalis est tussis cau/ sa que mordicat lacertum. et ipse mordicatus mouet̃ cum desi/ derio ad expulsionē eius quod nocet ei. quito morborū acutorū

CMedicine ad sputū sanguinis cessationē sunt compositae ex medicinis desiccatiuis absq; punctura et medicinis habētibus aliquā uiscositatē et medicinis stipticis. et finaliter ipsa medici/ na est generalis accessionis sanguis sputi. et cū sputū sanguis puēit a pulmōe pectore canna pulmōis aut gutture imiscemus tūc medicinis istis medicinas subtile calidas etiam si sint ualde cōtrarie huiusmodi egritudini. quia adducit huiusmodi medici/ nas stipticas et faciūt eas currere et peruenire ad locū necessa/ riū. sed cū sputū sanguinis est a meri stomaco uentre uel inter/ stinis nō est necessaria talis cōmixtio medicinarū. vii. mtermir

CCōmiscetur quādoq; cū medicinis ad sanguinis sputū et cum medicinis ad tussim fortē et angustiosam medicine dormi/ tatiue ut faciāt dormire somno stuporoso quod magnū iuuamē tum est eis: quia sui frigiditate prohibent fluxū sanguinis et fa/ ciūt ipsum cessare. Et phibent etiā corizam a loco a quo acci/ dit egritudo. vii. mtermir.

CPrisus ex humoribus malis quorū sapor salsus cōprehendi/ tur p sputa patiētis sicut sapor aque marine est incurabilis. qa antequā reperirent̃ hūiores ipsi p longū tēpus exposculant ad

¶ Particula

digestionē sui ulcus pulmonis corrumpit et deficcatur et corruptus corrumpit uicina loca sui adeo q̄ corrūpit pulmōis substantiā totam.

¶ Frigiditas neruosa mēbra cōtrahit ad dissoluendam supfluitatem que est in ipsis et ex inde fit singultus. Expositiōe eius in. vi. afforismorum.

¶ Oportet in egritudinibus stomaci spēaliter q̄ quātitas ciborum sit tempata quātitate determiata ut nō grauet eum. et oportet in egritudinibus epatis fieri illud idem. Expositiōe eius in secundo epidimiarum.

¶ Angustie que generantur ex humoribus qui sunt mioris malicie quā qui generāt sincopim. et oscitatiōi que generat ex lentitudine lacerti maxillam mouētis ad resolutionē fumositatum cōfert uinū cū aqua temperū. quia adaptat humores malos calefacit stōacū adiuuat digestiōē et resoluit frigiditas fumositates. et potus uini cōfert horripilatōi proueniēti ex humiditatibus pungitiuis et non ei que ex febre uel apostemate calido generantur. Expositiōe eius in secūda epidimiarū.

¶ Aliquos patientes spasmū epilepticū ex causa oris stomaci propter magnū fastidiū uel propter potatiōem uini supflue caliditatis siue propter nimīū usum uenereū extra tempus suū. et aliquos febricitātes spasmatos subito ex malo humore pungitiuo ad os stomaci fluxu uidi liberatos esse statim q̄ euomuerūt. Et uidi aliquos aggrauatos malo cibo quē sumpserant adeo q̄ puenerāt ad stuporem liberatos esse postquā euomuerūt. et postquā euomuerūt quod os stomaci impellebat. Et eructatio calida cito sequit̄ oris stomaci lesionem. v. scientiarum.

¶ Dominus egritudinis inflatiue intestinorū uel mirachie ē timidus sperans malum et est a bono desperatus. et in summa status eius est ut patiēs melancoliā melancolicā societate oris stōaci ad cerebrū. et taliū egritudo cū patiūtur fastidiū augmētatur. et omēs sunt splenetici et hoc opatur humiditas pinguis que nūc a splene ad os stomaci fluit. quinto scientiarū.

¶ Ei in cuius stomaco corrūpitur cibus sepe cōfert uomitus. ante cibū. et potatio uini dulcis et usus ciborū qui nō cito corrū-

punt et p interualla tempis usus purgationis uentris cū rebus purgationē faciētibz tempatā et mūdificantibz ipsum secun- dum q̄ est yerapigra q̄ si negligis huiusmodi malū humorem redit difficilis cura eius. vi. consilii sanitatis.

Cum dominat in stomaco mala cōplexio calida uel ip̄a am- mixta cū humiditate modica et hec est mala cōplexio sine ma- teria curabimus eam cum aqua frigida absq̄ timore et dubita- tōe aliqua. quia mēbris uicinis loci stomaci nō noet aqua fri- gida quia in statu sunt tempato. vii. ingenii.

C Patientē fastidiū cū multo secessu adeo q̄ debilitat uirtus. ciba eum stipticis sucecessiue. et quia appetitus cadit multoties secessus multitudine tūc eidem sunt diacitoniton et similia mi- nistranda. Et cū cibus corruptus est in summitate uētris patiē- tis fastidiū cum retentōe secessus siue cum eo febris sit siue nō ex fastidio ip̄o causata procura ipsius descēsus cū pipereon et similibz. Si uero in inferiori extrahe ipsum cum supposi- torio aut clisteri mellis et olei. Quod si ibi sit pūctura fortis cli- steriza cum oleo et pinguedine anatis liquefacta in defectu cul- ius ponat galline pinguedo. que etiā si nō inuenit fiat clistere cum sepo caprino oleo et cera lota. Inflatio uero si fuerit ibi cli- steriza cū oleo i quo ruta et semina uērositates expellentia sint decocta ut ciminū carui semen apii et similia. octauo ingenii.

Cum dissolueris assellatōem patiētis fastidiū p supposito- riū uel clistere nutrias statim patientē aliquo quod nullo modo sit stipticum. et hoc etiā opare die secūdo et p̄cipias patiēti ut in- gredatur balneū si omnino liberatus est a fastidio. et si ip̄a no- cte post balneū dormierit bono somno liberatus est pro certo perfecte. Et si post hoc sentiat patiēs atiquatūlū febris nō opor- tet te timere propter hoc nec dubitare. sed in crastino facias ip- sum iterū ingredi balneū et nutrias eum. viii. ingenii.

C Patiēti sincopi ex causa colere citrie ad os stomaci defluēt- tis da bibere uinū citrinū aquosū. et in sincopi q̄ fit ex multī- tudine humorum crudorū da bibere patienti vinū calidum au- reum uel citrinum dūmodo prohibeat caput forte. duodecimo ingenii.

Particula

Cū stomachus patitur ex humoribus malis ei meliores sunt medicine cōfecte ex aloe. sed oēs res sūptice siue cibi sint siue potus seu medicine obsint ei magno nocumēto et ori stomachi madefacto ex humoribus hūidis nō nocēt. nocēt tamē secūdū sui quātitatē: qā operatio medicinarum ciborum et potuum sūpticorū est res que utilior est sibi. Octauo Miermir.

CVomitū qui accidit ex hūiditate pigui de genere nature medicinarū existēte in stomacho ē fortis et difficilis et ex illo uomitu stomachus leditur ualde cuius lesio duplicat ipso debili existente: et eius cura potior ē puocatio uomitus ipsius male piguitatis: et cōfortatio stomachi cum aromatibus et seminibus boni odoris et hīs similibus. et quēadmodū oēs spēs fetide perturbant aiām et faciūt ipām abhominare. ita omēs spēs aromatice cōfortāt stomachū et spāliter que sunt ex rebus cōmestibilibus: et res ipse utiles sunt stomacho perturbato ex humiditate pigui quacūq;. Nono miermir.

Patientem singultum ex multitudine ciborū aut ex punctione humorū: uomitus liberat: et patientē singultū ex frigiditate: calefactio: et similiter imutatio ē factā a rebus pungentibus medicine minuētēs et siccātes. liberāt et resoluūt. viii miermir.

Patientis bolismū. restauramus uirtutem subito uel gradatim cū odoratu aceti et mēastri mōtani uel cineris et mēte infusorū i aceto: uel cū odoratu malorū et similiū fructuū uel cum odoratu frusti panis et cōmixtione alicuius ex illo ad quod patientis cōpellatur: et appositione carniū porcinarū assatarū uel coquinatarū ante nares: et i sūma appositōe ciborū oīum habetiū odorē bonū: qā ipi excitāt et augēt uirtutē eius et cōstrictione manuū et pedū fortiter: et depilatōne pillorū pectoris et extractione capillorū capitis: et cū a sincopi excitatur ciba cum pane uino infuso: uel re alia roborāte uirtutē. Eadem particula.

Ex hūore malo icluso i tunicis stomachi salso uel colerico: cū ebullit: accidit appetitus ciborum malorū et secūdū diuersitatem qualitatis et malignitatis spēs hūoris diuersificant spēs rerū que appetuntur. Quarto morborum et accidentium.

Fastidiū cū os stomachi est debile et uenter strictus ē difficilis. cure: qā quicqđ dissoluit uentrem facit fastidiū et turbat ani-

mam. et quod confortat os stomachi retinet secessum. et melius quod in fastidiosis inueni est ut ipsi cibentur herbis preparatis cum oleo et muri. et postmodum accipiant parum de piris citonius et malis granatis ad que appetitus ipsorum declinat magis. sexto consilii sanitatis.

CIn confortatōe stomachi fastidiosorum et similium etiā si effimeram patientes res confortantes stomachū apponēde sunt supra ipsū ualde calide effectiue. quia omne tepidū dissoluit stomachū et hūmectat. viii. ingeni.

CEi qui patitur fastidiū et similiter ei qui patitur fortē ardorē in stomacho adeo quod credit in illo esse calidū apostēa cerotū frigidū de citoniorū oleo confortat et consueuimus calefacere olea duplici instrumēto. quia si aliter calefiat corrumpitur eorum virtus octauo ingeni.

CAqua coadunatur infra loca que sunt inter intestina et sifac quod extēsum est supra ipsa. Expositionis eius in prima epidemiarum.

CIdropisis carnosā cū adheret oportet te primo adhibere que expellunt flegma per secessum. et postea que expellunt illud per uomitū deinde per gargarismū. quia gargarismus purgat caput a flegmate. et cū flegma est diffusum per totū corpus. purgamus ipsum vniuersali purgatōe. Et dant in huiusmodi egritudine medicine incisive et calefactiue ad purgationē corporis per resolutiones cum urine emissionē. Expositōne eius in priā humorū.

COportet nos purgare corpora patientium ictericiā omni modo quo possumus adeo quod purgamus ea per superius et inferius. et per palatum urinā et nares. Expositōne eius in priā humorū.

CAdiuuatur ictericus coloribus citrinis quia citrinitatē dissoluunt. et is qui sanguinis spurū sreat nō adiuuat demonstratiōne colorū rubeorū quia sanguinē mittūt. et omnis humor purgatur demonstratiōne colorū similium colori ipsius et ad interiora corporis impellitur demonstratiōne contrariorū colori eius. secūdo expositōis humorū.

CMultotiens curauimus sclerosim epatis in principio sui. et illam cū prolongata est curare nō potuimus nec vidimus eam aliquem curauisse. et patientes sclerosim aliqui perueniunt ad

Particula

ydropsen et moriuntur temporis mora longa. et aliqui moriuntur celeriter fluxu ventris. secundo ad Glauconem.

C In cura ydropisis prouenientis ex apostemate duro uentris hec tria facere nos oportet primo laborare circa curam apostematis duri quod est in ventre. secundo operari emplastra resoluentia humiditate. et tercio ministrare medicinas promouentes urinam. secundo ad Glauconem.

C Desudatio sanguis est ex apertione uenarum paruorum uel purgatione aquositate sanguinis sicut accidit specialiter in debilitate epatis et renum. quia patienti huiusmodi egritudine multotiens accidit quod mingit uel emittit aquositatem sanguis per secessum. vi. morborum et accidentium.

C Causa omnium specierum ydropisis est epar cum non mutat in sanguinem id quod puenit ad eum ex cibo propter malam complexionem frigidam dominantem in eo. et fortassis huiusmodi mala complexio frigida dominatur in aliquo instrumentorum cibi uel in aliquo instrumentorum spiritus que extendit se ad vicina membra quousque pueniat frigiditas per societatem uenarum ad corpus epatis: et generat in corpore ipso egritudinem que est causa ydropisis. Et similiter cum augmentatur fluxus sanguinis undecumque in frigidatur epar et accidit ydropis. v. scientiarum.

C Cum epar propter sui sclerosis non potest in sanguinem cibum commutare accidit ydropisis propter sclerosis splenis quia egritudinibus omnibus splenis patitur epar. vi. scientiarum.

C Curatur opilatio epatis cum aperitiuis rebus. et repletio epatis curatur per exercitium ante cibum: nec prohibetur in his ambulare modicum post cibum. et quicquid confert ad aperiendum opilationes confert ad opandum digestionem. et inter omnia syrupus acetosus pipereon et dicta tenuis sunt meliora ad aptandum operationem digestionis et curandum epatis opilationem. vi. consilii sanitatis.

C Ad apostemata epatis et stomachi eligimus absinthium. quia cum suspicamur epar et stomachum esse in malo statu statim decoquimus absinthium cum oleo et ponimus super ista duo membra: quod si non inuenimus absinthium ponimus oleum citoniorum et oleum mastice et oleum nardinum et si febris prout sit cum eisdem. xi. ingenii.

Nonna.

¶ Ei qui habet in epate apostema cōsiliū moderatū pfecto moderamine adhibendū. et nullus cibus est sibi magis aptus quā far ordeī. quia mūdificat absq̃ pūctura. nec aliqua medicina ē sibi magis apta quā secaniabin cū aqua frigida nec accedas ad patientē cū aqua malorū granatorū nec pomorū nec reliquorū stipticorū ne forte cōstringant ora uenarū et prohibeat colera a purgatōe. xlii. ingenii.

¶ Epatis apostema cū est in gibbo et volueris patientē purgare urinā puocātibus purga eum. et cū est in cōcauo cū soluetibus uentrē miscēs crocū africanū semen urtice. et quicqd tempate ventrē laxat. et hoc secure et cōfidenter fac cū apostēa declinat. Et ego decoxi cum farre ordeī polipodiū et eleborum nigrum. et in principio tales clisterizandi. sunt cum aqua melle et baurach seu vino. et in declinatōe egritudinis cū fortioribus mēastro. s. colloquitida et cētaurea miori. xlii. ingenii.

¶ Epar debile semp est adiuuādum cū adaperiētibus opilatiōne et mūdificātibus et resoluētibus tempata resolutōe ut terbentina que mūdificat ora arteriarū et uenarū discrepantium sibi ad inuicem ut sint aperta et nō opilata: quia opilatio generat putredinē. et oportet q̃ medicina dispēsata ad epar non sit nimis frigida sed sit eius frigiditas tempata. viii. mtermir.

¶ Intube siluestris et ortensis cōplexio vincitur a frigiditate modica et habet cum hoc aliquā amaritudinē et sunt ambe stiptice. et quia habet istas duas qualitates sunt de melioribus medicinis quibus curatur complexio epatis calida et non nocent multum ipsius male complexioni frigide quemadmodum ob sunt ei res frigide et humide sine stipticitate et amaritudine. et ipse herbe frigide tempate confortant epar per suam stipticitatem. et mūdificāt per amaritudinem: et cōferūt male cōplexiōni epatis cum materia et admiscetur eis mel prouocant et faciunt descendere ipsas humiditates aquosas et alias humiditates. Eadem particula.

¶ Ammiscende sunt medicine lenitiue uirtutis debilis cum medicinis calefacientibus et apponuntur he medicine lenitiue. et hoc magis quā in sclirosi aliorū membrorum. quia corpus

g iiii

Particula

epatis est quasi quedam humiditas coagulata cuius uirtus cito dissoluitur subtilitate multa sui. Eadem particula.

¶ Serum est saporis cui amaritudo dominatur fortiter. et hoc pre ceteris medicinis epar mūdificat et aperit arctas vias eius sine manifesta calefactōe et infrigidatōe. Eadem particula.

¶ In apostematibus stomaci et epatis cōmisce medicinas stipticas et aromaticas. nec in his sis cōentus solummodo lenitia aut laxatiua. quia quotienscūq; feceris hoc deducitur patiens ad dubitationem et prope destructionem. Eadem particula.

¶ Apostematibus gibbositatis epatis non nocent stiptica vel morditua: nocēt tamen apostematibus cōcavitatis epatis. quia rerum que assumūtur immutantur uirtutes antequā pueniant ad epatis gibbositatem: tunc stipticum nō remanet stipticum ut erat nec morditiuū in mordicatōne sua: nec uiscosum in sui uiscositate. xiii. ingenii.

¶ Cum apostematū est splen et in corpore supfluitas humoris melancolici adest ad mūdificationē corporis a supfluitate ipsa oportet te medicinis resolutiuis et euellentibus in cōseruatione uirtutū suarū medicinas stipticas amiscere: et cū mundum est corpus noli cōmiscere ipsis medicinis stipticū aliquod. et si immiscas sit ualde modicū quātitate. xi. ingenii.

¶ Melior medicinis ad grossitiē splenis est emplastrū quod sit de radicibus cappari absinthio aceto et melle et caue emplastrizare pectus cū stipticis medicinis. xi. ingenii.

¶ Ad grossitiē splenis cum qua est sclerosiis medicina resolutiua cum aceto mixta et supra locum splenis frequēter apposita cū aliqua particula carnea lacerti est mirabilis opatōis et armoniacum cum aceto multotiēs sufficit ad curandū apostema splenis et sclerosiis sui. ultimo ingenii.

¶ Accidit ex egritudinibus splenis species melācolie chebus dicta que multotiēs incitat desideriu ciborum fortiū: et specia liter cum ad stomachum defluit superfluitas pure acetositatis. et multotiēs post cibum promouet grauedinē fastidium et abhominatōne cum appetitus ex causa alia est corruptus. sexto scientiarum.

¶ Non euacuatur superfluitas congregata in splene nisi una

Nonā.

via scilicet per secessum. quia nō potest expellere quod in se est ad renes. et ideo cū apostematū est mouemus eum ad expulsio- nem superfluitatis in ipso existentis p secessum. xii. ingenii.

¶ Cura apostema lateris p diminutionē cataplasnationem et solutionē uentris et noli dare far ordeī tempore status egritudi- nis ipsius ne forte impediāt crīsim. Expositione eius in prima morborū acutorū.

¶ Apostema lateris cum cataplasmas oportet te ponere sub ca- taplasmate lanam uel pannū plicatū aut auriculare parū ut sit appositio cataplasmatīs in coltis absq; impulsione aliqua et lei- sione. Expositōe eius in secūdo morborū acutorū.

¶ Tunc confert apostēati lateris fumositas cataplasmatīs hu- midū cum ē durū et nihil expuitur ex eisdem. Expositōe eius in secūdo morborū acutorū.

¶ Prohibe minutionē cū apostema est ex hūore colerico mel- lancoīco uel flegmatico etiā taliter prohibe illam cū apostema lateris est ex sanguine et est tempus nimis calidum. et humor ī corpore dominās est colera. quia humor sanguineus in colerā mutatur quod comprehenditur. quando patiens post sputum sanguinis colericū sputū spuit. Expositōe eius in secundo hu- morum.

¶ Quodcunq; producit apostema in pte neruea diafragmatis producit magna apostemata accidentia in pellicula que est sub coltis. xvi. pulsū.

¶ Dumbeleris que accidunt in interioribus corpīs et special- liter in uentre medicine cōfecte cum aromatibus cōferunt ual- de quia resoluūt et liquefaciunt humiditates in eis collectas. Et laudabilior medicine est tyriaca magna eis. et post eā medicine quibus mentastrū fluuiāle miscetur. vltima ingenii.

¶ Omnibus dumbeleris q in interioribus corpīs accidunt pre- medicine aliis cōferūt medicine subtiliantes et desiccātes et si- militer potus modicus vini subtilis. vii. micrmr.

¶ Ait Moyses. inter medicinas subtiliātes et desiccātes ē ace- tum. et est frigidū et capillus ueneris et est medicina tempata inter caliditatē et frigiditatē. sed oēs alie medicine cognite que frequēter ueniūt in opationē sunt calide et sicce. et oportet me

Particula.

dicū esse memorē ad curationē dumbletorū que accidunt in interioribus corporis: medicinarū subtiliantiū et desiccantiū quas designauit G. in eis et de signo gradus earū in caliditate et siccitate nūc iparū. s. medicinarum calidarum et siccarū in primo gradu frequenter uenientiū in opationē sunt quattuor. Et sunt Eupatoriū Squinatū Tamariscus et Phisticus: Et iparum calidarum et siccarum i secūdo gradu sunt octo. s. Enigedan. Balsamus. Aristol. yreos. Cucumer siluestris. Reubarbarum. Afodilli. et Chieri. Et ipfarum calidarū et siccarū in tertio gradu sunt. xx. uidelicet. Ebulus. gentiana. daucus. darsani. eupericon. yfopus. nux romana. amonium. cubebe. sanfucus. pipella. menta. sisimbrium. ruta. cassia lignea. serapinum. mentastrum. maratrum. nigella. et asarum. Et medicinarū subtiliantiū et desiccantium a modernis inuentarum calidarū et siccarū frequenter uenientium in operatōem sunt tres uidelicet. sericū Aniudem. et calamētum: Que medicine sunt in summa. xxxv tu uero cū necesse fuerit operare eas uel simplices uel compositas prout uidebitur tibi.

¶ Vulnera intestinorū absq; apāte facile curantur cum stipticis et habētia apā uel carnositatem difficile curantur quia quotidie augumētatur: et apāta aquosa in pellicula circūdante epar potius q̄ in mēbris aliis generantur. expositōne eius in. vi. aphorismorum.

¶ Cū alterū duorū sifaciū intestinorū uulnerat totaliter uulneribus suis: et reliquū remanet illesum paties ab egritudine liberatur. quinto iuuamentorum.

¶ Emplastra et cataplasmata que antiqui inuenerūt ad curatōnem colice facte ex flegmate uitreo ab intestino colon cōtento oportet te in patiente frequentare: quia cū frequēter operaris ipsam curas egritudinē et a malis accidentibus liberas patientē. Et cum ea semel uel bis tantūmodo oparis nocet patienti nocumento magno: quia per illud sui tensio augmentatur. particula sexta de clisteribus.

¶ In dolore intestinorū accidēte cū febre opare cataplasma cū milio. et si nō cessauerit dolor recurre ad receptionē seminū re-

Nonna.

soluentiū uetositates. decoquens ea in oleo subtilium partium et cola et in colatura liquefac pinguedinē anatis et clisteriza : et si non potes habere pinguedinē anatis pone pinguedinē galli ne sine sale que nō sit nimis uetusta. et si non inuenitur addas in illo oleo parū castorei et clisteriza. xii. ingenii.

¶ Species uermiū uentris sunt tres similes uermibus aceti generantur circa anum et similes seminibus cucurbite in intestinis grossis et similes serpētibus in intestinis subtilibus . Et cum ipsi eleuātur ad stomacū generāt dolorem in eo . et generātur in uentre uermes ex humore malo et morditiuo. prima expositōis eius in secunda epidimiarū.

¶ Renes cum sunt fortes humiditatē pinguosam generatā in uenis ex liquefactōe humorū cōtentorū ibi attrahunt a uenis et trāsmittūt illam pinguedinē ad uesicā et emittit p virinā . et cū renes sunt debiles ad ipsius attractionē accidit ex ea pinguositate alterū istorum duorum : aut uene impellunt eam ad uentrē aut spargunt eam et fundunt per totum corpus . et ex hoc ydropisis generatur. vi. morborū et accidentium.

¶ Cum digeritur apostema generatū in altero renū mingit patiens saniem fetentē quēadmodum est secessus : et tunc de uiscere renis timetur. quare omni cautela sis cautus in curatione dicti apostematis ut ipsius cicatrizatio cito fiat : quia nisi celeriter adducatur redit difficilis eius cura. sexto scientiarum.

¶ Cum operatio renū cessat urina nō uenit ad uesicam et tūc uesica uacua est et nihil urine in ea inclusa aliquatenus reperitur. sexto morborum et accidentium.

¶ Egritudines ani curantur difficile propter causas quattuor . Et sunt multa sensibilitas membri : fluxus fluens superfluitatum morditiuarū per ipsum parua mora medicinarū appositarum supra ipsum . et complexio sui calida et humida . et ad curationem ipsarum sunt necessarie medicine refrigeratiue et desiccatiue et medicine refrigeratiue et desiccatiue secundum magis sunt stiptice . et omne stipticū mordet et ipse anus non sustinet mordicationem . et ideo meliores medicine ipsius sunt mellalla lota que calida non sunt. nono miermir.

Scabies et cutis . excoriatio sūt egritudiēs melacolicę generate

¶ Particula.

in cute. cancer uero et elephancia sunt egritudines melācolice generate in carne et uenis et ex sanguine multo. Elephantie uero generatio est ex sanguine melancolico cum temporis prolōgatione: cui mixta est colera nigra dominās: et accidit inde et gro debilitas motus: origo ulcerum: et immutatio coloris.

Particula sexta de apostematibus .

¶ Augumentatur in corpore humiditas muzilaginea intantum q̄ patiens emitit eam per urinam: et ex ipsa circa iuncturas apostemata similia apostematibus ydropisis patientibus generantur: que apostemata uacillare fecerunt aliquos medicorū adeo q̄ aperuerunt ea credentes esse in eis santem: nec inuenerunt eam: sed inuenerunt totam carnem circa iuncturas existentem mucilagine plenam. viii. expōnis eius in. vi. epidimiarū.

¶ Hiis tribus statibus ptisis scilicet illi qui statui senis est similis: et ei qui est ex calore: et ei qui est ex egritudine sincopis confert lac. aqua ordeī. et farrum coctū cū aceto eo modo quo decoquitur aqua ordeī ad penetrationem membrorū confert eis etiam aqua mellis. Particula sexta de ptisi .

¶ Multitudo carnis et pinguedinis est ualde nociua: facit corpus turpe: impedit operationes: et retardat motus: et ideo oportet multitudinem carnis et pinguedinis habentes ire frequēter per mare: et ambulare sub sole: et specialiter esse sub sole in mari: quia aer marinus dissoluit humiditates et oportet ipsos cibari cibis modici nutrimenti sicut herbis habentibus excedentē caliditatem: ut sunt cepe . allea. pisces saliti. et cibari cibis confortantibus et non humetantibus: quēadmodū sunt carnes macilente ac oportet ipsos a balneatōne aque calide: excepta balneatione aque in balneo precaueri: et oportet ipsos sitim sufferre aliquantulum et omni modo quo possint debent sua corpora indurare. Particula. vi. de attenuatōne corporum pinguium .

¶ Non te faciat timere operationē chirurgi egritudo magna quia non debes putare magnam egritudinem fortem: neq̄ parua debilem: sed debes attendere et uidere dubietatem ipsius fortitudinem scilicet et debilitatem suam: quia scissura in quā descendit sifac: que est iuxta stomacum est egritudo fortis: et non manifestatur sensui magna: /

et scissura ad quam descēdunt intestina: egritudo est debilis et sensui manifestatur magna. et de aliis egritudinibus intelliges idem. Particula sexta de examinatioe medici.

C Omnes medicine quas bibunt podagrici ad eorū egritudinem ut prohibeāt fluxū humorū descēdentiū ad pedes suos et ipse nō purgant humores in mēbris dolorosis cōtētos sūt de peioribus medicinis sibi. quia humores cū nō currūt ad locum circūdant supra corpus totū et forte faciūt suffocatiōem. et hoc sepe vidi. et ideo cōsulo patienti huiusmodi dolorē ut nullo modo bibat tales medicinas sed tamē bibat tyriacā. nā vidi multos patiētes huiusmodi dolorem qui biberūt istā cōfectionē et sunt ab ipsa egritudine liberati. Particula sexta de tyriaca ad cesarē

C Omnium medicinarū resolutiuarū cōplexio est calida. et ex opatione huiusmodi cōplexionis cum est nimis calida procedit mordicatio. Et ideo oportet te cauere ab opatione medicinarū habentiū multā caliditatē in medicaminibus quibus cupis resoluere in mēbro maxime si mēbrū egrotās est apparēs et manifestū. nam cū opatus fueris similes medicinas adiungis mēbro cum eius egritudine mordicatiōes. et generat in eo nō modicus dolor. et omnis dolor incitat et attrahit materiā. Sed medicina habēs caliditatē comparatā non generat in huiusmodi mēbris dolorē etiā si mēbrum apparens sit frigidū. et cum est in interioribus corpis et indiget magna resolutiōe opare medici nam fortis caliditatis. In microtegni.

C Medicinas formice corrosiue non humectatiuas ut alterius formice speciei oportet esse refrigeratiuas cum aliqua siccitate. Et primo sūmitates vitū teneritates ederubi et linguā arietinā supra locū egrum appone et deinde misce ipsis lenticulas parū mellis subtilis et farinā ordeī et appone secūdo ad glauconem.

C Rubee et formice nō corrosiue medicinas has supappone. uidelicet lactucā uirgā pastoris lenticulas aque nenufar psiliū portulacā intubam sempuiuam similiter et solatrū. secundo ad Glauconem.

C Elephantia et apostema melancolicū in eorū inieio possunt curari p frequentē euacuationē humoris melancolici. et p dietam in egrotante sanguinē laudabilem generatē. quia dieta

Particula.

in huiusmodi egritudine ē quod melius opatur. Nam inuenimus elephantiā in terra egypti quāplures homines inuadere pp malā dietā et caloris dominiū regionis. et inuenimus eā i ala / mania multos occupare pp salsamēta quibus utūtur min⁹ ta / mē q̄ i terra egypti. In p̄tia uero cuius puincie hominibus lac / affiduus ē cibus nullum eorū detentū ab ipsa egritudine inue / nimus. Secundo ad Glauconem.

¶ Cibi patiētū elephantiā et cancrū secūdū magis sunt far or / dei et aqua casei: et ex herbis sunt malue. attriPLEX. blitis et cu / curbita: et ex piscibus qui pascūtur circa lapides. et omēs aues / preter degentes i aqs. et comestio carniū tyrtarū patiētibus ele / phāciam ē mirabilis medicina: et oportet ut comedāt eas absci / sis capitibus et caudis et mūdificatis uētribus earū excoriatas / et coctas cū multa aqua modico leo. aneto. et porris. usq; quo / incipiant eliquari.

¶ Ex punctura scorpionis cuius uenenū incidit in neruū ar / teriā. uel uenā. accidūt patienti accidētia fortia ualde quia uene / num scorpionis facile peruenit ad corporis interiora et pene / rat totam cutem. Tertio scientiarum.

¶ Eorū qui cōsueuerūt exercere coitū et postea deseruerūt eū / uidī multotiens corpora frigescere et ad motus tarda esse. et q / busdā eorū accidit timor sine cā. memoria praua. et casus in pe / stē quēadmodū accidit patientibus melācoliā melancolicam: et / omia hec sequūtur corruptōne spermat̄is retēti qui generat ma / los fumos. Sexto scientiarum.

¶ Pre oleis curat densitatē cutis. oleū aneti uiuidis. et oleū se / minis uue dissoluit laxitudinē p̄fecta dissolutione et humectat / etiam si fortis sit laxitudo. et similiter oleum granatorū pini ad / lasitudinem confert. tertio Consilii sanitatis.

¶ Iecticatōne cordis uidimus multos sanos iuuenes et senes / subito inuasisse: quorū in aliquo nō est diminuta sanitas et om / nibus profuit minutio uene et cibus subtilis. quito sciētiarum

¶ Non laudo ad plenum refrigerationē membrorū: quibus / defluit sanguis cū rebus refrigeratiuis et sūpticis appositis ex / tra quia impellunt sanguinem ad interiora et replent uenas: nā

scio quosdam qui sua pectora refrigerarunt pp sanguinem : quem spuebant a pulmone et quosdam alios qui stomacos suos exteriorius infrigidarunt propter uomitū sanguineū. et alios qui capita sua infrigidant propter fluxum sanguinis e naribus que refrigeratio nocuit eis ualde. sed tunc est refrigeratio facienda postquā sanguis se ad aliū locū inclinauit uel ad ptem contrariam tractus fuit. quinto ingenii.

C Dolorē in contritione nerui est necesse curari cū emplastro cōfecto ex farina fabarū melle aceto et pice liquida decoctis pfecta decoctōe et appposito ipso calido supra locū. sexto ingenii.

C Patientes sincopim ex multa repletōe spūs propter corporis raritatē cibandi sunt cibis nō cito dissoluētibus ut pane farre et fructibus stipticis quorū difficilis est corruptio. Et aliquādo sunt cibandi pane et uitellis ouorū et testiculis gallorū. et precipimus tibi ut facias ingrossare hūores et densare cutē. quinto ingenii.

C Cum generatū ulcus iuxta latus magne uene pulsatis uel non pulsatis caro mollis cibo apostematur et apparet tota illa uena in mēbro rubea et extensa. et dolet cū tangitur caro ipsa. xiii. ingenii.

C Cum caro mollis incipit apostemari incipias a cessatōe doloris p superappositionē lane in oleo madefacte calido. Sed quares calide corpe repleto attrahūt oportet te incipe a minutōe uene uel scarificatōe alterius mēbri nō egrotātis sibi oppositi hoc modo. si egritudo fuerit in manu facias scarificatōem in tibia. et ecōuerso. Si uero fueris negligens circa euacuationem corporis crescit apostema carnis mollis quousq; ad saniem uenit. xiii. ingenii.

C Venenosi animalis morsus et punctio curatur medicinis attractiuis alteratiuis et immutatiuis. medicīe uero alteratiue sūt que alterant eius qualitatem. et medicīe immutatiue que substantiā eius immutāt. et attractiue que uenenu attrahunt fortiter sine calefactione ut sunt sicie et cornua cōcaua. et aliqui sūt qui ore proprio sugunt et uenenum attrahunt a membro puncto. xiii. ingenii.

¶ Particula.

¶ Medicinis lenitiuis apostematis duri ex his que incidūt est aliquid immiscendum et acetum est utile ad hoc. et cū eo bene curant corde et ligamēta et est ipsum opandum semp. Sed cū aceti multū apponitur in cōfectōe attrahit humores subtiles et subtiliores: et eorū residuum cōuertit in lapidositatem. et cum longo tempe purgauerit nocet substantie nerui et ledit eum. et ideo non est eo utendum in principio egritudinis neq; tempore longo. vltimo ingenii.

¶ Cancer in principio sue generatōis curatur cū medicinis metallicis lotis et euacuatiōe corporis per secessum. sed cum crescit et manifesta est causa eius augmentū sui omni modo quo possumus prohibemus. vltimo ingenii.

¶ Incipimus in cura podagre et doloris iuncturarū ab euacuatione chimi nociui. et postea curamus manus et pedes adhibendo ipsis medicinas reprimētes et prohibētes. sed iuncturā scie nullo modo reprimas neq; refrigeres quia locus eius est cōcaluus: et crescit repletio in cōcauo loco. tamen post purgationem mitigāndus est dolor cū calefactiuis: nec calefacias neq; refrigeres multum statim post purgationē quēadmodum facis in fine post perfectionē purgatōis. x. m. iermir.

¶ In dolore scie magis prodest uomitus quā secessus. quia attrahit humores ad superiora. et semp eo utere post cibum. et ad prouocationē uomitus primo propina medicinas uomicas molliores et leniores. Et cum humores colligati sunt ad inuicem et ipsorū difficilis est cura causa opatōnis medicorū qui in principio dederūt medicinas acutas et indurātes materias et coquentes. scia tunc prodest mirabiliter et assellatio p clisteria laxatia acuta quibus adeps colloquintida et similia immiscentur. Eadē particula.

¶ Dixit Temimius in introductorio suo talia uerba. in cura sciffure que est inueterata sume nucis cipressi exag. duo foliorum cipressi exag. i. accacie nouelle dragmas duas. v. exag. vnū et ea cōfice cum cola piscis liquefacta et calide ipsa extēde super pannū lineū et supappone sciffure post egressū a balneo ieiuno stomacho et iaceat egrotās supinus donec siccetur emplastrum. et diebus quadraginta remaneat sic ligatū. et quotidie

Nona.

bibat duas partes nucis cipressi et unā partē frondiū eius tritas et cribellatas e quibus bibat die quolibet pōdus drag.ii. cū vncia aque mirti et zuccari.

¶ Et dixit gargarismus factus ex suco frondiū grifomillorū decocto cōfert apostemati vuule gutturis et amigdalīs et resoluit omē quod accidit ori carni dētiū uel vuule ex calido apostemate et tollit illud.

¶ Cura fractōis ossium post necessariā opationē manuū est dietatio patientis. et est dieta multū subtilis et purgatio multa ventris in principio cū aliqua medicinarū. Et in hora generatiōis pori sarcoides est nutritio cū cibariis uiscosis boni chimi plurimi nutritiōis; et medicinarū appositio exterius uiscosarū tenaciū sustinētium substantiam ipsorū parū calidarū et tempore siccarū. vi. ingenii.

¶ Noli opari cōtra residuū apostematis calidi quod non est durū calidas medicinas. quia penetrāt potius quā resoluāt. Et cum illud residuū apostematis calidi est durū medicinas fortes secure et cōfidenter contra ipsam duriciā opare. xiii. ingenii.

¶ Sufficit in apostematibus manuū et pedum appositio spōgie desuper cū aqua frigida et modico aceti uel vini pontici. in apostematibus uero epatis nō apponit aliquod frigidū: sed decoquat citionia in vino et locus apatis cataplasmet ex illis tepidis in principio sui. et similiter cōferūt apatibus ipsis oleū citoniorū: oleū mirti: oleū masticis: oleū nardi et oleū absinthii cum desup frigida nō apponūtur. Et in medicaminibus apatū oculorū et oris nullo mō intret aliquod oleū. et i auribus distillatur oleū rosatū aliquādo cū aceto. xiii. ingenii.

¶ Ait Moyfes Aristoteles dixit in ultia none pīcule libri aīalium aphorismorū ualde bonū in operatiōe medicine. nec uidi G. in his que dixit facere mentionē seu aliquā recordationē de eo. Et uerba Aristotelis sunt hec. Multotiens pluribus puerorum spasmus accidit quorum cibus bonus est per copiam lactis pinguis quod fugunt a nutricibus suis carnis fertilis. et ipsius egritudinis causa est lactis bibiti multitudo.

Explicit particula nona incipit pticula decima continens aphorismos de febribus.

Particula

f Ebres augmētant et exacuūtur cū ciborū digestio q̄
fit in stomaco et epate non cōpletur. et ideo oportet te
esse sollicitū in similibus febribus circa digestionem
ciborū confortādo cū rebus sūpticiis mēbra ipsa. xi. ingenii.

C Non festines dare febricitantibus potum frigide aque. sed
primo diligēter inspicias si in aliquo mēbrorū nobiliū est fleg
ma uel flegmon eripilatū uel apostēa molle aut durū uel opila
tio aliqua in mēbro uel mēbrum cōplexionis frigide. q̄a nulli
humorū febricitantiū in principio aqua frigida est utilis. post
manifestationē uero signorū digestionis humorū putridorū
uel digestionē flegmonis sanguinei potus aque frigide ē illis
utilis. et patienti erisipilam purā potus ipse semper est medici
na. nono ingenii.

C In febribus putridis tria te attendere oportet. virtutem. s.
quod est primū et ultimū. et postmodū causam putredinis. et
ultimo febrem propriā. Si uero cum medicaris inueneris rea
competentes hiis tribus fit medela p̄ res ipsas. et si non com
petūt eis adhereas circa aliquod quod manutēet uirtutē et eā
sustinet. curatur causa sola cum calor febris est debilis cū ada
perientibus opilationē et inhibentibus putredinē etiam si par
ua sit causa ipsa et festināter extinguit calor febris etiam si ex
tinguētia ipsas augeant opilationē quādo febris habet quanti
tatem magnitudinis adeo q̄ ipsam nō patit eger et ipsum occi
dit cito et hoc raro fit. x. ingenii.

C Si naturarū febrīū noticiā haberemus ad plenū secure mā
daremus pluribus febricitantibus se in aqua frigida extra bali
neū balneare et cōtulit hoc quibusdā. Sed quia non cognosci
mus febrīū naturas uere et p̄fecte si error caderet extra locum
suū magnū adduceret nocūmētū. fugimus hoc ī curis. x. igēii.

C Cū cōpelleret te necessitas flobotomare febricitantē uel pur
gare eū uel mitigare eius dolorē cū emplastro uel cataplasma
te nō oportet te porrigere sibi far ordeī. nec aquā eius antequā
facias que sunt dicta. Expositōe eius in prima acutorū.

C Cū aliq̄s iuuēis bonecarnis et pinguis corporis estatis tem
pore in statu febris absq̄ apate uētris balneat se in aqua frigidā
et natat in ea. cōfert sibi et nos mandamus fieri hoc secure.

Decima.

decimo ingenii.

Causa longitudinis accessiois febris et eius breuitatis si ipsius febris spes sit simplex est status humoris qui putrescit et impellitur status uirtutis expulsiue et status meatuum et pororum membri continens illum humorem. quoniam multitudo humoris uel eius grossities uel uiscositas adducit longitudinem accessiois. et horum contrarium facit breuitatem. Et similiter debilitas uirtutis expulsiue adducit longitudinem accessiois. et fortitudo uirtutis adducit breuitatem. et stricticitas meatuum et pororum adducit longitudinem accessiois. Et largitas eorum breuitatem et aliquando congregantur omnes cause longitudinis simul et omnes cause breuitatis simul. secundo febrium.

C Febris que generatur ex putredine humorum habet in se signum speciale non deferens eam. et est uelocitas costrictiois arterie et hoc apparet manifeste tempe augmenti accessiois. nec etiam absconditum est tempe principii et tpe status. tpe uero principii febris est pulsus pius et tpe status magnus. prima febrium.

Cuiusque febris accidit ex repletione et superuenit sibi dyaria sufficit sibi illud etiam si non sit dyaria secundum repletionis corporis quantitatem. Et qui talibus procurauerunt minutorem uel adiunxerit purgationem supponunt periculo cito eos: prout ad Glauconem.

C Non festines minuere febricitantem de sui crebra consuetudine patientem fastidium uel habentem punctiorem seu costrictionem in ore stomachi etiam si sit repletum sanguine corpus eius nisi postquam os stomachi eius fuerit reaptatum. et tunc purga corpus. nam uidi multotiens aliquos huiusmodi status quos medici purgauerunt ante confortationem stomachi. et quosdam ex eis destruxerunt penitus et quosdam ad destructiois terminos adduxerunt prout ad Glauconem.

CAliquid humorum putridorum qui sunt in uentre uel uentis magnis fumo simile ad coauitatem cordis procedit. sed ex apertibus iuginum uel cuiuscunque carnis mollis aperte calor solus currit ad cor et calefacit loca proxima: nec calefacere desinit donec pueniat ad cor et calefacit ipsum nec puenit ad cor aliquid ex fumositate eius humoris putrefacti. quia humor ille est restrictus. et ideo prius dicitur febris putrida. secunda uero effumera noietur. secunda febrium.

b ii

Particula

Frigiditas extremitatū in febre acuta habet puenire aut ex magno apostemate uiscerum aut ex forti dolo: e uētris aut ex subtilitate spūs et sincopi: aut ex strictōe caloris naturalis extinctioni proximi aut ex eiusdē necatōe et strāgulatiōe a materiis multis. Et extremitates dicunt aures nares manū et pedum plante. Expositōe eius in .vii. aphorismorū.

Frigiditas extremitatū in pīcipio accessiōis febris periodice nō est signū mortis sed ē signū restrictōis sanguinis et caloris ad interius qui p corpus postmodū aspergunt. Expositōe eius in secūda pronosticorū.

Frigiditas extremitatū et viriditas earum cum febre acuta significat mortē caloris naturalis et eius extinctiōem. Expositiōe eius in tercio epidimiarum.

Sudor frigidus in febre acuta significat mortem. Particula sexta de signis mortis.

Putredo fit equaliter in venis omnibus: fit etiā in potioribus et nobilioribus his. et sunt vene que sunt inter inguina et subassellas. et huiusmodi putredo necessario ē radix febris incluse. cum autē putredo est in vno mēbro in quo est apostema uel non radix ipsius febris et eius locus est ipsum membrū. et hic locus est febre sicut caminū igni: xi. ingenii.

Oportet te scire res que sunt cura febris. et que sunt cura putredinis: et que sunt cura cause putredinis. que quidem est opilatio. Nā res quibus hec tria curant nō semp sunt similes: sed dissimiles. Et ideo prudēter attēdas q̄ istorū triū maius est nocumēto et curare studeas illud magis. xi. ingenii.

Oportet te pfecte scire q̄a mēsuratio inter febrē putredinē et cām putredinis ē si sint oīa manifesta est quedā res secreta laboriosa et difficilis indigens subtili ingenio et ordinata scia. Et magis illa laboriosa est mēsuratio que inter ista est et uirtutē. xi. ingenii.

Quicūq; patiūtur febrē et habēt in corpe multā supfluitatē hūoris indigesti et stōs ipsorū debilitatus ē ex fastidio necō ē q̄ corpa inflent et alicuius iporū color fiat albus et alicuius niger et alicuius plūbeus et pulsus iporū puus inequalis. et huiusmōi nō sunt ex vā aliqua minuēdi nec fluxu uētris ali/

Decima.

quatenus euacuādi etiā si indigent ipsis. Et ppter aliquod horū accidit eis sincopis. verūtamē purgatio p fortē fricationem adeo q adducat faugatiōem corpi est sibi bona. qā cōprimit carnē que fricatio tempe somni cessat. quia somnus digerit vigilie dissoluūt. Is autē cui hec egritudo accidit ex hūoribus duobus illis indiget tempate. xi. ingenii.

C Species febriū interpolatarū sensibilibiter recedentium sunt tres videlicet tertiana quottidiana et quarrana. terciāna generatur ex colera citrina cū putrefit. quottidiana generat ex humoribus flegmati magis iacclinatis cū putrefiūt. et quartana generatur ex humoribus melancolicis putrefactis. et cū humor febrem generās decurrit p totum corpus predictae tres spēs sunt interpolate manifeste recessione. secūda febrium.

C Febres cōtinue sunt in quibus humor putridus febrem generans intra uenas est retentus. et sunt ex speciebus predictis triū humorū ex quibus ea que non recedit et augmentatur die terciō est que assimilatur terciāne. et est terciāna cōtinua et ea que nō recedit nec iterpollatur. sed tamē quottidie accedit vno modo ē quottidiana cōtinua nec manifestatur eius recessus. Et similiter est quartana cōtinua que augmētatur in quarto. et hoc accidit raro. secundo febriū.

C Febris cōtinua cuius motus ē grauis et extendit usque ad quadagesimū numeratur inter febres acutas. quia febris non cessat cessatiōe completa. secūdo de diebus ceticis.

C Vnū ex magnis signis febriū putridarū est qualitas caloris in eis que semp mordicat et pungit quēadmodū agit fumus oculum. nec reperit in eis modo aliquo ē in picipio suarū accessionū qua hora nō ē diffusus calor. Cū autē planta manus morā traxerit supra corpus caloris illius. insipiditas pūctio et lesio crescit. nec vnquā in earū picipio urina digesta reperitur sed a digestiōe pētus aliena: vel forte reperit abscondita multa abscoſtione digestio eius. febris uero nō putride signū ē absentia spissitudinis pulsus. et spissitudinis caloris etiā huius qdem nō ē tātum spēale sibi. prima febrium.

C Immutat sanguis qualitatē et efficit colericus uel melācolicus. et accidit ex illo cū putrefit febris uel de spē terciāne uel

h iiii

Particula

de spē quartane: nec differūt ab inuicē i aliquo nisi q̄a ista ē furiosa et illa q̄ ē ex mutatiōe sāguinis nō: q̄ at magis declinat ad furiositatē et ē minoris malitiē et lesionis ad tactū ē ex sanguine et q̄ magis ē morditiua et pūgitiua ad tactū ē ex colere citrine uel colere nigre putredine: febris uero cuius calor iuenit debilis i principio appōtis manus supra corpus et deide plāta manus morā ibi faciēte sentit mordax crescēs paulati paulati cū iequalitate ac si penetraret ex foramibz colatoriū siue cribri ē ex flegmate putrefacto q̄a sui grossitie et uiscositate iequaliter resoluit in corpore talis humor. secūdo febrium.

C Circuitus febris flegmatice ē. xxiiii. horarū et circuitus tertiane. xlviii. et circuitus quartane. lxxii. et hoc manifestū ē q̄a febris flegmatica q̄ quotidie accedit a principio prie accessionis usq̄ ad principiū secūde durat. xxiiii. horis et eodē modo numerat dū ē i tertiana et quartana: et si forte i circuitu febris flegmatice iueneris febrē circuitus horarū octo. sicut durat accessio horis. vi. et q̄scit horis. ii. scies q̄ eger patit tres febres flegmaticas. q̄a. viii. hore sunt tertia ps circuitus febris flegmatice: et similiter cū iueneris circuitū. xvi. horarū scies q̄ patit tres tertianas q̄a. xvi. hore sunt tertia ps circuitus febris tertiane: et similiter cū iueneris circuitū. xvi. horarū scies q̄ patit quatuor quartanas. nā. xvi. hore sunt quarta ps circuitus quartane

Particula sexta de circuitibus febriū.

C Nō redit pulsus i aliqua febriū ad statū suū naturalē: et si iter primā accessionē et secūdā sit magna mora: quēadmodum fit in tertiana et quartana i huiusmodi. n. febribz signū fixum febris non recedit a uenis nisi in febre ephimera in qua signū febris deperit et distubat cū eius cessatione. primo ad Glau.

C Corruptē circūstātia circuitus febris et uariatur duabus ex causis aut pp cōuersionē hūorū generatiū febrē de natura in naturā aut pp peccatū icidēs in cōsilio et putatur quādoq̄ q̄ febris non habeat existētem circūstātiā et ipa hēt eā et cā huius ē q̄ multi sunt circuitus cōpositi quorū medicus ignorat compositionem. secundo febrium.

C Illos paroxismos qui a principio usq̄ ad sui ultimū uidētur currere in ipsorū inuasiōe ante sui certā horā medici de sui cō

Decima.

suetudine nomināt anticipātes. et qui sunt cōtrarii eos nōiant
postponētes. anticipātes vero poxismi et postponētes nō signi
ficāt augmentū egritudinis neq; declinatōem sed ea tempora
cognoscuntur paroxysmorū augmēto et diminutōe. vel augmē
to et diminutione nequicie accidentiū sui. primo crisis.

C Signa febris terciane pure que statim cognoscūtur ex hīs
que accidunt egrotāti sunt. xi. Primū ē rigor fortis in febris
principio quo sentit̃ q̃ cutis aculeis sit plena et pungat̃ ab eis
secundū sitis et inflammatio que nō plongat̃. et terciū fortitu
do pulsus oī tpe suo. quartū status accessiōis principio p̃ximus.
quintū diffusio caloris equaliter p̃ totū corpus. sextū repertio
multi caloris acuti cū p̃rio manus apponit̃ supra corpus q̃ po
stmodū debilitat̃ et vincit̃ a māu ipsa. septimū exitus vaporis
calidi a poris cū bibit̃ aqua. octauū vomitus colere citi inē: quā
doq; fluxus uētris colericus et urina supra quā colera domiat̃
et quandoq; hec tria simul. nonū sudor vaporosus calidus et
equalis in corpe toto. decimū post hec oīa cessatio et eradicatio
febris cōplete. vndecimū mora poxismi nō trāsiens duodecim
horas. secundo crisis.

C Signa febris quartāe q̃ ex ipsa febre cognoscūtur i vniuersi
so sunt quattuor quorū primū ē sublatio oīm signorū terciane
pure imo ipsorū iuentio p̃ cōtrariū multoties i febre ip̃a. secū
dū hec febris raro p̃ se incipit: sed tamē accidit post īceptōm ali
arū febrīū. terciū pulsus i principio febris ē si eger sit adolescē
ē quēadmodū illius qui ē i senio cōstitutus. quartū eius incho
atio cū rigore debili qui postmodū augmētatur i accessiōe qual
libet et i rigore ip̃so sentit̃ forte frigus secūdū quāntatē fortitu
dine rigoris intātū q̃ ex fortitudine ipsa sentitur q̃ ossa cōtun
dantur. secūdo crisis.

C Signa febris quottidiāe sūt māifesta et cognita. et sunt sep
tē quorū primū ē febris hec nō incipit in diebus primis cū ri
gore imo postea et nō accidit habēri nisi infrigidatio extrema
rū eius et eius quod appet de corpe ipsius nō tamen ē ut verus
rigor. secūdū pulsus inequalitas et corruptio sui ordinis i p̃ri
cipio poxysmorū febris. terciū nō sentit̃ eger inflāmatōm uche
mentē et ē sitis minor in hac febre quā in aliis oībus febribus
quartū eger forte nō sudat in primis diebo cū indigōne vrine.

h iiii

¶ Particula.

Quintū fortasse nō accidit hec febris nisi cū lesione oris stōa/
ci et epatis. Sextū magnificatio inflāmatōis eius quod est sub
ypocūdriis magis eo quod erat secūdum naturā. Septimū ap/
paritio coloris egri inter citrinū et albū mediū etiā statu poxif/
mi puenito iam ad finem. secundo crisis.

¶ Febrū cōtinuarū materia cōprehendit inter venas et non
est cū eis rigor neq; sudor. et febris que generat ex apate san/
guineo noiato flegmon est bona et salubris et magis assimilae/
febri die accidenti ex apate carnis mollis que est in emūctoriis
et aliis locis. secundo crisis.

¶ Cum coadunatur vno tempe res multe incipe sanguinem
extrahere cū flobotomia. deinde diminue humores et subtilia
eos et ultimo emolli quod induratū est et aperi cutem depreſ/
sam. xi. ingenii.

¶ In qualibet specie terciane cum apparuerint signa digestio/
nis secure festina porrigere parū de absinthio quia habet in se
laudabilem actionē multimode. Et etiā hec medicina p ceteris
curat egritudines que in ore stomaci ex mordicatione colere ge/
nerantur. prima ad Glauconem.

¶ Inchoat terciana cum rigore forti. quartanā uero nullo tē/
pore recolo uidisse incipe cū rigore sed tamen fortificat rigor
in ea et efficitur difficilis p longitudinē dierū. et sepius genera/
tur ex reliquiis febrū pcedentiū. et maxime febris que cōposi/
ta nominatur. prima ad Glauconē.

¶ Febris terciane pure recessus est in septē circuitibus. et cū
hoc p omnibus aliis febribus salubris est et dubitabilis minus
Cū uero est nota nec ē pura cōtrariū. Et ego uidi semel q hec
febris incepit in quodā puero in picipio autūni et nō dimisit
eum usq; ad ver. prima ad Glauconē.

¶ Febris in qua accidit coadunatio caloris et frigoris simul
et reperitur fortis calor cū rigore frigido causa ē flegma vitreū
in corpe multū. et hūor de genere colere corpi dominātes qui
mouēt sensibilia mēbra et non remāet in eo aliqua pticula in
qua reperiāt calor tantū sed sentit tunc in interioribus corpis
calor et frigiditas simul. qā id quod calefacit et in frigidat in p/
ticulas mimas est dispersum. Parti. vi. de mala cōplexione.

¶ Rigoris qui non quiescit donec pueniat ppe statū duo sunt

Decima.

modi. quorū vnus ē qui quiescit cū appropinquat status accessi-
onis febris et ē debilis et nō fortis. et accidit ex putrefactōe fle-
gmatī fortis frigiditatis quod uocat vitreū. et alius modus q
nō quiescit nisi cū appropinquat status totius egritudinis. nā
febris quartane nō cognoscit pfectio status quousq nō incipit
rigor diminui. et rigor qui incipit cū maxia fortitudine et statī
quiescit ante tempus status est in febre terciana. prima expo-
sitionis eius in sexto epidimiarum.

¶ Terciane pure lōgtor accessio est. xii. horarū. nocte vero p
longat accessio in horas. xx. uel. xxiiii. et augmetat eius plon-
gatio nimis adeo q plongat eius accessio circa. xl. horas et di-
minuit eius quies usq horas. viii. et hec oia ex his que de cau-
sis lōgitudinis accessiōis dicta sunt colligunt. secūdo febriū.

¶ Cū eger duas febres tercianas habet aut duas quartanas
tūc due terciāe poxismū ōi die faciūt. et due febres quartane fa-
ciūt paroxysmum tercianum. et estimatur q due terciāe sint
vna febris cuius poxismus sit omni die et estimat de duabus
quartanis q ipse sint terciana vna. secundo crisis.

¶ Nō ē possibile febres adurētes ex retētōe colere generari.
sed ipsarū generatio ē ex dominio caloris q est in vasis acuti et
accessi calore aeris cibis calidis labore aut motibus anime. xii.
expositiōis eius in prima epidimiarum.

¶ Oportet te prius inspicere naturā febris q cū ē fortis calor
ris accēsa et adurēs crisis eius erit p fluxū: et cū ē caloris debi-
lis similis igni sepulto febrē ipsam plongari necesse ē. et p exi-
turas multoties fit eius crisis. primo ad Glauconem.

¶ Febres adurētes fortes fiūt ex causa epatis et stōaci. et fiūt
ex causa apatis pulmōis aut ex cā hūorū colericorū qui putre-
fiūt et dispergunt p totū corpus et pueniūt pp cām sue putre-
factiōis ad nimīū calorem simile ebullienti. quinto scientiarum.

¶ In febre acuta adurēti decurrit ad stōm supfluitas calida
et acuta: q cū nō generat siti hoc p signis malis aliis ē signū
malū. significat enī q uirtus sensitua que ē in stōaco iam del-
structa est et pempta. priā expōis eius in priā epidimiarū.

¶ Ex hūore acuto et adurēti q febrem generat impossibile est
apa in auribus generari. et ex hūore ipso ualde frigido et gros-
so apata in inferioribus corpis generant: et ex hūore ipso iter

Particula.

statum utrūq; medio sub auribus apostemata generant. secun-
da expositōis eius in secunda epidimiarū.

C Varietas vomitus que accidit in febre adurenti significat q̄
in venis que sunt vultu in intestinis et lateri cōcauo epatis sunt
humores crudi. Et vrina subtilis que accidit in febre ipsa sig-
nificat q̄ in veis existētibus in gibbositate epatis sunt hūores
crudi et multi. secūda expositōis eius in tercio epidimiarū.

C Vera accidētia febris adurentis sunt duo videlicet sitis cōti-
nua q̄ nō recedit nec cessat et calor accēsus qui cū tangitur sen-
sibilem habet ardorem. tercia' expōis eius in tercio epidimiarū

C Cū in febre adurenti ualde forti omēs tres virtutes fortes
sunt et signa digestiōis māifeste apparēt da secure et cōfidēt
aquā frigidam patiēti. ita tamē q̄ eger nō sit in senio constitu-
tus. xii. ingeni.

C Generatio febris adurentis fit ex putredine colere citrine ī
stomaco. et specialiter in ore eius aut in cōcauitate epatis non
tamē in quolibet alio mēbro. Et specialius accidentium febris
adurentis est aduētus eius crisis p fluxū sanguis enaribus. q̄a
sanguis ebullit et ascēdit superius et disrūpit venas. Expositio
nis eius in prima epidimiarū.

C Febres adurentes generantur aut ex colera citrina aut ex
flegmate salso. Expositōe eius in tercia morborū acutorū.

C Egrotās cū desiderat attractōem aeris frigidi propter accē-
sionē fortē quā sentit in interioribus membris et requit multa
opimēta pp frigus quod in exterioribus sentit. significat hoc
egritudinē esse mortalem maxie cū in principio accessionū nō
accidit illud. tercio expositōis eius in secūdo epidimiarū.

C Cum aer ē frigidus et egrotās adurit nimia adustōe dimi-
nue spem tuā de eo. et si nullo mō apparēt in eo signa digōis
eritq; uirtus eius debilis est impossibile q̄ euadat. xi. ingenti.

C Nos clisterizamus cū oleo et aqua tātum in febribus adu-
rentibus accēsis ut disrūpamus sui calorem adurentē et accen-
sum. Particula sexta de clisteribus.

C In febribus flegmaticis rigoris causa est alia q̄ causa febris
et causa febris ē id quod est ex flegmate putrefactū. et causa ri-
goris est residuū flegmatis nō putrefacti. sed ī febre terciaria
colera citria ē cā rigore generās atq; febrem. secūdo febrium.

Decima.

CEgritudinū fluctuantū p circuitū fluctuatōis cā ē mēbro
rū status supfluitates generatiū expellētū attrahētū et suscipi
ētū putrescētia dcārū supfluitatū et inflāmatio sui .ii. febrū.

CEgritudinū non habentiū circuitū ut febris cōtinue nō est
causa egritudo spēalis alicuius mēbri de membris corpis. sed
sunt hūiores qui cōtinent in ōibus arteriis et uenis: et maxie ī
maioribus eis qui calefiūt accēdunt et ebuliūt: aut putredo co
rum aut res alia ut febris effimera. et sic generatur vna febris
vniuersalis inclusa a pīcipio egritudinis usq; ad finē. ii. febr.

CQuiescit febris hora sepatōis febris a corpe ab eius poxif
mo et declinat febris hora tota que ē post statū poxismi vsque
ad pīcipiū paroxismi sequentis ipsum. primo crisis.

CCurauī quosdā a febre quartana cū potu tyriace uerūtāmē
euacuabam prius eorū corpa et postea dabā eis absinthii sucū
demū istud electuariū uidelicet tyriacā ante tēpus febris p du
as horas. et sic liberabā patientē bibitōe huius medicine bina
uel trina. Particula sexta de tyriaca ad cesarem.

CPrimū mēbrorū quod calefit in febribus ethicis quarū cau
sa est ab extrinseco est cor. et post ipsum calefit epar et stomā
cus: et post stomacū mēbra alia que possunt cor calefacere cale
fiūt et accēdit inde febris ethica. et appositio medicinarū frigit
darū in pīcipio apparitōis signorū febris huius super mem
bro quod primo calefit quod est accensiuū febris est ualde uti
lis. et similiter ethica febris proueniēs ex febribus adurētibus
curatur rebus frigidis operatis interius et appositis exterius
supra membrū egrū. Particula sexta de pīsti.

CSpeciale signū quod nō fallit vniuscuiusq; febris ethice ē
accensio caloris corpis et sui fortificatō absq; impulsione stat
im post receptionē cibi p horam. et pulsus magnus atq; omni
um febrū ethicarū calor est debilis subtilis equalis et continu
us a pīcipio sui tīciti usq; ad finem eius. Et maius signum
febrū ethicarū est. quia semp inuenies arterias calidiores vel
nis aliis sibi vicinis. prima febrū.

CFebris illa dicitur pestilentialis cū qua est assellatio de ge
nere illorū que liquefiunt. et hoc accidens febrē pestilentialem
aliquo tpe nō dimittit. tertia expositōis eius in tertia epīdi.

CFebres ethice sepe accidunt cū pīo pestis descēdit ad cor et

Particula

post ipm i descēsu ipsius ad epar et deinde ad stōacū. accidit ēt pp malā cōplexionē calidā et siccā dominantē in pulmone uel pectore uel meseraicis: accit ēt febris ethica pp pestem descēdē tō in aliquod intestinū uel matricē uel renes et trāseuntē ad corpus cordis: Ex peste aut prima descēdēte in diafragma febrē ethicā adducēte nūq̄ uidi ethicū ipsū curatū: quia eger moritur antequā perueniat ad prīsim. x. ingenii.

C Aliqui patiuntur febres ethicas et euadūt: cum febris hec i carne uel aliquo de genere carnis accidit. et cū hec febris accit radicalibus mōbris ipossibile ē ab illa aliqūē liberari. x. ingenii

C Omēs febres ethice sub genere febris corpus liquefaciētis cōtinentur et differūt inter se. quia quod liquefit ex carne in febre ethica resoluitur p corporis poros. et qd' eliquat' ex corpore in domino febris liquefaciētis i uētrē fluit et decurrit et egreditur per secessum: Et cum hec febris liquefaciens prolōgatur et patiens non moritur incidit in prīsim.

C Maior cura qua curatur febris iclusa et potior ē flobotomia facta secūdū tenorē uirtutis: et potus aque frigide post digestionem cū febris hec fit ex febribus accidētibus ex putredine: Et uidi multos adurentes febrē patientes potu aque frigide post cōplētā digōnē hūorū suorū bibitōis tpe ēē liberatos. viii. i. ge.

C Curationis febris que dicitur sinochus tramites omēs cessant p emissionem flobotomie in principio: quare medicus insipiens nō celebrat in patiēte: qui suo consilio se cōmittit crescit q̄ febris hec et auget'. nā si ichoat cū frigidis destruit q̄a icludunt poros. repletionem retinēt intra corpus et prohibent resolutionem: et si calorem extinguant et complexionē adaptēt. Et si inchoat cū calidis calida augent calorem febris: etiam si euacuent totum corpus: unde qui primo i hac febre neglexerit flobotomiam peruenit ultimo ad huiusmodi pplexitatē. ix. ingenii

C In omnibus speciebus febris sinoce festina minuere ex uena cordis: adeo q̄ patiens deueniat sincopi uicinus uirtute hoc tollerante: et si patiens huiusmodi egritudinem non minuatur ab aliqua uena incidit in magnum timorem et deuenit ad finalem dubitationem: qui quandoq̄ per multum fluxū sanguinis narium uel sudorem plurimum liberatur. viii. ingenii.

Decima.

C Sinochi spes due sunt. vna accidit ex opilatōe frīa in poris corporis ex qua nō accidit cū ea putredo hūorū et hec febris dicta sinochus ē de genere effimere. et alia accidit ex humorū putredine cū ipsorū opilatōe que ē de genere febris putride. et q̄libet harū duarū sp̄erum p se durat p multos dies. Et ipsarū durarū sp̄erū vna ē cuius accessio decrescit a principio egritudinis usq; ad finē et alia que in eodē statu durat a principio vsq; ad statū declinatōis. et tertia que augmētat a principio suo. et hoc totū accidit secūdum quantitātē adusti et eius quod resoluitur ex adustione. ix. ingenii.

C Flobotomare venā et extrahere sanguinē secūdū virtutis tenorē multitudinē et paucitatē opilationū in effimera pueniēte ex opilatōibus in qua declinatio retardat adeo q̄ credit ipsam nō ēē effimerā est necesse. Et quāto plures opilatōes sūt in illa tanto illa febris fortior est et breuior et si signa repletōis non sint cōgregata in illa. Diminuta vero supfluitate fumosa propter paucitatē humorū postmodū aperiant pori. Et post minutionē patientē cura cū secantiabin et ciba cū aqua farris ordeī. et die tertio si videris modicū esse quod remāsit ex febre et nō sunt nbi signa putredinis in viua neq; in pulsu fac eū ingredi balneū antetēpus accessions per tres uel quattuor horas. viii. ingenii.

C Febris generat ex fastidio in quo cibus in fumositatē mutatur et nō ex fastidio in quo cibus mutat in acetositatē. Cum vero patiēti febrē hāc supuenit assellatio et quod emittit est putrefactū tunc patientem in balneū introduc post declinationem priē accessiōis et ciba eū et stude ipsius stomacum confortare. Et cum vides assellationē preteritā et p̄sentes augmētari adeo q̄ debilitatur virtus melius est ut illum cibes et non ipsum in balneū introducas. viii. ingenii.

C Febricitantibus ex causa repletōis opilatōis apostematis aut putrefactōis humorū cibus pre rebus aliis est nocius etiā in declinatōe accessiōis sue. et febricitantibus ex vigiliis cogitationibus angustia aut aliis afflictōibus anime abstinētia a cibis est plurimū nociua quī cibandi sunt omni hora accessiōis et specialiter in sui declinatōe. x. ingenii.

Particula.

Tempus cibandi egrotatem cōueniens in febribus inclusis est hora quietis: et est hora in qua sentit aliquā alleviatiōem et spēaliter hora q̄ cōsuevit cibū sumere tpe sanitatis. xi. ingenii.

Purga supfluitates putridas patientiū febrē inclusam medicinis prouocantibus urinā uel prouocantibus fluxū uentris uel sudorem: et cū superfluitates ipse sponte circa stomacū mouentur: purga eas cū prouocantibus uomitū: et cum in stomacho non mouentur ab ipsis debeas abstinere cautus existens circa medicinas ipsas quibus intendis facere aliquā purgatiōem dictarū uel nō calefaciāt: aut calefaciāt parū. xii. ingenii.

Cum epar et stomachus sunt apostemati: cibatio ante accessione ualde obest: et facile interficit egrotantē et cum epar aut stomachus sunt debiles absq̄ apostemate talis cibatio ualde pdest. Undecimo ingenii.

Explicit particula. x. Incipit particula. xi. continēs aphōs depēdētes a tpebus egritudinū et crisi bus.

Egritudinis tempora in uniuerso sunt quattuor uide licet p̄cipium augumētū status et declinatō: et uix puenit ad cognitionē instantis temporis tēpus egritudinis quod ipsorū sit cū exiimatione uera. primo Crisis.

Inuēimus alicuius egritudis ualde fortis: ut appoplexie p̄cipium et recessum in breui hora: et similiter epilepsie: quia nō accidit nisi quēadmodum accidit decapitatio alicuius: et decapitatio habet primum tempus secundum et tertium. Et si dixerimus q̄ accessio appoplexie et epilepsie sit sine tempore affirmabimus illa esse accidentia sequētia infirmitates. et egritudo ex qua habet prouenire apoplefia et epilenfia habet sine dubio ipsa quattuor tempora. par. vi. de temporibus egritudinum.

Tempus principii est a primo p̄icto egritudinis usq̄ ad p̄cipium manifestationis digestionis: et a tempore a quo incipit digestio augmentari: et egritudo semper augmentat hoc totum est tempus augmenti et tempus in quo prouenit egritudo ad fortiorem statum est tēpus status: et post statum incipit declinatio que durat donec liberetur egrotans.

Undecima.

Egritudo cū accidit est tempus principii et tēpus principii et similiter tēpus augmenti sunt abscondita sensui et aliquibus egritudinibus. sed tempus status est scibile in omnibus egritudinibus. Cum autē egrotās debet liberari ab egritudine sequitur istud tempus. Declinatio scibilis. manifestū est igitur q̄ sunt aliquę egritudines quarū non potest cognosci principium nec augmentum. Particula. vi. de tempibus egritudinū.

Corrūpitur penetratio cibi nobis ignorātibz illud ex scilicet rosi que quandoq̄ in parte concava epatis generatur. et durat hoc aliqua temporis quantitate nostro tactui absconsum. Et cū prolongatur tempus accidit ex illo ydropisis et creditur q̄ tūc sit principium egritudinis et augmentū. et plures vidi quibus accidit talis status in temporibus egritudinū.

Quādoq̄ prima accessio febris cōprehendit principium egritudinis augmentū et statum eius ita q̄ principium eius est principium egritudinis. Deinde est augmentū eius in eo quod sequitur illud de eo. et deinde ē status eius in postremo ipsius. et postmodum apparēt in proximo secūdo signa declinatōis manifeste. primo crisis.

Finis tēpis principii quod tēps ē inter principium et statū egritudinis est ps vna egritudinis uocata augmentū cū initio manifestatōis signorū digestiōis et manifestatio signorū digestiōis cōsistit inter signa abscondita et debilia digestiōis. et inter signa pfecte digestiōis: prima crisis.

Signa digestiōis cōplete sunt euaporare in vrina: ypostasis residēs alba cōtinua lenis et signa digestiōis occulte et debilis sunt pmutatio urine a colore aque ad citrinitatē modicā. vel pmutatio status substantie ipsius a subtilitate in grossitiē. et similiter pmutatō status substantie urine a grossitie in subtilitatē. cū uero egritudo ē cū istis absconditiōibus ē principium sui. priā crisis.

Manifesta signa significātia principii egritudinis iā trāsitisunt cū apparet nebula alba equalis continua vel depēdens in medio aut natās in supficie. Et similiter cū apparet nebula cuius color est rubeus caninus. vel cū apparet sedimen subsidēs coloris rubei canini. vel cū apparet urina pulcri coloris cum substantia equali. primo Crisis.

Particula.

Cessatio egritudinis furiose fit cum labore: et labor hic est illud quod proprie nūcupamus crisim: et non est propria nisi febribus que generantur ex chimis acutis: Deinde post hoc febribus que generantur ex apātibus acutis uelocis motus: uel ex apostematibus que sunt in mēbris de quibus dubitatur. secūdo crisim.

Cū egritudo est magna et fortis: eius cessatio erit cū crisi. Et cum est parua et debilis: erit eius cessatio sine crisi: et ex motu egritudinis scire poteris diem crisis: quia crisis fit semper in die paroxysmi febris et aduentus crisis in die quietis ē rarus: et hoc non uidi accidere nisi semel. iiii. crisis.

C Digestiō perfecta fit tempore status egritudinis: et crisis laudabilior accidit post statum uel parum ante: et crisis facta omni tempore uicina statui est laudabilis magis illa crisi que fit in tpe a statu remoto: et post apparitionem digestiōis perfecte impossibile est accidere aliquo ipius illaudabilem crisim. tertio crisis.

C Primū. v. signorū significantiū bonitatē crisis presentis et maius ipius est digestiō: secūdū ut fiat crisis in aliqua dierum crisis: tertium ut precedat et indicet ipsum dies indicatōis cōtinuus in uirtute. quartū ut sit crisis uelox et leuis. quintū ut euacuatio sit similis nature sue. tertio crisis.

C Sudor conuenit omnibus febribus et maxime adurentibus uehementis inflāmatōis: fluxus uero narium apātibus calidis accidētibz in eo quod est sub ipocundriis excepto apāte cōcaui epatis cui tunc fit crisis per fluxum uētris colericum aut sudorem et quādoque per uomitū: et in egritudinibus lateris gibbi epatis pectoris et pulmonis et aliorū que cōsequuntur mēbra ipsa crisis melior est per sputum: et in doloribus qui accidunt renibus uesice et omnibus que consequuntur melior est crisis per plurimam urinam. tertio crisis.

C Febris facientis paroxysmum omni die crisis fit per uomitū flegmatis et egestionem eius: et quartane et fit quādoque cum ipsis euacuatur ex corpore res nigra et res habens colores diuersos: Et emittitei fit quādoque cū ea est euacuatio colere et flegmatis et febris cū apāte frigido cerebri nominato litargia: et omnium egritudinū aliarum capitis per apostema fit eueniens in radice auris et omniū febrium que prolongantur fit crisis in

Undecima.

cuius varietate est fiducia per apostema et exituras in aliis locis corporis. tercio crisis.

C Esse crisis male non est certum et firmum: et multoties non comprehenditur nisi estimatio. sed esse crisis laudabilis certum est et firmum. et comprehenditur scientia certa. tercio crisis.

C Multoties accidunt homini vigilie: grauedo capitis: pigricies: diminutio operatiois motus: et diminutio appetitus: labor et dolor capitis et similia: et ipse incedit iuxta morem solitum et augmentantur accidentia huiusmodi accidentia quousque persternunt ipsum et non permittunt eum habere quietem et redit principium egritudinis ab eo tempore quo manifeste incepit febris apparere quotumpe patiens non potuit habere quietem. primo de diebus ceticis.

C Principaliter inter omnes dies ceticos fortitudine et bonitate est dies septimus et hunc multoties denunciat dies quartus per manifestam mutationem ipsa die accidentem: aut in urina aut spu et aut assellatioe aut appetitu: aut mente: aut sensu aut in similibus. et mutatio accidentis in septimo semper conformatur ei que accidit in quarto. Si vero mutatio quarti fit in bonum crisis accedens in septimo erit bona. si autem in malum crisis septimi erit mala. et multoties quorum status mutatur in quarto in malum moriuntur in sexto. primo de diebus ceticis.

C Natura diei decimi quarti est proxima nature septimi. et similiter nonus undecimus et vigesimus sunt proximi nature decimi quarti. et post istos est quartus et post quartum est tercius quintus et decimus septimus. primo dierum crisis.

C In omnibus diebus ceticis post vigesimum diem usque ad quadragesimum omnis motus ceticus est debilis et diminuit paulatim paulatim. motus uero ceticus qui fit post quadragesimum est ualde debilis. et determinatio egritudinis in eo fit aut per digestionem aut per exituras. et raro fit per euacuationem. primo de diebus ceticis.

C In .xii. et .xvi. die egritudinis nunquam uidi alicui accidisse crisin. et similiter decimus octauus dies et primus non sunt cetrici. in sexto uero aliquando accidit aliquibus egris crisis: sed tamen cum dubiis accidentibus et forti dubitatione. et talis crisis non uerificatur neque perficitur sed determinatur in malum. I. de diebus ceticis.

Particula

Crisis que accidit in octauo aut duodecimo similis est crisi si que fit in sexto. primo crisis.

CDicitur incópleta crisis illa cuius egritudinis post crisin accidentiū reliquie aliquę remāserūt. et incerta crisis dicitur q̄ recidiuat egritudinē post se. Et crisis ambigua dicit̄ illa q̄ non est salua et habet secū praua accidētia propter que timet̄ de infirmo. Et crisis incognita est que nō habet māifestam euacuationē nec manifestā exiturā. Et crisis subita est illa quā signū pronosticū non precedit. primo de diebus creticis.

CEgritudo acuta est que ueloci motu mouet̄ et habet in se dubitationē. et egritudo pacuta est que determinatur in quarto et que est ualde acuta nō tamē pacuta determinatur in septio. Et q̄ absolute dicitur acuta est que puenit usq̄ ad quartūdecimū et est uere acuta. sed que determinatur post decimū quartū diē usq̄ ad uigesimū dicit̄ acuta aliquo noie nec est acuta nisi noie solo. Vocat̄ ē acuta q̄ accidit ex recidiuatōe prio de diebus creticis.

CMorbi tempa longa uel breuia his tribus declarant̄. natura egritudinis. s. anni tpe et eo quod a corpe exit. natura egritudinis quia egritudo generata ex colera nigra sicut quariana. et ex flegmate sicut apoplexia. dolor renū artetica et siatica declarant longū principiū et remotio festinatōem. et febris adurens pleuresis et pleriplemonia declarant breue principiū et statum proximū. Et egritudo quāto magis est cū accidētibus acutis tāto magis breue principiū et statū proximū declarat tpe anni. quia egritudo generata in estate breue principiū et proximam determinationē. et in hyeme generata longū principiū et remotā determinationē declarat. Et eo quod exit a corpe sicut sputū urina egestio et sudor. quia si cōtinuo cū egritudine appareāt signa digestiōis egritudo ē breuis. et si ultimo appareāt est longa. primo crisis.

CCrisis incópleta est cū multa decurrit hūiditas in mēbrum. puū adeo q̄ eam non pōt cape mēbrū ipm et tūc reuertitur superfluitas ipsa ad locū suū uel recurrit ad membrum nobile et occidit. prima expositiōis eius in .vi. epidimiarū.

CDies cretici p quaternariū numerū cōputant̄ usq̄ ad .xx. et sūt quartus septimus vndecimus decimus quartus decimus quintus et uigesimus. et post uigesimū p septenariū usq̄ ad qua-

Duodecima

draginta .et post. xl. cōputant p uigenariū usq; ad centūviginti: et post centū viginti cōputant bis p circuitus mēsiū secūdū q; cōputauisti p circuitus dierū. et post mēses per circuitus annorum. sexto expositōis eius in secunda epidimiarū.

C In egritudinibus trāscēdentibus. xl. diē fieri crīsim p sudorē uel p aliquā spērū euacuatiōis ē impossibile. sed earū cessatio ē paulatī digōibus aut exituris. expōe eius i. iiii. aphorīs.

C In febrib; cōtinuis cōpura dies secūdū sui cursū successiuū et in febribus interpolatis cōputa poximos piodicos tantum. Nam quod opatur dies septimus in febribus cōtinuis opatur poximus periodicus. septimus in febribus interpolatis. decimustercius. s. dies in terciana pura. et decimusnonus dies in quartana pura. Expositione eius in tertia pronosticorū.

C Perfecta et cōpleta crīsis cōprehendit per significatōs sex quarū prima est ut sit cum purgatōe post apparitiōem signorū coctōnis. secunda ut purgatio ipsa nō sit cū apostēate. tertia ut purget chimos nociuos corpi dominātes causantes morbum. quarta ut sit purgatio ipsa recta ex latere morbi. quinta ut sit in die cretico. sexta ut sit cū quiete et corpīs leuitate. Expositio eius in prima afforismorū uidelicet et quorū sit crīsis et quorū facta est etcetera.

C Explicit particula vndecima. incipit particula duodecima cōtinens aphorismos depēdentes a purgatōibus corporis per exitum sanguinis factis.

f Lobotomiā fore necessariā hec tria portēdunt uidelicet egritudo magna obsentia accidentis magni futuri egritudinis ac etatis senilis et puerilis et fortitudo virtutis. Particulā sexta de flobotomia.

C Hoc generale preceptū autēde in omnibus quos proponis flobotomare in ueris principio. et est ut ab eo qui flobotomandus ē queras si in eius corpe ē aliquod debile mēbrū. Et si habet aliquod mēbrū huiusmōi declina repletōm sui corpīs ad ipsum mēbrū et extrahe materiā ipsius repletōis p locū ipsū. Et si in eo nō fuerit aliquo l mēbrū tale flobotoma ipsum ex quo cūq; loco malueris. Particula sexta de flobotomia.

Particula

C Habentē venas amplas et grossas et habitudinē macilētā et colōrē non albū et carnē non lenē ad flobotomādum ppera sine timore. in eo uero cuius status est cōtrarius flobotōia dubia est et timorosa. Eadem particula.

C Non minuas puerū ante decimūquartū annū: neq; senem post septuagesimū; Et nō attēdas tamē nūerū annorū sed attēdas eorū habitudinē. qā inuenies aliquos sexagenarios flobotomīā nullatenus patiētes et aliquos septuagenarios q; patiūt eam quorū sanguis multus est et virtus fortis. et ab eis de eorū sanguine nō est euacuandū nisi parū etiā si sanguis eorū sit sicut illorū qui in iuuetute cōsistūt. Particula sexta de flobotōia

C Status et accidētia in qbus non es proximādus ad flobotomīā etiā si signa sanguis demōstrēt. hec sunt spasmus āgustia fortis: dolor fortis: tēpus caloris fortis: tēpus frigoris fortis: regio ualde calida: regio ualde frigida et sicca nimis. corpus capitis lenis humidū et rarū resolutōis facilis. grossities in corpe dominās. macies in corpe dominās. etas puerilis. etas senilis corpus timidum et insuetū flobotōie. corpus cuius os stomaci dolet aut ē debile ex fastidio aut pūctura malorū humorum et corpus diaria occupatū. sed cum egrotās ē repletus repletionē multa in aliquo predictorū statuū etiā si insuetus sit flobotōie extrahas sibi modicū sanguis cū dubitatōe et timore. Status autem hii sunt ex hiis que defectioni uirtutis spūalis inherēt Et a prima particula. vi. ad Glauconem hec precepta collegi.

C In corpe quod crudis hūoribus est repletū ē dubia flobotomia ualde. quia uirtutē debilitat et dissoluit adeo q; corpus nō redit ad suū statū quādoq; et maxie cum febris adest. particula sexta de flobotomia.

C Corpus in quo est modicū sanguis boni et hūores sūt crudi multi moueri cū aliquo uel ingredi balneū nō oportet. floīa enī expellit sanguinem bonū ipsū et attrahit malū i uēis primis epatis aggregatū et ipsum in totū corpus diffundit. et medicīa solubilis sup dominū huius egritudinis inducet tortōem mordicatōem et sincopim et nō euacuat aliqd quod sit alicuius quātū tatis. et hūores ipsi pp sui grossitiē precedūt et opilant meatus quare hūores ipsi subtiliandi sunt et incidendi cū eo quod cale

Duodecima.

factōe multa minime calefacit. quarto consilii.

C Non semper cū reperiūtur signa repletōis in sanis est necessaria flobotoia. sed alicui sufficit abstinere a cibis et alicui diminuire cibos: et alicui lenire ventrē: et alicui habere sellas: aut frequētare balneū: aut exercitari tantū: aut multū fricare se cuilibet secūdum modū sue repletōis et secūdū q̄ potest sustinere et secūdum cōsuetudinem sui. et sufficiāt pro extractione sanguinis ista tibi. quarto ingenii.

C Flobotomiam mensurare celeriter te oportet qui hēt modicū sanguinis medicare eum prius ut eius humores boni efficiantur. et deinde flobotoma sibi venā. et post flobotomiā cibaeum. et iterū si necesse fuerit potes flobotomare eundē. et hec cura principaliter debet fieri eis in quorum sanguine est sex vel substantia residens grossa quinto ingenii.

C Cū acciderit alicui apertio oris venarū aut multitudo menstrui aut lenitas egestionis in tempe quo faciēda est flobotōia attendas horū fortitudinē et modū expulsōis. et si videris sufficere huiusmodi euacuatiōem pmitte naturā operari ipsam totam euacuatiōem quā si minus sufficientē videris tu ipse euacua p flobotomiā quantū fuerit necesse. ix. ingenii.

C In eo cui necessaria ē flobotomia et supuenit sibi fastidiū oportet te differre flobotomiam quousq; cibis digerat et a corpe superfluitas exeat eius. Et cum est necessaria sibi purgatio alia quā flobotoia postponere ipsā nullatenus te oportet. ix. igēii.

C Cum chimi in corpe equaliter dominātur sunt purgandi. et hoc facere intelligit flobotomia spēaliter et oīs purgatio sanguinis qualitercūq; cōficiatur sicut mēstrua emoroyde et similiter exercitia fricatōes balnea et ciborū abstinētia p accidens faciunt idem. Expositōe eius quarta afforismorū.

C Non oportet te prohibere flobotomiā vene neq; in die neq; in nocte cū cognoueris in corpe sanguinē plurimū feruere sed euacua ipsum celeriter priusquā ad mēbrorū nobiliū aliqd ipse fluat. Particula sexta de flobotomia.

C Multotiēs sanguis ad aliquod mēbrorū multū et subito defluit. et antequā putrefiat mortificat mēbrū ipsū totū et phibet actōes eius et nocumētū magnū exinde generat sicut est apot

Particula

plexia que generat ex multo et subito fluxu sanguinis ad cerebrum defluens. Et tu eum significa multi sanguis simul cum fortitudine uirtutum trium aialis. scilicet spiritualis et naturalis, et tunc ad flobotomiā propea sine timore. Eadem particula.

C Cum febris generat ex multo sanguine fortiter calido et fert uenti qui in corpore continet festina patientem flobotomare et euacua ab eo multum sanguis quantitate adeo ut eger deueniat ad sim copiam fortitudine uirtutis primitus requisita. et ego recolo secundum tertio uel quarto die inceptiois febris hoc euacuasse fere sanguinis libras quinque. Eadem particula.

C Patientis uirtus cum est debilis et patientes indiget ut ab eo multitudo sanguis extrahatur ipsum extrahe per plures uices primo die. scilicet secundo et tertio. et post totale euacuatum ipsum subtili cibo ciba. Et oportet te cauere a multa euacuatioe in hora una nisi necessitas te facere illam cogat. Eadem particula.

C Euacuare sanguinem cum proponis comple eam in die propositi. et cum propois ipsum attrahere ad contrariam partem attractionem ipsam noli complere primo die sed eam reiterna secundo die et tertio. et in utroque statu require fortitudinem patientis. Eadem particula.

C Require mutationem coloris fluxu sanguis a uena cum floatur in eo qui patitur apud. et require furiositatem sui exitus si cessauit. et per omnibus his require statum mutationis pulsus quem si uideris. mutatum in magnitudine aut equalitate sui exitum sanguis fac cessare. et si ipsum mutatum inspexeris in debilitate quid ex inde sequitur dicere non est necesse mihi. Eadem particula.

C Egritudo cum est fortis et difficilis et uirtus egrorum fortis quicumque exercuit arte medicine et laborauit circa ipsam non debet extractionem sanguis prohibere nec ab ea cessare et si repletum signa egritudinis non ostendant sed tantummodo egritudinis fortitudinem et difficultatem sui. Cum uero egritudo fortis est et difficilis cum fluxibus uentris uel vomitibus et ipsorum causa est multitudo aliorum humorum quam sanguis ipsos humores ad contrariam partem in uirtutis reuolutionem attrahere nos debemus. quarto ingenii.

C Exitus sanguinis spiritus indiget uirtute forti que cooperat quantitati euacuatois. nam in febre adurenti que generat ex prohibitoe resolutionis cum uirtus est fortis que rebus aliis est nobilior. exitus per euacuatum est ualde securus et ab omni dubietate reotus. et in reli

Duodecima

quis egritudinibus euacuatio ē dubitabilis et patiens ex ea facile incidit in multa mala. ix. ingenii.

C Patientē podagrā artericā epilenfiā melācoliā antiquū spū rū sanguis et habere ipsā egritudinē in habitu. et illū cui opilatio squinatia piplemtia pleuresis apostema epatis et optalmia fortis sepe accidit i eorū pīcipio flobotomauī. et similiter festi nauī flōmare eū a quo sāguis fluere cōsueuit ex ore vēarū qui restrictus erat. et similiter mulierē a qua mēstruus sanguis currere cōsueuit qui retinebat. Et similiter illum a quo sanguis e naribus exire cōsueuit et retinebatur. flobotōia enī in egritudinibus his certe secura est et fidelis uirtute cōsiderata eorū pīmitus et etate. Particula. vi. de flobotomia.

C Patientes dolorē apostemosum oportet se flobotomare usq; ad sincopim dūmodo aliquod quod illud prohibeat nō inter sit. illum uero ex his quē sentire cognoueris tensionē et punctionē in pectore spina uel renibus flobotoma in basilica. et illum qui in capite uel collo tensionē uel punctionē sentit flobotoma i cephalica. Et illū qui sentit dolorē equaliter in corpore flobotoma in mediana. quarto consilii sanitatis.

C A patiente scissuram nerui p latitudinē qui est in dubio de spasma maxime cū generatur apostema in loco scissure sanguinē sine misericordia plusq; ab aliis. extrahere se oportet et ipsum postea subtili cibo ciba et quietē impa et ac neca locū punctū cum oleo calido et similiter loca adiacentia sibi usq; ad radicem nerui eius et vsque ad spinā et collum. vi. ingenii.

C Qui minuit sibi pp febrē necesse hēt hoc facere tpe declinationis accessiōis sue siue de die siue de nocte fiat. caueat tamē a minutōe cibo existēte in stō: et chilis i eo et uēis primis existētibus indigestis uel nō replete digestis. et qui dolorē hēt absq; febre penitus melius tēpus minutōis sibi ē tps fortis doloris. et qui nō hēt dolorē melius tēpus minutōis ē pīcipiū diei postquā a sōno surrexit p spaciū vnius hore. Parti. vi. de floia.

C In minutōe febricitātis cui nccia ē ipā nō attēdas nūerū pteritorū dierū egritudis quarti uel qnti sed quādoeūq; egrū minutōe inspexeris indigere ēt si sit dies. xx. ab initio egritudis minuas illū statī cū cognoscas egritudinē magnā esse uirtutē egri fortē et cursū etatis et tps cōdecentē. Parti. vi. de floia.

i. iiii

Particula

C In patientibus egritudine aliquā in mēbris que sunt sub furcula flobotoia est melior in basilica subassellari: et in patientibus eā in mēbris que sunt supra furculā in vēa spatulari tercio magne anathomie.

C Oportet te facere flobotomiā in egritudinibus mēbrorum que sunt supra epar in venis manus. et in egritudinibus mēbrorū que sunt sub epare in venis genu et in saphena. primo expositōis in sexto epidimiarum.

C Apostema cū generatur in latere pulmōe diafragmate sple ne uel stomaco flobotoia basilice utilis est manifeste. et cum est apostema in mēbris inferioribus illis quēadmodum sunt mēbra cōiuncta scie vesice matrici utilis est flobotomia uenarū genu: et eorū que sunt supra cauillam. Et cum ē apostema in renibus que mēbra media sunt inter mēbra que scripta sunt superius. utilis est flobotomia uenarū manus propter uicinitatē generatōis ipsius apostematis ad manus: ita tamē q̄ corpus totū sanguine sit repletū. et cū prolongat apostema renū et vetera scit utilis est flobotomia uenarū genu et earū que supra cauillam sunt: Particula. vi. de flobotomia.

C Cum egritudinis sciaticę causa est sanguis multus: noli inchoare ab aliquo ante sanguinis euacuatiōem. nec etiā sis contētus euacuatiōe sanguinis a pede sed ex interioribus brachii euacua illum. x. mīermir.

C Extracto sanguine a pede die vno p minutōem vene saphene uel eius que est intra genu scie egritudinē que dicit sciaticā curatā fuisse. Et hoc sanū est cum egritudinis ipsius causa est repletio. non tamē cōfert ei scarificatio que fit ibi. Particula sexta de flobotomia.

C Cum vis fluxū sanguinis quī ab ore uenarū pūeīt retinere flobotoma uenas manuū. et cū vis sanguinē ab ore ipsarū fluere flobotōa uenas pedū. et sic sp in puocatiōe mēstruorum flobotoma eas. Cū uero uis sanguinē retinere quem mulier emittit a uenis matricis pforatis ex aliqua corrosiōe sui uel repletōe flobotōa vēas manuū cū nō sit ex mēstruis sanguis ille In flobotomia.

C In inicio apatis epatis pectoris et pulmonis flobotoma basilicam manus dextre; que si nō appeat mediastinā. que si non

Duodecima.

appeat cephalicā. et i inicio apatis mebrorū superiorū minue cephalicā que si nō appeat mediastinā incide: si nō appeat basilicā. et in fine apatis gutturis. flobotoma uenas que sunt sub lingua. xlii. ingenii.

¶ Cū egrotauerit splen minue uenā q̄ ē inter mediū et minimū manus sinistre. et id quod intēdis euacuare non euacues subito sed inter dies duos. In flobotomia.

¶ Cū egritudo est in occipitio flobotoma manū uel frontem et in apatibus renū et matricis flobotōa uenā q̄ ē in genu. et si ibi cōmode fieri nō pōt floia fiat in ea que ē in cauilla dicta satphena. Et in egritudinibus spleis minutōem fac in manu sinistra. xlii. ingenii.

¶ Minutio uene ex latere in quo ē apā ē ualde utilis patienti et facta in latere opposito nō cōfert adeo. et post tēpus longum sui utilitas māifestatur. et similiter floia cephalice ex pte egritudinis in fortibus doloribus oculorū mitigat dolorē oculorum ipsa hora et plurimū confert eis.

¶ In domio fluxus sanguis e naribus qui non cessat operata floia uene et apposita sitiā in uētre ad infrigidatōem capitis retcurrere noli: sed appone sitiā in loco occipiti. in pte posteriori capitis ut attrahas ad diuersum. quinto ingenii.

¶ Vene pulsantes q̄ sūt i tiporibus et q̄ sūt post aures flōant in egritudinibus capitis et ueteribus egritudinibus oculorū cū cā egritudinis ē materiā calida subtilis. et spēaliter cū eger in pāniculis sentit quasi pūcturā et extēsiōē dolori. remanetq; pūctura in cētro illius loci. verū q̄a in floia uenarū pulsatiū que modici est iuuamēti dubitatio magna cadit de fluxu sanguis cōtinuo uel generatōe apatis in eis fugerūt medici flobotōare eas magnas uidelicet et puas. In incisioe autē uene pulsus p latitudinē in ptes duas nulla dubitatio cadit. quia ps ipsius quelibet retrahitur ad partē suā. Particula. vi. de flobotomia.

¶ Cū coadunat multus sanguis grosse uel alterius male qualitatis in uenis oportet te minutōem priō facere et secundo dare materiā solubilē purgantē hūores in sanguie existentes. primo expositōis eius in sexto epidimiarū.

¶ Signa spēalia melācolie melancolice et egritudinū similiū cum demōstrant q̄ sanguis qui est in omnibus uenis effectus

Particula.

est melancolicus minue medianā. Et si sanguis qui egreditur nō est melancolicus fac ipsum cessare statim. et si uideris ipsum melancolicū extrahe ex eo quantū putabis sufficere corpi egrotantis. et est ex melioribus canōibus. Particula sciarū hec est.

¶ Dominis quartane in sui principio nō porrigas aliquid de fortibus medicinis nec euacues ab ipso principio corū corpora. nisi forte uideris sanguinē multū suphabūdare. Et cū flobotomas require sanguinē quē si uideris nigrū et grossum secure potes euacuare. et si uideris ipsum rubeū subtilē facias ipsum cessare. prima ad Glauconem.

¶ Mulieres quibus accidit ydropisis ex retentōe mēstruorum et similiter eum cui accidit hoc ex retentōne sanguinis ex ore uenarū uel fluxu sanguinis e naribus fluere cōsueti festina minuire antequā uirtus deficiat et anulletur. vii. expositiōis eius in sexto epidimiarum.

¶ Apponatur sicia in occipitio ut attrahat materia existēs ad partē posteriōrē q̄ ad oculos descendit et flōet uēa frōtis ut attrahat materia existēs i posteriori parte cerebri ad partē anteriōrē. i. hūorū

¶ Eum cuius sanguis melancolicus ē grossus et multus minuire priō melius ē. et postmodū purgare melancoliā eius. cū uero in cuius corpe dominātur hūores crudi purga priusquā generet in eo egritudo cū cautela tamē. et cū generat in eo febris nullo mō accedas ad purgatōem. In flobotomia.

¶ Cū curaueris duriciē splenis et remanet egritudo scarifica locū et appone siciā desuper. Et inter ea que spēaliter utilia sūt duritiei splenis est minutio uene que est supra aurē sinistrā. et appositio de eodē sanguine egresso et fricatio cū eodem supra splenē egrotantis. ix. miermir.

¶ Cum generat apostema in pectore uel cerebro uel eius pāniculīs nō debemus apponere siciā in ipsius principio: sed postquā prohibuerimus materie decursus et purgauerimus totū corpus et tūc appositio sicie satis cōfert. apposita uero sicia corpore repleto supfluitatē attrahit a toto corpore et ducit eam ad cerebrū uel ad pectus uel ad pulmonē uel ad partē aliā i qua ē egritudo. xi. ingenii.

¶ Cū causa efficiens tensionis est sanguinis multitudo quē admodū accidit i mēbris apatis statim patientē minuire te oportet.

Decimatertia

tet. qui si timuerit minutōem eritq; eius virtus debilis attrahere sanguinē p tractū mutantē. xii. ingenii.

¶ Explicit particula. xii. incipit particula. xiii. cōtinēs aphorismos depēdentes a purgatōibus corpis p medicinas solubiles.

¶ Mnes medicine solubiles nocēt sōaco et ori eius specialiter quod ē sensibile magis. et iō necesse est medicinis solubilibus aliquas medicinas aromaticas amisceri. Expositione eius in secūdo morborū acutorū.

¶ Corruptitur potio medicinalis cū cōponitur ex una q̄ soluit statim cū descendit in corpus. et ex alia q̄ post lōgam morā Expositione eius in secundo morborum acutorum.

¶ Ait moyses lacticinia et scamonea soluunt statim cum reperiuntur: et gumme solubiles post moram et sunt oppoponacū Galbanum. serapinū. assa fetida. et armoniacū.

¶ Semina aromatica frangunt nocumentū medicine solubilis nec prohibēt eius operationem: sed adiuuāt eam. q̄a eorum uirtus subtiliat et diuidit humores grossos et aperit uias et preparat ipsas ad fluxum. expositione eius in secundo morborum acutorum.

¶ Medicina solubilis cū transit p meri et os stomaci in eis ipsius aliquid inuiscatur. et forte aliquid eius in stomaco remāet quod magnū generat nocumētū. Et ideo post assumptionē eius mēbra hec lauari necesse ē cum aqua ordeī et farre eius. secundo acutorum.

¶ Ait moyses necesse est q̄ huiusmodi mēbra lauentur post operationem medicine: ante cibū cū iure galli ad hoc ut cibus nō admisceatur illi residuo quod remansit in uillis stomaci ex medicina. Et oportet ut lauatio fiat cū aliquo uiscoso mundificato et mollificato. Et ideo ypocras et G. elegere in hoc far ordeī et uiderunt esse utile ad usum predictum ut de eo modicum porrigatur quod sit sufficiens ad lauādum tantū. et si aliquis nō sciret hoc faceret: statim euomeretur medicina tota simul. unde melius mihi uidetur q̄ recipiatur modicum de iuleb calido. et similiter receptio farris ordeī post medicine operationē est parū usitata i regionibus omnibus quas circuiui et ē abhominabilis. nā stomachus cito deueit ad abhominatōem post purgatōem

Particula.

Et melius mihi uidetur ut porrigatur modicum aque calide in qua bulita sint radix altee et semen eius cum aniso uel dorsino et si milibus ad hoc ut simul colligam uiscositate mundificatione aromaticitatem et saporositatem que coletur supra zucharu. et si addat semen myrthi coniungitur uiscositas et aromaticitas. et est de medicinis cordis. et cum hoc egreditur a stomaco offeratur ius galli. et si patiat sitim ponatur loco seminis myrthi psiliu.

Euacuatio per medicinas solubiles uel uomicas non semper est utilis: quia huiusmodi euacuatione non indiget nisi ille cui ipsa est necessaria ualde: et ipsa fiat per longa temporis interval la. expositione eius in quarto aphorismorum.

Euacuare corpus medicina solubili uel uomica cum intentione proxima te ad subtiliationem humorum grossorum et uiscosorum et diuisionem eorum et pororum aperitionem quibus curandi sunt humores ipsi: et cum uis eos ducere per secessum molifica uentrem continue: et cum per uomitum uis ducere illos uomitum incitare prius multotiens te oportet. expositione eius in secundo aphorismorum.

Purgare coleram citrinam est facile et purgare flegma: et specialiter grossum et uiscosum et similiter coleram nigram est difficile. ultima aphorismorum.

Omnes humores crudi sunt tardi motus propter eorum grossitatem et frigiditatem: et cum mouentur a medicina precedunt et claudunt omnes meatus strictos et ideo humoribus crudis existentibus non debent ipsi a medicina solubili incitari.

Quarto consilii.

Ad purgationem colere nigre est necessaria medicina fortior ea: que necessaria est ad purgationem colere citrine propter grauitatem et fortitudinem sui. Expositionis eius in quarto aphorismorum.

Aliqui hominum sunt contenti purgatione corporis semel in anno in ueris principio: et aliqui indigent secunda purgatione in autumno. Cum autem in corpore coadunati sunt humores mali purga ipsos cum medicinis purgantibus humorem dominantem. Et cum in eo est humorum multa quantitas adunata purga eos per minutionem. vii. consilii sanitatis.

Decimatercia

CAd purgationē corporis ab his qui sunt ibi hūoribus et purgationē capitis simul ab eo qui est ibi fluxo necessaria est medicina cōposita ex medicinis diuersarū uirtutum quēadmodū sunt pillule quas nos cōpilauimus ex aloē scamonea colloquintida agarico bdellio et gumi arabico que expellunt multas species ex spēbus supsfuitatū; et si postmodū indigueris medicis extrahentibus melancoliā opare eas. quinto ingenii.

CCorpi accidit cōplexio mala et uenarū debilitas ex aliquo humorū singulariter cū purgatur. et uētris fluxus qui sponte fit his casibus tribus cōstat. priā ipfarū est debilitas uirtutis. secunda opatio oris uenarū. tertia humorū pūctura. tercio medicinarū.

CCum propinabis medicinā solubilē primū quod egreditur est illud ad cuius exitū intendisti. deinde uirtute medicine effrenitate subtilior de hūoribus qui remāserūt egredit deinde grossior et ultio sanguis. Et subtilior inter hūores est colera et post eam flegma. Et melancolia ē grossior inter hūores. sanguis uero non emittit nisi ultimo postquā medicina uicit naturā et debilitauit eius uirtutes. tercio medicinarū.

CVirtus medicine effrenitat cū in ore uenarū ad stomacum tendentiū ipsius remanet multa uirtus que pungit dilatat comouet et cōpellit eas cōmotōe cōtinua ad expulsionē eius quod est in eis. et ipforū uirtutē defectat. tercio medicinarū.

CMedicinarū solubiliū assumptarū et nō opantiū actōes suas aliqua opatur malū et aliqua cōuertit in cibū. tūc uero opatur malū cū a corpe uirtutē quādam recipit qua attrahit et solutionē augmērat sui et soluit ac si ppria uirtute solueret. et cum ipsa nō expellit tūc in cibū cōuertit medicīa. iiii. medicinarū.

CQuidā medici famosi quos noui cū dederūt medicīas solubiles et medicie ipse earū uirtute nō soluebāt stupefacti sunt et nesciebāt qd facere deberēt. et cū uocatus fui aliquē illorū qui medicīas sumpserāt mādaui balneare se intra balneū. aliquē flobotomaui alicui uomitū prouocaui et alicui medicīas stipticas dedi. et cū hoc feci uentres ipforū statim soluti sunt: Particula sexta de examinatioe medici.

CNecessariū est balneū ante receptōm potōis p ynum duos

Particula.

uel tres cōtinuos: quia balneū liquefacit hūiores et locū corpīs si quis induratus est et tensus mollificat et relaxat quibus paratur corpus: ut quod debet per ipsum fluere cito fluat. quinto ex positionis eius in .vi. epidimiarum.

Egritudo q̄ ē in colera uel flegmate multotiens curatur unica potōne ea quidē que accit ex melancolia quēadmodū cancer et lepra non curatur p unam potōnē sed indiget. secūda. tertia. quarta. et quinta. Expositione eius in prima aphorismorum.

Melancolia cū in corpore dominat̄ eius purgatio melior ē continuis uicibus et continuis diebus p inferius tempore sanitatis et tempore infirmitatis. tertia expōe eius i secūda epidim.

Medicine solubilis assumptio et minutōnis celebratio non ualde confert ei qui in consilio suo inordinate procedit copiose potum sumēdo: quia ex malo suo consilio multi humores cito in eius corpore aggregantur: et ideo ad curam eius proximare medicum non oportet. par. vi. de flobotomia.

Non oporteret te cum uenter soluitur ad cessationem fluxus ante horam congruam incedere: nec etiam si sponte cessauit ante horam ipsam constrictionem sui aliquatenus tollerare sed oportet te inspicere et uidere qualitatem et quantitatem status humorum corporum omnium: quia si quod iporum residuum remanet duram egritudinem generat et molestam. primo expositionis eius in .vi. epidimiarum.

Cognoscitur q̄ medicina solubilis quā dedisti alicuī cōtulit et q̄ corpus est mundificatum ab humore quē euacuare intendebas si illud quod emittitur inspexeris mutatum esse: dum modo mutatio ipsa non sit rasura intestinorum: aut aliquid de genere sanguinis uel aliquid fetidum: aut aliquid purum. Nā egressio humorū purorum fit ex multitudine caloris extra naturam et fetidum ex putrefactione: et egressus melancolie que non egreditur per medicinā fit ex dominio adustionis. Eadem Expositione.

Sunt aliqui ad purgandum difficiles et aliqui qui multum purgantur ex debili medicina: et cum egrotans non patitur febrem fortem et noueris eius naturam: da sibi subtilem medicinam. Expositione eius in secunda morborum acutorum.

Decimatertia

¶ Virtus corporis cū purgatur redit debilis. et ideo non potest cibum multū tollerare nec immutare ipsum. Cibus igit post purgationē est diminuendus et gradatim postea est augendus. et sit cibus qui facile digeratur. Expōne eius in secūda acutorū.

¶ Cū accidit febris ualde fortis caue tibi appropinatione medicine solubilis ex purgatōe p minutionem specialiter. quia in purgatōe que sit p minutōem aliquid dubii cadit. Expositiōe eius secūda morborū acutorum.

¶ Noli intendere ad cessationē fluxus qui alicui confert nec per cibū habentē uirtutē restrictiuā debile. nec per medicinam etiā restrictiuā. quia si humor malus restrictus est sursum ascēdit. et multotiēs generat febrē seu apostēa in epate uel in aliis membris. secūda expositōis eius in sexto epidimiarū.

¶ Oportet te timere cū proposueris dare medicinā solubilem fortitudinē temporū accessus: aut dierū crīsum. quia uirtus medicine corrūpitur cū hūores tēdunt ad supiora corporis et ad cōtrariam ptem eius per quā debet euacuare. secūdo expositiōis humorum.

¶ Non possum nūerare quot ytericos liberaui per fluxū ventris tantū. et similiter quot leprosos et patiētes longas et antiquas egritudines liberaui tātummodo fluxu ipso. Particula sexta de examinatioe medici boni.

¶ Plurēs letātur cum multū purgātur tempe breui. et iuxta quāritatem eius quod euacuatū est ab ipso corpore die primo sequētibz diebus cōstringitur egestio eorū. quito consilii sanitatis.

¶ Cum volumus purgare pueros propinamus nutritibus eorū aliquā medicinarū solubiliū ut uirtus illius medicine remaneat in lacte earū. et hoc māifestū est generaliter in omni animali. quorūdam enī ueter est solutus aliquando ex potu lactis caprarū comedentiū ramos scamonee seu lacticiniorū. et quidam eorū qui comederūt cōturnices ex elleboro quē ipse aues supserāt mēbrorū passi sunt tēsiōē. quinto expositōis eius in sexto epidimiarum.

¶ Eum oportet te clisterizare cuius uirtus est fortis et supponere lieiniū ei qui debilis est uirtutis. iiii. morborū acutorū.

Particula.

C Quidam antiquorū preceperunt ut si quis pateretur colicā acciperet lapillū salis et eum supponeret sibi: quia sal cito extrahit egōnem: illud idem nītrum cū supponitur operatur.

Particula sexta de colica.

C Clistere factum ex duabus partibus picis liquide et ex tribus partibus olei cōfert mirabiliter colice passioni stomacho existente forti: cauendū est tamē ab huiusmodi clistere: et ab omī clistere in quo medicamina fortia ponūtur stomacho debili existente: habentem uero stomachū debilem clisteriza cum medicinis lenitiuis. ipe. n. cū nō addurēt stōaco debilitatē aliquā nec mutant de egritudine in egritudinem patientē: et cum fit clistere ex fortibus medicinis magnitudine sui forte peruenit ad stomachum et ascendit in linguam. par. vi. de colica.

C Cum sunt humiditates pungitiue in intestinis necessariū ē primo clistere cum aliquo quod eas mūdificet sicut est aqua mellis et aqua ordeī et humiditatibus ipsis egressis necessariū est clistere cum aliquo punctionem mitigante incollante et solidante. vi. expositionis eius in. vi. epidimiarum.

C Facimus clistere cum aqua salis ei in cuius intestinis sunt uulnera putrefacta ut abluat quicquid est putrefactū et extrahat cortices nō paucos: et cum mundificatus ē locus clisterizamus cum medicinis adaptantibus purgationem. Expōne eius in prima humorum.

C In quo corpore caro lenis et rara est resolutionis facilis: et similiter in quo corpore est pinguedo uel macies dominās oēs species purgationis sunt dubie et timorose. Sed ipi purgādi sūt cum dieta temperata fricatōe clisteribus lenibus distillatiōibus emplastris suppositoriis et balneis: et hos quorum status talis ē dispones secundum q̄ significat ipe status. primo ad Glauc.

C Cōfert multotiens matricibus ulceratis clistere ex lacte cocto cum lapidibus uel ferro et confert etiam clistere ipm habentibus emoroidas uel ulcera in ano. x. medicinarum.

C Eum qui passus est morbum cronicum et usus est dieta neutrorum tpe longo cum te oportet clisterizare pp incarcerationam egōnem sui nolī clisterizare acuto clisteri sed clisteriza cū cū oleo tantū, quinto consilii.

Decimatercia

¶ Procura soluere uentrē eius qui patit̃ febrē inclusam putridā. et si nō soluitur uenter eius ipsum cū aqua melle et oleo clisteriza. xi. ingenii.

¶ Clisteriza patientiū ulcera intestinorū sunt cōposita ex rebus stipticis mūdificatiuis digestiuis dormitatiuis et mitigatiuis et incolatinis, et apponēde sunt aliquē ipsarū uel oēs secū dum egritudinis quātitatē, et horum clisteriorū materia sit aqua farris ordeī et modicū vini stiptici. ix. miernir.

¶ Tradidit ebilule filius zor Maruen filio suo doctrinā medicinarū solubiliū quā oportet medicū semp habere in mēoria que talis ē. p̃caue tibi a porrectōe medicinarū fortis solutionis et p̃mitte semp digestionē. apertionē pororū ablutōm meatuū et lenitatē egestionis. et nūc demū euacua materiā et cū urget te necessitas uentrē soluere tempe frigoris appone solubilibus aliquod quod liquefacit humores ut sunt salis species et piper longum. et estus tempe cum fuerit tibi necesse soluere uentrē noli apponere aliquod liquefaciēs solubilibus medicinis. Et in utroq; statu oportet te medicinis ipsis solubilibus aliquod qd cōfortet stomacū immiscere ut est mastix anisum et absinthiū. et oportet etiā te apponere medicinis ipsis aliquod quod ab intestinis et epate medicinarū solubiliū prohibeat lesionē ut sūt amigdale phisticī et earū oleū sucus liquiritie et similia.

¶ Et dictū sui est. omnia solubilia quāto magis lauant̃ tanto magis diminuitur eorum solutio. et simile est cū ebulliuntur et et quāto magis terunt̃ tanto citius aliquē interficiunt et aliquē citius soluūt. que si sunt secure citius prouocāt vrinam. Et de omnibus stipticis est cōtrariū: quanto magis lauant̃ uel decoquuntur tanto magis minuitur eorū stipticitas. Et similiter quāto magis terunt̃ additur eis stipticitas et retinent vrinam.

¶ Et dictū sui est recordare q̃ cuiusdā iuuenis patiētis febrē liquefacientē carnē adeo q̃ emisit pinguedinē p̃ secessum cura melior et potior est in aquā frigidam sui descēsus. Recordare etiā q̃ eum qui sumpsit medicinā solubilem in aere frigido p̃pter grossos hūores quos habebat ex quo accidit sibi languor et angustia et dolor stomaci et intestinorū pro eo q̃ medicina ipsa nullatenus eū soluebat ingressus sui in balneū et descēsus

Particula

sui in concham calidam soluit et humores eius ad exitu facilitates reddidit et dolores eius et angustias cessare fecit. Recordare eius qui sumpsit medicinam solubilem propter subriles humores quos habebat in aere frigido ex quo augmentatus est fluxus eius. et per introitu sui in balneum et per descensum sui in cocham calidam restrictus est ipse fluxus. in primo enim balneum liquefacit humores et dissoluit in secundo caliditas balnei ad exterius traxit eos.

¶ Et dictum sui de omni medicina solubili per quam purgare caput intendis fac pillulas grossas et illas pillulas duras porriges eunti dormitum cum aqua calida in qua buliant vnde passe donec ascendant superius. et semper immisce modicum alleorum medicinis purgantibus caput.

¶ Et dictum sui est medicinarum fortiter solubiliu aliquae non operantur in aliquo in quo aliquae medicinarum minoris virtutis quam ipse operantur. Et cum porrigis alicui medicinam et non opatur noli addere ex ea aliquid. Sed da aliam etiam si habeat minorem uirtutem. aut per multos dies post primam medicinam vel statim. nec unquam post medicinam solubilem porrigas statim cibum et ante medicinam ipsam porrigas cibum subtilem. et postea per dies aliquos iuxta quantitatem fortitudinis medicine.

¶ Et dictum sui est medicinarum diureticarum seu solubiliu confectio uel receptio cum vino est erronea. quia generat maximam dubitationem operantibus illud. tales cogitantes cum hoc confortare membra non confortant ea sed augent potius venenositate ipsarum medicinarum et non recordantur nature membrorum principalium que non sustinet medicinas fortes quarum fortitudine mors succedit.

¶ Ait Moyses hoc uerum est cum euacuatio est per medicinas solubiles venenosas vel fortes uenenosas sicut sunt colloquintida et turbitum et fortes ut sunt cataputiae. sed medicine secure et precipue agaricus qui est medicina iuuans contra venena conferunt multum quando sumuntur cum vino. et ego hoc sum opatus aliquoties ad purgationem capitis et vidi illud multum operari. et praeteris medicinis cerebrum mundificauit: et recipiens inuenit alleviationem maximam et dilatationem anime. Et ideo cum porrigis medicinas inspicere in specialibus suis.

¶ Preparatio colloquintide est nucleus phisticarum et prodest cum

Decimaq̃rta

nucleus amigdalarū. et hoc scimus longa experiētia. et prepa-
ratio electuarii sunt flores nenufar. et si addatur eis oleū amig-
dalinū melior est preparatio ipsa.

C Humorū pūgitiuorū declinantū ad intestina euacuatio fa-
ciēda ē p̃ inferius p̃ clistere. s. cōueniēs. et inter res alias aqua
ordei est potior et cōueniēnor ad predicta. xii. ingenii.

C Dixit Temimius in introductorio suo. Lac ebullitū et tem-
pore ebullitiōis positū in eo semen nasturcii nō tritum quousq̃
egrediatur mucilago eius in eo curat egritudines generatas ex
potu medicinarū solubiliū siue pillule fuerit siue decoctōes cū
sumitur ip̃um lac tepidum. incollat enī intestina et lauat a stōa
co et intestinis reliquas medicine.

C Aut Moyses hoc uerū est sed oportet q̃ illud lac sit caprinū
et cū acciderit recipiēti medicinā sitis fortis et accensio in stol-
maco et intestinis p̃siliū cū aqua et sirupo rosato multū p̃dest.

C Dixit Temimius in introductorio suo cepe cōtusum et ap-
positum naribus cum sumit medicina solubilis tollit abhomi-
nationē et prohibet vomitū specialitate sui.

C Explicit particula deciatertia. Incipit pticula deciaquarta
cōtinens aphorismos depēdentes a purgatōibus corpis p̃ me-
dicinas vomicas.

Legma quod defluit ad intestina aut generat̃ ibi sup-
fluitas colere citrine lauat et extrahit cū secessu. et cui
generat̃ in stomaco multū flegmatis antiqui medici p̃
ceperūt exercere uomitū post cibum semel in mense. et quidā
eorū mandarūt hoc fieri bis in mense. Et omēs cōcordant q̃ ci-
bi qui ante vomitū recipiūtur sint saporis acuti cū uirtute mū-
dificatiua et extersiuā ut mūdificēt totū flegma in stomaco con-
tentū ne ipsius malicia ledat corpus. et medicine extersiuē om-
nes sunt pungitiue citrinā colerā generātes et corpi nocentes
cū dant̃ in cibo. xv. iuuamentorū.

C Quodcūq̃ corpus hēt in exterioribus hūores acutos et pū-
gitiuos nō debet vomitū exercere ne supfluitas que ē extra ad
interius reuertat̃ imo debet euitare tractū hūorū pungentiū ad
interius sicut tractus humorū crudorū qui sunt iuxta epar ad
exterius euitatur. quarto consiliū sanitatis.

¶ Particula

¶ Humorem melancolicū semp oportet te purgare p inferius et nūquā p uomitū. expositōne eius in quarto aphorismorū.

¶ Et dixit in expositōne in quarto aphorismorum humor a / cutus subtilis supiora petēs hyemīs tpe uomitu nō purgetur.

¶ Ei q patit̃ sincopim ex humoribz os stomaci pungētibz pro pina aquā calidā feruētē uel āmixtā cū aliquo oleorū: et ut euo mat mādā ei q si forte uomitus retardat calefac stomacū ipius cū aqua calida et plātas manuū et pedū. Et si cū hoc non potest uomere propina sibi oleū calidū melius quod potes iuenire: et hoc oleū multotiēs nō puocat uomitū sed mollificat egōnē. et ex hoc accidit utilitas domino huius status. primo ad Glauco.

¶ Humores colericos dominātes uersus stomacū purga p uomitū post exerciciū āte cibū. et usus uomitus cōfert ei cuius cōplexio ad caliditatē et siccitatē a sui p̃cipio ē declinū. vi. cōsi/

¶ Qui habet in stomaco flegma uiscosum / lii sanitatis. residens et est ex euomētibus facile unlis ē uomitus sibi cū se caniabim de radicibz. et si est flegma subtile nec est uiscosū cū aqua farris ordeī tātū uel aqua mellis tātū. Illud uero qd ex eis recipitur ad euomēdū sit quātitate maius illo qd ex eis recipit̃ ad cibandum. septimo ingenii.

¶ In quo uis puocare uomitū post cibū ppina sibi post come stionē aliquod cerebrū in multo decoctū oleo: quia hoc corpus ad uomitum ualde mouet. tertio ciborum.

¶ Cepe narcisi est de medicinis uomicis: et ideo cū uolo i ali/ quo ad purgatōm corpis a supfluitatibus cibi uomitum prouo care do sibi ex cepis ipsis duas uel tres comedere ante cibum. Expositōne G. in. vi. epidimiarum.

¶ Qui ē ex uomētibus facile ad mūdificatōne corpis sui a supfluitatibus cibi exercent uomitū āte cibū: et q ē ex uomēti / bus difficulter ad mūdificatōne corpis sui a flāte post cibū de / beat uomitū exercere. expōe eius i doloribus mulierum.

¶ Dixit multotiēs exercet uomitus ad mūdificatōne hūoris grossi et uiscosi ad stomacū decurrentis et alicui illorū q quotti die uomitū exercet uomitus minime prohibet̃ qui solūmodo se mel uel bis uomitū celebrarūt i illis tātū phibetur. expōe eius i humana natura.

Decimaquinta

Cum in stomacho sunt hūiores pūgitiui ibidē generati uel illuc decurrētē qui pducūt fere ad sincopim patiētē exerce i illo uomitū cum aque tepide potu. xii. Ingenii.

C Mouere corpus motu uiolēto post potū. uomitū incitat qui motus turbat hūiores ad superius quēadmodum in nauiganti / bus accidit. expositione eius in quarto aphorismorū.

C Res uomitum puocantes nō sunt sumēde subito sed gradatim ut morā faciētēs i stomacho diuidāt et subnliēt. Et ultimo ipse res uomice sūpte in quātitate maiori euacuāt prr uomitū qd in stomacho et in uenis primis ppe ipm positis cōtinetur. Expositione eius in humana natura.

C Explicit particula. xiiii. Incipit particula decimaquinta continens aphorismos dependentes a chirurgia.

Vlcera putrida serpētia et dilatātia se circūcirca indigent curari fortissimis medicinis: et multotiēs hec ulcera nō curant nisi cauterio ignis. v. catagenis.

C Quedā ulcerū carbonēs dicuntur: et carbo ē ulcus loco cuius accidit tāquā ustio ignis. et est apostema undiq; circulatū malignū cuius malignitate febris cito accidit et dubitatio magna: quare sup adustionē medicinā fortem ex medicinis adurētibus ponere te oportet: et super locū apostemati coniunctū emplastrum quod colligat comprimāt et expellat quicquid ab apostemate resoluitur atq; fluit. quinto catagenis.

C Membrū uētriculatū et cōcauū cauterizari nullatenus ē necesse et in corpe nō ē mēbrum aliquod quin sit uētriculatum et cōcauū. exceptis manibus pedibus et neruis. Expositione eius in secundo medicinarum.

C Habentibus saniem inter pectus et pulmonem nō cōpetit cauterizatio nisi laborēt multo empiāte atq; magno. et adsit in eis despatio de sreatu. expōe eius i. vi. aphorismorum.

C Aut moyses attēde quia nō precipit cauterizare nisi cū adest despatio. et ideo hic hūis q̄ dixit i. ii. medicinarū mime cōtradicit.

C Cauterizatio cū ferro candēti uel medicinis adurentib; debet fieri i locis quibus adsunt egritudines fortes ex fluxu multorū hūorū uel ipsorū malitia quēadmodū sunt ulcera mala. Sexto expositionis eius in sexto epidimiarum.

Particula

C Non oportet cito pforari uentrē ydropicū. sed hoc debet fieri cum est augmentata humiditas intantū q̄ uirtutē aggrauat et defectat. et oportet cito cauterizari pectus patiens ulcus pulmonis antequā ulcus putrefiat. vii. expōnis eius i. vi. epidim.

C Cum aperueris aliquē locū et euacuaueris inde quicquid est ibi ex sanie: caueas tūc et semp ne apponas sup eum oleum uel aquā. et cū eges lauare plagā laua illam cū aqua mellis uel cum aceto tempato uel cū uino solo uel cum uino cōmixto cū melle. secundo ad Glauconem.

C Ulcera fortissima in quibus est putredo indigēt fortissimis medicinis quarū uirtus ē fortis adeo quēadmodum est ignis uirtus sicut est terra francigena uitreolum utrūq̄ auri pimentū et calx que medicine adurunt uelut ignis: et his ulceribus pluries adhibemus ignē cū ipse medicine deficiūt ab opationibus suis vires suas in ipsis ulceribus amittentes. et predicte medicine cōpetunt egritudini cognite p carbones ignis cum supra locum corticis qui recipit putredinē apponūtur Et non oportet aliqd illarū medicinarū appōere circū circa. secūdo ad Glau.

C Medicine que cōpetunt locis putridis sunt hec farina orobi cum aceto mixta farina sagine mixta cū melle. farina fabarū. acetū mel et aliqui trociscorū desiccantiū et sal. Tu autē elige tibi ex his et similibus iuxta cōplexionē yniuscuiusq̄ et membri secundo ad Glauconē.

C Membrū putridū aut mortuū cum incidis cum cautela hoc facias et timore opatis prius medicinis supius noiatis secūdu naturā egrotantis et mēbro. Et cū incidis mēbrū coque radicē sicut multotiēs ego feci. secūdo ad Glauconem.

C Cancer est egritudo quā multotiēs curauimus et sanauimus. Sed cū apostēa hoc diuturnitate t̄pis multū creuit nullus curare potuit illud nisi cū ferri incisione fetā circum circa loca apatis euellēti radices eius et ptingēti ad locū sanū. In cuius incisiōe dubitatio magna cadit cū sunt in apate vene grosse et maxie pulsailes de fluxu sanguis magno et cū mēbro nobili ē vicinū. secundo ad Glauconē.

C Incisio arteriarū que post aures sunt cōfert habētibz scotomiā uertiginē et spēs magnorū dolorū capitis sicut est emigranea et galea, et forte nō cōfert eis cū fūositates egritudines.

Decimaquinta

generates ascēdunt supius ad cerebrū ad rethe cerebri. scilicet p alias venas pulsatiles exterius nullatenus appētes. iiii. sciarū
C Plaga cū accidit loco corpis in quo sunt corde nerui vel ve ne aut loco carne carenti et habēti plura ossa huius dominus ē in dubio. qā uicinus ē ad habendū multos dolores spasmū et mentis pmixtionē. quarto ingenii.

C Cura mēbrū sensibile curatōe a dolore et nocumēto plurimū elōgata. et mēbra pui sensus cura medicis fortibus si curatōe forti indigeat egritudo. quarto ingenii.

C Dolorē fortem qui necessario sequit punctōem que accidit alicui neruorū ppter plurimū sensū neruo pcura tuo ingenio mitigare ut apā in loco nullatenus generet: et tene locū aptum et frude quātū potes ut mīme cōiungat imo apī pellē magis et flobotōa patientē si patit uirtus eius. Quod si hoc fuerit ex humoribus malis purga hūores malos cū medicā purgante domināte hūorē malū. et vnge locū punctōis cū oleo multū ueteri calido. et caue pperari cū aqua calida. putrefacit enim neruū et destruit egrotantē. sexto ingenii.

C Curare cācrū cū ferro cū intēdis purga priō hūorē nigrū p secessū. et deide icide locū totū adeo q nihil radices eius reat neāt in loco et pmitte sanguinē currere nec ad retinēdū ipsum festia. et uenas que supra locū circuitus eius sūt preme quousq exeat sāguis grossus. et ultio cura ulcus. ultima ingenii.

C Scrofa ē apā durū qd accit i carne molli huius uero apātis accidētis i carne molli cōcreata ad iuuamē plurimū sicut q creata ē ad generatōm hūiditatis saluialis et similiū qbō cōiūcte sūt arterie. et uene curatio ē sicut curatio oīm apātū durorū. et eiuf qd cōcreatur in carne molli generata ad implēdū loca uacua et regēdū uenas curatō ē p extirpatōm mēbri totaliter mali quod incisioe ferri fiat quēadmodū fit in cancro uel putrefactionem sui. ultima ingenii.

C Exiture sepe i exterioribō corpis generate rebo tribō curatē resolutōe. s. putrefactōe et ferri incisione. mellita uero vna ista rū tātūmō eget. et illa in interioribō cuius inueniūtur res similes farine coquante cū aqua eget incisioe et putrefactōe et pingui uosa. qā nō pōt putrefieri nec dissolui curari non pōt aliquatenus nisi ferro. ultia ingenii. 12. iiii.

Particula

Cum proponis aliquid corporis incidere cum ferro tria attendas. primum ut tua operatio in minimo tempore compleatur. secundum ut non sit presentia doloris. tertium ut sequatur securitas boni in fine que securitas tribus constat. primum ut sis securus quod opus tuum firmiter compleatur. secundum ut si non compleatur voluntas tua non accadat illi malo aliud malum ex loco alio. tertium ut sis securus quod egritudo non reciduet. Et cum inspicias in his que dixi scies quod aliquibus temporibus curatio ferri est utilis et aliquibus temporibus curatio medicinarum est utilis. ultima ingenii.

C Vene tibiariarum et testicularum cum ingrossantur eleuande sunt et eradicande. et similiter in naso cum est caro superflua incidenda est ipsa cum tunica interiori. et quandoque incidit cum toto naso ultima ingenii.

Cura ungule generate in oculo dum est parua fit cum medicamentis mundificatiuis sicut sunt medicine scabiei. et cum est magna et dura eius curatio fit cum ferro.

C Auracus scindenda est in partes et similiter putredo collecta in oculo. sed egritudinis que santes corneae dicitur cum est cum medicamentis resolutiuis non desiccatiuis fortiter quia purgaretur ipsis multum et residuum congelaretur. Et nos purgamus hanc putredinem cum apertura tunice corneae in loco corneae purgamus etiam cum motione ut descendat ad inferius putredo ipsa. ultima ingenii.

C In cura egritudinum dolore habentium apponuntur primo medicine humide et calide parum. et post illas apponantur medicine lenitive et sunt que tensionem membrorum dissolunt. vii. catagenis.

C Medicine calide et mundificantes flegma conferunt ualde uulgaris descendentibus forti descensu non habentibus apostema. et uulgaris ipsas consueuimus incidere cum declinant in albedinem. et cum in eis uestigium sanguinis nunc repitur. vi. mermir.

C In oculis quia sunt maioris sensibilitatis membrum totius corporis oportet te cum necesse fuerit instillare medicinas superiori palpebra ualde humiliter eleuata. et debet esse medicine ratione humide nature eorum remote a punctura. et antiqui inuenerunt ipsis esse utile albumen oui utilitate magna. xiii. ingenii

C Medicine humide et currentes non sunt stabiles nisi ligentur. Et ideo necesse est ut ponamus in cura scabiei medicamina sicca et ligamentum conuenit toti oculo nec oculus patitur ligamentum quod non soluitur

Decimagenta

diebus pluribus sicut fit in fistula cū curatur. v. micrmir.

¶ Aqua postquā descēdit in pupillā oculi oportet ipsam retinēri tpe longo cū instrumēto ferreo acui simili in loco in quo morari debet ut colloceſ cum ipso. primo antidotarii.

¶ Totus oculus incuruatur et cōstringitur iterius ex spasmō qui sibi accidit cum scindit tunicā cornea et egredit inde hūiditas subtilitatis modice alba et currēs hūiditas. s. illa que apparet cū diffunditur et exit ex foramine quod fit in oculo quando curatur aqua cum acu. x. iuuamentorum.

¶ Melior medicinis plage nerui est illa que desiccet et habet parum caliditatis uel cuius caliditas est absconſa et cū hoc desiccet et oīa que attrahūt humiditatē ab interioribus ad exteriora sunt utilia plage nerui. iii. catagenis.

¶ Plagis corporis nerui apponimus sulphur quod nō ē coctū igne mixtū oleo tam diu quousq; fit spissum ut lutū balnei. et corporibus puerorum apponimus cū terbentina. Et corporibus siccis cum euforbio. Et idem facimus de luto letici mixto cum euforbio oleo impastato. et corporibus duris apponimus serapinū quādoq; cum oleo quādoq; cū terbentina mixtum. et similiter opoponacū quādoq; apponimus etiā calcē lotam cum oleo mixtā. vi. ingenii.

¶ Cū in plagis ē neruus māifestus et discooptus nō pperes cū aliqua medicinarū fortiū supius noīatarū sed tibi sufficit calx lora cū oleo subtili q̄ medicinā calefac et appone. vi. inge.

¶ Cum apitur apostēa magnū in quocūq; loco corporis oriū. et ab eo sanies multa subito effluxerit est molestū quia subito egredit spūs ad cuius egressus sequit uirtutis defectus et sinco pis. putredo enī ē obturatio oris arteriarū. et in euacuatiōe saniei totius spūs multus subito exit cum ea. Expositiōe eius in sexto afforismorū.

¶ Euacuatio aque cōcluse i uētre ydropisim utreā patiētis fit uel cū medicis dissolutis uel cū pforatiōe sifac cū ferro et hūiditatis collecte que dicit hernia intestinorū euacuatio fit cū embuto intus imisso. et in hac hernia quādoq; incidit quedam psifac et similiter vuule incidit. et ad incisionē earū nō festines nisi postquā magnū tēpus pterecūt et subtiles multū facte sunt et tunc eas incide. vltima ingenii.

¶ Particula.

¶ Prepara semp mentē tuā in plagis uētris ut facias partem plagas habentē reliqua altiorē. si plaga ē in pte dextra inclina egrum ad latus sinistrū. et si ē in sinistro facias ipm inclinare ad dextrā. post sutionē plagarū et inuolutiōm fascie factā sicut debet fieri supra locum. sexto ingenii.

¶ Ex omnibus ulceribus hūidis que sunt in uētre oportet te extrahere sanguinē a loco aut parū aut multū. quia cum operaris sic et facis exire inde sanguinē apostēa quod facit et apostema locorū circūadiacentiū erūt parua. quarto ingenii.

¶ Sanguis multus qui a plagis defluit ppter eruptionē uenarum cessat. cū cauterio facto medicinis fortē uirtutē habēntibus sicut est uirtus cauterii facti cū igne uel cum his que stringunt et solidant. uel cū pmutatiōe ipsius ad loca uicina. uel cū attractione ipsius ad partē cōtrariā uel cum infrigidatiōe totius corporis maxime mēbri ubi ē plaga ipsa. et multoties cessat cū potu aque frigide uel cum aceto tempato uel cū uino sriptico et pontico. Et cum oībus frigidis et sripticis quādo exterius infundunt. quinto ingenii.

¶ Sanguis qui a uena pulsati fluit dupliciter retinetur. aut cū forti cōstrictione aut cum ferri incisione arteriā in partes duas sepante cuius pars quelibet retrahatur et recolligatur ad locū suum et carne sepelitur. Et aliquando oportet hoc fieri in uena uō pulsati cum est magna aut cum est in mēbro nobili in quibus rationabiliter administrētur duo precepta. ligatio. s. radice uene a parte cordis uel epatis. et incisio ipsam separans in partes duas. quinto ingenii.

¶ Membri corrodentis quod inciditur ex peste sui uel membri putridi quod inciditur ex putredine ad ipsum fluente a quo sanguinis fluxus fluit. radices te coquere oportet cum igne uel medicinis sripticis adurentibus sicut uitreolum et species eius sunt. quinto ingenii.

¶ Vlcus cū est antiquū ex eo sanguinē multū uel parū extrahere nos oportet. et cū mēbrum egrotans uirescit liuescit aut nigrescit scarificamus et extrahimus inde sanguinē et apponimus supra locum spongiā siccam. et illud cū medicinis desiccantibus medicamur et si fuerit necesse sanguinem extrahimus.

Decimaquinta

iterato. quarto ingenti.
Cū uides os ulceris a colore mutari et durū fieri oportet te illud incidere et eradicare usq; ad carnē sanā. et cū uides mutatiōne ipam augmentatā longa augmentatiōne procura illud eradicare medicinis tempore longo. quarto ingenti.

Cistulā ex qua lōgo tpe fluxus fluit: et postmodū ab ea fluxus secūdū cōsuetudinē nō emanat apire tūc tibi medico est necesse. secūdo expōis eius in sexto epidimiarum.

Cū egritudo ē maligna et fortis fac clistere cū aqua cineris et aqua mellis. et quāto egritudo debiliōr est tāto minus appone d melle et clisteriza. et fac et clistere cū uino et melle. Aqua mellis uero mūdificat illo magis: et demū cum locus ē mūdus fac clistere cū uino solū: et deinde unguētū loco appone uile et supra unguētū spōgiam nouā uino madefactā et liga eā supra locum. et cum ligas incipe a pte inferiori et ad superiora usq; ad os ulceris pteinde et stringe adeo ut accadat inde dolor: ac singulis diebus tribus solue ligaturā semel: et supra os egritudinis appone paruā peciā cū unguento os malī coperiēte: Cū autē egritudo ē in inferioribus et os i superiorib; et illa que apponēda sunt apponi nō possunt scinde in inferiori loco ut exeat qd est ibi. secūdo expōis eius in sexto epidimiarū.

Cum ingenio nostro uenā uel arteriam ex quibus multus sanguis exit p latū icidimus: eripimus huius dominū a timore et si cū nullatenus solidemus. Et cū neruū cui pūctura accit p latū icidimus dominū huius egritudis eripimus similiter p icisione ipam a spasmo uel p mixtiōe mētis uel ab utroq; Cū uero acciderit alicui magnarū iuncturarū cum uulnere sepatio dimittimus curam sepatōis ipsius et curatōi dicti uulneris adheremus quousq; uulnus ad suam pueniat cicatricem. In redditōne enim sepatationis ipsius cum uulnere de spasmo dubitatō magna cadit et ideo ipam reddere euitamus. xiii. ingenti.

Chec medicina prohibet sanguinem fluere etiam si exeat ex uenis organicis colli. Summe olibanum uel farinā eius et aloes ac misce cū oui albumie quousq; fiat spissū sicut mel et huic medicīe imisce pilos leporis et pone eā sup uenā cōbustā et plagā totā ac liga sup fortiter adeo q; ex ligatura nō afferat dolor

Particula.

quia nihil ē adeo ualidū ad faciendū currere sanguinē sicut dolor: post dies aut tres ligaturā solue illā et noli remouere medicinā et si mordeat plagā: sed de eadē aliquid supra appone ad mollificatōnē funiculi ligature et liga sicut ligasti prius. quod si funiculus ceciderit fac ipsum iterū et liga similiter et quousq; q̄ caro crescat noli diuertere ab hac cura. v. ingeni.

¶ Quando uides q̄ medicine nō habent uires pp̄ dissolutōem totius putredinis imo putredo preualuit supra ip̄as icide nascētia et eā scide in altiori et eminētiori loco: ut putredo ab ea fluat. et adhibe q̄ cōstringūt absq; mordicatōne: et si iueneris aliquid putrefactū mēbri ipsius oportet te incidere pelle ip̄am posita i subassellis et iguinib; q̄ ē foliū unū iunctū carnib; .s. molli b; i abscondito positis: et incisio ip̄a debet eē p̄ latitudinē et nō p̄ lōgitudinē: et post icisionē farina olibani imple loca. xiii. ingeni.

¶ Cū iuscate sunt humiditates uni mēbrorū cōsimiliū oportet te purgare mēbrū ip̄m et apponere supra hūiditates ip̄as mēbri aliquas medicinas repellētes quod fluit ad ipsum: et purgatio sit cū incisione uel medicinis dissolutiuis maxime si times q̄ i locis q̄ sūt itra illa mēbra cōsimilia aliqd sit retētū. i. microt.

¶ Apāta sanguinea accidētia absq; cā extrinseca cū scarificat affers domino magnā lesionē maxime si hoc fiat in principio. et idē fit in apāte cognito p̄ carbones ignis declināte i liuiditatē uel uiriditatē uel nigredinē p̄ sui scarificatōnē. ii. ad glauco.

¶ Apāti quod rubea noīat in principio repussio cōfert: et cū cessat eius calor et ebullitio utilis ē sibi scarificatio et emplastrizatio cū éplastro: qđ fit cū farina ordeī calefacta. ii. ad glauco.

¶ Loca putrida dissolutionis difficilis ex dominio hūiorū grossorū et uiscosorū iuscatorū in mēbro scarificare in pfūdū nos oportet: et similiter ip̄is apātibus apponimus éplastrū cōfectū ex ficibus et cōpetit eis. cuius descriptio talis ē. Sūme ficus et coq̄ eas donec ip̄arū aqua redeat sicut mel et misce eā quādoq; cū farina ordeī quādoq; cū p̄cē scō ex surfure subtili. ii. ad glauco.

¶ In apostematibus scarificatōnem nō pfūdā reperi paruā habere utilitatem et modicā bonitatem. scarificatio uero profunda et in lōgum producta purgat purgatione multa in tantum q̄ suo domino sincopim affert: que scarificatio cura eget:

Decimagenta

Et scarificatio inter has duas scarificatōes media est libera ab ambabus pestibus. et ideo ipsam opandam inspexi in omnibus apostematibus exceptis illis quorū digestio et dissolutio est tarda quibus cōuenit scarificatio profunda. secūdo ad Glauconē ¶ Generant in corpibus supfluitates due penitus. vna subtilis quē dissoluitur in corpe dissolutōe absconsa et alia grossa. et est lutū quod colligitur in corpe. subtilis uero cum repitur in ulcere dicitur fumositas mala et grossa cum in ulcere reperitur dicitur putredo grossa. et ulcus ē molle uel parū durū ex sup/ habundantia alicuius istarū supfluitatum quādoq; in profūdo ulceris cōtentarū. tercio ingenii.

¶ Vlcus profundū eget semp medicina desiccatiua: et medicina creans carnē est necessario desiccatiua in primo gradu quē media est in siccātōe et mūdificātōe sicut est olibanū farina or/ dei farina fabarū farina orobi radix yreos radix oppoponacis et tutia et vinū ulceribus ōibus ē medicina cōpetēs terco ingenii.

¶ Medicinā cōsolidatiuā oportet te desiccatiuā potius q̄ que generat carnem et non debet esse aliquid in ea quod mūdificat sicut est in ea quē carnem generat. quia cōsolidatiua debet esse retentiua. et medicina corrosiua debet esse magis desiccatiua q̄ medicina solidatiua corrosiua hec desiccat supius solidate ac eā indurat et desiccat et facit ipsam vt coriū sicut ē galla viridis cortices mali granati cerasum balaustia et similia tercio ingēii

¶ Caro supflua generata in ulcere eget medicina desiccatiua plurimū ut ipā mūdificet et corrodat sicut ē uiride eris. ii. ing.

¶ Quibusdā sternutatio sic inducat, impera ut eger os suum aqua impleat et caput ad posterius quātū pōt inclinet. et de medicina cuius descriptio est talis suscipiat. Sume nigellā et tere ipsam ad modū farine et cū oleo veteri misce et ea simul pcutet in nasum instilla modicū ipsius. et ut aliqd medicine ipsius ad interiora attrahat p̄cipe ut aerē attrahat quantū pōt. Particula sexta de odoratu.

¶ Dictū ē mihi a quodā qui hēbat ulcus ī coxa vetus sanatoī resistēs q̄ ipse accedēs ad quēdam bonū medicū. medicus flo botomauit eūdem in māu: et vidēs sanguinē ipm esse nigrum et grossū extraxit prio die parū sāguis: et fecit similiter die sei

Particula.

cūdo tertio et quarto et deinde purgavit cū medicina purgāte chi-
mū: postmodū uero rediit ad curatōne ulceris et sanauit eum.

Particula sexta de colera nigra.

¶ Cum placet tibi incidere et eger est timidus fingas te uelle
tangere aut fricare loca uicina egritudinis: et tunc incide locū
egroto nō existente cōscio huius rei. tertio antidotari.

¶ Seperatio ossis nasi sanatur et cōsolidatur diebus. x. maxil-
le furcule pectoris et ossis frontis diebus. xx. et hūeri diebus.
xxx. pedis uero et brachii diebus. xl. coxe uero diebus quin-
ginta. quarto expositionis eius in cibis.

¶ Ossa iuuenū cōsolidant prius q̄ ossa puerorū: quia pueri in-
diget cibis et augumētantibus et repantibus illud quod ex eis
ē dissolutū: hocq; dixit Asclepius. prima expositiōis supra par-
ticulam ypocr. de reductione ossium.

¶ Non conare ad locū suū reducere ossa fracta postq̄ fractu-
ra pterit dies quattuor. Et si hoc feceris dolorē plurimū egro-
affers. tertio expōis asclepij sup̄ pticulā ypoc. de reductōe ossiū.

¶ In fractura ossiū fac fasciā inictā i uino sūptico nigro: et
maxime i estate quia cū oparis hiis oleum uel cerotum in esta-
te membris putrefactio generatur. sexto ingenii.

¶ In ruptura et plaga oportet egrū ligaturā sentire i loco egrī-
tudinis magis: et in extremitatibus suis minus: sed ligatura p
quā uolumus mēbrū tenue ipiguari debet esse supra mēbrū te-
nue molle: et supra mēbra sana dura ut sanguis possit ad mē-
brum tenue penetrare. tertio antidotarii.

¶ Cū uis solidare manū aut pedē fac istrumētū simile illi mē-
bro itra qd mēbrū ipm pmāeat et sit istrumētū p̄dictū put sani-
tatis tpe psona icedere cōsueuit: q̄a ex hoibus aliqui forma lata
se quotidie calciant: et aliqui forma stricta. tertio antidotarii.

¶ Fractura pedis idiget forma tali: ut ex motu ipsius mēbrū
nō allidat. et oportet te attēdere que ex forma accidunt. et si no-
cumēta plura sunt iuuamētis: nō opare eā. tertio antidotarii.

¶ Oportet nos i p̄cipio ifasciare sub forma et icipere a loco
egritudinis iferius et tēdere supius: quia p hec retinemus cur-
sum hūiorū i mēbrū p̄paratorū ad apā et postea facimus formā
et ligamus supra eā ad hoc ut nō moueatur incipiente a superio-
ri loco egritudinis et p̄tendentes inferius ut sanguis putridus

Decimasexta

a mēbro exeat egroto et pueniat ad extremitatē sui. et post istā ligaturā secūdā apponimus medicinas stringētes ad sustinēdum que sunt retro post eas et regendū. Et regētia et retinētia mēbrū sunt quattuor fascia ligans mēbrū forma ligamina et medicamina stringentia. tercio antidotarū.

C Fac formā in loco mēbri subtilis adeo ut adequet membro grosso et liga ipsam formā ligaminibus retinētibz ipsā equalem et erectā ut nō pmutetur nec redeat ipsa ligatio mollis. Et petia cum qua mēbrum inuoluis sit lata triū uel quattuor digitorum. tercio antidotarū.

Explicit particula deciaquinta incipit particula decimasexta cōtinens aphorismos depēdētes a doloribus mulierū.

Alitia que est a constrictōe sanguinis nō manifestat in primo mense sed in secūdo manifestat manifestatiōe abscoīsa. et in tercio mēse postea crescit pestis sanguinē qui primo mense descendit capit matrix et cū illo repletur quod descēdit; nec est sibi locus ubi possit morari ascendit iursum et illud causa ē pestis magne. Expositiōe eius in doloribus mulierum.

C Ad prouocatōm sanguis mēstrui oportet te cōsiliū dare sub tūe diebus quattuor uel quinqz ante descēsum sanguis et post modū flobotoma pedes et ministra potus medicinales. aquā. s. mellis et aquā mēta triū fluuiialis et mōtani. aut aquā medicinarum magis fortiū illis saune. s. et pulegi. uel alicuius ex ipsis aut medicamia ipsa. et melior hora exhibitōis medicaminū p̄dictorū ad sanguinē pducendū ē in exitu mulieris a balneo postquā quieuit et hūidare cessauit. et potus yere sanguinem prouocat ipsa hora. Particula. vi. de flobotoia.

C Sanguis retinet debilitate virtutis trahētis uenarū matrix opilatōe uel cōstrictōe sui. expōe eius i doloribus mulierū.

C Aut Moyses attende quia noiauit causas retētionis sanguis mēstrui ratōe instrumenti tantū quo tpe sanguis reperitur et non nominauit hic causas cessatiōis sanguinis mēstrui quātitatē cōprehensi quā hora multū diminiuitur et non inuenitur

C Ex retentōe sanguis accidūt hec accidētia oīa mala uel ipso rū aliqua. et sūt grauedo corporis amissio appetitus horripilatio dolor spine colli supciliū posterioris ptis capitis et radices oculorū febris adurens.

Particula.

¶ Urina mixti coloris nigri. s. et rubei et descensus lactis a māmillis. et grossitudo in subassellis cū retentio ipsius sanguinis prolongatur. Omnibus uero mulieribus quibus sanguis fuit secūdum fluxū laudabilem nō accidit aliqua egritudinum predictarū sexto scientiarum.

¶ Euacuationē sanguinis multā sequit̃ malus color et formatio in calcaneo et in corpe toto et digestio mala. sexto sciārū.

¶ Ex euacuatōe cognita qua corpus muliebre totū mūdificat̃ accidit multotiēs mulieribus egritudo. et spēaliter illis que sūt carnis mollis et corporis delicati. et res que exit cū euacuatione ipsa quādoq; est sanies rubea et quādoq; est sanies aquea ad citrinitatē decliuīs. Cum uero uides illam sicut sanguinē flobotomie pquire ne hoc fiat ex corrosione que multotiēs collo matricis accidere cōsueuit. sexto sciētiarū.

¶ Aliquorū uirorū natura declinat in muliebrē naturā quorū caro delicata est et mollis tanquā corporis mulierū. et aliquarum mulierū quarū manus grosse sunt et dure natura declinat in naturam uirorū. et in muliere habēte naturā uirorū propinata sibi medicina mēstrua prouocās non pōt muliebria prouocare. secunda expositōis eius in sexto epidimiarū.

¶ Superfluitates coadunatas in corpibus mulierū ex ocio et vacatōe exercitii quibus sunt natura expellit ad uenas cum matrice cōiunctas ibiq; aggregant̃. et matrix uirtute sua etiam attrahit eas. Expositōe eius in doloribus mulierū.

¶ Omnes arterie et uene totius corporis tā in uiris quā in mulieribus sunt vnius status nō solū numero sed forma creatiōis et instrumēta ad generatōem creata etiā si in uiris et mulieribus sint similia diuersificātur loci positōe tamē. et hoc manifestat̃ p̃ anathomīā. quia in uiris sunt extra: et in feminis intra. unde si ea que sunt intra in feminis essent extra inueniret̃ matrix sicut bursa testiculorū: et testes iuxta matricem positi redirent in bursam: et collum matricis inueniret̃ tanquā uirga. secundo Galie. de spermate.

¶ Sicie apposite supra māmillas mulieris cito curāt egritudinem matricis euacuatōem eius multā. s. que fit subito. Et similiter ipse apposite supra inguina et coxa mulieribus eius cuius

Decimasexta

matrix restricta est et sursum ascēdit uel se ad aliquod laterum
declinauit egritudine curat cum appositōe ante nasum rerum
plurimū fendarū et appositōem ante matricē medicinarū aro/
maticarū que remolliūt eam caliditate sui. prima ad glauconē.

¶ Sicias sepe apponimus supra pecten et inguina cū moue/
re menstruū sanguinē uolumus et cū intēdimus inultare. xiii.
ingenii.

¶ Flobotomia manus in apatibus matricū impedit menstruū
et stomacho caue tibi ab illa. sed flobotomia supra cauillā et hoc
ante tempus mēstruorū diebus tribus uel quattuor. Et in tem/
pore alio facere illam noli. Particula sexta de flobotomia.

¶ Quecūq; mulier habet mēstrua sed raro et debile exercitiū
opatur non appetit coitū quia mūdificat a supfluitatibus cor/
pus eius: et supfluitates sunt que matricē mouēt et eā fluctuāt
ad coitū appetendum. Expositōe eius in doloribus mulierum.

¶ Lacerto et ossibus spine dolores accidunt cū ex fluxu sangui/
nis multo siccant et tēdunt et matrici spasmus accidit cum ex
multo exitu sanguinis desiccatur. Et suffocatio matricis accidit
cum sursum ascendit et tendit et ad tensionē ipsius tetundunt
diafragma et uenter. Expositōe eius in doloribus mulierū.

¶ Suffocatio matricis accidit cū matrix et uene que sunt cir/
ca ipsam ex sanguine retento replentur et ligamina matricis tē/
dunt ex illo et matrix salit sursum et impellit diafragma adeo qd
cōstringit spiritus et impellit etiā stomachū et fortiter ledit ipm
Expositōe eius in doloribus mulierū et correxit in ultima sci/
entiarū. et dixit in hac egritudine. Causa huius egritudinis ē
retentio spermatis femini et corruptio eius ibi. et in demōstra/
tione ipsius se multū dilatauit.

¶ Vidi mulierē quandā que remāsit longo tēpe uidua cui ex
accidentibus accidit suffocatio matricis. et dicebat obstetrix
qd matrix ipsius coadunauerat se sursum: et precepi ei supponi
quod cōsuetū est in hoc fieri: et accidit sibi ex calefactōe medici/
narū subtus immissarū: et in missione manus cū medicinis in/
terius spasmosus dolor mixtus cū delectatōe sicut accidit in ho/
ra coitus: et ex ipsa cū res grossa exiuit mulier quieuit ab omī/
bus illis accidētibus malis. sexto scientiarū.

¶ Particula

¶ Sanguis qui exit a muliere pregnāte nō est necesse q̄ exeat a venis existētibz in inferiori cōcavitate vulve cū ore quarum secūda est appensa. sed eius exitus est a venis que sunt in collo matricis. Expositōe eius in quinto aphorismorū. Et dixit in ultima scientiarū. Sanguis exiēs a pregnāte est ex scissioe venarū que sunt in collo matricis:

¶ Per incrementū velocē corporū mulierū significat q̄ in eorum corpibus est calor dominās cū hūiditate iunctus. et istud cognoscitur p̄ exeūtia a corpibus earū mēse quolibet ex sanguine: quoniā sanguis multitudinē sequitur calor multus. Expositione eius in doloribus mulierum.

¶ Multoties exit matrix in aliquibus mulieribus p̄gnātibus et cadit extra cū earū partus est difficilis. et hoc opatur virtus expulsiua. et maxie cū ligamia eius interiora quibus matrix cum spina ligatur sunt debilia p̄ naturā. tercio uirtutum.

¶ Apostema quod cognoscitur per cancrū oritur multotiens matricibus mulierū cū earū corpa ex sanguine nō mundantur. Et cū mūdatio earū est sicut decet mulier remanet in fortitudinē sua: et ei nihil egritudinū aliquo tpe generat. ii. ad Glauconē.

¶ Appetitus ciborū malorū accidit ei cuius supfluitates male inter tunicas stomaci cōtinentur secūdum q̄ accidit mulieribus malos hūores habētibus tpe cōceptus que multa desiderant. s. acria pōtica omia calida lutū et carbones. et hoc durat eis multotiens usq̄ ad mensem terciū: et cessat in quarto mense. quia pars illarū supfluitatū emittitur p̄ uomitū et ps earum digerit diuturnitate temporū propter modicū cibū quē mulier sumit: accidente quod accidit sibi amissio. s. appetitus. et fetus recipit tūc cibum quātitatiue qua de causa minuit repletio corporis mulieris. et omne id quod est in ipso ex humoribus malis. quarto morborū et accidentiū.

¶ Egritudo appetitus rei male que ē in muliere accidit ei propter os stomaci quod ē egrū. et oēs egritudines mulieribus accidentes. appetitus. s. caninus: defectio appetitus: et appetitus rerū malarū sunt egritudines stomaci. quinto scientiarum.

¶ Masculi frequēter cōcipiūtur in latere dextro matricis femineq̄ in sinistro. et raro accidit cōtrariū. sexto scientiarum.

Decimasexta

Causa abortus qui fit sepe post secundum tertium uel quartum mensem conceptus est lenitas flegmatis coadunata in ore uenarum et arteriarum existentium intra matricem: quibus ligata est secundina que ligatione ipsam relaxat. et ideo non possunt pergnantes tenere fetum sed abrumpunt et fetus cito exit. sexto scientiarum.

Chora impregnationis pulsus est maioris et fortioris ictus: et omnia alia remanent suo statu. particula sexta parua de pulsibus.

CSignificatur sensu naturali quod os matricis cum est conclusum et coadunatum fortiter fetus uiuit. et cum est apertum secundum quantitatem et qualitatem est mortuus ipse fetus. Particula sexta de colera nigra.

CTempus formationis fetus est dierum. xxxv. xl. uel. xlv. Et motionis eius tempus est duplum temporis formationis: et tempus exitus eius est triplum temporis motionis. expositio eius in quarto ciborum.

CIn hora difficilis partus ex sanguine retento et ex multo et forti conamine mulieris parturientis membra partus mulieris ipsius multotiens apostemat. secundo exponis eius in secundo epidimiarum.

CTotum sanguinem malum qui coadunatus est in diebus conceptionis in muliere purgare partus tempe te oportet. et potior curatio eius est purgatio sanguis eiusdem per administrationem cibi lenis ut sanguis cito prouocetur. et illud in quo coadunatur cibatio. et lenitas est far ordeum in quo etiam est incisio et subtilitas modica. et ista adiuuant ad prouocationem sanguis grossi. sexto expositio eius in secundo epidimiarum.

CNutricis lac cum retinetur uel est modicum significat egritudinem et cum lac est multum significat quod mamillarum natura est terrena et fortis in operationibus suis. expositio eius in doloribus mulierum.

CA concipiente cum lac exit fetus est debilis et propter sui debilitatem non potest trahere ad se sanguinem qui ascendens ad mamillas fit ex eo lac. et cum mamillis est supfluitas abscondita fetus est fortis. sexto expositio eius in secundo epid. **C**Lac matris conuenit filio. quia substantia eius est substantia sanguis ex quo creatus est. et cum corruptum est lac matris eligatur lac aliud quod conueniat sibi. expositione eius in cibis. **C**Coadunatio sanguis in mamillis significat maniam futuram. expositio eius in secundo epidimiarum.

Particula

Explicít particula. xvi. incipit pticula. xvii. cóninēs aphorif-
mos depédentes a cōseruatōe sanitatis per exercitium.

In custodia sanitatis quies ē mala sicut motio tempa-
ta bona. et nulli eorū qui post cibū malā digestionem
quotidie euitarūt accidit egritudo. et sicut exercitium
ante cibū est res melior in cōseruatōe sanitatis: sic post cibum
est omni re peior. Particula. vi. de bonitate chimi.

Ex Dicit Ipocras in. vi. epidimie. pseuerantia sanitatis ē p ab-
stinentiā saturitatis et p ocii omissionē. Et dixit Gal. in prima
expositōis eius pticule. Homini cuiuscūq; habitudinis absti-
nētia a receptōe cibi plurimi bona omni tpe et omni hora.

Ex Sanitas est res quedā qua oēs hoies indigent: sed non oēs
hoies ministrāt corpi eorū quod cōuenit sibi uel sui gulositate
uel multo negotio occupati: uel opibus impediti que opanda
nō sunt. Particula sexta de bonitate chimi.

Ex Non oportet te abstinere a motu corporis sicut abstinent ali-
qui sapientū qui sunt semp inclinati supra lectōes die noctūq;
sed oportet te mouere corpus et mēbra oīa motu equali ut acti-
onē suā mēbrū quodlibet opetur. quia mēbris omnibus intri-
secis et extrinsecis istud cōfert. Particula sexta de somno et yi-
gilia.

Ex In consilio sanitatis vnuscuīq; q; duo attendere te oportet.
Primū est reparare id quod dissoluitur a corpore cum re sibi si-
mili et cōuenibili complexionī sue. Et proximū mūdificare pe-
nitus supfluitates in corpore generatas. hec enim duo retardāt
terciū. s. senectutis aduentū. prima consilii sanitatis.

Ex Ad conseruationē caloris naturalis tuū adiutoriū ponere
magis quā rebus aliis te oportet. et res que faciunt ad ipsius
caloris conseruationē sunt species exercitii temperati anime et
corporis simul. primo consilii sanitatis.

Ex In consilio sanitatis cuiuslibet de his quinque moderātia est
habenda. Primū eorum est exercitiū. deinde cibus potus som-
nus et coitus si competit usus eius. sexto expositionis eius in
sexto epidimiarnm.

Ex Usus coitus intrat aliquātulum in consilio sanitatis. et est

Decima.vii.

ut tempore quo fit homo non sentiat ex ipso dissolutionem sed sentiat corpus suū alleuiatū magis quā fuerit ante ipsius vsum. Et hora que fit est ut homo nō sit repletus cibis multū nec uas cuius multū. nec sit infrigidatus nec multū calefactus. Et idem status est in siccitate et humiditate. Et si peccet opator aliquando sit peccatū parū. Et cum usus eius erit corpore repleto vel corpore supercalefacto uel humectato est minoris malicie quam eius usus in eorū cōtrariis. In microtegni.

¶ Vsus venereus est utilis ei in cuius corpe supfluitas fumo sa supra naturā ex mala complexione calida dominat. quia superfluitatē ipsam siccāt et infrigidat. quinto expositōis eius in sexto epidimiarum.

¶ In conseruatiōe sanitatis exercitiū moderatum ē primum operandū postmodū uero cibus: et deinde potus est sumendus. et ad somnū est ultimo accedendū. secūdo consilii sanitatis.

¶ Oportet cibū accipi post exitū a balneo uel post exercitiū moderatū corpe a frequentia flatus et anhelitus quiescere. Et caue ne sumatur cibus ante predicta. quā nō accedit ad mēbra nisi digestus. et cibus sumptus tpe frequentie flatus et anhelitus replet caput et multotiens supra os stomaci natat. Expositione eius in tercio acutorum.

¶ Post finē exercitii tempati quod quis facit sumendus est cibus bonus ut est dictū dormiat et postmodum ad coitū accedat si coitus confert illi. secundo consilii sanitatis.

¶ Sperma multū calidum et pungitiuū in aliquibus generatum quod est ex grauibus rebus eos stimulat ad expulsionem sui. et cum illud expellitur per usum venereū os stomaci illorum dissoluitur. et similiter dissoluit totū corpus ipsorū. et ad defectū pueniūt et siccāt colores eorū mutant et oculi cōcāuantur cū vero abstinēt a uenereo usu grauāt capita ipsorū murmurant de stō. et accidit eis nocuentū ex coitus abstinētia quē admodum accidit eis usus eius. Consilium autem eorū est ut euitent omnia que generant sperma et comedant cibos et medicinas sperma extinguētes. ac adhereant assidue ludo qui fit cū pila parua uel magna. et eleuent lapides intrent balneum. et in exitu suo a balneo fricētur supra spinā corporis sui aliquod re

Particula

frigerantiū oleorū. Et cum desiderant expellere ^{per}perna comet dant die illo bonū cibum. et cenātibus ipsis cum dormire uolunt accedant ad usum coitus et postmodū dormiant. Et mane die sequētis cum surgunt a somno fricent corpora sua cū manu tergiis quousq; pellis eorū rubefiat: et deinde tempato oleo inungatur. et sic paululum remanētes comedāt panē bene coctū et bene fermentatū uino tempato infusum: et postmodum sua negocia debent operari. sexto consilii.

Consulo ut nullus comedat cibos qui humores generant malos: etiā si cito digerant. quia impossibile est quin coadunentur in venis suis eo ignorante humor malus qui corrumpitur ex re debili et febrem generat furiosam. secundo ciborum.

CVias et meatus cibi epatis aptos esse et uacuos opatōis uel re ē et secure nō solū in egris uerū et in sanis. tercio ciborum.

CBonū consiliū est utile aīe quia generat mores laudabiles. et est utile corpori quia generat sanitatē et maxime ei qui cōsultatur consilio bono a principio sui ortus. priō cōsiliū sanitatis.

CMores corrumpuntur ex frequēti usu ciborū potuū et exercitiū prauorū: et similiter corrumpuntur ex rebus prauis uisis sepius et auditis. primo consilii sanitatis.

CPotior rebo in consilio vniuscuiusq; ut diximus est obseruatio nūeri horarū cibatōis sue. Nā quidā sūt qui comedunt comestione suā in die semel uel bis iuxta cōplexione suam. et quidam sunt comedētes eam tribus uicibus. Et caue quantum potes ut egestio non retineatur. sed inclina ipsam ad modicam lenitatē. sexto consilii sanitatis.

Consulo omnibus sapiētibus ut non sit eorū consiliū sicut consiliū plurimorū quorū consiliū est sicut consiliū brutorum qui petunt tantū rem saporosam. sed oportet quelibet probare cibos et potus. et quos inuenit nociuos ei effugiat. Et similiter oportet eum probare usum uenereū si nocet sibi. et deinde quotempe non nocet sibi. et in eis sit eius consiliū secundum ratōm adherens eis que cōpetūt sibi et fugiēs ea que sibi nocent. Illi enim qui utuntur huiusmodi cōsilio parum indigent medicis dū sunt sani. sexto consilii sanitatis.

CEi qui eget cibi copia da in mane cibum liquidum ut est far

Decima.vii.

ordei et in sero cibū durum sicut est panis et caro. Species uel
rō cibi duri sunt tres videlicet seminū terra nascentiū et anima
lium quēdam. Expositione eius in prima ciborum.

¶ Far ordei bene coctū in bonitate chimi est p̄ cibis omnibus
cibus bonus: conseruat sanitatē et cibāt corpus parum minus
q̄ panis bonus. Particula eius de bonitate chimi.

¶ Consuetum consiliū cibi et potus in conseruatione sa/
nitatis res bona est et secura. Et obseruatio predicti consilii
est res melior q̄ mutatio ipsius subito in melius. Et sunt aliqua
specialia naturis similia singulorum, et sunt aliqua specialia
non similia naturis eorū. Particula eius de cōsuetudine.

¶ Vidi plures hoīes qui licet in eorū consilio nō cōsiliati fue/
rint consilio bono multū erant sani cū aceto squillitico et syru/
po squillitico. Particula sexta de consilio subtili.

¶ Pisces lapides habētes cito digerunt et cū sui cita digōne
sūt satis boni in custodia sanitatis et hūanis corpibus cōpeten/
tes quoniā generāt sanguinē in substātia et laudabilē non sub/
tilē neq; grossum. iiii. ciborū. ¶ Nō pmittant pueri vinū gu/
stare nisi post lapsū t̄pis longi eis nocet plurio nocumento. q̄
dissoluit corpa eorū et calefacit ea plus q̄ sit necesse. et replet
capita eorū et corrūpit uīres aīe eorū. p̄rio consilii sanitatis.

¶ Bibere uinū quātitatiue plus q̄ uoluntas dat non ē bonum
quoniā pducit hoīem ad iracundiā et uerba mala. et uocat ho/
mines nō suis nōibus: et turbat imaginatōem et aīam, et corrū/
pit vim ratōis. primo consilii.

¶ Consiliū sanitatis omniū senū est fricatio facta cum oleo
mane dum surgunt a somno: postmodū ambulatio uel equita/
tio suauis: et balneatio cū aqua dulci calida et bibitio uini et cō/
mestio omniū que calefaciūt et spēaliter que calefaciūt cum hu/
mectatōe. primo consilii sanitatis.

¶ Sicut pueris uinū est plurimū nocitiuum ita senibus est
non modicum iuuatiuū. Et ex uinis illud est bonum eis cuius
multus est calor. et est declinās magis ad subtilitatē: et ipsius
color est rubeus clarus. et est illud quod dicitur ab Ipocrate uī/
num racham idest subtile boni coloris. quinto consilio sani/
tatis.

Particula

¶ Panis senū est panis bene factus: et non cōuenit lac omnibus senibus: sed ei qui ipsum digereit digestionē pfecta ex quo in hypocundriis suis inflatio non affertur. v. cōsiliū sanitatis.

¶ Datur senibus ad comedendū quod digestū est ex ficibus uiridibus p fructibus oibus in estate: et in hyeme ex ficibus siccis. quinto consilii sanitatis.

¶ Supfluitates flegmaticas aquosas coadunatas et augmētas in corpibus senū oportet te educere p urinam die quolibet non cū medicinis sed cum administratōe apii et mellis: et mollifica eorū uentres cum oleo specialiter q bibant ante cibi assūptionem. et similiter clisteriza illos cum oleo tantū uel ministra eis herbas cū muri aut pruna cocta cum melle ante cibos quinto consilii sanitatis.

¶ Cibus et potus leniētes egōem in comestione senum cibis aliis pponere te oportet sicut sunt uina dulcia et herbe molles accepte cū oleo et muri: et post comestione suam da eis cibaria pontica ut os stomaci cōfortetur. Sexto consilii sanitatis.

¶ Singula aīalia ex quibus cibandi sunt senes et domini corporū defectorū et p diem et noctē ea dimitte. et postmodū coquina carues ipsarum: et fac ex eis cibaria bene cocta et ministra eis. Et iuueibus et dominis corpus fortū et opantibus fortia opa coquina carnes ipsorū recētes coquens eas bene uel assatas uel elixatas. quarto expositōis eius in cibis.

¶ Senii tres sunt partes. Prima est parua pars senii in qua homo tractat et facit negocia sua in ciuitatibus necessario. Secunda est in qua necesse est seni ut cōsilietur sicut diximus. et tertia ē cōplementū seni qui huic accedit non pōt sustinere balneationē die quolibet nec coadunat in eius corpe res calida pūgitua. primo consilii sanitatis.

¶ Effugere aduentū senii nō pōt sed post ipsius aduentum retardare. et est consiliū senū in cibis hūidis: balneatōe frequēti: dormitōe in lecto leni: et euitatōe omniū que desiccāt et que in frigidant. In ptisi. **¶** Oportet te scire q multorū corpa purgant fluxu sanguis nariū qui eis accidit in certis circuitibus horarū. et corpa quorūdā aliorū fluxu sanguis uenarū que sūt subtus: et aliorū quorūdā corpa uomitu spōte sibi inducto uel nō sponte: ac aliorū corpa flobotoia scarificatōe uel solubilibz

Decima.vii.

medicinis: quas purgatōes cōsuetas cū dimittūt incidūt ī egrī-
tudines: q̄a corū cōsiliū ē cōsiliū prauū . et ex ipso adunantur
in corū corpibus hūores mali qui nō exeūtes p̄ assellatōs siue
incitatōes uel cū incitatōe et remanētes in corū corpibus gene-
rāt egritudiēs . Et cū domini harū purgationū mutāt corū cō-
siliū diminuētes suos cibos et crescentes suū exercitiū ab egrī-
tudinibus p̄seruantur: et mutatio a consuetudine sua tunc ut/
lis est. Particula sexta de consuetudine.

C Non cōsulo ut senī det̄ aliquid ex aloē uel yerepigre etiā si
duobz diebz ipsius egestio sit retēta. et sufficit nobis ad lenitio-
nē egōnis ipsius uolubilis pua uel oleū cū medulla cartami cū
farre ordeī aut mixtura fctā ex ficubz siccis cū medulla cartāi
et aliquātulo terbētine ad modū unius auellane uel duarū . q̄a
hec leniūt uentrē absq̄ lesiōe et mūdificāt ip̄sum a rebus noci-
uis: similiter ei epar splenē renes uesticā et pulmonē et fac quā-
doq̄ unā medicinā ut nō redeat in cōsuetudinē medicamē uel
corpus eius uilipendat. quinto consilii.

C Qui sp̄ conquerit̄ ex sola rōe plurimi doloris nerui in ore
stōaci existētis cura eius ē intra artem cōsiliī sanitatis. et est ut
die quolibet ipse auxiliē cū assumptiōe ciborū antequā colera
in stōacū descēdat. et oportet cōsiliū eius esse in infrigidatione
et hūectatōe. et cū ex ea aliquid currit in stōacū purgamus illd
cū uomitu faciētes ip̄m stare inclinātū. et infra tps longū utat̄
medicis absinthio. s. et medicamē yerepigre et inunctōe supra
stōacū exterius oleo citoniorū. s. nardino et similibus oleis fri-
pticis stipriticatē habentibus puā. sexto consilii sanitatis.

C Cū cibus corrūpit̄ in stomaco et descēdit et corruptum est
hoc quod ē melius ī statu sanitatis. et cum nō descēdit opamur
ut descēdat cum aliquo qd̄ faciat illud descēdere absq̄ pūctura
et absq̄ lesiōe sicut ē diaciminū et medicia fctā ex ficubz siccis
cū medulla cartami et oia q̄ sumunt̄ cū medulla cartami et epi-
thio et similibz sibi cōferūt hōi ad cibi corrupti reliq̄as educen-
das. vi. cōsiliū sanitatis. **C** Galienus cōsuluī oībz sumētibz
tiriacā sanitatis cōsilio ut eā sumāt post cibi digōem et exitum
sui a stōaco. et accipiāt ex ea quātūcūq̄ ē faba egiptiaca cum
duobus cocleariis aque. Et si ea indigent quātū ē auellana mi-
sceat̄ cū tribz cocleariis aque et nō accipiāt in estate nec ip̄am.

Particula.

debet sumere iuuenis aliquis: nec qui habet cōplexionem calidā. Et si eget ea necessitate maxia sumāt ex ea parum. et pueri caueāt sibi plurimū ab assumptōe cibi ipsius. Et dixit. Quidā cōpulis filiū suū sūere aliquid tyriace. quoniā uirtus pueri imutare nequiuit. et ipsa immutata dissoluit corpus pueri et emisit multā assellationem et mortuus est puer eodē sero. et similiter cōsuluit defectis et senibus ut cū ipsam sumūt cōmisceāt eā cū uiuo non cum aqua. Particula. vi. de tyriaca ad cesarem.

¶ Explicit particula. xvii. incipit pticula. xviii. cōtinens aphorismos dependentes ab exercitio.

Xercitiū forte nō inspiciat q̄ autē cibū exercitio eget
e ei uero qui exercitio nō approxiat in salua nō sufficit
consilii bōitas sola nisi addiderit illi assumptōem medicinarū sanarū. Par. vi. de cibis.

¶ Mellior spēsbus exercitii corporis est illa que affert gaudiū et leticiā: sicut uenatō et ludus cū pila pua. exercitiū autē aie affert uirtutē quātitatē adeo q̄ plures homines amiserūt egritudines gaudio tātū quo gauisi sunt. et plures alii egritudiēs amiserūt rebus aliis tristitiis. s. que ipsarū aias tetigerūt et liberati sunt ab eisde. Particula sexta de ludo cum pila parua.

¶ Oportet te sp̄ recurrere ad exercitiū aie potius q̄ ad exercitiū corporis. q̄a aia hēt dominiū supra corpus et opare oēs spēs exercitii sic q̄ cū ipsis domio exercitii gaudiū et leticia aggreget. et hec facilius acgrunt ex ludo q̄ fit cū pila pua quā ludentes piciūt de māu ad manū. Eadē pticula.

Bōitas exercitii cū pila pua excedit bōitatē oīm spērū exercitii q̄a mouet oia mēbra et forte mouet aliqua et nō oia: et ex exercitatioe sui debilit̄ seu suauiter seu satis fortiter nō acgrit aliqua ex spēsbus piculorū seu pestiū que multoties ex aliis speciebus exercitii acgrunt. Fadē pticula. ¶ Exercitiū quortidianū a su pfluitatibz i carne existētibz et i mēbris carne durioribz corporo mūdāt. expōne eius i. iii. acutorū. ¶ In corpe eius qui est in q̄te et obmisit exercitiū coadunātur hūores grossi et subtiles. grossi uero generāt ex ocio et q̄te et subtiles et aquosi generant ex purgatōe q̄ nō adest ab exercitio derelicto. iii. expōnis eius in. iii. epid. ¶ Nō oportet fieri exercitiū aliquo tpe ppe malā digestionē. tercio consilii sanitatis. ¶ Exercitium

Decima.viii.

inueniēs corpus plenū flāte uel quolibet alio hūore generat ho-
rū dominio aut epilepsiā aut apoplexiā aut aliā pter hec qā liq̃
facit supfluitates et ad exitū mouet illas. expōe eius i.iii. affor.

CIn corpe eius qui i ocio ē sp̃ generāt duo genera repletōis
simul: repletō quo ad uasa. s. et repletio quo ad uirtutē. expōne
eius in humana natura.

CExercicia fortia desiccant et in-
durant corpora et retardāt illa ad sensum et ad intellectū et ideo
athlete et onera portātes et lapides eleuantes sunt aliquantulū
mente capti. particula de somno et uigilia.

CCorpa caloris debilis nullatenus exercicio egēt: sufficit ta-
mē eis ābulatō et fricatō cū oleo leniter et balneatō post cibū. vi

COportet senes mouere corpa sua: qā eo cōsiliū sanitatis
rū frigiditas calore idiget tēpato: et nullū senē oportet ēē i ocio
et q̃te cōpleta ut mīme moueat: nec oportet ipm facere exerciciū
forte qā exerciciū forte ifrigidat corū calorē debilē et extin-
guit. quāto cōsiliū sanitatis.

CMotus corpis q̃ spūm hoīs imutat i fortitudinē uelocitatē et
spissitudinē maiore q̃ fuerit ante exerciciū: noīat. ii. cōsiliū.

CMeliores hore exercicii sūt ille q̃ sunt post cibi digestiōē in-
fero sūpti digestiōē. s. eius i uētre et oībo uenis ēt si deide cibū
aliū sūpsit: et signū huius ē citrinitas urine q̃ ē i statu tēpato tūc
uidelicet cū supfluitates cōtēte in uestica et i intestinis iferioribz
sunt compulse ab eis. secundo cōsiliū sanitatis.

COportet te pperare ad extergēdū et fricādū corpa āte exerci-
ciū et postmodū exerciciū ichoet ascēdēdo gradati quousq̃ pue-
niat ad finē exercicii: et est tps quo fit color eius bonus: et cor-
pus iuenit paratū ad motū: et inueniunt motus eius equales et
sudor eius ē currēs: cū non permutatur aliquod istorum exerci-
cium subtrahitur. ii. cōsiliū sanitatis.

CPost cōplemētū exercicii uolūtatis nostre ē necesse corpus
cū oleo fricare tēpata fricatōne: deinde mittere eū qui fecit i bal-
neū et lauare: et nō pati ipm facere in balneo moram et post bal-
neum cibare eum. secundo cōsiliū sanitatis.

CIn quartana debili et nō forti nō ē res nociua si huius domi-
nus opetur aliquod exerciciorū q̃ facere cōsueuit. et faciat hoc
i diebz sue iterpollatōis. prio ad Glauco. **C**Explicit pticula
xviii. Incipit. xix. cōtinēs aphorismos dependentes a balneo.

Particula.

Alneū nō cōsumit nisi que cuti uicināt: interiora .n.
b i solidis mēbris existētia ad exterius balneo nō emit
tuntur. expositōne eius in tertio aphorismorum.

Balneū ē utile oibus spēbus siccitatis cū infrigidatōne sicut
pūsī senū et cū caliditate sicut febribus ethicis q̄ pure sunt sine
putredine et de balneo est miraculū ē enim bonū siccitati calide
et siccitati frigide et generat sitim nō habēti et extinguit siti ha/
bēti. par. sexta de pūsī.

Balneū ē utile habētibz assellatōne q̄ trahit hūores ad cutē
et nō itret balneū qui hēt corpus repletū: uel qui habet egestio/
nē i carceratā. expōe eius in tertio morborum acutorū.

Nō intret balneū qui patit fluxū sanguinis q̄ hēt abhoiatio/
nē et q̄ hēt stomacū colericū: et si ipm opatur uirtus ipius cadit
et accidit sibi sincopis. et similiter caueat sibi ab introitu balnei
q̄ uirtutē debilē hēt. expōe eius i tertia acutorum.

Balneū factū post febris digestiōne cōplet ipam digestiōne
et febrē dissoluit et oportet q̄ caueat āte digōne et maxie cauea/
tur ab illis q̄ hēt febrē ex flegmate salso putrido quia flegma
nō dissoluit acutē sicut dissoluit colera: et calor eius nō extrigui/
tur neq̄ cessat sicut colere calor. expōe eius in .iii. acutorum.

Vsus balnei i febribz chimorū pō digōne chimorū curat fel/
bres ipas et ē bonus febrī ethice oibz horis et nō caueas tūc ab/
eo i febribz huiusmodi cū nō ē multū debilis uirtus egri. et cū
obuias febrī ethice ex putredine nō introducas ipm in balneū:
nisi prius sint digesti chimi. par. vi. de pūsī.

Cuiuslibet ephimere dominos oportet intrare balneū except/
ta illa ephimera q̄ cā dēsatiōis cutis uel epatis glādularū existē/
tiū i inguinibz et subasellis generat: et si p̄cipio ei ut i aere bal/
nei diu morā trahat nō nocet hoc sibi aliquo modo: et oēs quibz
accidit hec febris absq̄ his duabus causis abbreviēt eorū morā
i aere balnei et ministret eis aqua iuxta uelle eorū .i. ad glauc.

Dominis tertiane pure inuigēda ē balneatō cū aqua dulci bi/
bēda quia mouet et euacuat aliquā partē colere. et est eis utilis
cum qualitate sua utilitate magna. quia balneatio cū aqua hac re/
mollit corpus ifrigidat et corroborat illud: et ē necesse q̄ sit uo/
lūtas tua cū dominus febris huius intraturus est balneū emol/
lire corpus eius et humectare. quinto ad Glauconem.

Decimanona

CPitisci et omēs quibus siccitas dominat nō egent balneo nisi calido aere suo. Aqua uero cōce ualde tēpata cōfert eis et maxime q̄ ē i cōca magna. et oportet egrotatē esse diu in aqua. qualitatis tēpate et sapide ualde quia mouet naturā ad sur dilatōem āpliatōne et extensionē undiq; et natura obutat ip̄i rei ueniēti cū sapore: et uolūtatis tue sit apud ip̄m egrū ut i balneo calefiat tēpata caliditate et post exitū suū a balneo frica ip̄m oleo ad cōclusionē pororū cutis sue ut humiditas cōclusa remaneat intra corpus. et propter hanc cām ex aere in principio nocumētū sibi minime generatur. primo ingenii.

COportet dominū quarūcūq; supfluitarū fumosarū calefactū ex frigido sibi aduenienti intrare balneū: nisi febris sit ex fluxibus aut corripa: et ip̄m īgredi balneū nō patiaris ante digestionē ip̄ius fluxus uel corripae: Sed calefactio ex solis ardore conuenit introitus balnei et si fluxū habeat uel corripa: et post balneū infunde sup caput ip̄orū oleū rosatū frigidū: sicut ante balneum fecisti. octauo ingenii.

COibus dominis febris ethice et maxie illi q̄ ad cōsumatōem puenit introitus in aquā frigidā absq; balneo uocet: et cōfert cū balneo quia balneū incipit calefacere et parat ipsū aqua frigida balneari. decimo ingenii.

CBalneum factum post apparitōnem signorum digestionis manifeste competit ei cuius febris ē parua et uirtutes eius non sunt ualde fortes. vndecima ingenii.

CCirca balneatōne eorū oīum qui habēt febres putridas tria sunt attendenda. primū ē ut nō accidat rigor uel orripilatio i introitu balnei. Secūdū ut nullū mēbrū principale sit debile. Tertium ut in primis uenis nō sit humorū crudorū quātitas multa restricta. secundo ingenii.

CMelior horis introitus balnei in oibus febribz interpellatis ē cū discedit aliqd febris et ē hora qua calor incipit dissolui et balneū tūc cōseruat corpus et pparat ip̄m ad cibū: et caue tibi sēp i huiusmodi febribz ut aqua frigida nō itret i cōcā. ii. ingenii.

CAliquibus hominibus sumere aliquantulum cibi ante balneum est satis bonum: et omnibus complexionem ualde siccā habentibus balneū post cibum ē bonū. vi. cōsiliū sanitatis.

Particula.

COmniū eorū quos inueneris habere fastidiū post cibū re-
grere te oportet et quos inueneris sentire in loco epatis dolorē
grauedine et tēsiōe uel aliquid horū reoue a balneo post cibū
et procura aperire opilatōes suas et veta eis semp cibaria gros-
sa. sexto consilii sanitatis. **C** Explicit particula. xix. incipit
particula. xx. cōtinens afforismos depēdentes a cibis et potibz

Ntētiō nostra pria est cibi opa. et est cibū digerere di-
i gestiōe cōpleta: et intētiō proxima ē chimū bonū cōcret
are ex eo simile uidelicet oībus mēbris. Particula sexta

de bonitate chimi.

CSciētia uirtutū ciborū ē prior sciētia uirtutū medicarū. ga
cibus necessarius ē tpe sanitatis. et tpe egritudis. prio. ciborū.

CAdiuuat ad expellendū ciborū assumptorū maliciā defectō
cibi: cibus rerū assumptarū cōtrarius: exercitiū cōsuetū et som-
nus longus post cibum. tercio ciborū.

CCuilibet hominum facilis ē uel difficilis digestiō ciborum
quos sumit. et hoc uel spēalitate substātie ipsoꝝ uel natura eo-
rū: aut aliquo accidēte quod accidit eis. secundo ciborum.

CNon omniū medicorū intētiō in cibis est in digestiōe ipso-
rū imo in sapore. et cū aliqs ciborū est abhomiabilis cuius ab-
homatio vetat digōem sui inquit medicus adaptatōem cibi ipsi-
us et aptat ipsū ad digestiōem. sed eorū intētiō ē adaptare cibo-
rū sapore etiā si corrūpat digōem: secūdo ciborū.

CCibus lenis facile et cito digerit in stōaco et uelociter con-
uertit in sanguinē i epate et uenis et reddit similis cuilibet mē-
brorū cibatiū se ex ipso: et durus ē difficilis receptōis p̄dictorū
omniū et remotus ab illis. tercio ciborum.

CNō ē nobis necessariū pp famē replere nos cibis repletōe
guloſa sicut canes faciūt nec similiter pp sitim cōplere bibitōm
frigidā subito sicut ille cuius corpus calefactū ē qui bibit totū
quod reperit in ciato cū guloſitate. sed oportet nos euitare ma-
iōra his: retrahere. s. manus nostras a pluribus que apponunt
nobis: et retrahere eas a rebus dulcibus et deliciis quibus utū-
tur guloſi. Particula sexta de uitis indiuidui.

CNeutris et defectis cibū in nocte multotiēs mīstramus. Et
ipsis nō ualentibus cibū digerere cibamus eos paulatim in pluri-
bus horis: et damus eis puū potū quāritate uidelicet que cibū

Uigesima

ipsum adaptet et nō faciat ipsum natāre. quāto ingenii.

C Neutros oēs et defectus cū cibare uis appone mētē tuā etiā
am quantitātē cibi primo: et nō grauet eos et secundo ut cito dē
gerat et tertio ut cito descēdat: quod si administres sibi ad edē
dū ex carnibus aīaliū ambulantiū iugula ea antequam ipis ci
bentur p unū sero tpe hiemis: qā carnes q̄ residēt uno sero faci
lius digerūt. et i tēpe estatis carnes ipse sint ex aīalibz iugulatis
i aurora quas comedāt post solis occasū. secundo ingenii.

C Cibi et potus putridi malū generāt: sicut generant uenena
mortifera. expositōne eius in secunda acutorum.

C Cibus bonus reddit malus uirtute medicinali que est in ipso
sed uirtute sua cibali bonus ē omnibus tēporibz corporibz no
stris. expositōne eius in secunda ciborum.

C Virtus debilis nō pōt supra digestiōne multi cibi ēt si sit bo
nus: et ideo oportet te mēsurare cibi quātitātē secundum uirtutē
tem corporis: etiam eius debilitatē et iuxta cōplexiōne corpis
cibi elige quātitātē. expōne eius in quarto ciborum.

C Aliqui ciborū quibus coadunātur uirtutes medicinales si
miles uirtuti scamonee medulle coloquintide et elebori egrotatō
nē remoliūt et uentrē soluunt: et uirtutes eorum cōposite sunt
et coadunate ex natura cibi et natura medicine: et aliqui ciborū
sunt absq; medicina qui nō opantur aliquid istarū operationū
in corpore et nil aliud faciūt q̄ cibare. et pauci ciborū inueniunt
tur tales. et illi qui sic reperiuntur sunt proprie cibi. v. ciborū.

C Ex peponibus generari humorē grossum terreū ē impossibi
le ēt si digesti sint digestiōne cōpleta sicut ex lētibus uel carne
uaccina humorē aquosum mollē ē impossibile cōcreari ēt ex co
mestione cucumerū digestorū ēt digestiōne bona coadunaf in
uenis humor grossus frigidus qui i sanguinē nō nisi cum diffi
cultate mutat cū creditur bonitati digestiōnis sue et de suo effec
tu aliquātū nō curatur et hoc est unū meliorum preceptorū sa
nitatis et egritudinis tpe obseruandū. secūdo ciborū.

C Paste panis de subtili furfure sufficit parū fermēti: et simi
liter paste subtili que i igne modicū debet morari parū fermēti
sufficit: et paste panis ualde purus nō sufficit quantitas fermenti
parua. quinto ciborum.

Particula.

C Melior et cōpetentior panibus nō approximātū exercitio et senibus est ille qui est bene coctus in camino sicut *deecti* quo est fermēti quātitas multa. et panis azimus nulli hominū confert. quinto ciborum.

C Amili virtus est proxima uirtuti panis loti. et amilū cibāt corpus cibatione modica et non calefacit corpus sicut calefacit panis lotus. quoniā omnis species panis calefacit corpus. quīto ciborum:

C Natura nostra habet dominiū supra omēs carnes usq; iparum ultimā exceptis aliquibus procul existētibus et mutat eas et facit inde bonū sanguinē. radices vero siclas et similia his non mutat. et si mutat quod mutatur modicū est et cum opationibus plurimis: et illud modicū nō est sanguis bonus. et refiduū ipsorū emittitur p secessum. quinto uirtutū naturalium.

C Carnibz quadrupedū meliores sunt carnes porcine. et post has carnes edine et post edinas carnes vituline: et post uitulinas arietine molles viscofe et mucose. Et precipimus ut quicūq; intendit cibare se cibis boni chimi a cibo carniū quadrupedum aliorū debeat cauere. particula sexta de bōitate chimi.

C Carnes uolatiliū ex sui bonitate leuitatis inuenientes calorem in corpe domināte generāt coleram multam. expositione eius in sexto epidimiārum.

C Assum corroborat corpa magis illo quod est coquinatū. et post illud elixatum. et elixatū corroborat magis quam alie species omnes coquinatōis. quarto expositōis ciborū.

C Accidit corpi ex omnibus carnibus que comeduntur assis uel suffrixis cibus siccus dominās. Et ex omnibus carnibus elixatis cum aqua cibus humidus. et ex omnibus carnibus coquinatis in olla et pparatis cum spēbus uel appositōe ipsarum specierū sup ipsas cibus medius inter omēs duos status. tercio ciborum.

C In testiculis est grossities mala que cōcreatur cum ipsis. et hoc intelligendū est de testiculis aialium quadrupedū. qā testes gallorū impinguatorū sunt plurimū saporosi. et cibus eorum est cibus bonus et cerebella oua aialium quorūcunq; sunt stomaco mala. tercio ciborum.

Trigesima.

¶ Ex aialibus siluestribus etiam sunt quecumq; pascuntur in montibus et locis desertis. cibis generatus non habet supfluitatem. et ideo oportet necessario q; corpi cōcreetur ex carnibus aialium siluestriū esse maius et satis melius quā id quod ex carnibus domesticorū aialū cōcreatur. tercio ciborum.

¶ Vinū temperatū totū corpus calefacit mēbra pforans humores temperans et calorē excitans naturalem. Expositōne eius in ultima afforismorū.

¶ Vinū temperatū aqueū remollit stomacū et debilitat ipsū. et generat in intestinis ventositatē frigiditatem aque et humiditatem. et vinū forte generat pulsatiōem in temporibus et gravitatem in capite et siti sui caliditate. Expositōne eius in secūda acutorū.

¶ Vinū forte excoquit et dissolvit fumositates quibus tempe ebrietatis caput replet. sexto expōis eius in secūda epidimiarū.

¶ Rebus aliis melior res et potior ad virtutē extinctā debile et ad illam que cecidit est potus vini. et similiter ad illum cuius corpus est totaliter infrigidatum. et ad illam cuius calor corporis ē mutatus. Expositōis eius in .vi. epidimiarū.

¶ Vina dulcia nigra replēt venas sanguine grosso nigro et vinum albū subtile diuidit chimos grossos et purgat sanguinem p vrinam. et vina aurea sunt tpata que generāt chimum in substantia temperatū. particula sexta de consilio sanitatis.

¶ Vinū subtile ē bonū ad generandū chimū bonū et ad adiuuandum digestiōne. et vinū fortis caloris clarū et splendidū. et similiter vinū quod inclināt ad albedinē est bonū ad protuocandum vrinā. quarto consilii sanitatis.

¶ Qui uolunt habere leuitatē non est necesse eis nisi bibere vinū subtile clarū et albū purū sripticū quod pōr parū aque sufferre. hoc enī est vinū p vinis aliis melius cum febris abest. vii ingenii.

¶ Vinū ē melius rebus aliis habēti egritudinē in epate absq; apate uel absq; mala cōplexiōe calida. quia cibāt excoquit corroboret et cōtrariāt putredini et expellit illam. et si affuerit in eo mala cōplexio frigida et hūida curat eam. viii. mitemir.

¶ Potus aque frigide ante cibū epati nocet et forte nocet lacerato eius. Expositōne eius in humana natura.

Particula

¶ Omnibus aquis peior est que est ex niue vel glacie resoluta. quia subtile in aqua pluuię est resolutum et coagulatum est grossum malum eius et ad bonitatem aque pluuię nunquam redit. Expositio eius in secunda aquarum.

¶ Omnis aqua spissa et grossa est valde frigida et ipsius digestio et descensus rari sunt et tardi. et omnis aqua turbida fortificat appetitum cibi: et est causa corruptiois humorum: et puncture stomachi in estate et in hieme est nociua humoribus sui frigiditate et os stomachi pungit. Expositio eius in secunda ventorum.

¶ Aquarum uelox conuersio significat sui bonitatem non maliciam. et aqua pluuialis putrescat non redit ad sui bonitatem. et ideo oportet nos expectare donec discedat ab ipsa odor malus: ac tandem postea cum melle uel uino. et in cognatione cauere ab ipsa nullatenus te oportet. Ipsa enim aqua optime decocta salsuginosam qualitatem assumit: Expositio eius in secunda ventorum. et sexto alimentorum capitulo tricesimo in fine.

¶ Aqua mala turbida uel fetens moratur in stomacho et facit aliquid. et cocta amittit maliciam suam per coctionem et aptat eam ad potum et deinde sua opera cito facit et manifestat hec particula eius terrena quę residet. et est necesse ut fiat coctio in ultima hora diei et dimittatur fero toto et coletur et postea bibatur. quarta expositio eius in sexto epidemiarum.

¶ Aquis melior est cuius non est sapor nec odor. et hec aqua est suauior gustui quam aque alie. et omnis aqua currens ad partes orientis supra terram puram que cito calefit et cito infrigidatur est aquis melior in omni etate. quinto consilii sanitatis.

¶ Lac cibatur defectorum corpora et subleuat ea et corrigit humores malos: et adaptat ipsos humores: et lenit uentre: et caseus residet in meatibus epatis et opillat illos. et ob hanc causam domo ydropisis ualde nocet. sexto expositio eius in secunda epidemiarum.

¶ Dixit in quarta particula de cibis lac cibatur magis quam frumentum. et dixit in libro suo de bonitate ciborum: lac est cibus melior omnibus cibis.

¶ Aqua guttati descendens non mutatur in qualitatem aliam generis putredinis. et cum non potes habere aquam guttati descendentem sufficit tibi aqua fontium. quia sufficit cum aqua est pura. et clara

Trigeima.

ra. septimo miermir.

¶ Dominiū in lacte camelino et asinino est hūiditas aquea et in lacte pecudū ē caseata. et i lacte vaccinoso butirosa. et lac caprinū ē mediū inter status trāsgrediētes tpmētū ad lac aliorū aialiū mēsuratum. et opus suū in hūano corpe ē mediū. et est melius in bōitate chimi quod ē ex aialibus pignibus corpe sanis cū bibitur hora qua mūgitur. et quidā hoim miscent cū eo mel et parū salis ut mime caseatur. parti. vi. de bonitate chimi.

¶ Lac licet sit grossū magis eo ē caseus grossus et ē ex rebo ingrossantibus grossitudine multa comestus durus. et unūqd/ qz lac cuius maior ps ē caseata satis sicut pecudū et uaccarum est grossius omni lacte. et subtilius omni lacte ē cui dominatur ps aquea sicut ē lac asininū. et illud sumptū cū melle et sale nō nocet uolenti cōsiliū subtile : quem oportet ab omni lacte alio abstinere. Eadem particula.

¶ Lac uaccinū ē grossius et pinguius omni lacte. et lac camelinū ē hūidius et minus pingue oī lacte. et post lac camelinū ē lac equinū. post quod ē lac asininū : et lac caprinū ē tpatū inter grossitiē et subtilitatē. et lac pecudū ē grossius ipso. iii. ciborū

¶ Quodlibet lac cōuenit et cōpetit ptibus pectoris et pulmōnis et nō cōpetit capiti etiā si caput sit ualde forte nec competit lateribus ad que uērositas cito currit. tercio ciborum.

¶ Melior spēbus casei ē caseus recēs factus ex lacte in quo ē grossities sua. et hic caseus ē saporosior oībus spēbus casei et nō nocet stomaco. et descēdit citius quā alie spē casei. et non ē malus cibus nec generat sanguinē malū : tercio ciborū.

¶ Cibi ualde subtiles sunt herbe et maior ps fructuū arborū habentium cortices duros. et hi cibi debilitāt corpus. et qui eis frequēter utitur minuit uitam sibi. v. expōis etus in. vi. epidi.

¶ In herbis nō est bonitas chimi. et lactuca ē herba refrigētiua absq maliciā : et rapa ē inter bonitatem et maliciā. et post hanc est attriplex. et post ipsam spinachia portulaca et bliitis. Particula sexta de bonitate chimi.

¶ Cucumeres et pepones cū nō descēdunt cito corrūpūtur i uentre. et chimus generatus ex eis redit pximus uenēis moriferis. Particula sexta de bonitate chimi.

Particula

Res subtiles sunt allea cepe nasturctū porri et sinapis . et post hec petroselinus : feniculus : mentastrū montanū et fluuiar le : sadar : pulegiū : pipinella : fiseleos : et oēs spēs terre : nasturctū aromaticē comeste recentes . Et post hec eruca : apiū aqueū : apiū ortulanū alexandrinū : ozimū : radix caulis et rubus . particula sexta de consilio subtili .

Semen papaveris albi est satis minus frigidū herba sua ita q̄ ex ea aliquid proicitur in pastā cum fit inde panis et rebus pluribus cōmiscetur . quia non ē in eo malicia . et semē ipsū grauedinē capitis generat et dormitiōnē . et sisāmus generat corpori chimū grossū viscosū . Eadē particula .

In omnibus fructibus arborū aliqua ē malicia p̄serquā in castanea . quoniā ipsa cū sui grossitie si bene digeritur non generat chimū malū : et oēs fructus humidi sunt mali chimī . et cū corrūpunt in stomacho generant ex eis mortifera venena . et ficus et vua sunt mīoris malicie : et ficus sicce cum nucibus vel amigdalīs sunt chimī boni . parti . sexta de bonitate chimī .

Ficus virides bene mature ex cibis est cibus medius : et de ipsis nō dicitur q̄ chimū subtiliēt et ingrossent : et quicquid ex pomis uel piris coctis comeditur ē minoris malicie illō quod comeditur ex eis crudis . particula sexta de cōsilio subtili :

Mora cū nō descēdit cito corrumpit in stōaco corruptione quodāmodo mirabili nō assimilanti corruptōi ex peponibz vel cucurbitis cōcreate dū nō descendunt . Cucurbite autē quāuis sint minoris malicie quā fructus estiuī cū cito a stomacho non descēdunt corrūpunt corruptōe magna . secundo ciborum .

Omēs fructus digestiōis difficilis cū ex eis comedit plurimā generāt sodam et pustulatōem oris stomachi et eius puncturam . Et dactili immaturi grossis et crudis hūoribus corpus replet : et ex eis accidit horripilatio et rigor longo tēpe durās et opilatio epatis . secundo ciborū .

Galienus dixit in priā p̄ticulā mīermir dactilus hēt specialitātē corrūpendi caput et generādi dolōrē in eo .

Oliue corroborāt stōacum et aperiūt appetitū : et acetuose sunt aliis meliores . et nuces citius nuciculis digerunt et cibāt minus illis et plus cōpetūt stōaco quā nuciculē maxie comestec cū ficibus siccis . secundo ciborū .

Trigesima.

¶Vue passe tarde putrefiūt et substantia earū ualde competit epari de sui specialitate et curat malā cōplexionem ipsius et nutrit eam et digerit humores crudos. et adaptat humorū malorū complexionē. Hec autē insunt sibi potissime cōtra dictas egri tudines et similes illis. secūdo miermir.

¶Cibus inter subtilē et grossum medius ē proximus sangui nunt. et de specie panis est panis bonus. et caro fasianorū per dicum columbarū et turturū et similiū. et omēs pisces viscosi tate odore malo et abhomiatiōe carētes et oua tremētia. parti cula sexta de bonitate chimi.

¶Cibis in quibus aliquid uirtutis medicinalis māifeste nō inest nec uirtutis cibalis quantitas multa melior est aqua ordeī bene facta. et post hanc far ordeī: et post hoc farū cū aceti mol dico. et ipsum idem farrum absq; aceto et ex cibis bonis est pa nis factus in foculari: pisces oēs qui inhabitāt petras et omēs aues montane: et post hec galline et fassiani. et caue tibi ab aialibus ueteribus. et illis que partui sunt vicina. viti. ingenii.

¶Cibi qui generāt chimū grossum uiscosum nutriūt multū Et si digerūt in stomaco et epate digestiōe bona generāt sanguinē bonū et non cōpetunt nisi ei qui ante suam comestionē exercet se exercitio forti. et qui vult sanitatē sui corporis et non grossitiē abstineat a cibis generātibus chimū grossum: nec eis debeat proximare etiā si faciāt bonū chimū. Particula sexta de bonitate chimi.

¶Cibi grossi uiscosi sunt species panis male operati in arte sua uidelicet qui nō ē bene fermētatus uel habet modicū salis. uel cuius coctio ē minor. uel cuius impastatio est minor: et oēs spēs casei et oua assa et cocta dura: et spēs pisciū magnorū cor pe habentiū carnē durā et uiscosam fungi et bolett et grana pi ni magni ac dactili palme et cibi grossi nō uiscosi ut sūt lenticule caules glandes et castanee. particula. vi. de bonitate chimi.

¶Oportet oēs hoies a cibo mali chimi omni tpe abstinere. et illi qui in estate forti exercitio utūtur obuiēt desiccatiōi et calefactōi suorū corporum medicinis quas accipiūt ante cibum ut sunt mora pruna cerasa cucumeres pepones crisomilla persica et lac refrigeratū et cucurbita. hō uero delicatus cuius consiliū

Particula

est bonū est refrigerādus et humectādus propter sui exercitiū aliter uidelicet cum introitu sui in balneū et cū cibis bōi chimi cum aceto coquinatis et similibus sibi. particula sexta de bonitate chimi.

C Ex cibo digestiōis difficilis et ē cibus grossus uiscosus sicut cibus carnis porcine et panis durus qui semper ab eo cibo utitur nisi exercicio se approximet: accidit sibi cito egritudo repletōnis sicut qui opatur exercitium et frequēter utit herbis et aqua ordeī accidit corpi eius corruptio ex qua pūit cito ptisis.

C Modicū quod recipit ex cibo cuius substrātia ē humida dissoluitur a corpe cito parat et facile digerit: et corpus deinde indiget alio cibo nouo. et cibus siccus terrenus cibatur corpus cibatione multa diu morat tarde dissoluitur: tarde paratur et nō cito digeritur nec cito in sanguinē mutatur. v. ciborum.

C Oportet temetipsum cōsulere in omnibus cibus generaliter quia qui ex ipsis est acutus multū aut amarus cibatur corpus parum. Et ex omnibus sapore carētibz cibatio accidēs corpi est multa: et ex oībz dulcibus plus eis accedit corpi: et maxime si cū dulcedine est res grossa viscosa: siue hī sapores sint naturaliter siue artificialiter sicut illi qui sunt facti arte coquinationis: assatiōis: suffrixionis uel necationis in aqua et similes illis secundo ciborum.

C Pingue uiscosum sicut ē sepum statim quod comedit et stomacho applicat faciat et replet uentrē comedentis postmodū uero minuit destruit appetitū qui huiusmodi cibū sumit eum pōt minime frequentare. tercio ciborum.

C Dulce purū cibatur absq; dubio et acetosum non cibatur. et mediū cōpositū ex his duobus cibatur naturaliter minus tamē quā cibus dulcis. Et de saporibus aliis idē intellige. quia omēs nō cibant excepto sapore dulci. et sapor pinguis est de genere dulcis et cibatur quarto medicinarū.

C Aut Moyses dixit pater maruen filius zor in libro ciborum quē cōpilauit cuidā regi Hispāie cū dictamie pprietatis ciborum quorūdam probitas cursu spēalitatis fit. et ipsorū aliquas que placuerūt mihi his aphorismis collegi.

C Brodiū gallinarū elixatarū cōplexionē adaptat et ē medici

Vigesima.

na utilis et cibus elephantiosus in principio sui et pinguat cor
pa defectorum et neutrorum. et pulli columbarum habet specialitatem
generandi emigraneam et maxie eorum colla. et turtures augent ima
ginationem confirmant memoriam et fortificant sensus. et pedices reti
nent egestionem. et elixate cum pelle solvunt egestionem. et similiter
galline et galli sunt utiles ad laxandum ventrem.

C Aves passeris. scilicet competunt dissolutiori paralisi contorsioni fa
ciei et spiritibus ydropicis. et augmentant sperma colube que in do
mo pascitur et cito crescit: augent calorem naturalem: et brodium cu
ciardarum dissolvit colicam. et coturnices sunt vicine nature aviis
et sunt subtilis substantie que competunt sanis et neutris: et frangunt
calculum et provocant urinam.

C Carnes edine sui plurima bonitate fere precellunt omnes alias
carnes quadrupedum. et carnes capreoli habet specialitatem corro
borandi animam: et aqua carnis eius elevandi virtutem que cecidit et
curandi syncopim accidentem ex purgatione multa.

C Testiculi gallorum cibant cibatione multa. et est cibus melior
quo cibantur defecti et neutri. et omnes testiculi animalium sunt calidi
et humidi adiuuantes sperma adiutorio manifestum.

C Ova columbarum adiuvant coitum adiutorio bono. et omnia ova
adiuvant coitum et maxime coquinnata cum cepis et rapis.

C Lac quodlibet generaliter ventrem solvit. et lac camelinum cor
roborat stomachum et epas: vicia passe impinguant epas et utiles
sunt ei specialitate quam habet. et acerbis viciis corroborant stomachum
specialitate que eis inest et adaptant complexionem corporum calidorum
naturaliter: et extinguunt vomitum extinctione miraculosa cum est de
colera citrina. auctoritate filii zoar.

C Malum sui odore corroborat cor et cerebrum. et eius odor esse
utilis praeficitis et melancholie melancholice. sed cibatio eius est peior
omni cibatione fructuum. quia sui specialitate generat ventosita
tem in nervo et lacerto que non dissolvitur nisi cum difficultate.

C Explicit particula vigesima incipit particula vigesima prima
continens aphorismos dependentes a medicinis sanis.

Particula

C Vratio cum cibis quibus insunt uirtutes medicinales est melior curatio cum medicinis quibus insunt uirtutes ciberales et euita medicinas facere puras. Si uero aliqua ex causis te contingat facere illam noli commiscere sibi ad eius aptationem nisi quod ei conueniat in quo sit uirtus cibalis. Expositio eius in secunda ciborum.

C Ingeniauerunt se medici accipe medicinas sanas subtiliat uas quarum medicinarum uirtus aperit meatus strictos et clarificat chimos viscosos in uenis apprehensos et subtiliat humiditates grossas que quidem medicina qui ea frequenter utitur aquosum sanguinem suum et colericum et nigrum mutat tempore diuturno. quia que ex eis medicinis est minor calefacit calefactione plurima et exsiccat. Particula sexta de bonitate chimi.

C Vinum spiritum est bonum omnibus speciebus euacuationum quia prohibet eas. et melior uinis habentibus egritudine calidam est vinum album aqueum subtile quod non habet saporis uel odoris qualitatem quoniam tale uinum non habet malitiam aque neque uini. Expositio eius in tertia acutorum morborum:

C Vinum bonitate sui digerit humores quorum digressio est incompleta urina et sudorem prouocat et adiuuat somnum. iiii. consilii sanitatis.

C Aqua mala cognoscitur sui frigidityte. ipsa. n. sui frigidityte moratur in hypochondriis tempore longo et generat gurgulatioem et inflationem et minuit uirtutem stomachi et eam defectat: ac est causa digestionis praeue nec adiuuat cibum ad exitum adiutorio multo. ii. ige.

C Bonitas spirituum uini contraria est pestibusque ex aqua contingit et cum hoc generat sanguinem bonum complexionem adaptat excoquit que conclusa sunt in stomacho et uenis auget uirtutes membrorum diffundit superfluitates per corpus et eas incitat ad secessum. vii. ige.

C Aqua non cessat tussim nec adiuuat ad creationem sputi. sed prouocat sitim mutat in coleram debilitat corpora cum bibitur uentre uacuato: auget opilationem epatis et splenis: maxime cum in eis est incensum diu generat gurgulatioem natus in stomacho retinet secessum non prouocat urinam et tarde ad membra descendit: quia cruda est et non cocta mixta tamen cum syrupo acetoso uel cum alia re penetrat et humectat corpus. et caue tibi ab ea quae est mutata. Expone eius. iiii. mor. acu.

C Far ordeus habet uirtutis modificationis quantitatem sufficientem in tantum quod non oportet te aliquid ysope commiscere et uirtutem suam au

gere cū intēdis aliqūid piperis ei miscere et aliqūid mellis sibi cōmiscerenoli nisi cū intēdis ad mūdificatōem priū pectoris et pulmōis. Par. vi. de cōsilio subtili.

¶ Ordeū quocūq; mō sumat in pane farro uel aqua sp habet uirtutē infrigidatiuā: far uero ordeī nō mūdatur a suo cortice exteriori plus mūdificat illo quod ē cortice mūdatur et forte nocet aliter. et uirtus farri ordeī ē cōtraria uirtuti lentiū et ambo cōmixti simul cibāt melius q̄ alius cibus. secūdo ciborum.

¶ Lac quodlibet comestū frequēter nocet dentibus et gingiuis: putrefacit eos et corrodit. et oportet post comestione lactis dentes abluī cū uino melle tempato. et lac acre dentibus nō nocet: nocet tamē corpibus frigidā cōplexionē habētibus. et cōpetit habenti stomacū calidum et illud digerit etiā si lac ipsum sit infrigidatum cum niue. tereio ciborū.

¶ Lac aialiū quorū natura humāe uiciatur nature sicut porcīnū pecudū caprinū et equinū post lac muliebre est melius oī lacte. Lac uero decoctū modo infrascripto est utile ei qui habet laxationē uentris plurimam retinet egestionem et remouet suā inequalitatē pinguiorē et confert cuilibet apostemati habenti pulsationē et ulcери a quo multe supfluitates pūgitie fluūt: Modus coquēdi lac. sume lapidē leuē solidū tersum et ipsū calefac ad ignē adeo q̄ rubeat et ignitus redeat et ipsū in lacte extingue et hoc fac tam diu coquēdo ipsum lac donec ipsius aquositatis et hūiditatis maior ps euanescat et melius ē cū ad decoctionē lactis ponis loco lapidis ferrū tersū erugie mūdū propter modicā siccitatē quā hēt. x. medicinarū.

¶ Lac bōitate sui mutat cito et cōuertit sicut spma. et ei qui eo indiget hora melior assumptōis ē cū emūgūt a māmillis. et lac muliebre ē pūficis melius oī lacte et post ipsū lac asinum septio ingenii. **¶** Aquositas lactis ē ex rebo subtilitatis laxatibus uentrē. et in lōgis horis ē opatio eius bōa. Parti. sexta de cōsilio subtili. **¶** Lac pcellit oīa soluētia uentrē. Et uolo te scire q̄ antiqui misrabāt potū huiusmōi oībus horis necessariis ad soluēdū uentrē. et cū intēdis uentrē soluere cum eo oportet te admiscere sibi in dulcoratōe sui illā mellis quantitātē. quam ipsū lac suscipiētī sapidū et nō abhoiabile faciat. et amiscere salis quātitatē eidem que nō noceat sensui gustus. et cum uis.

Particula.

soluere magis appone de sale magis.tercio ciborum.

¶ Melior res ad expuendū humores grossos est aqua mellis. et ad humores uiscosos expuendos est secaniabim. et secundo post aquā mellis est aqua ordeī. et post aquā ordeī est vinū dulce. Expositiōe eius in tercio acutorum.

¶ Aqua mellis cum qua est absinthiū coctū descensionē eius qđ in corpe stōacti inclusū est hūorū subtiliū opaf. vii. ingeniū

¶ Lac cū melle mixtū est utile humoribus existētibus in pectore et pulmone. et est utile humoribus cōtēntis ī epate et splene. particula sexta de consilio subtili.

¶ Butyrū cum melle mixtū mirabiliter est utile d' omnis apostematis pulmōis et lateris ad sputa excreanda: et cum hoc digestionē procurat. butiri uero utilitas cū purū sorbet in digōe p curāda est minor. et in excreandis sputis maior. x. medicinarū

¶ Acetū hēt cū subtilitate suarū partiū uirtutē repulsiuā non paruā et inuenerūt medici opationē ipsius in principio multarum egritudinū cerebri bonā cū oleo ros. mixtū. Et in prolongatōe alicuius egritudinis ipsarū diebus aliquibus ipsis duobus sinsibriū ut sui subtilitate calefacerēt miscuerūt cuius medicine uirtus quia debilitat in via sua rōe ossis diuidentis cutē capitis a cerebro nos loco ipsius herbe tūc ipsis duobus castoreū cōmiscemus: et nō opant hec in oīb' apatibus cerebri nec in principio nec in declinatōe sui. sed hora declinatiōis alicuius apatis ipsorū medicina hec ē de meliorib' rebus sibi. xi. ingēii.

¶ Acetum ē malū matricib' et oībus mēbris neruosis sui frigiditate ad mēbra ipsa dilatata cū subtilitate quā habet. Expōe eius in tercio acutorū. ¶ Sirupū acetosū fortis acetositatis nō dare oportet alicui nisi hēat uirtutē fortē. qā ppinat habēti uirtutis defectōm desiccāt hūores auget uiscositatē et retentōm humorū qui p sputa sūt excreādi incidit hūores grossos uiscosos cōtētos in pectore et pulmōe et facit eos multū currere subito. et strangulat et interficit patientē: expōne eius in. iiii. acutorū.

¶ Sirupus acetosus acetositatis modice remollit os et palatū et adiuuat excreationem sputo aufert sitim aperit opilationem epatis et splenis et mūdificat illa absq' lesione. et incidit colerā ex melle concreatam dissoluit uentositates inflatiuas prouocat urinam aperit meatus et cito deponit superfluitates et coleram

ad intestina et nō ē in eo malicia nisi q̄ discinteria intestīnōrū acci-
dit ei q̄ utit̄ illo sepe. Expositōne eius in tertio acutorum.

¶ Et ex oximelle illud ē melius cuius trina ps ē mellis et una
aceti: ac isto melius est cuius septima ps est mellis et una aceti:
et ē necesse ut coquat̄ donec inspissetur et seperet̄ spuma primi
tus ab eodem. par. vi. de consilio pueri epileptici.

¶ Sirupū acetosum dedimus q̄busdā egris i potu loco medicē
nō loco cibi: et similiter dedimus i potu egris plurimis aquā or
dei loco medicine nō loco cibi. par. Gal. de cōsilio acutorum.

¶ Sirupus acetosus ad consiliū subtile ē res melior: quoniam
cetere res dulces et cū hec nō ē quādoq̄ mali chimi et nō ē noci-
uus stomaco: nec ē in eo aliqd̄ nocumētū et ē fortioris icisionis
nō solū cibus: uerū et oibus medicinis: et dare sirupum squilliti/
cum et acetum squilliticum ei qui eget multa incisione et subtili-
atione superfluitatis grosse uisose et flegmate te oportet. Par.
sexta de consilio subit.

¶ Dixit filius zor: sirupus acetosus cū aqua decoctione cara-
sane sūptus dieb̄ sigulis ate cibū ē fidelis i apāte lateris et apā-
tib̄ mēbrorū iteriorū omniū et lenit egōne semp: et sicupus cū
spēbus sandalorū tpib̄ pestilērie oibus sumptus ē bonus.

¶ Frequēs usus sirupi acetosi generat multoriers i intestinis
disinteriam prouocatq̄ tussim et nocet membris neruosis.
secundo ingenii.

¶ Inuenire medicinā subtiliatuā pure frigidā ē difficile et im-
possibile. quia acetum quod est frigidum inter res frigidas col-
gnitas habet aliquid caloris in se: qui ipsum acuit et ideo cōmi-
scemus cum eo illā aque frigide quātitatē q̄ possit bibi. et opera-
mur hoc in egritudinibus omnibus que refrigeratione et hume-
ctatione egent. decimo ingenii.

¶ Inuenimus medicinas aliquas q̄ actiones contrarias opant̄
sicut ē acetosa cuius folia sunt solubilia uētris et scia cōstrictia
et similiter brodiū gallorū et brodiū caulis uētris solubilia. in-
uenimus et ipsorū uētris strictia et lentiscū et cortices eris strī-
gētia hūida ulcera. Inuenimus cōstrictiuū uētris et solubilem
eius aquā. particula. vi. de tyriaca ad cesarem.

¶ Inuenimus medicinas iuuāias aliq̄b̄ mēbris corp̄is sicut ē:

Particula.

eupatorium quod est iuuatium iuuamine manifesto epati. et reubarbarū similiter. et non omis medicia omibus membris est utilis sed solum cui ipsa cōpetit medicina. Eadem particula.

¶ Medicinē q̄ in caliditate et siccitate sunt repate sunt stomacho utiles p̄ altis medicinis sicut sunt rami rubi et rami uitis et oēs medicie stiptice secūdmagis sūt stō bone. par. vi. d. osilio subtili

¶ Melior medicinis cuiuscūq; generis ē illa q̄ non ē spasmata neq; tenuis sicut peior q̄ ē grossior et pinguior quāritate repata et oīs medicina q̄ hēt odore sui generis spēalē fortissimū ē melior et hec mēsuratō ē in sapore et nobilitas medicinarū cōtētārū per nobilitatem partiū simplicium suarū: sed differentia iter eas ratione artificii est parua. v. medicinarū cōpetētiū membris.

¶ Corpibz flegmate plenis ex copia ciborū cōmixtorū quos hoies sumunt dari eleborū albū hoc nostro tpe nō oportet quia eleborū illud attraheret et egrum frigidaret: sed loco eius agaricum: et quod ē sibi simile opamur. hec dixit Asclepius in expositione huius reparationis ossium. ypocr.

¶ Ficus sicce comeste cū nucibz et ruta ate assumptōne ueneni mortiferi sūt bone et defēdūt a malo. par. vi. d. bōitate chimī

¶ Lac et uinū bullita acetū et sal sunt utilia uenēo uel ei quod cōcreat i corpe ueneno simile. vi. expōis eius i. vi. epidimiarū.

¶ Dixit moyses hoc qd dixit iste: dbet itelligi qd quodlibet isto rū ē utile uenēo et qd cōponit ex eisde iuxta statū ueneni cuius

¶ Cappar appetitū dīminutū icitat imūdat quod / libet ē in stomacho et uentre ex flegmate et per secessum educit illud: aperit poros epatis et splenis: et emundat ea comestū cū aceto et melle uel cū oleo et aceto ante cibum. secundo ciborum.

¶ Pip lōgū de sui bonitate dissoluit uētositatē grossam iflatiua et expellit qd coagulātū ē i stō et ptibz sibi adiacētibz ad ifra et adiuuat appetitū et simile qlibet spēs pipis opat. iiii. cōsiliū sanī.

¶ Allea sūt ex medicinis dissoluētibz uētositatē fortiter et nō i portāt sitim: et q̄a iflāmatōne rebus oibus cōmestibilibus alleū plus dissoluit ipsam triacam noīe rusticorū uocauit. ii. igeniū.

¶ Poris splenis et apātibz eius duris cōferūt medicinē icisiue et apitū fortiter: et cortices radices caparis sūt splēi utiles sicut absintiū epati et scolopédriō splēi sicut eupatoriū epati et capar cū aceto et melle ē mēbris utile hīs duobz, xiii. ingenii.

C Corōa regis cocta cū rebo sūpticiōis ē similis croco. iiii. Mier.

C Darsini ē medicina multū subtiliatiua apit meatus stomaci mūdāt et subtiliat hūiores; et expellit aquositate omnē fetē mutās et resoluēs ipam et adaptās odorē suū; et cōfert oībo egriudinibz ex hūoribz generatis et adaptat putredinē omnē et ē utilis uirtuti corrupte et reparās ipam i bonū; et similiter adaptat medicinas mortiferas et aialū uenena; et post hāc i bonitate est felicha bona; et post felichā oīs spēs aromatica quēadmodū spica; squinātū. calamus aromaticus. secundo miernir.

C Aloes licet sit temperatū ē ualde cōtrarium habenti malā cōplexionem calidam et siccā ex supfluitatibus malis. viii. mier.

C Absinthiū spēalitate sui mūdāt lauat et deponit hūiores malos qui in ore stomaci continētur et colligit et cōstringit. stomacū et coroborat ipsum. eadē particula.

C Bdelliū lenit lenitate sufficienti et cū hoc excoquit et dissoluit dissolutōe tpata. et terbētina similiter hēt uirtutē similē huic uirtuti. et ē cū hoc mūdificatiua et aperitiua meatuū strictorū et iste sunt res quibus debile epār eget. Eadē particula.

C Spica nardi hēt uirtutis digestiue in oībus egritudinibus frigidis nō modicā quātitatē. et spica celtica est mior ipsa et crocus similiter ē medicia cognita que hūiores et egritudines digerit qui sūt crudi. ix. miernir.

C Mediciarū curatiuarū uenēi due sunt spēs. vna que pmutat uenenū mortiferū et aufert illud et alia q̄ attrahit et expellit illud extra corpus. et oē uenenū mortiferū purgat cū medicina digesta apposita extra et hec attrahit uenenū et aufert ipsum. et opatur hoc uel cū qualitate cōtraria uel cū tota substātia sua. quito medicinarū.

C Oportet q̄ eius quod sumit ex oībo medicinis curatis sit quātitas tāta q̄ nō noceat corpi rōe sue multitudinis et eius quod sumit ex medicis mortiferis sit quātitas adeo pua ut corpi nō noceat neq̄ faciat malū. quito medicinarū.

C Dat in potu ex triaca magna pūcturis fctis ab aialibz uel neosis plus ex agio parū. s. auellāe vnus cū ūciis. xv. vini tpa ti forti pxi. et dat ad bibēdū ex eo uolēt facere pegrinationem ad expulsione nocumētorū aquarū quātitas vnus fabe magne cū ūciis. vi. aq̄ calidē āte cibū. v. medicinarū cōpetētiū matricis.

C Sumit ex triaca ad curatiōm yeneorū quantitas auellane

Particula.

ynius mixta cū vino quātitate cocleariū triū. et in egritudinibꝫ aliis tyriace quātitas miscēdorū ad inuicē ē diuersa. et hec medicina ē bona tā pestibus corpīs quā aīe. et quia aduersat melancolie expellens sui materiā sicut aīalium venenis bibis contra morsum canis rabidi: et apponitur exterius supra plagam uelut unguentum cum oleo rosarū dissoluta. Et medicina hec sufficit ad liberationē hominū. s. a peste sui. Particula sexta de tyriaca ad cesarem.

¶ Quidā medicus sapiens retulit mihi q̄ in terris antiochie morbo pestilentiali quodā tempe accidente cui morbo medicie omnes debiles inueniebantur consuluit hominibus regionis ipsius ut sumerent tyriacam: et occupati a morbo ipso qui tyriacam sumpserunt beneficiū receperunt ab ea et a morbo sunt liberati: et mortui sunt qui eam nō acceperunt. et qui non erat occupatus morbo ipso et tyriacam sumpsit a morbo est preferuatus pestilentiali. Et non est mirum quia medicina hec est cōtraria omnibus uenenis: et competit egritudinibus in quibus medicine alie debiles inueniūtur. quia hoc inest ei a uirtute miraculosa quam habet.

Eadem particula.

¶ Inciduntur capita et caude in quibus est uenenū ex ciborū superfuitatibus animalium que in confectione tyriace intrant tyriacam si tūc ipse minus aliis tūris sunt nociue. Eadem particula.

¶ Aliquid sepi piscis cocodrilli appositum supra locum morsus eius statim confert patienti manifeste. et in captione muſele fricato loco morsus eius ex ea Vidi dolorem morsus curari fricationis hora: et similiter capta tūria pistata et apposita supra locum morsus eius uidi dolorem a loco cessari paulatim paulatim.

Eadem particula.

¶ In coctione tūriarum caue tibi non apponere sub olla nisi carbones et misce cum carnibus ipsis sal nouū et anetum uiri de et non siccum. Eadem particula.

¶ Sapores caliditatem significātes sunt quattuor: et sunt dul

eis: debilior illis: post dulcem falsus: post falsum amarus: post amarum acutus fortior illis. Et sapores significantes frigiditatem sunt quattuor: et sunt insipidus debilior eis: post insipidum acetosus: post acetosum stipticus: post stipticum ponticus vinctuosus uero sapor significat temperantiam qualitatum frigiditatis et caliditatis et substantiam subtilem, quinto medicinarum.

Ponticus infrigidat et desiccatur: et ideo congregat coagulat stringit impellit intra et ingrossat. Acetosus incidit diuidit subtiliat aperit mundat ifrigidat et expellit. Acutus incidit diuidit subtiliat aperit et mundat ut acetosus calefacit attrahit dissoluit et coiburit. Amarum aperit mundat uias clarificat subtiliat et incidit humores grossos absque caliditate manifesta. Insipidi proprietates est ingrossare coadunare recondere iterficere et dormire. Salis congregare stringere desiccare et fugere humiditatem cum caliditate uel frigiditate manifesta. Dulcis humectare lenire digerere et attenuare. Et unctuosus lenire et emollire.

Quinto medicinarum.

Alicuius ex medicinis pungitius uirtus est calida sicut acutus et amarus: et alicuius ex ipsis pungitius est frigida sicut acetose. sed acutus sapor est debilior hiis tribus saporibus et omnium medicinarum uirtutes secundum magis sunt inequales et aliqua est composita ex rebus inequalibus: et ideo cum saporantur eorum sapor inequalis inuenitur.

Quarto medicinarum.

Omnem quod apparet per odorem uel saporē uel per utrumque simul ex acuto est pungitium et calidum: et est uirtutis incisive et attenuatiue et similiter sunt omnia aromata. Cum uero aromata saporas apparet tibi quod habeant caliditatem minorem reboacutis: et omnia in quibus est sapor bauraceus uel falsus sunt secundum magis horum statuum: uidelicet uirtutis attenuatiue et lenitiue uentris: et in re amara uirtus est similis attenuatiue: quod non minor est uirtute bauracee et false.

Particula sexta de consilio.

Omnis res amara cum caliditate sua sunt sicce sed in aliquibus

Particula.

rerum acutarum amaritudo et humiditas multa mixta cum sua caliditate inuenitur: ideo conuertimur ad comedendū res plurimas que sic sunt . quarto medicinarū.

¶ Medicine mundificatiue absq̃ punctione sunt hec farina fabarum: aqua farris ordeī semen lini subfrixum et coagulatum quod fit ex ficibus siccis: et sappa est uirtutis mundificatiue et clarificatiue et est remota a re acuta: et magis mundificatiue istis sunt terbentina olibanū et mel despumātū et fortius mundificatiue istis sunt farina orobi radix ixeos et radix oppoponaci.

Septimo miermir.

¶ Medicine facientes cessare dolorē ueterem siue causa doloris sit humor siue uetustitas frigida uel calida cum quacunq̃ substantia sit humor sunt calide sicut est caliditas corporis uel sicut caliditas que est in primo gradu et est cum eo subtilitas substantie in tantum q̃ alleuiat dimminuit digerit et purgat id quod ē digestū et compellit a poris ac ideo non oportet ut sit in eis stipticitas penitus.

¶ Medici nominant medicinas lenitiuas illas que remolliunt corpora dura indurata ex frigiditate et maxime cum est in ipsis corporibus superfluitas conclusa sicut est in apāte duro qđ medicine nō calefaciunt forti calefactione et non sunt ualde siccatiue ne dissoluant qđ est collectum in sui principio et iparum caliditate semper est fortior complexione corporis dissoluent eius duriciem: sicut est armoniacū bdellium: sigia confecta: ouorum uitella et adipēs . quinto medicinarum.

¶ Ad generandum putredinē et saniem medicinis melior ē illa: que calida est et humida similis cōplexioni corporis humani et melior ad lauandū est aqua tepida uel aqua cum oleo mixta et melior ad instillandū est oleū temperate caliditatis: et melior ad emplastrandū farina frumenti cum aqua et oleo mixta .

Quinto medicinarum.

¶ Medicine omēs que urinam prouocāt forti prouocatōe sunt caliditatis fortis sicut semina specierum apii et fenicule gladioli dauci siseleos: fumū gladiolus et azarum: et medicine frangentes calculum sunt caliditatis debilis: qua caliditate debili necessario icidunt ipsum: quia caliditate forti et siccitate calculus cō-

Trigesima. i.

gregatur quæadmodū radices sparagi: radices brusci: vua: lapis iudaicus: uitrū ustrum: et acetū squilliticū. quito intermīr.

C Medicinæ cōperentes ad generatōem lactis prouocatōe sanguinis mēstrui et prouocatōe urine sunt omēs calide et sicce in equalis tamē uirtutis caliditatis et siccitatis: quia que calefaciūt caliditate tempata et non siccant cōpetūt ad generatōem lactis. et que magis calefaciūt et nō siccant siccitate forti prouocāt sanguinē mēstruū. et que ex his cōposite sunt prouocāt urinā magis: nec prouocāt sanguinē mēstruū nec generāt lac. et hoc genus appropriatū est eis. et propterea diuretice nominātur. quito medicinarū.

C Ait Moyses. qui conatur ratōes scire quas scire nō ē necesse deducitur ad modicitatē inspectōis rerū quas scire est necesse Et propter hoc cōsulo sciēdas esse naturas medicinarū que sepe veniūt in opatōe et ubiq: quarū noīa sunt cognita et intrant corpus. Et ego sup his oībus teneo me cū filio eufēri ex certitudine quā dixit in libro suo p dicta. G. et aliorū: et sup aliquibus ex metallis teneo me cum Auicenna.

C Medicinæ tempate intra caliditatē et frigiditatē: et sicce in secundo gradu sunt tres: et sunt cortices citri macis: et lenticule. et ipse tempate et sicce in prio gradu sunt tres. et sunt coriandrum semina sparagi et oleū. et ipse tempate et humide in prio gradu sunt tres. et sunt sebesten manna et cassia fistula. et aurū est temperatū intra duo cōtraria et ē subtile. omniū summa decem.

C Medicinæ calide et sicce in prio gradu probate in opatōibus suis sunt viginis septem. et sunt risum: anzarutū: sticados: corona regia: squinātum: camomilla: sericū: tamariscus: caulis: caulis seracenus: coriandrum: volubilis: zuccarum: cipressus vernix: sene: phisticus: pubea: cardomeme: lupinus: enistus: tamar: eupatoriū: agaricus: lapis iudaicus: et iacinctus.

C Et que operantur sepe ex calidis in primo gradu et siccis in secundo sunt medicinæ octo. et sunt: absinthiū: orobum: cuscutha: spica: sercasum: peonia: fumus terre: et ozimū.

C Et calide in primo gradu et tempate intra siccitatē et humiditatem uel satis parum sicce sunt medicinæ septem. et sūt semē lini: frumentum: laudanū: mehelebū: storax: manna et pinus.

Particula

¶ **C** Medicinē calide et humide in primo gradu que frequēter veniunt in opationē sunt nouem. et sunt cicer: fascolus. amigdale. lingua bouis: musa: atriplex: sisamus: iuiuba: et iringi.

¶ **C** Medicinē frigide et sicce in primo gradu que operantur sepe sunt trigintaquinque. et sunt mirtus lanugo arborū: acacia: emblicus: mirabolanus citrinus: mirabolanus chebulanus: mirabol. indus: corasene: faba: glans: castanea: bedeguarde: corallus: rosa: zarola: acetosa: tribulus: pirus: ypoquistidos. mocum: nebacum: et est species zarole: rubus: ordeum: morum malum: sciocha: citoniū: granatū acetosum: acetum: cauerfen: salix: smaraldus: perla: argentum: et lapis ematites.

¶ **C** Medicinē frigide et humide in primo gradu sunt nouem. et sunt pruna: spinachia: viola: scariola. nenufar: cerasa: blitis: silica et malua. cuius caliditas est tepida et frigiditas modica: et humiditas tempata. et melius quod ex ea est est fucus radicis eius.

¶ **C** Medicinē calide et sicce in secundo gradu que operantur sepe sunt trigintaquattuor. et sunt vrtica: ozimū. gariofoli: abies balsamus: nux muscata: yua: aristologia: zedoaria: asfaltū rubrum: lacca: rapa: mastix: muscus: ambra: lignū aloes: felenge reubarbarū: spica. narciscus: cheiri: ceseminū: scolopendrion hermodactilus: prassium: aloes: cartamus: mel auellane. daucus: borax: lapis lazuli: alumen: sal et coagula.

¶ **C** Medicinē calide in secundo gradu et sicce in primo uel in principio secundi gradus sunt sex. et sunt nux: crocus: balaustris: olibanum: lilium: et ficus sicca.

¶ **C** Medicinē calide et humide in secundo gradu sunt sex. et sunt sebesten. eruca: grana colcolis: lingua auis: mugetum: et uargil idest nux indica.

¶ **C** Medicinē frigide et sicce in secundo gradu sunt duodecim. et sunt uerberis: balaustia dragagantum. lingua arietina: melmithe: sumach: campanus: galla: solatrum: gummi arabicum: ribesum: et psilium. et est temperatum inter humiditatem et siccitatem.

¶ **C** Medicinē frigide et humide in secundo gradu sunt undecim.

Trigesima. i.

et sunt blitis: pepones: cucumeres: citrullus: melonus saraee-
nus: lenticule: aque fungi: grifomilla lactuca et persica.

C Medicine calide et sicce in tercio gradu que operantur sepe
sunt sexaginta. et sunt assafetida: oppoponacu: armoniacum:
bdellium: serapinum: scamonea: galbanum: anisum: cicuta: ci-
minum: carina: semen feniculi: nigelia: anetum: sandonicum:
alleum: sathar: mentastru: cepe: squille: ruta: sercasum: sapa-
rium: checcabre que sicca est in primo gradu. et Auicenna di-
cit qd est calida in primo: namicha: sauina: daucus: gladiolus:
epithimum: polipodium: caputpurgiu. colloquintida: grana in-
dici: elleborum: yppericon: mirra: grana bani: grana balsami:
ysopus: azarum: cor sephum: crocum: memiram: cantorium:
cardumemi: mumia: darlegni: serneb: et dicitur philinge: amo-
mum: origanum: solica: costus: gariofoli: galanga: dorimegi:
cubebe: menta: sisimbriu et castoreu quod est siccum in secun-
do gradu:

C Medicine calide et humide in tercio gradu sunt due. et sunt
zinziber et cepe. Et medicine calide in tercio gradu et humide
in primo sunt due et sunt gembati idest grana zelini siue piper
nigrorum et prassia.

C Medicine frigide et sicce in tercio gradu sunt nouem. et
sunt iusquiamus bungi: mandragore: canphora: spodiū: fufel:
sandalis: tamarindi et sanguis draconis. et dicitur catar siue
muscen.

C Medicine frigide et huide in tercio gradu sunt quattuor. et
sunt portulaca. semperuiua. fungi. et virga pastoris in qua est
acuitas et est bona apostematibus calidis et incidit apostemata
et in egypto dicitur codas.

C Medicine calide et sicce in quarto gradu que sepe veniunt
in operationem sunt quattuordecim. et sunt piper. piper longu
quod est minoris siccitatis. sinapis. piretru. pediculus elephan-
tis. codes. laureola. nasturcium: satharegi: maudane. meserion
euforbium. porrum cuius sunt species. et cepe cuius sunt spe-
cies et habet humiditatem.

Particula

Papauera sunt frigida et sicca in quarto gradu. et sunt sonu n prouocatia. Summa medicinaru quarum necesse est scire in pluribus opatoibus ducentu sexagintaquinq.

Ex medicinis que no intrat corpus et opant sepe exterius tempate inter caliditate et frigiditate sunt quattuor. et sunt cera litargiru atalmia et liciu: Atalmia et liciu sunt sicce in secundo gradu. et litargiru siccu e modicu. et cera tempata est inter humiditate et siccitate. Et frigide in primo et sicce in secundo gradu sunt cerusa abluta. et plumbu e frigidu et humidu in secundo gradu. Summa omniu decem et que no intrat corpus et sunt calide et sicce in tercio gradu sunt sex. et sunt pix colesonia uitreolum cuius sunt species et modicu ex eo intrat corpus. Auripigmentu cuius sunt species. sal armoniacu et os ustum ex quo modicu intrat corpus et fella animaliu.

Summa omniu medicinaru uenientiu sepe in opatione exterius quarum necesse est scire gradum sunt viginti.

Colera naturalis que nominat citrina uenit in opationem medicine. et colera que dicit uiridis est minoris caliditatis colera citrina. et causa viriditatis ipsius est humiditas dominas supra ipsam. color uero citrinus cu coburit redditur niger. decimo medicinaru.

Fel bouinu est fortius omni felle quadrupedu. et post bouinu fel ursinu: et post ursinu fel caprinu. et post caprinu fel porcinu. et porcinu fel e satis debilius istis. decio medicinaru.

Fella uolucrum omnia sunt acuta calida et sicca et fortia ualde. et fella galloru et gallinaru sunt illis fortiora. et ideo in medicine opibus minus intrant. decimo medicinaru.

Sedum est miraculum magnu. quia dum tangit corpus frigidum solidatur secum et concludit eius poros. et cum tangit corpus calidum dissoluit ipsum. sexto ingenii.

Cerotum factu ex tribus partibus olei et duabus cere deductum cum aqua frigida et modico aceti et infrigidatu actualiter infrigidat: et humectat membru quod vis infrigidare. et cu calescit supra corpus remoue ipsum et fac aliud. Et similiter succi frigidi cum aqua ordei et aceto in quibus intincta est aliqua petia de panno subtili. lineo. et infrigidat ea. decimo ingenii.

Unguentum.ii.

C Cataplasma factum cum milio est siccum et leue . et fumosi-
tas que procedit ex illo non est pungitiua aliquatenus nec no-
cua. xii. ingenit.

C Emplastrum factum ex farina frumenti aqua et oleo coctis col-
litione temperata est aperitiuum magis quam emplastrum factum ex pane
et emplastrum factum ex pane cocto in aqua et oleo suffocato.
que premodis decoctione multa coquuntur plus illo est dissolu-
tiuum ratione salis et frumenti que sunt in pane. Et emplastrum factum
ex farina ordeii aqua decoctionis radice salte et oleo deco-
ctis simul plura coctione distillatum est magis isto. secundo
ad Glauconem.

C Dixit complutus in introductorio suo . Sirupus rase cum
melle apium factus aromatibus et musco dicitur sirupus regum
et est bonus senibus et humidis ad ipsorum humiditatem superflua
dissoluendam . Et est bonus doloribus iuncturarum ex frigido :
corroborat stomachum et cor : euigilat appetitum et auget coitum . Et
dixit in eodem libro quod felicia expellit venenum scorpionum et alio-
rum animalium . et est bona his bonitate cognita . et constringit
matrices mulierum cum sibi mulier eam supponit uel sedet in
aqua decoctionis ipsius . Dixitque in eodem libro quod blacte bi-
santie sunt bone mulieri facto ex eis suffumigium sibi aut date
ei ad bibendum contra suffocationem matricis et contra epilepsiam
am ponderis exagii minus cum sirupo pomorum . et similiter
miua muscata est bona suffocationi matricis et tremori cordis .

C Explicit particula vigesima prima . incipit
particula vigesima secunda de medicinis ope-
rantibus a substantia sua .

i. Nuncio medicinas operantes cum virtutibus suis .
et operantes cum tota substantia sua sicut in presenti-
bus dico . Particula sexta de tyriaca ad cesarem .

C Capita soricina combusta et cum melle impistata et apposi-
ta supra locum alopitie generant in ea capillos . et similiter fi-
mus soricum tritus cum aceto est utilis alopitie . et similiter est
ei utilis uestis vipere trita cum melle apposita supra locum . Ea-
dem particula .

Particula

☞ Cerebrum cameli desiccātū et datum in potu cum aceto epi-
lentico confert ei. et simile mustele cerebrum operatur. Eadem
particula.

☞ Cerebrum uespertilionis cum melle est bonū aque in oca-
lum descendenti. Et idem operatur cerebrū pecudis et colliriū
quod fit ex felle istricis cū melle cōmixtum est bonum aque in
oculum descēdenti. et fel nisi cum oleo irino est bonū debilita-
ti visus. Eadem particula.

☞ Cerebrum pecudis ex quo liniūtur et fricantur gingiue in-
fantium festināt et sine dolore producūt dentes in eis. et cornu
damme combustum tritum et mixtū cum vino dolori dentium
confert cum ex illo aliquid apponitur eis. Eadem particula.

☞ Cornu thauri limatū et cum aqua bibitum cohercet fluxū
sanguinis e naribus. Et idem operantur ossa coxarum ipsius.
Eadem particula.

☞ Cauilla vacce combusta et cum melle bibita purgat ascari-
des a uenēo. Eadem particula.

☞ Vermes luti triti et dati in potu domio yctericie purgat cor-
pus ipsius eadem hora. et sarabionēs buliti in oleo ex quo ali-
quid guttatim in auriculas fuerit infusum faciunt cessare eius
dolorem ipsa hora.

☞ Cauilla vacce combusta et bibita cum sirupo acetoso atten-
nuat splenem grossum et incitat coitum.
Eadem particula.

☞ Pinguedo anatis eliquata et cū oleo rosato mixta confert
apostematibus inflammatis. et corium cete combustum cōfert
apostematibus grossis. et cancer fluuii pistatus et supra grossi-
sum apostema appositus dissoluit illud. Eadem particula.

☞ Lac vaccinum confert vulneribus intestinorū : et castoreū
confert corpori rigido manifeste. Eadem particula.

☞ Pinguedo cocodrilli apposita loco morsus cocodrilli ipsa
hora appositionis sanat egrum. Et similiter mustelarum capita
pistata et apposita supra locum morsus vipere extinguit dolorē
ipsius paulatim paulatim.

☞ Ex uapore resultato a lapide marcasite calefacto supra quē

Uigesima.ii.

irroratum est acetum cui vapor membrū habens apostema dū
rum obuiat uidi in dissolutione ipsius miraculum ac si opera-
tū fuisset arte magica. Eadem particula.

¶ Radix peonie ligata et appensa collo pueri epilentici curat
eum. et hoc ab experto cognoui. et assa fetida in hoc peonie si-
milis inuenitur et ipsa etiam est bona apostemati vuularum. et
nigellum fruxum ligatum in petia leui calidum et odoratum
a patiēte corizam confert ei. Et ex filis serici maris tinctis ex
argihuen quibus strangulata est vipera inuolutis collo patienti
tis apostema scrofe uel aliquod aliorum apostematum que oriū-
tur in collo uidi miraculum miraculorum taliter competunt eis
sexto medicinarum.

¶ Stercus canis cibati ossibus quod coloris est albi durum
absq; malo odore siccātū tritum et datum in potu dominis sus-
focationis et apostematum gutturis cum aliqua medicinarum
eis competentium confert eis. et datum in potu domino dissin-
terie epatice cum lacte quod est coctum lapide aut ferro candē-
ti confert ei. Et confert hoc similiter ulceribus ueteribus com-
mixtum cum aqua medicinarū suarum. et commixtum cū me-
dicinis dissolutuis. et cōfert apostematibus duris. decimo me-
dicinarum.

¶ Fimus pueri qui cibatus est diebus tribus pane facto in fo-
culari lupinis et uino modice tempato et se a repletōe abstinuit
quarto die acceptus et desiccatus tritus et impastatus cū melle
et appensus collo eius cui accidit apostēa gutturis. et si ē in pe-
riculo sanat illud. x. ingenii.

¶ Fimus lupi cibati ossibus cuius color est albus datus in po-
tu habenti colicū dolorē facit ad cessationē ipsius doloris et for-
te ipsum morbum non cōfirmatū sanat. et forte sui aduētus in
illo qui cōsueuit illud habere erit debilis cū acciderit et appēsus
in patiente ipso confert ei utilitate manifesta. decimo medici-
narum.

¶ Fimus capre cum farina ordeī mixtus et impastatus
cum aceto dissoluit apostemata dura. et apostema genu et du-
riciem splenis. et non curantur cum hoc corpora humida:
sicut sunt mulieres pueri et etiam eunuchi. Et fimus bouis

Particula

quo ydropici fricantur frequenter est eis bonus bonitate magna et impastatus cum aceto dissoluit apostemata dura .decimo medicinarum.

¶ Fimus pecudis siccatus et mixtus cū aceto curat porros et carnem supfluum et plagas ex adustione ignis factas et formicam in qua gressus formicarum sentitur.

decimo medicinarum.

¶ Fimus columbarum tritus et cribellatus quo fricantur membra diu egra calefactione indigentia est eis bonus: et similiter ē bonus doloribus frigidis diurnis sicut est podagra. emigralnea. et soda. et doloribus uentris. spine renum et iuncturarum. decimo medicinarum.

¶ Cognosco uirum quēdam qui fuit nostri tempore dantem ossa humana combusta in potu aliquibus ipis penitus ignorantibus: quid esset id quod offerebatur eis: et hoc quidem faciebat ut ex bibitione ipsa non formidarent: et hic uir curabat cum his ossibus plures homines occupatos morbo epileptico et iuncturarum dolore. ii. medicinarum.

¶ Fimus gallinaceus siccatus et datus in potu cum aceto patienti suffocationem ex fungis producit in illo uomitum humorū grossorum uiscosorum et euacuat eum

decimo medicinarum.

¶ Canceri fluuii combusti in olla eris rubei ex cinere quorū parte una recepta genciane parte media et olibani parte decima partis et dati in potu morso a cane rabido cum aque quantitate coclearii unius magni sunt ei boni bonitate miraculosa. et similiter cinis predictorum cancerorum solus ei utilis est satis: et nō est ei utilis cinis cancerorum maris.

¶ Pulmo uulpis desiccatus et bibitus sanat asma .ultima medicinarum.

¶ Frequens bibitio brodii cuciardarum: et bibitio ex corporibus suis curat colicam passionem.

Vltima medicinarum.

¶ Vermes luti longi qui inueniuntur in terra cum foditur aut laboratur pistati et superappositi neruo inciso iuuant ipsa hora

sibi iuuantie miraculoso et similiter bibiti cum sappâ prouocât
urinam .ultima medicinarum.

¶ In aceto est specialitas que non inuenitur in sibi similibus.
incisioni cuius colligitur dissolutio et retentio fluxuū . et hoc ē
ex aliqua causa nature sue calide . et est in eo parua remollitio .
et aceti natura est frigida debilitat . primo micrimir.

¶ Splen asini siluestris uel equi siluestris siccatus tritus et in
potu datus splenetico ponderis triū dragmarū cum quinq; ynt
cis vini tempati competit illi . vii . micrimir.

¶ Ait Ebulule pater maruen filius zor specialitates multas
quas probauit ipse filius zor expimētator: cuius filius retulit
eas mihi cū miraculis in pscrutatōe bonitatū sui et probatione.
Et licet aliis aliquā quantitatem earum dixerit . tamen quia ipse
fuit qui probauit eas et scripsit eas in libro quem cōpilauit de
cibis et misit cuidam regi Hispanie librū ipsum quarū aliquā
quātitatē cū dictamie dixit inspexi ut eas dicam nomine suo
et sunt.

¶ Pondus granorū nouem smaraldi triti et cribrati datum in
potu cum aqua ante cibū curat assellatōes uenenosas . et appen
sus supra habentē assellatōes uel lenitates intestinorū curat ip
sum . et smaraldus appensus corroborat stomacū . et ē utilis epi
lenzie . et retentus in ore corroborat dentes et stomacū . et dela
tus in annulo corroborat stomacū deferenti ipsum: et expellit
uomitum . et est bonus sincopi . et sentētia smaragdi ē sicut sen
tentia tyriace . quia nō est cōmiscendū cum cibo . sed debet esse
distantia tps intra ipsos ad minus per horas nouem.

¶ Inspectio in oculū asini siluestris adiuuat sanitatem visus
etiam est utilis descensui aque in oculum: et dixit q̄ hoc est sa
num et nulla dubitatio est in eo.

¶ Comestio capitis leporis eius uidelicet quod comedi potest
ex capite est utilis patienti tremorem . et inueni per experien
tiam q̄ est utilis dormitationi et paralesi . et q̄ cibus ex carni
bus leporis calculum frangit.

¶ Inueni per experientiam q̄ bibitiō aque ubi cocta est mal
stix est securitas egritudinum epatis et stomaci . et potus aque

Particula.

ubi cocta sunt semina melonis est securitas calculi et colliriatio
ex auro confortat uisum et coquinatum semen in uase auri uel
aurum mixtum cum coquinato generaliter corroborat corpus.
Et cataplasmatio oculorum ex floribus rosarum tenerarum se-
curitas est in optalmia.

¶ Colliriatio facta ex sirupo rosarū zucarno cōfortat uisum
et curat aquam in oculum descendentem: certe hoc sauum est et
probatum: et ego operor hoc ad confortationem uisus.

¶ Inueni in gariofolis tritis et cribellatis et impositis in pro-
ra capitis sero quolibet hiemis tempore: securitatem corrizarū
et hoc macis operatur in omnibus partibus eius: et quelibet spe-
cies mentastri est minor in bonitate gariofolis: et similiter cor-
tex citri est minor mace.

¶ Frequens fricatio supra spinam ex oleo amigdalino dulci te-
pido est securitas incuruationis que accidit senibus: et hoc per
experientiam est uerum: et cibatio ex rapis coctis uisui con-
fert.

¶ Cibarium factum ex capitibus auium passerum et maxime
masculorum: et cibarium ex rapis coctis cum carnibus uel sine
carnibus et similiter cibarium ex pastinacis: et similiter cibari-
um ex pullis columbarum surgentibus i uolatu: et similiter bi-
bitio ex aqua cicerum: quodlibet enim horum cibariorum solū
adiuuat coitum: et maxime cum congregantur in cibario uno.

¶ Et dixit q̄ columbe turium conferunt paralefi: dormitatio-
ni complexionis: et tremori: et odori spūs columbarum in aerē
resolutus est securitas egritudinum predictarum: et lauacrum
ex aqua dulci tepida est securitas emoroidarum.

¶ Indumentum factum ex pellibus leporum corroborat cor-
pora senum et iuuenum: et factum ex pellibus agninis corrol-
borat corpora iuuenum: et approximatio ad pelles gattorum ge-
nerat pusim et consumptionem.

¶ Cibarium factum ex radicibus uel caulibus curat raucedi-
nem: et cibarium ex citoniis assis post cibum cōstringit et iocū
dat corpus: et cibarium corticis citri confortat cor: et grana citri

conferunt uenenis: et cortex luminii confert tnenenis. et idē faciunt frondes arboris eius.

C Cibarium muri et aceti incidit id quod generat in uentre uermes. et cibatio ex persicis cum sui malicia confert fumositate oris stomaci. et idem operatur carasane sicut persicū et odor persicorū expellit sincopim. et potus succi frondiū suarum occidit vermes.

Oleū sinapis infusum in aurem surdam guttatim restaurat auditum. et similiter oleum tepidum infusum in aurē competit omnibus doloribus eius.

Cortex interior vētris haberi desiccatus specialitate sui confert aque in oculū descēdenti cōmixtus cū antimonio. et cortex interior uētris struciōis sumptus confert specialitate sua stōacis et calculum dissoluit.

Carnes pullorū ancipitris et noctue sunt saporis boni que corroborāt animā et cōferūt melancolie melancolice et ascendentis. et cum hoc sunt utiles pmixtioni mentis.

Pinguedo ericii opatur ad multā erectōem uirge et generationē suphabundantiē delectatōis in coitu. et uirga ericii desiccata trita et bibita opatur ad multā erectōem uirge. et idem facit virga damme spēalitate sua quam habet.

Liuibe spēalitate sua quā habent sunt bone egritudini pulmonis meri pectoris et vesice et sunt humide inclinate ad motū caliditatem

Acetū vini remouet sitim et est potens cōfundere colerā: et corroborat animā. et mirabolani specialitate quā habent sunt boni stomaco. et balsamus sumptus ad pondus medii milliariē sis obuiat omnibus venēis acquiri tritus et ex eo dentes fricati dealbat illos et a corruptione prohibet eos.

Faba specialitate sui corrumpit mentem. et lac specialitatem habet nocendi cerebro. et aloes habet specialitatem nocendi paribus ani. et colloquintida habet specialitatem nocendi epati. et Gabire habent specialitatem generandi pediculos. Et ficus habet specialitatem debilitandi epar.

Particula.

¶ Amigdalīs est specialitas saluandi cerebri substantiā et saluandi in membris humiditatem suam vera saluatione et nō generandi humiditātē alienam. et in zuccaro rosato. est specialitas corroborandi pulmonem.

¶ Lignū aloes specialitate quā habet est bonū stomacho corroborans ipsum. et est bonum ad expulsionē mali odoris ab ore et cardones expellunt ventositatē a corpe. et odor alnith remouet epilepsiam a pueris. et idem operatur odor peonie sicut dicit Galienus.

¶ Finita sunt verba filii zor. incipiūt verba Compluti in specialitatibus medicinarū quas inuenit.

¶ Ixit Complutus aqua decoctōis cicerū nigrorū cum melle bibita tribus diebus cōtinuis sanat fortē dolo rem podagre. et semen papaueris albi prohibet corizā tam tam humoris calidi quā frigidi. et portulaca remouet appetitū luti.

¶ Et dixit oleū canapis specialitate quā habet est bonū dolori auricule ex frigido curans ipsius egritudines diuturnas et aperiens opilatōem sui.

¶ Caro vaccina cocta cū aceto specialitate quam habet confert yctericie expellens colerā citrinā p secessus colericos.

¶ Caro ericii desiccata et data in potu cū secaniabim confert dolori renū et lepre et ydropisi carnose et epilepsie. et est bona mingētibus in lecto pueris cum cibantur carne ipsius.

¶ Et dixit porcelli maris et concule delmes cōbusti cum bibit ex eis pōdus dragme vnus cū aliquo siruporū cōstringentium sunt boni ulceribus intestinorū et disinterie. et habēt magnam vim in reparatione ani cum puluerizatus fuerit ex eis et in locum suum reductus.

¶ Vitellum oui elixati cum aceto mixtū cum puluere galle sumach et modico salis. et sumptū est utile assellatōibus fortibus et ulceribus intestinorū. et semen eruce pistatū et mixtū cum ouis mediocriter coctis et modico salis qui inuenit in stincis et sorbitum magnifice sperma auget.

¶ Cum sumitur pars vna radicis serpentarie sicce et partes tres farine simile et comiscantur ipsa cum oleo sisamino et impastantur cum fermento saleque et fit inde panis. et ex ipso pane sicco et trito et bibito ad pondus quinque dragmarum cum sirupo melleo condito mane quolibet remouet emoroidas et extrahit eas per tres dies. et ipsius bonitas in emoroidibus intrinsecis et extrinsecis est cognita et manifesta.

¶ Et dixit cum sumuntur gummi oliue et aloes epatiue: et impastantur ipsa cum succo frondiū perfici et fructus inde licinii sanant fistulas ueteres et illam maxime que est in ano.

¶ Et dixit succus frondiū arborū mali acetosi remouet malicias ueneni mortiferi et punitionū omniū animalium uenenosorum. et cum bibitur pondus unius dragme et modus frondiū arboris mali acetosi siccarum cum tribus uncis succi acetosi liberat hoc egrum a punctōe vipere et sanat eum.

¶ Et dixit frondes arboris gabire excitat mulierē ad appetendum coitum tantum quod accidit sibi sicut accidit cattis qui in usu ipsius clamant et letant et maxime flores eius.

¶ Galanga specialitate sua quam habet est bona emoroidibus intrinsecis et extrinsecis et maxime bibita: cum dedit: et lanugo arborum est bona tremori cordis ex humore melancholico generato et est bona mulieribus cum sedent in decoctionis ipsius aqua. et ciperus habet specialitatem eliquandi dissoluendi et frangendi calculum ac prouocandi urinam.

¶ Hermodactilus specialitate sua quam habet dissoluit apostemata podagre et emplastrizantur ex illo. et specialitate miraculosa quam habet est bonus emorroidibus intrinsecis cum pondus dragme medius hermodactilus impastatur cum butyro pecudis ueteri et supra locum egrum apponitur duobus sero cum aliquatulo bombice. et hec fieri non est necesse sero tercio.

¶ Aurum extinctum sepius in aceto ex quo lauatur os expellit omnem malum odorem ab eo et aptat illud. et aurum retentum in ore simile operatur.

¶ Et dixit lapis qui inuenitur in renibus et uesica combustus et colliriatus mutat albulam ueterem et nouam. Et similiter lapis fini albus adustus et ablutus cum aliqua ex medicinis multum

Particula.

dificatiuis est ei bonus .

Et dixit Cristallus combustus et ablutus et sumptus ad p^o /
dus unius exagii cum uncia una lactis asine est bonus rigori et
tremori: et impastatus cum aqua et linitus supra mamillas pro /
uocat lac et mundat albulā hec omnia facit ex specialitate quam
habet .

ExPLICIT particula uigesima secunda incipit uigesima tertia p
ticula de diffinitionibus egritudinum et nominum que non bo /
ne a medicis dignoscuntur.

Epletō quo ad uasa est augmentatō quantitatis san
guinis multa: eius qualitate remanente laudabili ser
cundum naturam sui: et repletio quo ad uirtutem est
permutatio qualitatis sanguinis aut i rem acutam aut i rem pun
gituam aut i humores crudos idigestos que uirtutem membri
debilitat et agruat et si sit quātitas parua sui hoc probatur . par
ticula octaua de flobotomia et particula de multitudine .

Impossibile est inueniri sanguinem purum in corpore quin
sit admixtum sibi aliquid colere citrine. colere nigre. flegmatis
uel chimi aquosi. et a me multitudo sanguinis intelligitur sicut
chimorum intelligitur multitudo.

Chimus quem nominat. G. in particula de multitudine in
digestum ex quo dixit generari ydropisim carnosam . Et illud
quod residet i urina simile farro fabarum decocto. et ē una spel
cierum flegmatis q^o in locis pluribus nominat grossum.

Sanguis erugineus est sanguis subtilis aquosus cuius uir
tus est ueneuosa mala acuta et sanguis aqueus est sanguis cali
dus stabilis et quietus. secundo expositionis eius in secūdo epi
dimiarum .

Chimus est humiditas que reperitur in corpore animalis:
et chilus est humiditas que reperitur in fructibus cum comedū /
tur uel constringuntur. Expositione eius in primo humorum.

Humiditates arborū due sunt spēs. una que est per constric
tionem. et alia est per fluxum fluentem. Prima est duobus mo
dis aut sicut accidit de uuis granatis citoniis et his similibus cū

constringuntur . aut sicut accidit ex frondibus cum teruntur et comprimuntur et has humiditatis species antiqui nominant chilos . Et secunda est tribus modis aut est subtilis sicut substantia aque et dicitur lacrima . aut substantia lacrime sicut illa que fluit a ramis cum finduntur et nominatur lacus . aut est grossior lacte . Et nominatur gumi . secundo expositionis eius supra librum Pthimeii .

C Frumentum subtile est illud supra quod dominatur medulla frumenti . grossum supra quod dominatur furfur . secundo ad Glauconem .

C Differentia inter sudorem et odorem est hec . quia sudor est humiditas subtilis ex humoribus generata . et odor est fumositas ab humoris substantia resoluta . Expositione eius in resolutione humorum .

C Cibus non dicitur digestus cum descendit in stomachum et redit in particulas minimas mollitiæ sui in eo . sed digestus dicitur cum redit similis speciei corporis quod est ab illo cibandum . particula sexta de consuetudine .

C Coleræ ruberæ uel citrinæ consueuerunt medici notare semel uel pluries uerbis publicis coleræ absque coniunctione nominis de notantis colore ipsius et cum uoluerunt nominare aliquam ex speciebus colerarum aliarum nomen coloris cum ipsa adiunxerunt . ultimo ciborum .

C Membra corporis et humores cum corrumpuntur non dicimus putrida . putredinem uero uocamus corruptionem illam cui odor fetidus est coniunctus : quinto medicinarum .

C Spiritus est aer is ingressus in guttur et cannam pulmonis . et spiritus est ea que per dilatationem et constrictionem arteriarum est actio in corpore toto . tertio morborum et accidentium .

C Egritudo existens in iuncturis dicitur proprie dolor iuncturarum et que est in iunctura scie tantum dicitur passio scie . et que est in pede dicitur podagra . et egritudo que diffundit se ad iuncturas omnes accidit ex chimis in iuncturis augmentatis extendentibus nervos qui circumdant ipsas . et quod effundit ad iuncturas multotiens est chimus grossus . decimo miermir .

Particula.

Egritudines dicte ciuiles sunt que habitatoribus alicuius terre multotiens accidunt aliquo tempore uel instanti ex terre aere aliqua uel cibis quibus habitatores ipsi utuntur expositione eius in prima uentorum et aquarum.

Egritudines pestilenciales sunt que generaliter accidunt annorum aliquo hominibus alicuius terre ex mutatione aeris ipsius aquarum uel ciborum aut ex mutatione omnium horum trium. eadem particula.

Ptifis est balis humiditatis corporis consumptio et deficcatio quam mors sequitur et ptifis accidit ex ulcere pulmonis uel ex mala complexione uel ex causa alia: sed ptifis proprie nominatur deficcatio humiditatis corporis que ex pulmonis ulcere generatur. secundo expositionis eius in prima epidimiarum.

Matrix dicitur neruus similiter membrum muliebre et uirile neruus dicitur quia quodlibet horum membrorum assimilatur neruo in resolutione dilatatione retractione albedine et sanguinis abstinentia: et membra huius sunt composita ex neruo ligamento et corda. primo expositionis eius in sexto epidimiarum.

Cum in corpore dominatur siccitas sola dicitur ptifis simplex siue sit ex cibi defectione uoluntaria siue non: et cum dominanti siccitati adiungitur frigiditas dicitur ptifis composita et hec accidit senibus uel ei qui incidit in simile morbum: et cum dominanti siccitati adiungitur caliditas dicitur ptifis composita et hec accidit in febribus dependentibus a membris corporis: cum uero hec complexio est in corde inclusa dicitur ptifis uera in particula sexta de ptifi.

Ait moyses cum attendis ea que dixit. G. de rigore tremore orripilatione et spasmo apparebit tibi quod nomen tremoris et rigoris sunt duo nomina uniuoca. Et medici de sui consuetudine nominant tremorem id quod causatur defectione uirtutis sicut accidit deferre ei importabile pondus: et ambulanti supra locum altum habenti timorem: et ex egritudine magna defectio: et nominant rigorem id quod causatur a peste in neruo firma ex contrariis rebus.

Operationum uoluntariarum totalis amissio dicitur dissolutio uel mollificatio. turbatio uero earum dicitur dormitatio. et cursus ipsarum diuersus dicitur spasmus, quinto morborum et accidentium.

Et dixit i particula parua de pulsibus amissio sensus et motus e species dissolutionis.

C Dormitatio est res composita ex tarditate sensus et tarditate motus. Et accidit dormitatio ex frigiditate aeris impellente neruos. et accidit ex cōtractu cuiusdā anialis maris. et cū priore mēbra dormitātur; et postmodū insensibilia et immobilia redidūtur huius nocumēti species dissolutio nominat. quarto morborum et accidentiū.

C Guttur est canna pulmōis. et cum nomino instrumentum vocis intelligo cannā pulmōis. guttur et siphac quod est intra guttur et intra cannā pulmonis. guttur et siphac solidum est et grossum. septimo micrmir.

C Ait Moyfes. Qui exposuere libros Galieni in nominibus aliquibus errauerūt: quorū oportet me recordari. quidā ipsorū tunicas membrorū interiorū nominauere in iuuamēto mēbrorum sisacia: et dixere esse sisac stomaci et sisac meri interius et exterius. et multiplicauere hec noīa in libro illo. Similiter dixere tunicas oculorū sisacia et noīauere pelliculam terciā ex pelliculis nuche sisac. Hec igitur dicta nō faciant te errare.

C Medici cōsueuere dicere pulsum spissum qui in pīcipio accessionis febris ē valde paruus et inequalis. Et dixere calorem spissum accessionem et fortificationē sui que post inceptionem horripilatōis frigiditatē extremitatū et inclinatioem ad somnū i corpe toto nullatenus equales sunt.

C Cum apponis digitos supra arteriā: et deinde eleuas eos et iterū cum apponis ipsos et inuenis motū pulsus diminutū hic status pulsus deficiēs appellat. Et cū apponis digitos supra arteriam et motū inuenis māifestū: et quotienscūq; apponis inuenis motum ad diminutioem tendere quousq; totaliter cessat hic status dicitur pulsus finitus. et huius causa est turbatio operationū. decimo pulsum.

C Pulsus debilis et paruus motū cuius secundū in appositōe digitorū supra arteriā inuenis minorē primo aliquantulum: et terciū minorē secūdo similiter eadē mensura. et quartū minorē tercio similiter et sic de singulis dicit cauda scorina. Qui cum pseuerat in paruitate que sibi accidit et nō mouet ab ea ta

Particula

lis pulsus dicitur cauda foricina stabilis. et cum non cessat diminui quousque talis pulsus dicitur cauda foricina finita: et cum de paruitate que sibi accidit non cessat paulatim crescere donec perveniet ad magnitudinem aliquam et est equalis primi pulsus vel in equalis talis pulsus dicitur cauda foricina tornacina primo pulsui.

C Pulsus qui invenitur in medio sui grossus et in extremitatibus subtilis dicitur inclinatus et arcuatus. primo pulsuum.

C Febris inclusa et febris continua sunt duo nomina uniuoca quia sinochus dicitur febris inclusa et dicitur febris continua: et dicitur et febris adures per plurimum calorem suum. secundo crisis.

C Vbi dixit Galienus et probauit quod compositarum febrium due sunt species. videlicet una que componitur ex flegmatica et colerica: et alia que componitur ex febribus aliis intelligit ipse quod febris composita ex flegmatica et colerica est illa que incipit diuersis horis. et composita ex febribus aliis que inchoat una hora. secundo febrium.

C Generatione aposteatis lacerti costarum febris sequitur: et sputus spissus et paruus et huiusmodi egritudo est similis aposteati lateris quod caret sputo. Et differentia inter ipsas egritudines est ista: quoniam dominus huius egritudinis non habet tussim et in pulsu eius non est duricia neque est febris acuta ut est febris aposteatis lateris. et malicia spiritus in hac egritudine est minor quam in egritudine lateris. et aliqua horarum dum comprimuntur supra locum egrum extra sentiunt dolorem. et cum digerit hoc apostea dissoluitur sanies que est in loco: et cum exit exterius ad cutem tunc indiget apertione. quinto scientiarum.

C Cataplasma est quodcumque corpus exterius calefacit. et sunt species eius quique: humidum siccum pungitiuum medium inter hec et tepidum. humidum ut uter vel uestica aqua calida repletis et similia. siccum ut toualie calefacte ad ignem. siccum vel multum torrefactum. pungitiuum ut sal calefactum in sacculo positum orobum vel similia. Orobum autem uirtute sua sufficit ad diuisionem humorum grossorum digressionem et dissolutionem ipsorum. medium ut ordeum et orobum pistata et cocta cum aceto forti tepidato minus illo qui bibitur et in sacculis posita et similiter furfur tepidum ut approxiatio corporis infantis puuli carni aut catuli canis et similia ad corpus animalis. Expositio eius.

in secunda morborū acutorū.

¶ Fricatio tpata est que cum calefieri corpus incipit prohibetur. septimo ingenii.

¶ Terre orietales sunt q̄ sunt posite in sūmitatibus montium supra quos sol lucet tota die. Itē ciuitates orientales sunt quas p̄stat uetus oriētalīs et ipsarū ps occidētalīs est coopta et orientalis discoopta. et terre occidētales sunt cōtrarie istis. expositiō ne eius in secunda uentorum.

¶ Quodcunq; ulcus cutim nō p̄forat et serpit nomino formicam. et quodcunq; ulcus cutim p̄forat et carnē serpit nomino corrodens. sexto expositiōis afforismorū.

¶ Coagulatio sanguinis multa est sanguis tactui māifestus. particula sexta de apostematibus.

¶ Fistula ē yacuitas stricta in longū producta que coadunat in descensu supfluitatū in ipsam postmodum separatur. particula sexta de apostematibus.

¶ Curis subtiliata ualde q̄ diu in subtilitate ipsa p̄māet et nō consolidat se carni dicitur hec egritudo fistula: et forte dicitur res absconsa. secundo ad Glauconem.

¶ Carbo est āpa calidū cuius generatio ē ex sanguīe cui accidit ebullitio adeo q̄ cuti cōburit. et hoc ulcus antecedit āpulla similis ampulle facte ex combustionē ignis: et sequitur illud febris acuta que supra patientem celeriter dominatur. Particula sexta de apostematibus.

¶ Et in prima pticula febris ulcus nōiatū carbo ex sanguine inclinato ad colerā nigram ualde calido generatur.

¶ Cū mēbrū hūiditatib; fluētib; ex ore uēarū in ptes carnis eius uel lacerti uacuas sicut spōgia hūiditatib; faciat dicitur āpa. et cū hūiditates ipse putride corrodūt aliquā pticulam carnis et alterius. et locus ubi putredo colligit̄ concauat̄ dicit̄ nascētia. Et cū hūiditates nascēte intra quandā pelliculā dyasfragmati similē includunt̄ dicit̄ dūbel. que humiditates cum sunt in cute tantū furunculi nōiant̄ et sunt calidi. peiores tamē sūt qui intra corpus sunt. et tunc furunculus est dunbel similis que ab inuicem non differunt nisi duricia tantum. Particula sexta de apostematibus.

Particula

C Dixit Galienus in pria pticula sexte expositiois epidimiarum nomen dubel secundum Ipocrate cadit supra oia aposteata .et secundum Gal.in locis pluribus similiter nomen ipsum cadit supra omia apostemata .et in medicina uerbis suis habet de omnibus apostematibus pdicare.

C Dumbellet et baruli vno humore generatur et no differunt nisi multitudine humoru tantu .et in barulis est cum purgatione corporis pcedendum .hic autem humor qui barulos generat cu est caliditatis parue accidit ex eo pruritus tantu .et cu est caliditatis magne accidit ex illo scabies .et cum est multe grossitudinis et multe frigiditatis ex illo accidit baruli lati .secundo expositiois eius in sexto epidimiaru.

C Rubea est egritudo que generatur ex supfluitatibus fluxis ad mebrum compositis ex sanguine et colera citrina calidioris caliditatis sua naturali .vel ex sanguie calido et bulieti subtilis substantie fluxu in mebris .et scleriosis apostea duru .s. est egritudo generata ex humore grosso et viscoso resudanti in mebro cui accidit .et eius spes sunt due .vna cuius no est sensus et ipsius impossibilis est cura .Et alia cuius sensus est debilis et ipsius difficilis est sanitas .et apostema quod dicitur sancagane . et est status ad mortem accides : generatur ex sanguie ualde grosso in loco profundato ubi sps perit . et ipsius curatio est purgatio sanguinis profundati in mebro cu scarificatione profunda vel cum incisione loci ut exeat sanguis potius q exire .ab alio apostemate est necesse .secundo ad Glauconem.

C Cum apostea noiatum rubea infrigidatur et induratur reddit dissolutio eius difficilis .et noiatur id rubea dura . Et cum ipsu coponitur cu apate molli dicitur rubea mollis .xiiii. ingenii.

C Loquutois nostre e noiare quodlibet apa quod uenit ad duriciem et doloris insensibilitate sclerosim . et huiusmodi aposteata omnia yndequaq sanantur .ultima ingenii.

C Cu mala coplexio mebris ulcerati no e stabilis .ulcus est digestiois difficilis ex humiditatibus cofluentibus ad ipsum multis uel acutis .et dicitur ulcus hoc ulcus indigestu . et cu stabilis est mala coplexio mebris ipsius et dominatur supra mebru egritudo tantu q ex ipsius coplexioe mala corrumpit mebru nominatur

ulcus hoc ulcus malignū. et ulcus quod ē malignū malignitate multa et forti ulcus fortissimum appellatur. prima et quarta catagenis.

C Scirrhosis spēs due sunt. prima generat ex flegmate grosso et secunda generatur ex amurca et fece sanguinis et ambo apostemata sunt magis dura absq̃ dolore. et cognoscit̃ secūda species per colorem sui nigrū. particula sexta de apostematibus.

C Cancer est apostēa quod generatur ex colera nigra. cuius due sunt species. vna generatur ex colera nigra pungitiua et corrosiua in carne effusa que totā carnē que est circa se ulcerat. et dicitur cancer ulcerosus. et alia generat ex colera nigra tempata. et cancer sine ulcere noiatur. Eadem particula.

C Omnū apostematū canerosorū generatio est a supfluitatibus melācolicis et hec supfluitates ad inferiora corpis cum declinant et expelluntur ex ore venarū que sunt in ano vel ex ore uenarū vulue p uirtutē expulsiuā naturalē que est in eis talis expulsio sanguinis emoroydarū purgatio noiatur. et cū impelluntur ad crura geuerant̃ ex eis varices. Et cū impelluntur ad eurem totius corpis generatur ex eis lepra. secūdo catagen.

C Coadunatur in corpe ex corruptōe multa ulcerū hūor malus uel colera nigra uel colera sicut uiride eris que serpit et inuadit mēbra circa se existentia et tantū q̃ corrodit mēbrū sanū positū iuxta mēbrū egrum. et hec egritudo nominatur corrodens. Particula sexta de apostematibus.

C Corrodens dicitur ulcus quod corrodit interius. et mesera dicit̃ ulcus quod corrodit exterius. et mesera etiā dicitur lana humida et nō lana lutosa. Expōne eius in tercio humorū.

C Idropisis carnosa dicit̃ idropisis: et dicit̃ lencoflegmantia. et spēs utrea dicit̃ coadunatio aque. quinto scientiarū.

C Et dixit in expositōe sua in quarta afforismorū. Idropisis timpani est illa quā nominat Ippocras idropem siccam.

C Inflatio est coadunatio flegmatis subtilis et egritudo noiata gancagāe est principiū mortis membrorū radicalium preter ossa. Et cū hec egritudo est cum corruptōe ossiū dicitur secaculles. particula sexta de apostematibus.

C Differentia inter inflationē et apostema hec est. quia cum

Particula

apponis digitum supra inflationē non se inclinat cutis et cum percutis audis sonitū sicut sonitū timpani. et apostema molle cum tangis inclinat se et descendit ultima ingenui.

¶ Alopecia et tinea est egritudo una sed earū nomia sunt inqualia ratione figure loci. quia dicitur tyria egritudo capitis cui abraduntur capilli. et redit locus tunc similis tyrie a pelle sua expoliata. primo miermir.

¶ Accidit cuti capitis quedam egritudo de genere apostematit in quo fiunt minuta foramina humiditate subtili et uiscosa plena et uocatur tinea. et accidit cuti capitis quedā egritudo huic similis cuius foramina sunt maiora et latiora foraminibus tinea nec plena humiditate simili fauo mellis et nominatur fauus. primo miermir.

¶ Tinea est ulcus minutū quod accidit cuti capitis ex quo fluit fumositas nō subtilis ut aqua. nec spissa ut mel fluens ab ulcere fauoso que ex flegmate falso boraceo generatur. Particula sexta de apostematibus.

¶ Carni molli que est in inguinibus subassellis et collo cum apostemata accidunt calida et glandes loci induratur et crescunt hec egritudo nominatur scrofa. Eadem particula.

¶ Duricies testiculorū dicitur hernia carnosā sicut humiditas aquea collecta. et pellicula iuxta testiculos posita dicitur hernia aquosa. sed hernia tobalie et hernia intestinorum sunt nomina inuenta a modernis medicis. ipsi enim appellant omnia apostemata que sunt iuxta testiculos hernias. Eadem particula.

¶ Ex humoribus generis colere citrine in capite regnantibus generatur angustia et permixtio mentis. et ex humoribus frigidis flegmaticis accidunt stupor et litargia. et ex humoribus medietis inter ipsos timor subitus cum stupore iūctus generatur. Et hec egritudo est pusilla permixtio mentis.

¶ Eger non dicitur habere obstupescationem nisi qui stimulat a somno difficile euigilatur. Et eger cum motus ab aliquo non difficile excitatur a somno huiusmodi somnus lōgus et non obstupescatio appellatur. et ex frigidityate cerebri accidunt ista duo.

Trigesima. lli

Expositione eius in secundo afforismorum.

Erenesis frigida que dicitur litargia generatur ex frigida te cum humiditate mixta cerebro dominantis: et congelatio generatur ex frigida te siccitati mixta que in cerebro dominantis et uigilia generatur ex cerebri caliditate tantum. uel ex cerebri caliditate cum materia iuncta. Expositione eius in secunda afforismorum.

Et dixit in particula parua de pulsibus. Egritudo dicta obliuio accidit ex apostemate flegmatico quod in diafragmate cerebri generatur.

Appoplexia e cum spiritus aialis currere ad caput neq; uel ex genere de egritudine apostematis i cerebro generati uel ex repletionem uentriculorum cerebri humiditate flegmatica. et secundum quantitatem accidentem huic egritudini est eius grossitudo et fortitudo.

Expositione eius in secundo afforismorum.

Aliqui antiquorum inspicientes appoplexiam esse egritudinem deiram demonum nominauerunt. et aliqui eam lunam. Lunam autem dixerunt quia in circulatione lune accidere consuevit. Et Plato imposuit ipsi morbo nomen demoni quia capiti accidit et manifeste nocet loco dei scilicet cerebro. quarta expositionis eius in libro pthyme.

Mania est permixtio mentis continua absq; febre. et frenesis est permixtio mentis continua cum febre. tercio expositionis eius in tercio epidimiarum.

Melancolia egritudo melancolica et melancolia molancolica nominatur.

Expositionis eius in sexto epidimiarum.

Amissio imaginationis necatio et congelatio dicitur. Et operatio ipsa lesa mediocriter permixtio mentis et congelatio dicitur. Et amissio rationis scientie amissio nominatur. et operatio ipsa mediocriter lesa mentis permixtio appellatur. tercio morborum et accidentinum.

Specie melancolie melancolice cuius principium e a stomaco

Particula

aliqui antiquorū nomināt egritudinē cutis uētris inflatiuā et
ascēdente similiter inflatiuā. tercio scientiarum.

Egritudo quā medici nomināt galeā et cheude est quedam
ex egritudinibus capitis scilicet sōda uetus difficilis curatōnis
que in principio sui leuiter nocet. et cū egritudo ipsa prolonga
tur accidunt domino ipsius accidētia fortia adeo q̄ non potest
audire uerborū uoces nec uidere magnā lucē neq; magnā mu
tationē et stare desiderat in obscuro propter fortē dolorem suū
tercio iuuamentorum.

Permixtio mentis que accidit ex frenesi quod ē apostema
calidum ortū in cerebro aut in eius pelliculis non accidit subit
o sed successiue nec cessat in hora declinatōis febris. Et pmit
xtio mentis que accidit in febribus adurentibus. et que gene
rantur rōe aliorū mēbrorū accidit subito et cessat cum egritudo
dines ipse cessant. et p̄mixtio mentis que oritur ex apostemate
dyasfragmatis est proxima permixtioni accidenti ex frenesi: et
non cessat ipsa tempore status. quinto scientiarum.

Ex multitudine humoris flegmatici grossi frigidi absq; pu
tredine in cerebro generatur species vna obstupefactōis sine se
bre que ueratio et cōgelatio dicitur. et ex putredine dicti humo
ris febris accidit que egritudo dicitur litargia. decimotercio in
genii.

Aqua cum in oculum se diffundit et deinde inter cristalli
nam et siphac corneū adunatur coadunatio aque in oculo a me
dicis nominatur. x. iuuamentorum.

Pellicula cognita cōiunctiua cum apostematur apostemate
saugineo nominatur egritudo hec obtalmia que nocet plurimū
uīui corrupens ipsum in statu suo via accidentali. sed cū
in ea generatur rosea uel ungula uisus obscuratur p̄ accidens
uueā concludendo. quarto morborū et accidentiū.

Cum corroditur aliqua pars corneae et egreditur aliquid tu
nice uuee hec egritudo dicitur acumē corneae siue cristallus: et
putredo cū est in tunicā corneā nominat sanies corneae. et cum
corpus pingue uiscosum oritur in corpore palpebre ex parte in
teriori talis egritudo dicitur auracus: et cum color palpebrarū
redit rubeus et pili cadunt talis egritudo dicitur scabies. Et cū

caro palpebrarū superioris anguli oculi amittitur lacrima nominatur. quarto micmir.

C Fistula que fit in angulo superiori oculi est egritudo que dicitur scabies: et apparitiōes que accidunt uisui oculi grossities et duricia nominatur. quinto micmir.

C Surditas est egritudo que nō audit uerba suauia aliquatenus in principio et audit debiliter uocem fortem que egritudo in processu longi tempis peruenit ad priuationem auditus. tercio micmir.

C Caro superflua generata in naso apostema dicitur fistula et polipus. Eadem particula.

C Nomen pustule cadit supra omne ulcus ortū in siphac quod est intus in ore cuius caliditas est ignea: et ipsa multoties generatur in infantibus ex malo lacte. nec noiatur pustula nisi illa que putredine caret. quod si acciderit in eo putredo aliqua ex diuturnitate tps hec egritudo corrodens a medicis appellatur sexto micmir.

C Canna pulmōis dicitur guttur et nomē gutturis ē attributum spēaliter illi loco ubi terminatur nasus meri et guttur preter radicē lingue. et in canna pulmōis ē lacertus qui dignoscitur p vuulam: et vuula ē nomē plura significās gutturis. s. partes duas. prima particula Gal. de uoce.

C Squinatia est apostema quod oritur in collo cuius spēs tres sunt. una fit intra collum in arcu eius et ē principiū canne. et nihil apostematis apparet exterius. alia fit extra et non sentit eger suffocatiōem et hec ē salubrior oībus aliis. tertia capit colli arcū iterius et exterius q̄ peior est oībus. et eger sentit suffocationē in hac et in illa in qua nihil apostematis exterius apparet. quarto scientiarum.

C Omnis spēs asmatīs que subito accidit est calida et pulsus dominorū asmatīs calidi est semp inequalis. secūdo pulsuū.

C Cōstrictionē spūs que accidit alicui sicut ē illa que accidit ei qui cōstrictus ē sensibiliter cōstrictiōe forti medici de eorum consuetudine nomināt asma et statū erectū: quoniā status pectoris domini huius egritudinis est erectus cū expirat. et egritudinis causa ē cōstrictio accides pectori: aut ex apate quod est

Particula.

in illis mēbris: aut ex humoribus uiscosis fluxis inter pectus et pulmonē: aut ex humoribus grossis et uiscosis fluxis in partes cāne pulmonis. vii. mīrmir.

Egritudo que nominatur angustia spūs ē egritudo que generat ex hūiditatibz grossis et uiscosis i cāna pulmōis iuiscans. et hoc nomē nō cadit nisi specialiter sup egritudinē istā. eadē pti.

Corruptio ciborū in stomaco in qualitatem extraneā et nō i eā que ē naturalis dicit mala digestio et cessatio uirtutis cōten/ tūe stomaci noiat fastidiū: cū uero stomachus nō colligit cibū ali quo mō: nec ipse i eo icludit cōclusiōe bōa: assiduitas hō rei addu cit egritudinē q̄ iēstinorū lēitas appellat. iiii. morborū et accid.

Appetitus malorū ciborū cum augetur dicitur appetitus ca minus: et hoc fit cum humor malus acetosus et pūgituius est in stomaco. Et ipsum corpus stomaci corruptū ē corruptione mul ta. quarto morborum et accidentium.

Cū opat stōs expulsōm rei nociue p os ad qd supfluitas ipsa declīat. et spēaliter cū hoc totus stōs opat p os utrūq̄ suū uōitū faciēs insimul et secessum nominatur hec pturbatio ven tris. sexto morborū et accidentiū.

Fastidiū ē quod accidit ex cibo iordinate assumpto prius uel posterius quantitate multa uel qualitate mala. v. scientiarum.

Stomacatio dicitur cessatio apētus cibi absq̄ stomaci apāte Et in hac egritudine sentitur post cibū grauedo. angustia. et tor tio: quā nō nisi difficulter corpus tollerat. et similiter stomacatiō dicit qd̄ habet corpus turbare post cibum et spēaliter cū uomī/ tus prouocatione. octauo mīrmir.

Egritudo dicta bolismus ē sincopis que accidit ex frigiditate magna ori stomaci domināte. in particula parua de pulsibus.

Hec oēs egritudines stomaci uidelicet diaria cessatio appēti tus cibi sine apāte. fastidiū uomitus et bolismus sincopis. s. q̄ egritudo accidit defectione uirtutis sensibilis ex ore stomaci pū ctione curantur cū stupricis medicinis: quibus medicīne calide et sicce multotiens cōmīscuntur. viii. mīrmir.

Egritudo noīata a medicis egritudo epatica ē illa cuius do/ minus uocat epaticus: et ē egritudo male cōplexiōis epatis abs q̄ apāte sicut egritudo stomaci stomacatio noiat: cuius stomas/ cus absq̄ apāte ifirmat: et hoc ē cognitū: et mala complexio ali

quādo ē ī corpe p̄prio epatis: et aliquādo ī arteriis et uenis cū
cundantibus epar: et aliquando est mala complexio ī uis circū
dantibus ipas arterias et uenas. Eadem particula.

¶ Medici dicūt in dictis suis spleneticos illos quorū spleni du
ricies et lapidositas absq; apostēate accidit. et egritudo que di
citur dissinteria uera est ulcus intestinorū. et hoc ulcus uel est
sine putredine uel cū putredine. et quod est cū putredine medi
ci de eorū cōsuetudine nomināt ulcus serpens et enā corrodēs.
quod lana humida ab eis dicit et non lana lufosa. ix. mermir.

¶ Lienteria est cibi nō mutati exitus frequēs et diaria est ege
stiois lenis exitus frequēs. quarto expositiois eius ipria epidi.

¶ Ulcera cum accidunt intestino recō nomiat̄ egritudo hec
dissinteria ex qua generat̄ domino ipsius pūctura fortis et desi
deriū surgēdi ad sellam et non exit nisi modicū quid. et primo
egredit̄ flegma et saniofitas. et cū tēpus elongat̄ egredit̄ inte
stinorū rasura. sexto scientiarum.

¶ Cū accidit pūis intestinis apostēa durū aut opilatio ex fel
ce dura intātū q̄ paties euomit affellatōem. Egritudo hec dicit̄
yleos. et pauci ex his q̄ patiūt̄ hāc egritudinē liberāt̄ et tūc egr
otāt oīa itesū et stōacu. et nō possūt retiere q̄ sūt ī corpib; eo
rū ē hora vna. et egritudo hec cū ē cū pūctura noiāt liēteria et
egritudo uētris. et patronus eius dicit̄ uētrosus. vi. sciētiarū.

¶ Egōnes sanguīe sūt ille que p̄prie ex intestinorū ulcere fi
unt. vi. sciārū. ¶ Egritudo q̄ noiāt laxatio urie dicit̄ ab aliq
bus diabetes et ab aliqbus sitis fortis. q̄a dominus huius pluri
mā hēt sitim et potū plurimū bibit ac migrit cito quod bibit. et
hec egritudo orit̄ ex reibus et uēfica sicut liēteria oritur ex stō
et intestinis. Eadem pticu. ¶ Pūgitiū cū intrātis stōm qd̄
in eo nō digerit̄ imo ab eo et intestis expellit̄ ad exteriora ege
stio noiatur. Parti. vi. de uiciis indiuidui.

¶ Os matricis
et collū sūt duo noiā vniuoca q̄a caput colli matricis qd̄ ē ante
matricē in quā uirga ingredit̄ dicit̄ os matricis. et os matricis
dicit̄ collū matricis. expōis eius in. v. afforis. ¶ Supfluitatum
cōfluētū ad loca q̄ ipfas recipiūt ī pleuresi et tussi aliqua quāti
tas trāsmitit̄ ad uētrē inferiorē et itesū et expellit̄ ide p̄ secef
sus lenes opāte hoc uirtute expulsiua cū tremore forti aliqua
remanet ibi. et aliqua ad exteriora cutis mādāt. v. mor; et acci;

Particula.

¶ Substantia spiritui similis non corrumpitur per duas causas. una est quia ipsa substantia generat spiritum. sanguinem. et calorem per que operationes membri cuiuslibet corporis sunt sicut causa sui: et alia est quia in membris ipsis dicta substantia reperitur.

¶ Mola dicitur caro que generatur in matrice mulieris et cum mulier generat absque figura. ultima ingenii.

¶ Medicine intrantes interiora corporis dicuntur a medicis medicine egritudinibus competentes. primo micrimer.

¶ Medicine competentes sunt ille que competunt pluribus egritudinibus: etiam si collecte sunt ex medicinis contrariis non tantum in qualitate et uirtute earum primi gradus sed in uirtute secundi quinto catagenis.

¶ Medicina porrosa et medicina rara unum uocat: et est medicina que calefacit capita non intense: et desiccatur minus quam calefacit: cuius substantia subtilis est sicut camomilla et uiscus aperit poros et rarefacit cutem corporis et ideo huiusmodi medicine uocantur porose et rarefactiue: Medicine uero aperitiue dicuntur ille que ora uenarum aperit inferius et sunt calide et cum substantia grossa ut allea cepe absinthium et fel tauri. v. medicinarum.

¶ Medicina lauatiua clarificatiua uel mudificatiua pororum et foraminum dicitur illa que manifeste extergit lumen quod est in locis porosis et perforatis. sicut mel. farina lupinorum. farina fabarum ordeum orobi et aliorum de numero granorum. Et similiter omnis medicina boracea subtilis est aperitiua: que multitudine et paucitate tantum differunt inter se. v. medicinarum.

¶ Medicine calide et humide corrumpunt rem cui obuiant: et ideo dicuntur medicine putrefactiue. et similiter omnes medicine calide et sicce cum substantia grossa quibus inest modica putrefactio uel adustio modica absque dolore dicuntur medicine putrefactiue quia liquefaciunt et comedunt carnem: et operantur in ipsa quod operatur putredo: ut sunt auripimentum. consolidatio auri. et uermes pini. et res que lupos occidunt. v. medicinarum.

¶ Noces regis sunt noces communes: et nucicule sunt auelane que alio nomine bunduche appellantur: Et saginam antiqui nominant schielem: et milium est species sagine. Particula sexta de bonitate chim.

CDifferunt grassities et sepū humiditate et siccitate: quia grassities est humida plurimū ut oleū quod est ingrossatum et desiccatum ratione uetustatis sue: et sepum est siccum plurimū. et iō cum liquefacis sepum et dimittis ipm congelatur statim. tertio ciborum.

Lac quod accessit tēporis mora post subtractionē butiri sui dicitur lac acre: et oua cocta plurimū dicuntur oua dura: et q̄ nō sunt bene cocta oua mollia nūcupantur: et que sunt modicū cocta ad ignē tantūmodo calefacta dicuntur oua sorbilia. iii. ciborū.

Aqua mellis dicitur ydromel: et potus eius bonus est et utilis: sicut potus uini albi: cuius substantia est subtilis similis aq̄. tertio ciborum.

Nomina lactis. Illud lac quod motum habuit itra uias et ab eo butirum extractum est dicitur Muchir. dicitur etiā et alio nomine duc. et illud acceptū et ebullitum donec ingrossatur: modico salis in eo appposito absq̄ eius appositione ad solem dicitur far. Et acceptum et dimissum ad solem quousq̄ crescit ipsius acetositas dicitur masile: Et ipsum coagulātū uel per coagula sibi apposita: uel per dimissionem sui diebus aliquibus quousq̄ coaguletur nominatur Raibum. Et arabes cum lac est grossum uomitant illud raibum: et nomine alio mesache. Et si dimittat adeo q̄ acetositas sua crescat appellatur charesus. Et cum bullitum est mesache intātū q̄ exsiccatur et ingrossatur nominatur recocata. Sumpta sunt hec nomina ex electione quam fecit rasis ad filium telmitti.

Illud quod emungitur ab animali partus tempore: aliquibus diebus post partū dicitur lac. et cum partes pinguose aque casei separe per ebullitionem coadunantur. dicitur lur seu zubdum. Et zubdum sale sibi appposito. et bullitum intantū q̄ aquositas sui deficiat nominatur butirum. Sumpta sunt ex electōe eadē.

Antiqui nominant mutationē substantie materiā spēm non sibi similem corruptionē: sicut est mutatio uini quod mutatur et redit acetum et sicut est corruptio que accidit pluribus trahibus cum corrūpunt et redeunt sicut puluis et cinis. et medici et maior pars uulgi dicunt corruptionem re permutatam et corruptā in sui substantia cum fetore: et non accidit nisi substantiis que

¶ Particula.

inclinatē sunt potius ad irrorandū et humectandū , secundo
expositōis Gal. supra librū ptimei.

¶ Explicit particula, xxiii. incipit particula, xxiiii. cōtinens
aphorismos depēdentes a miraculis reptis in libris medicorū.

a It Moyses Iohanitus transtulit librū Ipocratis de do
loribus mulierū. et eū exposuit Galienus. i quo libro
plura iueni supflua q̄ scripsit alius a iohānatio. et exposuit ali
us a Gal. et sūt mirabilia. E qbus vnū ē. dixit Porphirius. su
pra terras Sicilie accidit eclipsis solis magnus et illo āno mu
lieres terrarū regionis ipsius filios d eformes habētes duo ca
generarūt. Et accidit quibusdā mulieribus emissio mēstrui cū
uomitu per os suū.

¶ Et de illis superfluis est matrix mittebat sanguinē mēstruū
ad subriles uenas oris que aperiebantur , et hoc loco mēstruū
succedebat.

¶ Dixit Galienus in ultima nominū medicinalū. dapis in lo
co illo augmentat non minus terre nascētie. et res nutritur si
ne dubio cum augetur.

¶ Gal. inquisiuit egrū cui crisis nō accidit quā ei promisit et
inueniēs domū egroti frigidam et calefaciēs ipsius aerem igne
crisis patienti accidit per sudorem. Particula sexta de examia
tione medici.

¶ Inciso apostemate orto in pectore cuiusdam pueri quod ad
saniem uenerat os vnū pectoris est repertū putridū: quo a loco
extracto cor discooptum est et sensui se māifestauit: et postmo
dum puer sanatus est sanitate completa pectore solidato. septio
magne anathomie.

¶ Audi mirabile magnū et est. vidi quendā uirū cuius vnus
ventriculorū cerebri pforatus fuit quem dominus eripuit post
modum et sanauit. et si vna hora ambo uentriculi pro re cere
bri eius perforati fuissent non vixisset puncto vno. octauo iul
uamentorum.

¶ Ratio hec incitauit me minuere arterias. iniunctum fuit mi
hi per somniū quod appuit mihi duabus vicibus ut flobotomare

mibi arteriam manus dextre positā iter policē et indicem: quā eum feci et dimisi sanguinē currere intantū q̄ sponte sanguis cessauit prout mandatū est mihi i somnis inueni sanguinē ipm minus libra una. Et dolor a pueritia diuturnus mihi in loco ubi epar diafragmati iungitur per flobotomiā ipam cessauit. particula sexta de flobotomia.

¶ Quoddā corporū exeuntiū cū urina similiū capillis furcatif quādoq; longius palmo uno generatur ex humore grosso uiscofo calefacto et siccato i uenis quēadmodū fiunt uene nominate ciuiles generate in tibiis aliquorū hominū terrarū teheme: quarū substantia ē de genere substantie nerui: et est forma earū similis forme lumbricorū generatorū in uentre et color ipsarum est similis colori ipsorū. vi. scientiarum.

¶ Est species alia purgationis preter purgationes que dicte sūt et hec purgatio nō accidit nisi raro et q̄ nos uidimus quoddam apostema quod pulmōni accidit per urinā purgari: et quoddam apostema: quod accidit pectori per secessum purgari. sexto scientiarum.

¶ Quidam qui portabat epar porcinū de uilla una ad aliā necessitate urgēte ipm posuit epar supra herbam quādā et iuit ad emittendum fecem: et reuersus inuenit epar supra herbā i sanie dissolutū Et accipiens de herba ipa dabat eam ad bibēdum hōibus et bibētes adeo soluebātur per ipam q̄ moriebātur et multos interfecit cū ea: quod cū ad notitiā regis prouincie puenisset cepit eum rex: et suppliciis magnis tradidit ipsum ut reuelaret quis docuit eum herbam ipam: et si quos ipse docuerit eā: manifestaret. Et responso accepto ab eo q̄ nullus eum docuisset: nec ipse alios edocuerit herbam predictam: et recitante sicut accidit sibi ab epate porcino: et dicente ē: q̄ de herba ipsa est copia: et ubiq; locorum oritur: mandauit rex uelari sibi oculos: et fecit ipsam furca suspendi. par. vi. de medicinis solubilibus.

¶ Cum aperiuntur dubeleti in eis inueniuntur species diuerse: quarum aliqua est similis luto. urine. assellationi. melli. mucilagini. lapidi. ungule. et carni. et inueniuntur etiam in eis animalia similia animalibus ex putredine generatis. Particula sexta de apostematibus.

Particula.

¶ Quādoq; fluit a capite supfluitas quedā in pulmone et ex pulmone in testiculos rōe/societatis naturalis que est inter instrumenta pectoris et instrumenta generatōis. Expositōe eius in prima epidimiarū.

¶ Galienus in quarto expositōis sue supra secundā epidimiarū dixit. Sanguis qui ex venis fluxit ad cutē mutat colorē loci sicut est color melongiane.

¶ Filius rodoan euigilauit supra uerba istius loci dicēs significatur per uerba hec q; Gal: cognouit melongianā et nō noiauit eā alibi. Et dixit Moyses. ego credo ueritatē. s. q; Galienus nō uidit eam. et ideo non fecit de ea mentionē qui forte noiauit colores duos. nigrū. s. et rubeū pro quibus expositor exposuit melongianā.

¶ Flobotomia et si non cōferat quādoq; domino tremoris domino ydropisis et his similibus et cōferat eis quādoq; uilis tamē ē illi cui specialiter incipit egritudo ex cōclusiōe sanguis cōsueti exire ab ore venarū que sūt in ano. et cui egritudo incipit ex cōclusiōe sanguinis menstrui aliqua ratōe ob cuius multitudinē dubitat ne calor naturalis extinguat. quarto expositōnis in. ii. epidimiarū.

¶ Sunt corpora debilia que sanguinē multū habēt. et corpora grossa et pingua que sanguinē modicū habēt. Et dixit Galie. fuit quedā mulier cui retentus ē sanguis mēstruus p octo menses que deuenit ad magnā extenuatōem: cuius uenas vidēs repletas sub nigro colore flabotomauit eā. et extraxit die prio librā vnā et mediā sanguis nigri sicut est pix liquida. et die secūdo librā vnā: et die tercio vncias. viii. que sanata fuit rediitq; corpus eius ad suū statū naturalem tempe breui: tercio expositōnis eius in sexto epidimiarū.

¶ Puerū cū primo spermatizat pscrutare quē si inuenis habere testiculū dextrū maiore sinistro scias q; generat masculos et si sinistrū maiore dextro generat feminas. et idem iutelligas de statu māmillarū puellē cū primo incipit spermatizare. quarto expositōis eius in sexto epidimiarū.

¶ Pruritus tussis singultus ste nutatio et similia cessant cum homo ea tollerat et abstinet se ab his. et maxime si parua et det

bilia sunt illa. prima expositio humoru.

COculi eius qui nullo tempe vidit obtalmia cum primo inspiciat eam humiditate replentur: et cum prolongatur in inspectione ipsius accidit eis obtalmia. Et similiter qui vidit aliquem mingere egerere os apire uel alas eleuare huiusmodi res prouocat ipsum simile opari. Parti. vi. de moribus ineuitabilibus.

CQuidam sedendo dormiunt et quidam dormiunt ambulando et audiens hoc non credebam quousque mihi ambulanti accidit dormitio per sextum miliarium fere in qua dormitio usum est mihi habere somnum: nec euigilaui me nisi postquam alidi pedem meum ad petram secundo motum lacertorum.

CQuidam cum esset in ciuitate rome amissa ratione die. xiii. credebatur esse in ciuitate atheniensi. et cum intrabat balneum credebatur esse in itinere et ire ad ciuitatem atheniensem: et non erat alienus dictis uel factis suis aliter. Et post decimumtercium diem supueniente sibi forti fluxu sanguis et sudore sanatus est subito et resutatus sanitati alicuius que sibi acciderat minime recordatus est. secundo motum lacertorum.

CQuidam seruus furore plenus apposuit corpus suum supra terram et retinens spiritum suum palpitauit postmodum et mortuus est. Et dixit quidam fuit qui non loquutus est per annum unum et amplius et hoc uoluntarie fecit. secundo motum lacertorum.

CA muliere quadam habente in utero aliquam quantitatē menstrui prius exiit sanguis deinde sanies subtilis et putrida: et cum processit in tempore conceptus passa est abortum: et postea die quolibet exibat ab ea aliquid secundine que erat intus putrefacta. et in fine cum exiit quod remanserat ex secundina crediderunt obstetrices et omnes qui aderant ibi ex medicis preter me quod mulier mundificata etiam mundificatione completa: cuius exquisiui pulsum et inspexi per pulsum ipsum in matrice aliquid remansisse cuius exitus necessarius erat ad mundificationem corporis mulieris. quod manifestum mulieri predictae et marito suo. Et cum ipsa ad diem decimum sextum a die abortus peruenit passa est abortus fetus alterius putrefacti. Particula sexta de examinatione medici.

CQuidam mulieri accidit egritudo stomachi fortis infantum quod appetitus ciborum cessauit et deuenit prope mortem propter sui debilitatem

Particula

litate fortē ex modica cibi assumptōe: et eam medicati sunt medici in opatōibus medicine experti nec curarūt eā. et ego precepi eisdem ut absinthii sirupū darent sibi que statim q̄ ipm sirupū bibit fortificatus est stomachus eius et cibum petiit ipsa hora. Particula sexta de tyriaca ad cesarē.

¶ Supra apostema cuiusdā pueri cuius apertionē puer desiderabat: quia in illo erat utilitas: ex tyriaca aliquid fuit positū tanquā vnguentū quod penetrauit cutem loci citius penetratio ne ferri. et quod inclusum erat in eo putredinis tunc exiuit. Eadem particula.

¶ Dictū est de regina Egypti q̄ ipsa interfecit seipsam p̄ appositionē manus sue supra tyriam que ipsa hora appositionis mortua est et hoc voluntarie fecit. quia rex qui inuaserat regnū eius et multas eius regni terras ceperat nitebatur eam capere de persona. Et dixit Galienus ego vidi hanc tyriā in Alexandria quā interfici feci sine mora. q̄ iustitarius cū dānabat magnatē aliquē ad mortē afferebat ipsa tyria et procurabatur ut morderet pectus damnati qui statim q̄ morsus erat moriebat. Eadem particula.

¶ Per quendam ex antiquis sciui q̄ cupiens generare filium formosum fecit depingi in pariete camere figurā pueri formosi prout melius pingi poterat: et mandauit uxori sue ut coeūte ipso cum ea semp inspiceret in figuram ipsam nec diuerteret oculos suos ad alias partes aliquo modo: quod faciens habuit filiū formosum quendā sicut erat figura illa qui suo non erat similis genitori. Eadem particula.

¶ Tyria cum panē comedit panis claudit vias dentiū suorum adeo q̄ non pōt mordre nec nocere. et qui nescit fraudem et ingenium eas tyrias uenantium ex illo utiq̄ admirant. eadem particula.

¶ Peste accidente semel in terris ethyopum et usq̄ terras grecorum pringēte ingeniauit se ypocras seruare habitatiōes terre sue incolumes a peste ipsa. et p̄cepit ipsis habitatoribus vt ignē imitterēt circūcirca terrā ipsam ex multis lignis et floribus et frondibus arborū fragrantū: precepit etiā eis ut supra

Trigesima. liii

carbones poneret multas spes aromatū et oleorū aromaticorū et hoc facientes sunt a peste que erat illis proxima liberati. Ea/ dem particula.

¶ Vnū ex mirabilibus que natura in aialibus opatur est hoc urfa femia generat aial in quo nō apparet aliqua figura mem/ brorū aialis. et cū illud generat int ātum lingit illud cū lingua sua quousq; ipsius aialis sunt membra omnia manifesta. eadē particula.

¶ Aialia feminina incisis et subtractis testiculis suis non ap/ petūt coitū nec patiūtur masculos in se coitū exercere. quia vir/ tus feminina perit in illis. Et in terra atheniēsi nostra et terris aliis subtractis testibus feminis porcorū earū corpora imping/ uātur. et ipsarū caro saporosior redit omni carne porcina femi/ nina. femie autē quia in castratōe sui aperiēde sunt in ypocun/ ditiis duobus castratio ipsarum est cū timore faciēda. adū in/ Prima particula Gali. de spermate.

¶ Mulier spermatizat cōiunctōe sui ad virū et in somno utiq; sicut uir spermatizat. loco preallegato.

¶ Galienus in ultia pticula sciarū ostēdit q; mulier in actōne venerea plurimū delectatur p illam que remāsit uidua tpe lōgo

¶ Glandes corpus nutriūt sicut plura seminū et granorum quibus fit panis: et aliquo tpe hoies tantū glandibus cibantur Particula sexta de cibis.

¶ Cuidā que agnoui accidit ex cōmestitiōe multa fungorū nō bene decoctorū sensus angustie oris stomaci grauedinis et cō/ strictiōis et deinde syncopis et sudor frigidus. et post pēas mul/ tas ipe sumēs res diuidētes humores grossos sicut est secunia/ bin cum aqua decotōis radicū diureticarū sanatus est et a mor/ te liberatus. secundo ciborum.

¶ Noui quendam infantem cuius primo nutrix mortua est. et cum alia que habebat malos humores in corpe ex malis ci/ bis quibus cibata fuerat ratione famis que accidit hōibus ter/ re sue ad nutriendum suscepit: et ex malo nutrimento quod in/ fans suscepit a nutrice secunda corpus suum est repletum

Particula

ulceribus. et similiter corpus ipsius nutricis repletū est ulceri-
bus similibus ulceribus infantis predicti. tercio ciborum.

Et facta sunt in intestinis duo sifacia et ambo sunt similia
adiuuantia uirtutē expulsiuā que omnē pestem expellit. et uidi
mus sepe quā plurimos hoies quorū magna pars intestinorum
putrefacta est intantū qđ siphac interius siphacibus intestinorū
amissum est qui ad sanitatē redierūt et vixerūt. Et si nō fuisset
qđ intestinū habuit aliud siphac absqđ illo quod putrefactū exti-
tū nunquā uixissent. quarto iuuamentorū.

E Vidi quoddā mirabile quod nullus uidit et est hoc. quoniā
vni puero accidit pcussio ex capite cuiusdā ferri subtilis iuxta
pupillam oculi: et exiuit et fluxit a forame humiditas aquea et
diminuta est pupilla ipsa et tunica tota cornea est coartata: qui
puer cum curatus fuit uidit bene pro eo qđ illa hūiditas que flu-
xit subito coadunata ē successiue. quarto morborū et accideriū.

Quidā quē scorpio pupugit dicebat se a niue et glacie esse
pcussum cuius corpus totū erat frigidū et a sudore frigido oc-
cupatū. et curatus cū medicinis quibus pūcti a scoriōe curan-
tur post penā magnā extitit liberatus. tercio scientiarū.

E Dicimus hic egritudines quas uidimus raro et sunt hec.
Quidā uir rusticus subito expuit saniē subtile et die quolibet
semp expuebat ex hūore illo et postea ultio expuit putredinem
et post menses aliquos expuit modicū sanguis: et post corpus
eius incepit eliquari et tandem debilitate uirtutis eius mortuus
est. quarto scientiarū.

E Aut Moyses. ego vidi quendā tuscientē et emittentē partem
pulmonis qui putrefactus est. Et uidi quendā aliū qui longo tē-
pore tuscies expuit modicū quid: postmodū expuit simile grā-
dinibus paruis: et non cessauit sic spuerē donec uixit. quarto
scientiarum.

E Tengi arterias. cuiusdam cui semel obuiaui in arte medici-
ne cogniti et inueni in ipso oēm spēm motuū inequalē sine fe-
bre qui nihil mali in spiritu suo sentiebat: et dixi ei uideo hanc
inequalitatem esse ex angustia et coarctatione venarū pulmōis
uel humoribus grossis et uiscosis: uel apostemate generato: et
indigesto opilantibus illas. Qui respondit mihi si hoc esset

ipsum habere statum asmatis in spiritu oporteret. Et ego ei dixi quod status asmatis est cum coadunatur humor grossus et viscosus in tribus canne pulmonis et non coadunatur in arteriis. quarto scientiarum.

C Emissio urine que dicitur diabethes et sitis fortis est egritudo que non inuenitur nisi raro et ipsam non vidi tempore vite mee nisi bis tantum. hec uerba sunt Galieni propria.

C Ait Moyses. ego non vidi hanc egritudinem aliquo tempore in terris occidentis nec aliquis ex doctoribus meis mihi fecit mentionem de ipsa. Sed hic in terris Egypti vidi dominos huius egritudinis in viginti annis fere uiros uiginti et tres mulieres et inuitaui me ad uidendum hoc. quia hec egritudo raro accidit in terris frigidis. et sepe fit in terris calidis. Et cum hoc est calor magnus dominans supra renes sicut apparet ex uerbis Galieni in sexto scientiarum.

C In etate senili uidi sepe motum arteriarum quiescere et cessare. et postmodum earum uirtutem recipere uiuere et a morbo ad salutem redire. xlii. pulsus.

C Huiusmodi negocium et sibi simile edocet unumquemque quod in nullo cui obuiat alius debeat fidem dare. et est. Ego Galienus circueiens ciuitates uidi quadam uice uirum quendam in apotheca una stantem ante duos medicos inuitantem illos ad emptionem mellis uasis quod manibus suis tenebat. insuper et dantem eis licentiam de melle ipso gustando ad sciendum bonitatem ipsius. et cum gustarent mel ceperunt cum viro ipso de precio mellis tractare. nec ad emptionem mellis cum eo peruenire poterunt immo recessit dictus uir. et post lapsum temporis parui mortui sunt ipsi medici duo.

C Caro porcina est similis carni humane: et ego uidi sepe perditores fercula operantes uendere carnes humanas postquam suffricte erant pro carnibus porcinis. Et quidam ex uertis hominibus dixit mihi quod ipsi comedentes in quibusdam fundicis comederunt carnes similes carnibus porcinis. et inter ossa carniuum inuenerunt digitum unum. et rex postquam nouit quod per-

Particula

ditores predicti homines iugulabant et coquinabant carnes ipsorum interfecit illos. decimo medicinarum.

C Ait Moyses in summa medicinalium librorum nunc inuentorum est quidam liber intitulatus liber Gal. et hic liber prohibet sepulturam hominum ante horas viginti quattuor. et hunc librum transtulit patriarcha cuius libri res non est cauilliosa nisi ei qui non est exercitatus in uerbis galieni. et sicut mihi uidetur ipsum compilauit quidam medicus grecus cuius nomen erat galienus. qui fuit post Galienum principem cuius libri sunt noti: et cum peruenit hic liber ad manus patriarche transtulit ipsum de greco ad linguam arabicam credens eum esse Galie. cogniti pro eo quod erat abbreviatus nimis sicut sunt gradus Iohannicii in libris quos produxit. Et in summa quia que continet dictus liber sunt medicinalia uidi dicentes esse aphorismos mirabiles qui continentur in illo.

C Dixit in illo libro accidit homini suffocatio que durat diebus sex. et die septimo non cognoscit nec comedit nec bibit et redduntur eius arterie dure motu spiritus non ablato. et post hoc dixit species medicationis appoplecticorum.

C Et dixit in illo augmentatur colera nigra in corde et ingrosatur sanguis et mittitur spiritus in venas quousque recedit vita. et accidit huic discoloratio totius corporis qua significatur recessus uite. sed status pilorum existentium supra digitos manus est sicut status horripilatorum quorum pili sunt erecti. et cum hoc significatur quod uiuit et non cum alio.

C Et dixit in eodem libro accidit repletio ex qua amittitur pulsus totius corporis et non mouetur cor et inuenitur ille sicut mortuus. sed loca uenarum magnarum inueniuntur rotunda plena et est ipse figure pulchre et tactus calidi. et cum inspicis huius quamcumque uenam uides tortuosam uel non tortuosam rotundam propera te ad aperendum ipsam in longum et dimitte sanguinem fluere ex uena. et ipsa hora uiuificatur egrotans.

C Et dixit in eodem libro accit ex casu a loco alto uel clauore magno uel immoratoe longa sub qua sincopis alicui quadraginta octo horis et est sicut mortuus in cuius facie surgit puluis et uiriditas et ungues eius fiunt virides. postea dixit ibi signa qui

bus ostenditur q̄ uiuit, et curationē eius secundū suam opini-
onem dedit.

¶ Et ait in eodem libro qui sepeliuit mortuū qui mortuus est
absq̄ febre et absq̄ egritudine continua ante septuagintaduas
horas post mortem ipsius ipse interfecit eum. quia forte sepeli-
uit eum uiuum. et postea dedit ibi signa quibus cognoscitur q̄
sit uiuus: et curatio uiui est ex ipsis.

¶ Et dixit in eodem libro. Qui amisit cōmestionem panis p̄
longum tempus et postmodum panem comedit subito. uel qui
amisit usum uenerēū longo tempe et postea redit ad ipsum uel
qui moratus est diu in cripta obscura et postea exit ad lucem
solis subito accidit ei status similis mortuo et moritur certe. et
post hoc nominauit signa et curationes eius.

¶ Et dixit in eodem libro accidit ex potione venenosa puncti-
one animalū uenenosorū uel bibitione rerum dormitantium
status similis mortuo. et similiter accidit ex plurimo usu come-
stionis et bibitionis rerum humidarum et dormitione postmo-
dum in latere sinistro grauitas somni et uidetur mortuus. et
postea dixit signa et curam.

¶ Galienus cū nominauit medicorū insipientiā tempore sui
quibus non respondebat nec eos docebat cum cōueniebantur
simul in loco egrotantiū pro eo q̄ facti erāt magni et augmen-
tati supra rem non sanam dixit uerba hec. medici et philosophi
cum aere augmētati non sunt preparati ad disciplinā sicut pa-
rati fuerūt ad disciplinā moysis et christi socii predictorū. deci-
motercio megapulsus.

¶ Ait moyses. demonstratum est tibi demonstratōne recta q̄
uerba christiana apparuerūt et manifestata sunt et diffusa ante
Galienū. verumtamē non applicuerunt ad omēs terras greco-
rū generaliter tempore galienī.

¶ Incisio p̄funda cū cadit in p̄anis epatis pōt curari. et simi-
liter incisio alicuius pēnarū ipsius potest curari. et uidi collū
uesice curari ex icisiōe scā in eo p̄ extrationē calculi. quia collū
uesice ē carneū. et hec oīa raro accidunt. et dixerūt aliq̄ q̄ iof. o
eadēs i stō pōt curari. et uidi quēdam in cuius cerebro accidit

Particula

incisio magna et profunda qui curatus fuit: et hoc est ex hiis q̄ ualde raro contingūt. Expositione eius in secūdo aphorismorū
¶ Gali. in pria particula supra opinionē ypocratis et platōis dixit: quadā uice i hora anothomie quia cor aialis resultabat a di/gius corū qui tenebāt ipm: precepti cuidā q̄ ate me erat ut cor cū tenaculis teneret: et nō amisit aial tēpore retentionis cordis sui aliquid sensus uel motus uoluntarij: sed clamabat: ambulabat: et expirabat: nisi motum arteriarum.

¶ Dixit etiam quadam uice per extractionem ossium fractorū capitis necessario supposui illis ossibus saluatiōis uia instrumentum saluatorū pellicule cerebri noiatum: et si cū instrumento ip̄e parum magis impressioni et retentioni cerebri adiunxissem amisisset partes r̄uc sensū et omnē uoluntarium motum.

¶ Gali. ait i tertia pticula supra opinionē ypocratis et platōis In theutonicis. ethyopibus. et barbaris: ira est fortior rōne et in paruulis nostris populi greci et in illis qui absq̄ doctrina sunt et sine ciuilitate similiter inuenitur.

¶ Gali. ait in ultima particula sexte supra opinionē ypocratis et platōis: homines tēpore ip̄orum puniebantur pena membrorum corporis cum qbus homo fuerat illicita operatus: qui ascēdebat supra domos. scarificabantur pedes sui et fustigabantur: et simile fiebat de manibus furis: et eodē modo qui comedebat plurimū stomacus et uenter eius scarificabantur et fustigabantur. Et simile fiebat de lingua eius. qui erat maliloquus. et doctor q̄dam dixit qui amasiam suam māifestauit ex qua accepit iniquū cōmercium miluus comedebat epar eius. quia epar locus est et initium desiderij.

¶ Gali. in quarta expositionis libri ptimei dixit uidi plures homines: corpus quorū forte erat naturaliter et aia debilis modici motus et pditi: qbus egritudines de genere stuporis accidere. Apoplefia. paralisis. et epilepsia. Et mulieribus illis similibus accidit matricis suffocatio et postmodū accidit eis paralisis cito. Et habētū aiam fortē et corpus debile naturaliter paucos uidit: e quibo aristones fuit de gēre musie in eloquētia bonus: corpus cuius eliquatū est totum pro eloquentiis in quibus sepe fuit.

¶ Ait Galienus in tertia pticula medicinarū simpliciu quem

transulit patriarcha. Euforbiū longo tempe usitatū receptum
prio quātitate modica et ultimo in quātitate magna gradati de
paruitate ad magnitudinem ascēdendo nō nocet. et hoc docuit
me anus qdā de terris iralie de qua loquūt antiq q ipsa sumet
bat euforbiū et nō nocebat sibi: qā ex ipso prio assumpsit mo-
dicum. et cum usa fuit illo adiūxit et recepit de ipso satis. et nō
nocebat sibi euforbiū ex cōsuetudine que eidē rediit in naturā

C Ait Galienus in nona pticula libri quem transtulit patriar-
cha. Rebus omnibus digestione ciborū operantibus nulla ē
melior quā hec sunt. approximatio corporis humani ad uentrē
et coniunctio corporū humanorū simul. Et aliqui cū accipiunt
puerū parū et apponūt eum sibi sup uentrē noctis tempe re-
cipiūt ex hoc utilitatē magnā. quia calor puerilis est cōuenien-
tior et melior calore ex rebus cōgelatis accidente et maiore cal-
lorem illo affert eis. Et aliqui cum volunt somnū accipiūt par-
uos cattulos et ponūt eos supra corū ventres et recipiūt ex hoc
requiem magnam.

C Explicit particula vigesimaquarta incipit particula vigesiā/
quinta cōtinēs aphorismos depēdentes a dictis galieni dubiis.

It Moyses in his uerbis galieni dubus que dicam nō
teneo viam quā tenuit Rasis. sicut apparebit inspicie-
ti. Rasis enim nō dubitans in his cepit dicere supra
ea que penitus nō intrāt artē medicie sic q in assignatōe signo-
rū que debēt depēdere ab arte assignauit signa que uera nō sūt
et fecit ea multarū spērū intelligēdo simpliciter et absolute illd
quod erat intelligendū secūdum quid et nō simpliciter sicut ip-
se māifeste loquīt ibi. et p hoc māifestat q in arte logice perit-
tus fuit. Et filius zor. et filius rodoani conati sunt dare solutō-
nem p̄dictorū. Ego uero nō me intromittā de aliquo p̄dictorū
nec dicā aliquid sup ea que assignauerūt in ipsorū solutōe in q
bus amiserūt tēpus absq; utilitate aliqua: imo amiserūt illud ī
malo sequētes multotiēs aerē. et omēs sequētes aerē sequūtur
malū verū: sed recordabor dubiorū ipsorū depēdentiū a medi-
cinali arte: cuius artis galienus pōtifex fuit et dux. Et non est
neccesse sequi dictū eius nisi in arte medicine et non in alia. et
causa dubitatiōis ipsorū fuit altera istarū triū: aut insipientia.

Particula.

superueniēs ei qui trāstulit libros i lingua arabica: aut obliuio superueniēs .G. sine qua nullus ēē potest: nisi aliquis ex sublimibus uiris: aut prauus intellectus meus supra predicta: Et ad utilitatē status cōis coniungam ipa uerba dubia binatim binatim. Ut inspiciens cū in eis inspexerit uideat locum dubii et ueritatē eius supra quod apposuerit mētē suā et nō turbetur intellectus eius: nec erret cum emerferit sibi dubium ex illis .

¶ In quinta iuuamentorū dixit Galī . Diuiditur in totū epar quidam neruus subtilis ualde: quia nō idigit multo sensu hoc ē pprium dictū eius ibi. Et similiter ostendit in eadē particula Splen. Fel. et Renes habent paruū sensum. et in .vi. particula eiusdē libri dixit. Ex neruo aliquid diuisum ad corpus cordis accedere nō iueni sicut nō inuenit in epate reibus et splene. Sed ex neruo accedit ad sisac: quod circūdat cor quidā neruus subtilis: et in aīali magni corporis accedit ex neruo quidam neruus cōiunctus cōiunctione cum corde sensui manifesta. Hoc ē proprium eius ibi. Galī. aut si intellexerit per neruū subtilem diuisum in epate et similiter diuisum in splene et renibus illum qui diuiditur in pelliculā cuiuslibet istorū mēbrorū erat sibi necessarium illud ostendere quod ostendit de corde.

¶ Galī. dixit in secunda uirtutum naturalium flegma acetosū non recipit aliquid digestionis in epate. et in .v. scientiarum dixit. Mala complexio frigida epatis humorem aduenientem sibi acetosum digerit digestionē media: cognoscitur igitur ex dicto suo q̄ flegma grossum est digestum potius quā flegma acetosū quoniam flegma grossum recipit digestionem ab epate et flegma acetosum in stomaco recipit aliquam digestionem tantum. Inspicienda sunt itaq̄ uerba ista.

¶ Galī. in nona particula magne de pulsibz dixit: Cause mutantes pulsum sunt tres: et sunt: cā necessaria: uirzus: et instrumenta. Et in secunda consilii sanitatis dixit. Cause mutantes pulsum sunt quattuor: et sunt tres quas nominauit in libro magno pulsum. et dissolutio spiritus animalis: quam eis adiūxit que forte comprehenditur sub summa cause necessarie. Inspicienda itaq̄ sunt uerba ista.

¶ Ea que dixit Galī. in particula febrīū de humore putrido

generante febrē qui intra uenas est inspexi cauillōsa. quia apparet per dictū suū quod dicit in loco vno quod ille humor putridus currit in totū corpus. Et per dictum suū quod dicit in alio loco apparet quod est cōstrictus in loco vno et hoc est sanū. aliter enim non inuenirentur due febres continue siue tres. Inspiciēda sunt igitur uerba ista.

C Galienus in particula de complexionibus ponit calorē puerorū et iuuenū similem esse. Et in prima cōsiliū sanitatis dicit humiditatē et calorē aialis a generatōe sui decrescere usque in finem. Inspicienda sunt uerba illa.

C Galienus in septimo ingenii dixit. mutatio ad caliditatē uel frigiditatē est facilis curatōis et facilis liberatōis. et mutatio ad humiditatē uel siccitatē est difficilis curatōis et difficilis liberationis. hoc est dictū propriū eius ibi. Et postea dixit in eadem particula cū incepit loqui de stomaco. mala complexio humida ē facilis curatōis et facilis liberatōis per oībus spēsibus male cōplexiōis cū est sola uel cū est cū caliditate et frigiditate cōposita. hoc dictum propriū est eius ibi. Et si aliquis dixerit quod primū dictum est generale et ultimū est spēale de stomaco et ita uidetur igitur primū dictū nō est uere generale et istud est locus dubii. et in dictis huiusmodi est inspiciendū.

C In quarta micemir dixit. Subtile albumis oui lauat et clarificat hūiditates oculi et subtiliat illud grossitiei que accidit oculis. hoc est propriū dictū suū. et postea dixit in eadē particula uerba hec. albumē oui amittit clarificatōem. Inspiciendum est huiusmodi dictis.

C In particula de cibis laudauit lac camellinū potius quā lac asininū. et in quinta cōsiliū sanitatis laudauit lac asininū. et illud preposuit omni lacti.

C Galie. in particula de chimo bono et malo laudauit carnē porcinā pre oī carne quadrupedū et post carnē hanc edinā. et post hanc uitullinā et post hanc arietinā. et in particula de cibis dixit hoc dictū propriū. Cibis qui difficile dissoluitur et ē oīs cibo grossus sicut cibo carnis porcie et pāis similiter fermentatus cito adducit egritudinē repletōis. ecce laudauit carnē porcinā per omni carne bona. et postmodū posuit eā sub genere cibi grossi. Debet hoc inspicere.

Particula.

Galienus probauit in pluribus locis q̄ materie apostemat-
tum calidorū in principio sui fluxus et tempore augmenti et
status sui sunt extrahende per oppositum et diuersum. Et statu
repleto et humore non fluente in membrū inueterato ibi. et in
lapidem cōuerso extrahende sunt p̄ idem membrū repletum si
fuerit possibile: uel per mēbra proxima magis sibi. Et de hac
radice satis Galienus et Hypocras sunt loquuti. et hoc sanum
est. et supra hanc radicem ars medicine totaliter est fundata: et
ipsius utilitas experimento monstratur. Et per hanc radicē ual-
de utilem precipit Galienus flobotomari in fortibus egritudi-
nibus oculorum squinantia et similibus uenam cephalicam in
principio. et ipsis egritudinibus prolongatis et apostematibus
in lapidem conuersis seu retentis cum membro et confirmatis
Galienus precipit in egritudinibus oculorū flobotomari uenā
superioris anguli oculi uel uenam frontis: seu uenas que post
aures sūt: et in apostematibus gutturis et uiularū flobotomari
venas que sunt sub lingua et hoc manifeste sanum est. Et in ex-
positione sua in sexto aphorismorum dicit hoc dictū propriū.
In egritudinibus positis supra epar ad attractionem sanguinis
per oppositum necessaria est flobotomia in manibus. et in egrī-
tudinibus positis infra epar necessaria est flobotomia in uenis
interioribus genuū: aut que sunt supra calcaneū. Et in parti-
cula de flobotomia recitauit illud idem dicens. In epileſia uer-
tiginē siue uigilia est necessaria flobotomia specialiter in pede.
Ait Moyses hoc contradicit principalibus dietis eius. et ei
quod pertinet ad modum. et non video modum huius. Et forte
in hoc opere facta erant que translationis tempore sunt subi-
tracta.

Galienus in prima expositōis supra primā epidimiarū di-
xit. Febris adurens non generatur ex inflammatione colere ci-
trine in quolibet mēbro: sed generat̄ ex putredine colere citri-
ne in stomaco et specialiter in ore eius aut in epatis cōcauitate.
Et postea dixit in secūda expositionis supra dictā priculam. Fe-
bris adurens accidit ex putredine colere citrine i uenis: et spe-
cialiter in uenis que sunt prope epar stomachum et pulmōnem.
Debet hoc inspici.

Galienus in particula sua de clisteribus dixit. Cibi mali sunt sicut caules et similes ei ex frigidis herbis et siccis. et in septima medicinarum simplicium dixit. Acuitas caulis et eius putredine non est manifesta in sapore cuius est amaritudo: et uirtus ipsius est utilis ulceribus duris: et quicquid dixit de opatibus eius significat caulem habere caliditatem non forte. Et filius Eufemi et alii dixerunt quod caliditas et siccitas caulis est in primo gradu. Et Galienus etiam dixit in particula sua de chimi bonitate et malicia. Non inuenio caulem refrigeratum. et sicut mihi uidetur dissoluitur dubium hoc: quia succositas sua est illa que habet caliditatem predictam que cum sibi subtrahitur substantia caulis remanet frigida. et oportebat Galienum hoc probare sicut probauit eam in primo febris dicens. et in cibis calidis sicut sunt cepe alia porri caules nasturgium et ozimum.

Galienus in sexto expositiois super secundo epidemiarum dixit talia uerba. Ex materia humoris ascendens ad partem superiorem corporis in capite ulcera generantur et tunc oportet te purgare ex loco proximo cum vomitu et non cum flobotomia.

Ait Moyses hoc cauillauit me cauillatione plurima quia est absque manifesta demonstratione modorum scientie medicine.

Galienus in quarta morborum et accidentium dixit proprie uerba ista. Omne malum quod accidit alicui sensum quorumcumque sensus ipse recipit ex peste accidente neruo: quo status eius est dum est sanus.

Ait Moyses si omne nocuum quod sensui accidit sit ex peste accideret neruo ipsius sensus vellem scire quare aqua que descendit in oculum et cicatrix ulceris corneae iuxta pupilam nocet sensui uisus. et docuit me Gal. in prima ipsius particule Sensus molestat uel ratione instrumenti primi quo fit operatio uel ratione uirtutis ipsius instrumenti. et hoc totum est sanum. et si contrarium intellexisset dixisset. neruo qui est causa sensus peste aliqua accideret neruus ipse sentit ex peste ipsa: et quod dixit esse uerum debet hoc inspicere. **G**al. in epone sua in secunda uetorum et aquarum dixit. non oportet te apponere ignem alicui membrorum corporis nisi manibus pedibus et lumbis. et in expositioe supra sexto epidemiarum dixit. Dominis ulceris pulmonis apponere ignem cito in

Particula.

eorū pectore te oportet. hec sunt proprie uerba sua: igit' destruxit id quod superius dixit. Inspiciatur.

CIn secunda scientiarum dixit Gali. uerba ista propria: Pulsatio non sequit' oīa que dicta sunt: sed sequitur ea in quibus est arteria sensibilis cū ē mēbrū eorū sensibile: et ē apostema quod dicit' flegmō quātitate magnū firmiter: et cū coadunātur hec eger sentit dolorē ex pulsatione: et si i mēbro egroto nō sit arteria sensibilis: hoc ē dictū eius proprium.

CAit Moyses cum inspicias in huiusmodi uerbis apparet tibi cauillatio uerborum. quia ipse posuit pacta quattuor. et sūt hec. apostema calidum et quantitas eius magna. et locus eius membrum sensibile ac arteria sensibilis in eodem. et dicit cū hec pacta aggregantur eger sentit pulsationē. et postea dixit etiam si non sit in membro egroto sensibilis arteria. ergo ipse ex pactis predictis cassauit anum quod est proprie cum pulsatione et est repertio materie sensibilis. Et ratio quam ego sētio ex inde est. quia cum translatus fuit liber de vna lingua ad aliā cassatum extitit uerbū aliquod quod corrumpit intentionem eius. Et proprietas uerborū Galieni est dum hec pacta quattuor coadunātur in membro apostemato accidit sensibilitas pulsationis etiam si non sit arteria sensibilis in corpore apostematis sed iuxta ipsum esse debet: debet hoc inspicere.

CMedicorū aliqui preter me cogitauerunt uerba Galieni in causis doloris. et inuenerūt in pluribus locis cū fecisse ipsius causam unā. et est separatio cōtinuitatis. Qui dixit separatio cōtinuitatis est in yleos calido et yleos frigido quod yleos frigidum est cum cōiunctione et sine dubio cum coadunātur partes in membro vno partes alie separant'. reddūtur ergo omnia hec ad separationē cōtinuitatis. et de hac radice Galienus in quarto morborū et accidentium et in libris aliis est locutus. et postmodum in particula de mala complexione inequali ostendit q' mala complexio inequalis est una causarū doloris. et hoc est sanū. igitur causa doloris est duplex scilicet mala complexio inequalis uel separatio cōtinuitatis. et hac ratione fundauit uerba sua. et sine dubio si uidit in cōsilio priore et postmodū appuit sibi q' res ē sicut dixit in ultio. s. q' doloris cause sunt due res.

CGal. in particula de cōsilio pueri epilēctici blasphemato puero

puitate sui qui sumebat herbas et fructus aliquos ex consuetis
et dictam ut sapiens tenere aliquatenus nō valebat nominauit
omnes herbas permittas sibi comedere dicens. Oportet ipsum sumere ex porris et appio hortulano et mōtano
et postmodū nominauit res subtrahendas sibi totali subtractione
dicens: Subtrahenda sunt sibi ea et sibi similia: et sunt omnia
que ascendūt cum caliditate et acuitate superius et implēt caput
fumositatibus quēadmodū uinum. sinapis. apium. allea. et cepe
hoc autē cauillat me quia species mandauit sibi comedere et postea
inhibuit sibi eas penitus et mādauit sibi porros comedere et ue
tauit cepas: et ista tria implent cerebrum fumositatibus equali
ter sicut equaliter ipsa cibant. ¶ Aut moyses. nō oia que sunt
nobis nota sunt iter que febres putride cōputantur: quia Galie.
quādo uenit ad dandū cās febrīū interpolatārū et continuārū:
Et ex ipsis tepidis habentium circuitū vnum et nō habētū cir
cuitū. Et incepit dare causas unicuique iparū quattuor dixit id cu
ius inuentio ē manifesta. Et inuenitur hoc dictū in particula fe
brīū. Vbi cās ipsarū et coadunatiōis circuitū cum difficultate de
dit et fecit mutatiōē de consilio uno in aliud et tandem confir
mauit et stetit in consilio ultimo: et in demonstratione ipsarum
Gali. dilatauit se: et credidit expulsisse cauillationes: et illud qd
dixit credidit dicere bene et cum inspexi in uerbis eius cum co
gitatu bono uidi cauillationem que est in ipsis: et cauillationes
creuere supra me: neque aliquo modo potui habere inde intentio
nem: quorum uerborum proprietates hic ostēdā: et deinde ostē
dam cauillationes ipsas supra me augumētatas. Gali. in primo
febrīū dixit humores cū putrescunt in uētre et uenis magnis
fluūt cōtinue et corrūpūt putredie sui oē cui obuiant: et hoc ē
primum et proprium uerborum suorū apparentiū primo sibi.
Et postmodū in secūda pīcula febrīū dixit: febres dimittentes
manifesti recessus sunt ille que generantur ex humore q currit
per totum corpus. et febres continue sunt ille in quibus humor
putridus febrem generans intra uenas continetur: et hoc ē dic
tum proprium eius secundum. Et post hoc in eadem particula
cum rediit ad primum consilium suum dixit. Si inspicis bene
causam inuenies q generatio accessionum in aliquibus febrī
bus circularibus est mirabilior ista quam

Particula.

dixi. et est similitudo necessaria in dictis meis: quam nunc refero in duobus statibus simul: Hoc est dictum eius proprium. Et postmodum dixit in ista particula cum retinuit se in secundo consilio dando causas circuituum. Membrum expellit superfluitatem suam de tempore ad tempus cognitum que putrescit et expurgitur: et dando causas longitudinis accessionis et breuitatis eius iuxta hoc consilium ultimum dixit quoddam dictum proprium et est tale. Et non est accessionis mensura fortis cognitio cause. ex qua facte sunt aliquae accessiones febrium quarum aliqua dimittit et aliqua non dimittit. quia cum est accessio prima brevis status ipsa reditante inceptione secunde accessionis sine dubio et est mutans et fluens in totum corpus: et tunc tempus quod est inter dimensionem prime accessionis et initium secunde est tempus quietis et mundationis febris: et cum precedit secunda accessio et fit ipsa ante complementum prime accessionis non remanet in medio ipsarum tempus aliquod quo purgetur corpus a febre. Hoc est quartum dictum eius proprium.

Egitur cognoscitur ex dicto eius proprio quod humor qui corrumpitur primo est intra uenas: et tempus quietis est tempus quod est inter corruptionem unius partis illius cause et inter corruptionem eius quod est sibi uicinum iuxta exemplum quod dedit in ephemerio: Et ipsius febris accessio est ex humore corrupto intra uenas sicut dixit: et scitur ex suo secundo dicto. quod est dimissio febris sensibilis: cum humor est corruptus extra uenas et est mutans et fluens in totum corpus. Et scitur ex dicto suo tertio in quo supersedit quod membrum expellit superfluitatem suam extra se et corrumpitur ibi donec ingreditur in ipsum quod est ingrediendum et incinerat quod est incinerandum quod est accessio febris: et postmodum dimittit donec impellitur ad dictum locum superfluitas alia. et scitur ex dicto suo quarto quod febris continua est cum coniungitur una accessio cum alia. Debet hoc inspicere: **H**oc quod dico in sequenti aphorismo non est ex dubiis Galeni. Sed sicut inspicio scire debent illud uiri circumspecti ut attendant per illud in quo statu sunt qui acrem sequuntur: et sicut sunt eorum lumina ceca. Galenus. n. uir ualde ueridicus non contentus logica quam Aristoteles fecit: fecit librum de probatione: et le-

tis libris Aristotelis phisice et metaphisice. Dubitauit sup his que dixit Aristoteles in illis sup que probatões aliquas nō adduxit. sicut sunt silogismi rōnales et cū suo statu huiusmodi inquisiuit omia signa et causas iuuamēti testiculorū et iuuamentum illorū ueraciter approbavit. Sup quo iuuamēto Arist. nō posuit mentē suā et nesciuit hoc. Et letatus est Galie. satis et elongauit suū dietū et dilaniauit Arist. sicut dilaniatur debile ex animalibus ab aiali forti et incepit magnificare et nobilitare testiculos quāntatē adeo q̄ fecit eos nobiliores corde cū mensura qua eos mēsurauit. Et propria uerba que ipse dixit in propria pticula de spermate sunt hec. Radix et principiū uite est cor. et radix et principiū bone uite sunt testiculi. Sicut ergo bona uita est melior quā uita sic testiculi sunt nobiliores et meliores corde. O uos ergo uiri qui estis primi in inspectōe attendite si pōt uiuere aial bona uita corde euulso sibi. et pōt cū testiculis suis coire et si sit in illo uirtus masculina aliqua operatio/num uite in eo minime diminuta. Et si euulsis testiculis et sub tractis ab aiali ut accidit in castratis aial remanet uiuū: testiculi sunt nobiliores corde. et in summa in uerbis ipsius tanta ē diminutio q̄ nos ea uerba magis diminuere non oportet.

E Galienus in quinta morborū et accidentiū dixit. uideo accidentia epilepsie forte facta ex multis rebus humoris flegmatis/ ci et cerebri uentriculis inclusis. et ideo aduentus eius ē subito. et forte ex frigidityte corporū ipsa fiūt. Hec sunt uerba ppria ipsius ibi. Et in tertia scientiarū dixit. Spēs epilepsie sunt tres una egritudo ipsarū fit ex corpe cerebri: aut ex ore stomaci. et tertia est egritudo que ascēdit de mēbro ad mēbrū quousq̄ p/uenit ad cerebrū. Et de hac tertia specie dixit. Res que ascēdit est similis aeri frigido. et est uel qualitas diffusa ascēdens mēbratim: aut est qualitas alicuius uenti uenenosi. hec sunt ppria uerba eius. et locus dubii est manifestus: et est q̄ epilepsia est ex mala complexiōe in cerebro cōclusa absq̄ materia penitus q̄ negauerat et dixit q̄ nullo modo potest esse istud. inspicienda sunt uerba ista.

E Galienus in aliquibus locis dixit. Viri sunt mulieribus calidiores et sicciore, et supra hoc oēs radices medicinalis scie

Particula

sunt fundate. Et ad probationem et ostensionem huius Gal. se in secunda de spermate dilatauit. Et dixit Gali. in expositione sua super librū Hipocratis de doloribus mulierū. Velox augmentum mulierū significat q̄ in corpibus earū est calor domi- nans cum humiditate iunctus. Et cognoscitur hoc ex eo quod fit ex corpibus earū mense quolibet sanguinis menstrui. quia sanguinis multitudinē sequitur calor multus. hec sunt uerba propria eius. Et mēbra radicalia mulieris eū sint frigidiora et humidiora mēbris uiri et sanguis in muliere sit magnus hoc cauillat me. insuper et uene uiri sūt magne et late preterea res prima ē generalis supra mensurā sexus feminini ad sexū masculinū et non pōt multitudo supfluitatū mulieris esse signum multi sanguinis. Videtur tamē mihi q̄ uerba illa inuenit quidam qui fuit ante ipsum. G. et exposuit ipsam pticulā Ipocratis quam exposuit Iohancius et credidit q̄ sua expositio esset sana. ipse uero fuit absens a verbis Aristotelis. qui dixit super hoc in. xviii. libri animalium et sunt hec. Caliditas que reperitur in muliere est debilis. et aliqui dicūt cōtrariū huius putantes q̄ sanguis in muliere plus sit quā in uiro. et hac ratōne credunt q̄ mulier sit maioris caliditatis quā uir. et hoc ex exitu sanguinis menstrui cōprehendūt. sanguis uero ē calidus: et in quo est de sanguine magis est calidus magis. et putātes q̄ huiusmodi accidens accidat ex sanguine multo et calore. et putantes q̄ sanguis habeat formā vnā quibus sufficit q̄ sit humectatiuus et sit coloris sanguinis et nesciunt q̄ sanguis purus est bonus humor et sanguis menstruus est impurus et non est bonus humor. hec sunt uerba Aristo. ibi. et hoc dictū est sanū in his et omnibus que dixit.

¶ Galienus in quocunq; loco loquutus ē de lacte siue mentionē fecit de eo dixit substātiās tres esse in lacte uidelicet aqueam partē caseatā et pinguosam. et dixit in libro suo de bonitate chimi. In lacte camellino et asinino aquea hūditas dominatur: in lacte pecudum caseata. et in lacte vaccino ps pinguosa. hec sunt ppria uerba eius ibi. Et idem ostendit in cibus dicens Pars pinguosa. s. butirū est dominās in lacte uaccino. et in li-

Aligesima.v

bro suo de cōsilio subtili dixit. in illo lacte dominat̃ ps caseata fortiter sicut est lac yaccinū. hec sunt uerba propria eius ibi. et locus dubii est cognitus quē primis uerbis dixit in lacte vacci no butirum est dominās. et in ultimis uerbis dicit q̃ caseus ē dominās in lacte illo. hoc debet inspicī.

C Galienus in decio medicinarū simpliciu cum incepit loqui de aquositate lactis. dixit uirtus aque huius lactis que remanet a butiro et caseo est mūdificatiua et lauatiua. lauat enī uentrē et expellit ab eo supfluitates putridas cum bibitur aut cum fit ex ea clisterē. et opatur hoc absq̃ punctura: imo habet simplici ter in sedatōe puncture opus bonum. hec sunt ppria uerba sua ibi. et in tertia ciborū de aqua lactis dixit. Nō mireris de lacte postquā sua propria aquositas cōsumitur si non infunditur supra ipsum aqua alia iterū. quia medici nō fugiebāt hoc ab operatōibus suis ratōe humiditatis lactis sed fugiebant rōe acuitatis sue qua laxat uentrē. hoc ē propriū eius. et est locus dubii agnitus. quia in uerbis primis uetauit acuitatē eius: et in toto cassauit ipsam. et in ultimis uerbis dixit. in lacte ē acuitas qua laxat uentrem. debet hoc inspicī.

C Galienus in prima uirtutū naturalū dixit. Omēs uirtutes immutatiue ex pte sunt uirtutis naturalis et accidunt ex substātia corpis duarū tunicarū stōi. Duarū tunicarū intestinorum et duarū matricis secūdum ipsorū statū. hec sunt pprie uerba sua. et in eadē pticula similiter dixit. Vesica ē corpus plurimū sensibile durum duabus tunicis fortibus compositum. hoc est propriū eius ibi. Et in tertia huius libri dixit. Necessariū fuit q̃ esset instrumentū etiā si habeat tunicā vnā sicut uesica fel et matrix et uene nō pulsatiles et q̃ haberet duo genera uillorū similiter ad suā extensionem per longitudinem et latitudinem hec uerba propria eius sunt. Et locus dubii est quia dixit q̃ matrix et uesica sunt unius tunice. et hoc sanum est. Et ostēdit in iuuamento mēbrorū et in pria uirtutum vnūquodq̃ habere duas tunicas: quod habeo pro non uero. Et credo q̃ istud accidit culpa transferentis uel etiā eius qui librum scripsit.

Particula

Et si aliquis dicat q̄ una tunica est ppria uestice quēadmodum dicit Galienus. Et tunica superior est ex pellicula cooperiēte mēbrū quodlibet est similiter cauillosum. quia quodlibet duarum tunicarū habet supra se unā pelliculam. et de eo non dicitur q̄ sit tritū tunicarū: debet hoc inspicī.

¶ Galienus in prima morborū et accidentiū blasphemauit homines qui noiant febrē quadam uice egritudine: et alia uice febre: apostema sequentē noiant accidēs. Et dixit hoc malum semp est egritudo et sequūtur egritudines alie egritudines sicut apostemata febres sequūtur. et in prima ad glauconē dixit hec uerba ppria. Febres ex humorū putredine fluctuātes cognoscūtur isto noie. s. noie febris: et nō sunt ipse accidētia aliarum egritudinū sed ipse proprie sunt egritudines. Inspice quēadmodū febrē cōtrariis nominibus nominauit.

¶ Galienus in secunda ciborū de cortice citri dixit hec uerba ppria. Cum opatur uia medicine est utilis habenti indigestionē sicut ei sunt utilia alia plura habentia qualitātē calidam et acutam. et in. vii. medicinarū simplicium dixit hec ppria uerba. Cortex citri nō est frigidus imo tempatus uel a tempamento parū remotus. Et locus dubii est. quia primis uerbis dicit ipm esse calidū et acutū. et uerbis ultimis dicit eum esse tempatum.

¶ Galienus in ultia medicinarū ubi locutus ē de melle et loquutus est de colera cuius color est citrinus et de illa cuius color est rubeus. que colera citrina habet species alias duas pter istas dixit hec uerba ppria. Species alias omēs nos uidemus dum purgantur a corpe absq̄ colera porrea nisi quādo egritudo est fortis. sed colera rubea colera citrina et colera porrea sepe exeunt cum vomitu et assellatōnibus sine egritudine. et hoc est ppriū sanū ex libris antiquorū. et locus dubii est hic. quia pepigit in colera porrea que nō exit nisi in egritudinibus fortibus. et postea dixit q̄ porrea exit absq̄ egritudine. Et si inspelxerimus per dictum eius q̄ in egritudine forti non inuenitur colera porrea nec exit nec apparet erit hoc cauillofius in redditione sue cause. et in summa iste est locus dubii. In quo debet inspicī.

¶ Galienus in decimasexta iuuamenti membrorū dixit. Nō

cōiungitur cuti aliquis singularis nervus spēaliter sibi ueniēs sed cōiungitur sibi a mēbris sub ea existētibus minime parti eule particularum nerui qui ipsis cōiungitur ut ligent cutem cum eis que sibi subsistunt membris et fiat sibi status instrumēti et sentiat per eum. hec sunt proprie uerba eius. Et in ultima scientiarum dixit. Medici ignorāt q̄ ex neruo elongato et diuiso in cutem manus totam sensus uenit ad ipsam et in ipsa radicem habet. et lacertus qm̄ mouet lacertū manus habet radicem aliam preter illam. hec sunt proprie uerba eius. et locus dubii est plurimū manifestus. quia in iuuamento mēbrorū dixit. Nervus cutis est nervus qui diuiditur ex lacerto mouente manū. uellem scire si hoc est propriū manui inter mēbra omnia quare non dixit illud.

C Ait Moyses. Ego habeo sanū quod dixit in iuuamēto membrorum. s. extremitatis cutis cessat sensus et motus eius non cessat. et causa huius non est nervus diuisus in lacertum illius membri opantis motum. sed particule minime nerui eiusdem. sicut dixit in iuuamento ad cuius particulas minimas et subtilis diuisas in cutem pestis descendit. Et ideo cessat sensus cutis et non cessat uirtus eius. quia pestis non est propter neruū uel nientem ad lacertū. Et hec causa currit supra radices quas nos docuit Galienus et est cessatio rami non nocet radici. et cessatio radicis ramū cessare facit.

C Galienus in prima morborū et accidentiū dixit. Ex humoribus aliqui cōmiscentur ad inuicē. et impossibile est inueniri aliquē ipforū quā sit cum alio nisi raro. hec sunt proprie uerba sua. Et in secundo morborū et accidentiū dixit. Quorumlibet horū humorū aliqui multotiens fluūt in membra puri proprii et non mixti. et possibile est q̄ fluūt mixti. Ista sunt pprie uerba eius ibi. et locus dubii est notus. quia in priā dicit hūorum aliquis purus et proprius raro inuenitur. et in secunda dixit. Multotiens inuenitur purus influxione sui. et possibile est q̄ fluit mixtus. et illud quod semp inuenimus est sicut dixit in prima. Debet hoc inspicere.

C Galienus in particula de colera nigra dixit. Multoties egrediuntur cum vomitu uel egestionē chimi nigri quorū egressio

Particula

quādoq; significat bonū. sed colera nigra cum egreditur cum vomitu uel egestionē significat periculum. hec sunt ppria uerba eius ibi. et ostendit dictum suū demonstratione plurima q; apparitio huius humoris est signum perniciosum. Et medici insipientes credunt q; exitus huius humoris mali sit iuuatiua res et nō est ita. Et expositōe sua supra quarta aphorismi dixit. Colera nigra et quilibet humor niger malus multotiens significant bonū maxime cū apparet natura supfluitates egritudinis expellente. hec sunt propria uerba eius et locus dubii est cognitus. quoniā pepigit uerbis ultimis q; apparitio colere nigre expulse p naturam quādo supfluitates egritudinis expelluntur significat laudabilitatē. Et primis uerbis dedit sententiam generalem q; colera nigra cū exit significat destructionē et uidetur mihi q; illud quod dixit in libro suo de colera nigra est sanū. Et quod dixit in expositōe aphorismorū. sanū est in humoribus nigris omnibus et non in colera nigra. Hoc inspicendum est plurimū.

C Galienus in secūdo cōplexionū dixit. Humoribus cōuenientior et laudabilior naturaliter ē sanguis: et colera nigra est sicut amurca et sicut fex sanguis et ideo redit frigidior et grossior sanguine. et colera citrina est satis calidior et siccior sanguine. et flegma est frigidius et humidius omnibus que sunt in corpe aīalis. et causa agnitōis huius est sensus tactus. hec sunt proprie uerba sua. Et in secūda morborū et accidentiū dixit. Res que fluit sine dubio demōstrat caliditatem et humiditatem penitus excepto q; debet esse humida potēcialiter. Et medici antiqui et philosophi fecerunt mentionē de uirtute humiditatiua: quarū uirtus est huius status et probauimus causam huius uirtutis in libro in quo nominauimus causas medicinarum. et in aliis libris et que necessaria sunt in libro suo in quo sumus nominauimus ibi. Et sūt q; colere citrine uirtus est calida et sicca et colera nigra frigida et sicca. et colera sanguinea calida et humida. et flegmatica frigida et humida. Hec sunt proprie uerba eius et locus dubii est agnitus. quia in secūda complexionū dicit colera citrina est calida et sicca effectiue. et in morbis et accidentibus dicit q; calida est et sicca potentialiter. Et simile de ce

Trigesima. v

teris humoribus quattuor cognoscitur sicut de colera citrina.
Debet hoc inspicere.

C Galienus in expositione pticule Ippocratis de humana natura dixit hec uerba propria. Ego ostendi in libro complexionum quod ver est temperatum. et hypocras dicit hic quod est calidum et humidum. et res est sicut Ippocras dicit. Et Galienus in expositione prime pticule Ippocratis de uentis terris et aquis dicit quod ver est calidum et humidum et hoc est sanum. et est temperatum coniunctione sui ad corpus humanum. Ait Moyses utrumque dictum quod superius dixit esse sanum. sed ultimum confirmauit.

C Galienus in .vii. ingenii ubi incepit loqui de statu viri cuius stoma cum medici desiccauerunt et reduxerunt ipsum uirum ad primum dixit Medici uidentes quia stomachus illius nullo tempore digerebat dabant ei bibere sucum sumac et apponebant stoma suo exterius medicinas omnes quas antea nominaui et reduxerunt ipsum ad statum illius cuius totalis humiditas corporis est amissa intantum quod sicut mortuus rediit. Ego uero cum incepi curare ipsum dedi ei per omnem viam omnia humida. hec sunt proprie uerba sua. Et cum incepit dicere consilium huius uiri dixit. Nos curamus uirum hunc quem medici desiccauerunt quia uia caloris et frigoris liber erat et nullum horum duorum eius corpori domiabatur totaliter nec stomacho suo: et siccitate et subtilitate multam in corpore ipse habebat. Hec sunt proprie uerba sua sua ibi. et locus dubii est ualde manifestus. quia primis uerbis dixit quod erat desiccatus multum et redactus ut mortuus. et in ultimis dicit quod est temperatus inter caliditatem et frigiditatem. imo corpus eius est omnino frigidum. quia in eo caloris naturalis materia est amissa. Et in eadem pticula de isto uiro dixit. Impossibile est quod remaneat siccitas in statu suo uno et calor et frigus absconsi sint. et quod ipsorum actio minime esse possit. quia membra cum non nutriuntur cito infrigidantur. hec sunt propria dicta eius ibi et hoc sanum est. et post uerba ista que dixit de uiro isto uidelicet quod erat a caliditate et frigiditate liber adiunxit uerbis ipsis dicta ista.

q. iiii

Particula

Nos curamus siccitatē in isto tantūmodo dominantē ex caliditate sola diu durante excepto q̄ ipsam siccitatē frigoris quantitas nullatenus est sequuta moratura cum illa. Et hoc ultimū uerborū suorum ibi est quod dubium plurimū augmētauit. Quō potest esse ut iste qui est desiccatus et redactus ut mortuus si frigiditatem non habeat manifestā: et ut siccitatē ipsius frigiditas penitus non sequatur: et qui rediit in cinerem sit uiuus. Insup̄ ex dicto suo mirabilius isto insurgit. quia ipse redactus in siccitatem plurimā ex amissioe cibi nō nutritur: et mēbra cum non nutriūtur breui tempe infrigidantur. et in sūma ista uerba Galieni ultima sunt sana.

¶ Galienus in pticula prima de pulsibus dixit. Pests magis facit pulsum inequalē imparē. hec sunt uerba propria eius. Et in. xiiii. parte magne de pulsibz dixit. Pulsus inequalis impar significat q̄ causa inequalitatis eius ē egritudinis incerta mutatio. vel enī egritudo mutat ad mēbrū ignobile et paties liberatur uel mutatur ad mēbrū nobile et moritur eger. Pulsus igitur inequalis impar nō significat aliquod certū nūc. Hoc ē propriū uerborū suorū. et locus dubii est manifestus. quia in primis uerbis indicauit q̄ pulsus inequalis impar significat magnā pestem: et in uerbis ultimis dicit neq̄ significat bonū neq̄ significat malū et hoc dictū soluitur. Pulsus inequalis impar significat q̄ pestis nūc inuenta magna nescitur ad quē dīctorū statū reducatur. Debet hoc inspicī.

¶ Galienus in pticula de tempibus egritudinum ubi incepit ostēdere q̄ oīs egritudo a qua qs cōualescit quattuor hēt tpa. s. principū augmentū statū et declinationē. et q̄ aliquarū egritudinū natura est principū ppter sui paruitatē sicut creditur tamē sine dubio principū habent quod ē breuissimū Dixit inuenimus egritudinē ualde fortē ut est apoplexia cuius principū et augmentū est in mīmo tempis. et similiter ē epilepsia. hec sunt ppria eius uerba et nulla dubitatio est in eis. Et in prima de crisi ubi incepit ostēdere q̄ nature egritudinū significāt lōsitudinē uel breuitatē tēporū egritudinū dixit secūdum hunc statū oportet te significare in omnibus egritudinibus tēpora ipsarū. quia febris adurens apostēa lateris et apostēa pulmōis

principiū earū est breue. Et epilensia: dolor mulieris: dolor iū-
cturarū: et dolor renum: ipsarum principiū ē longū. hec sunt
eius ppria uerba ibi: et locus dubii est. quia in ultimis uerbis
dicit epilensiam habere longū principiū si uoluerit ut p hoc di-
ctū intelligat pncipiū accessiōis epilensie breuius tempus illo
scibile nequaquā esse pōt: sicut ipse dixit in libro p̄dicto de epi-
bus egritudinū. Et si uoluerit ut pncipiū illud intelligat causa
que generat epilensia hoc dictū nullo mō ē sanū in statu tēpot-
rum egritudinū. Ego uero dico q in epilensia de qua fit ment-
tio in crisi scriptor qui librū scripsit in radice peccauit.

¶ Galie. in quarta medicinarū simpliciū dixit. Medicinē solu-
biles ferro et lapidi igne cadēti et similibs sibi sūt ille medicie
q recipiūt illud quod attrahit ex corruptōe quā expellit calor ex-
istēs in corpe sicut ē terra frācigena vitreolū viride: et vitreolū
rubeū: et argentū uiuū: et oēs huiusmōi medicie sūt grosse cū
uirtute calida que stomacū cōburūt et quod ē circa uentrē. hoc
ē ppriū eius ibi. Et dixit in. ix. ipsius pticule cū loquutus ē de
argēto uiuo: nescio p discussiōes quas feci his et pbatōem. Si
accidit cū bibit et nescio quid opatur dū apponit exterius sul-
pra corpus. hoc ē ppriū eius in argēto uiuo. vellē scire ratōem
qua iustificat argentū uiuū in quarto gradu. quia occidit eum
adustiōe sicut spēs uitreoli et his similia.

¶ Galie. dixit in. xi. ingenii hec uerba propria. Melius quod
dixi est ut flobotome: uena nō in febribus acutis tantū sed in
dibis febribus accidentibus ex putredine humorū.

¶ At Moyses. dubitat q in opatōe sua facere minoratōm in
dibis febribus putridis. quia Galie. inhibuit in pticula de flo-
botōia et alibi minutōem in febre flegmatica pura in qua hūo-
res sunt crudi et indigesti: et similiter inhibuit minutōm in fe-
bre quartana pura nisi accidat ex dominio sanguinis. Et sicut
mihi uidet dissolutio huius dubii ē q intellexit p dictū suū in
omnibus febribus putridis idest in qualibet febre putrida: cul-
iūs nō humor singularis sed multiplex est eruptus et rēdit res
et in qualibet febre ex putredine sanguinis accidēte: quia cum
flegma uel melancolia putrefit cū sanguīe utilis ē flobotomia.
Et cum putrefit flegma uel melancolia tantum flobotomia est

*In oī flobotomia hu-
morali flobotomia*

Particula.

prohibenda. Quare oportuit eum dicere hoc propriū. et in omnibus febribus accidentibus ex quibuscumque humoribus putridis.

C Galienus in sexto medicinarum simplicium ubi loquitur de origine urticae et de iuuamentis seminis huius herbe dixit. Et habent cum hoc uirtutem inflatiuam ratione cuius redacte sunt prouocatiue appetitus coitus et maxime cum bibitur semen huius herbe cum sapa. hec sunt propria uerba eius. Et cum incepit loqui de uirtutibus herbe huius dixit. Inflatio quam diximus eam generare oritur ex adextris cum stomaco cum digerit. hec sunt propria uerba eius. et ideo non effectiue sed potentialiter inflatiua. Ait Moyses. Non video penitus dictum hoc aut quid intelligi aliter per dictum ipsum. Et cauillatio hec sicut mihi uidetur est ad illum qui librum transtulit reducenda. Locus dubii est quia ex dicto suo fecit urticam inflatiuam potentialiter et non actualiter. et omne inflatiuum est inflatiuum potentialiter et non actualiter. et uerba hec et omnia alia aliter non sunt. et ideo nulla medicina potest actualiter dici inflatiua. Et Galienus probauit alibi omne quod medicina dicitur non nominatur medicina nisi a calido uel frigido potentia et non a calido uel frigido actu. et calor nostri corporis potentialiter exit et manifestatur per actum. Debet hoc inspicere.

C Galienus in expositione supra particulam Pthimei probauit quod epas solum cibum in sanguinem mutat et non corpora a sanguine circumdata. et dixit quod membrorum nostri corporis quodlibet cibatur sanguine quem cibum conuertit in similitudinem corporis sui etiam si nullo tempore inueniatur in eo sanguis ut est os cartilago neruus ligamentum corda et pellicula et membra ipsa conuertunt sanguinem in sui naturam qualiter potest esse ut corpus nerui quod est album et ex speciebus pellicule generet sanguinem et non cibetur donec cibum in naturam suam mutat et dixerat. Sufficit quod epas solum est quod cibum in sanguinem mutat. Et uerba sua propria sana sunt usque nunc. et cum in particula illa dictum suum ex qua

siui non inuenitur complementum dictorum uerborum in sue originali.

Gali. in tertio sciētiarum ubi loquitur de dolore emicranco dixit: Cum generatio eius est ex uentositate sentit patiens dolo rem extensiuū: et cum ex multitudine humorū: sentit cum ipso grauedinē: et dixit in particula de flobotomia uerba ista ppria: Signū propriū spēs repletionis: que est quo ad uirtutē: est gra uedo: et alterius speciei repletionis que est quo ad uasa: est extē sio: Et ē hic locus dubii: quia dixit in primis uerbis sensus gra uedinis cū dolore emicranco significat humorū multitudinem. et in uerbis ultimis dixit. extensio significat repletionem quo ad uasa: et hec repletio accidit ex multitudine humorum sine du bio: Et illud quod uidetur mihi in hoc ē q̄ significatio: quā di xit in libro suo de flobotomia supra duas species repletōis: ē cum sentit aliquis grauedinē uel extensionē absq; dolore: q̄ aut in mēbro uno aut in toto corpore: Sed in quo mēbro sentit̄ do lor fortis sicut est emicran. tūc est doloris sensus cum grauedi ne: et significat multitudinē humorū non malitiam ip̄sorū tantū sed et causas malitie eorūde: et hoc ē quod nocet mēbro adeo q̄ mutat illud et nō multū. Et si aliq; dixerit q̄ hoc ē ppriū capiti quod pbat̄ ex dictis Gal. in secūda miermir: q̄ uerba ppria sūt ista. Ex multitudine hūorū accidit grauedo ī capite nō sōda nisi accadat ex eis opilatio. et est ualde molesta huius rōnis assigna tio: Quia ex dominio multitudinis humorum tantū: que repletō est quo ad uasa accidit grauedo capiti et cuilibet mēbro: et toti corpori extensio et nō grauedo tantū. Debet hoc inspicī.

Gali. in .v. ingenii cum incepit ostendere sicut curatur qui expuit sanguinem a pulmone dixit: Precipimus ut eger non in spiret forti inspiratione: sed utatur sessione et ocio continue: et fiat sibi flobotomia ex uena genu: hec sunt proprie uerba sua: Et dixit in expositione sua in prima humorum uerba ista ppria Non oportet illum a cuius meri sanguis exit. uel pulmone. uel pectore. uel canna pulmonis: clamare: uel inspirare: et expi rare fortiter. Motus uero manuum non est ei nociuus.

Particula.

Vtilior tamen est ei motus pedum: motu temperato: ex quo non accidat constrictio spiritui: et locus dubii est manifestus: quia in primis uerbis precipit ut eger sedeat et in ocio continuo persistat et in uerbis sequentibus precipit ut moueatur eger motu tepato.

¶ Gali. in secunda medicinarum ubi loquitur de psilio dixit: semen in hoc terre nascente est melius et est frigidum in secundo gradu et medium inter humiditatem et siccitatem et temperatum: hec sunt propria uerba sua ibi. Et in. ii. ad glauconem ubi loquitur de formica comestrua dixit proprie ista uerba. Caue tibi operari in hac egritudine latucas. uirgam pastoris. lenticulas aque nenufar. psilium. portulacā. semperuiam. et hiis similia que sunt frigida et humida: Et locus dubii est. quia dixit in ultimis uerbis psilium esse frigidum et humidum: et numerauit ipsum cum latucis. portulacis. lenticulis. aque nenufaris quorum statum omniū dixit esse frigidum et humidum: et in primis uerbis dixit ipsum esse temperatum inter humiditatem et siccitatem. Debet hoc inspicere.

¶ Gali. in. xiii. ingenii ubi loquitur de curatiōibus apostematum splenis et epatis mensurauit medicinas membrorum ipsorum uerbis propriis: et sunt hec: Duo membra indigent medicinis similibus sibi adinuicem in specie: quarum una pmutat fortiter et alia pmutat debiliter: Splen uero eget fortioribus medicinis quantitate superfluitatis grosse: que nutritur supra cibū epatis: hec sunt proprie uerba sua ibi. Et dixit in quarto iuuamentorum: Cognosce la me sumam ciborum quos dicam tibi horū trium membrorum et est. Epar cibatur sanguine rubeo grosso: Splen sanguine nigro subtili: et pulmo sanguine digesto plurimum claro et subtili proximo nature spiritus. Ista sunt proprie uerba sua: et locus dubii est: quia in ingenio curationis dixit: Cibus splenis est grossior cibo epatis: et in iuuamēto membrorū dixit Cibus spleis est subtilior cibo epatis. Et illud quod nobis probauit in iuuamento membrorū est sanum: Mensurauit enim ibi inter cibum subtilem epatis splenis et pulmonis: dices. ¶ Cibus epatis est grossus ratione substantie sue. Et cibus pulmonis est subtilis: et cibus splenis medius est inter utrumque: subtilior isto cibo epatis: et grossior pulmonis cibo: Et postmodum mensurauit colorem sanguinis q cibus ē horū triū membrorū: dices

C Sanguis quo cibatur pulmo est rubeus clarus, et sanguis quo cibatur splen est niger et sanguis quo cibatur epar est medius iter utriusque: minus rubeus sanguine pulmōis: et minus niger sanguine splenis, et ut mihi videtur galienus, hoc totum discussit ut obliuioni mimeraderetur. In ingenio autem cibum largo modo accepit sicut accipit a populo, et sicut ipse dixit quod panis et ficula sunt cibi, et non est dubium quod illud quod primo splen sibi attrahit mutat et eo cibatur: et illud quo cibatur est grossius illo quod ad se attrahit corpus epatis, et quo cibatur, et hec est intentio galieni in ingeniis. Debet hoc inspicere.

C Galienus dixit in secunda megapulsus uerba hec propria. Lingua grecorum est dulcior: suauior: docibilior: apertior: et apertior generi humano quam lingue alie omnes. Cognitis enim linguis aliis gentium cognosces veraciter quod ipsarum aliqua est similis clamori porcorum: aliqua vocibus ranarum: et aliqua uocibus graculorum que turpes inueniuntur cum proferuntur motu lingue labiorum et totius oris, aliqui enim ex ipsis cum loquuntur emittunt uocem multoties ab intrinsecis a corpe gutturis: sicut est vox stercentium: et aliqui torquent os et sibilant: aliqui mugiunt et clamant cum tota uoce: et aliqui non emittunt uocem omnino: et aliqui aperiuunt os apertione forti cum emissionem lingue exterius: et aliqui nequaquam aperiuunt os apertione foris quorum lingua ad motum tarda uidetur ac si esset grauata et ligata.

C Ait Moyses. Sunt uerba hec Galieni de lingua grecorum quam appropriauit humano generi pre linguis aliis omnibus. Rasis et alii dubitarunt et conati sunt ostendere quod omnes lingue sunt pacifice: et quelibet ipsarum ignoranti eam et non cito in ea est grauis et seruilis, et ad hoc intederunt omnes qui nixi sunt obuiare uerbis predictis. Et sicut mihi uidetur sanum est quod dixit de lingua grecorum: quoniam prolatio elementorum et motus instrumentorum uerborum sequitur naturam climatum habitantium formam et quantitatem membrorum inhabitantium ea tam interius quam exterius. Et Ebunasar alfarabii dixit hoc dictum in libro elementorum. Sicut homines climatis medii completiores sunt sensu forma et figura pre aliis omnibus hominibus scilicet meliori forma et figura, Meliori compositioe membrorum et tempe-

Particula.

ratori complexionem quam homines aliorum climatum in ultimis positorum. ut eorum qui sunt in ultimo septentrionis et meridiei. ita prolatio elementorum ab hominibus dicti climatis medii. et motus instrumentorum uerborum suorum dum loquuntur sunt temperatiores et lingue humane proximiores quam prolatio elementorum et motus instrumentorum uerborum hominum positorum in climatum ultimo a medio elongatorum. et per linguam grecam quam noiauit Galienus intellexit ipse non solum grecorum linguam sed ipsam et sibi similem: quemadmodum sunt lingua greca: lingua arabica: hebreica: chaldaica: et persica: que lingue sunt hominum climatum complexionem temperatam habentium. Et quicumque nouit linguam arabicam et hebraicam cognoscit quod utraq; est una sine dubio. et lingua chaldaica est proxima ipsis proximitate qua sunt proximi et greca est proxima chaldaee sed aliquatulo differunt. scilicet tribus elementis uel quattuor: et lingua persica est remota ab eis: et prolatio similiter elementorum multa remotio. et non faciat te errare loquela hominum in climate medio hodie cum loquela turpi ualde loquentium. quia mutati sunt ad ea loca a locis ultimis. et est sicut inueniretur aliquis hebreus uel arabs in septentrione aut meridie et loqueretur ibi cum lingua sua qua nutritus fuit in terra sua.

C Ait Moyses scitur ex dictis philosophorum quod anime accidit sanitas. et egritudo sicut corpori et egritudo anime et sanitas de quibus agitur habent fieri ex credentia et moribus sine dubio que proprie sunt hominum. Dico igitur insanas credentias et mores prauos plurima mutatione specierum suarum egritudines humanas ex summa. quarum egritudinum est egritudo quedam communis a qua nullus eripitur nisi aliquibus temporibus longis que egritudo uariatur in hominibus augmento et diminutione: sicut uariantur omnes egritudines corporales et animales. Et hec egritudo de qua in presenti loquor est quod quilibet homo credit animam suam esse doctam plusquam sit et uult et desiderat omnia que credit complere absque studio et labore.

Et inuenio hanc egritudinē comunē apprehendisse aliquos ex uigilantibus et scientibus aliquam scientiā phisicam: uel aliquā artem mechanicam. aut scientiam ex scientiis positiuis: e quibus aliquis loquitur ex scientia quam nouit. et ex scientiis aliis de quibus nihil scit aut parū expertus est in eis: et dicit uerba sua supra illas scientias sicut supra scientiā quam nouit et maxime si supuenerit sibi aliqua felicitas ex felicitatibus reputatis: Vnde factus ē. dominus. dux. aut alius magnus: Verba dixerit: et audita fuerint: et nullus repugnauerit sibi: et quantūcūq; augeat hec felicitas et fortificatur: Instantū augetur egritudo ipa: quousq; pueniat ad lacertos: et redit et incedit ipse cum tempore et rōe sui status predicti: quod sibi placet dicere dicit: et ad questiones obiectas sibi respondet cum rebus quas uult: et non uult confiteri q̄ sunt res quas ignorat: et tam egritudo hec dominata ē in aliquibus: q̄ nō cōtēti statu huiusmodi incipiunt dicere et probare q̄ sciētie quas ignorant sunt inutiles: nec alicui discere eas ē necesse: et non est sciētia qua uti debeat aliquis toto tempore suo: nisi scientia quam ipi sciunt: et nō alia: siue phisica siue positiua sit. Et plures compilauerūt contraria supra scientias quas ignorant: Et in sūma egritudo habet accidens amplū satis: et cum rationabiliter inspicis in dictis huiusmodi apparebit tibi quātitas egritudinis sue: et si proximus est casui uel saluti. Et Galieno medico aplicuit aliquid egritudinis huius: sicut aplicuit hominibus ignaris scientie sue: qui quidem sciuit in medicina satis: et magis q̄ aliquis alius de quibus famam audiuius aut dicta uidimus et inuenit inuentionē magnam in anotomia: et de opera: nobis mēbrorū: iuuamento et creatione eorum: illud apparuit sibi quod nō alii: et de statu pulsus probauit rem que probata non fuit tempore Arist. absq; dubio et in medicina cui totaliter apposuit mentem suam sanius dixit quā Arist. in libris suis. Et hoc non est dubium scientibus ueritatem: et sicut sciuit scientiam medicine credidit scire alias scientias philosophicas omēs in quibus paruus fuit: et inuitauit se ad dicendum in Logica Phisica. et Metaphisica quedam dicta hominibus huius temporis impugnatiua Aristotelem: sicut etiam illud satis.

Particula.

plene apparet in libris quos compilauit de motus tempore possi-
bilis et motore primo: et de opinione yocratis et platonis: et de
spermate: et in libro de probatione cuius sciam plurimū cōmē-
dauit et sine ea in medicina nullum credidit ēē perfectū: in quo
libro modos possibiles et contingentes ualde utiles et necessari-
os medicine: et fere sciētis omnibus ad probatōnem diminuit:
et cassauit: asserens eos ēē inutiles et nō necessarios ad probatō-
nem et modos manifestos: et sunt qui inueniuntur ad probatio-
nem: nō necessarios tantū retinuit cogitans ipsos ad probatōē
necessarios ēē: et dixit q̄ exercitatio Arist. et aliorū cum modis
possibilibus et contingentibus fuit āmissio temporis: hoc totū
euigilauit ebunasar alfarabii: et uidi supra hoc q̄ propriū est
ebunasar dicentis in expōne modi magni cū cepit exponere pla-
niciē quā explanauit de modis possibilibus: non ē res sicut cre-
dit Gali. medicus qui dixit in libro suo quē nominauit librū p-
batiōis: Inspectio ad possibile et modos possibiles causatos per
illud est superflua: et cōuenientior inspectio hōibus est ad mo-
dos possibiles et maxime in medicina: et Gali. dicit oportet me-
dicum studere tēpore longo supra librum suum intitulatū de p-
batione credens q̄ cōpilatio dicti libri sit satis utilis medico cir-
ca particulas tractādas artis sue: Et modi quibus operatur me-
dicus in scīa egritudinum et causarū uniuscuiusq̄ ipsarū sunt
illi: quibus oportet medicum curare: et sunt modi possibiles: et
nulla formarū modorū aliorū est necessaria: nisi raro: et sunt fe-
re proxime extra artem medicine. Et ideo non oportuit ipm loq̄
in predicto libro: nisi de formis modorum possibilium tantum:
quas cassauit in eodem libro: et non de formis inuentorū: quas
retinuit ad probationem: quia forme que inueniuntur non sunt
ad probandum parate: quoniam probatōnes nō fiunt ex huius-
modi materia: sed fiunt ex formis possibilibus tantum: Expleta
sunt uerba ebunasar: et ideo ubi Arist. cepit probare modos cō-
tingentes possibiles et manifestos: dixit ebunasar in expositiōe
uerborum illorū uerba hec propria: Huius porta est magni iu-
uaminis satis magis quā possibile purum: quoniam oēs artes me-
canice operantur cum porta hac: et maxime circa pertractatōem
singularium futurorum: si sint uel non sint in medicinali arte.

laboratoria; marinaria; consiliis ciuitatū: eloquentiis et similibus illis quibus necesse est ut sint scientia et libri continentēs his et totum hoc spectat ad modos. Expleta sunt uerba ebunasar. Cogita itaq; et admirare in uerbis Gal. sicut nixus est laudare logicam in omnibus libris suis et ostendit causam pestis medicorum tempe suo fuisse putatē et diminutionē eorū in sciētia logice et causam sapientiē sue fuisse suū exercitiū in logica: quibus medicus ad sciendū logicam necessario inuitatur. Ac ipse Galie. cōpilato libro de probatōe retinuit omnino formas generaliter et specialiter modorū possibilium et cōtingentium utilium tantū arti medicine: imo uilipendit eum qui opatur hoc plurimū. Et dicit q; hoc nō ē necessariū penitus. et nullus dubitat q; Galie. legerit libros Aristo. in logica. et q; sciuerit logicā plus quā alius qui minor fuit eo in sciētia. sed rōe egritudinis communis de qua locutus fui credidit ipse Galienus q; nouerit artem logice et oēs alias artes sicut nouit artē medicine et inuitauit se ad ea quē se inuitauit et nō permansit in illo statu. sed ex dulcedine saporis quē saporauit ex aliquibus iuuantis membrorū inuitauit se ad prophetiā dicēs. Venit ad me dei nūcius qui docuit me sic et precepit mihi sic: utinam fuisset isto gradu cōtentus: et tenuisset se in numero philosophorū salus domini super ipsos. et non oblocutus fuisset supra illos. sed non fecit hoc imo insipientia sua pduxit animā suā ad illud q; mēsurauit corpus suū cum corpe Moy. attribuēs eidem insipientiā et suo corpori cōplementū. Exaltet deus a dictis insipientium exaltatione plurima. Et uidet mihi bonū ut audire te faciā dictū Galiei propriū. Nam qui noiat heresim nō est hereticus. Dico autem contra Galienū qui inuitauit se ad huiusmodi altissimū nō habens Moy. sicut nos tenētes legem habemus. Et ostendam hac demonstratione q; insipientia quā attribuit Moyse erat attributa ipsi Galieno uere et nō ei. et ponā dictū meū inter eos sit eut inter duos sapientes: unū compilatōrē alio: et diffiniā uerba prophete magni et hominis medici uerbis propriis. hoc enī spectat ad mediātōrē. Dico igit q; Galie. cum incepit probare in. xi. inuamentorū utilitatē fratus pilorū superciliorū et palpebrarū qui nō elongātur nec extendunt ut capilli capitis dixit

Particula

verba ista propria. Nam creator qui exalter pcepit pilis istis ut
maneāt in statu uno nec elongent tempore aliquo: et pili receperunt
hoc mandatū et cōsentientes ei steterunt non p̄uantes
eius mandatū eis factū. Et hoc fecerunt uel sui timore amicitia
uel reuerentia: aut quia ipsi pili sciunt q̄ status huiusmodi non
elongatōis ut capilli capitis est eis res utilis digna et pulchra
in opatōibus suis. Sed consiliū Moy. in re naturali quod ē lau
dabilius et dignius tenetur a me magis quā cōsiliū hereticorū
quod est melius et salubrius reliquo et est hoc. Deus est princi
pium et creator omniū creaturarū sicut dixit moyses et inuen
tor principii idest cause materialis ex qua res creatur. et creator
qui nos creauit opatus est pilos in palpebris et superciliis sta
tus non elongatōis ut capilli capitis qui status utilis est eis. et
sciens hoc operatus est sub pilis palpebrarū pellem durā simi
lem cartilagini extensam in longitudine palpebre. et similiter
posuit sub pilis superciliorū quandā pellem durā cartilaginō
sam inuiscatam ipsis pilis ut remanerēt in prima longitudinis
quātitate. Et uoluit creator eos sic esse sicut uoluntatis sue esset
opari subito aliquē hoiem ex lapide bono statu lapidis nō mu
tato et hoc ē impossibile. et differētia hac differt credētia Moy. a
credētia platonis et nostri omniū grecorū. Et moys. credidit
Sufficit uoluntas dei circa materiā adornandam et p̄parandā.
que statim ut uult adornat et preparatur. Credidit etiā q̄ om
ne est possibile apud deū qui si uellet creare ex cinere equū uel
rhaurum subito crearet ipsum. Et ipse Galie. dicit hoc in medi
cina q̄ ex rebus sunt res p̄prie impossibiles. et sunt ille quas
deus non uult esse penitus. imo uult q̄ sint res possibiles et ex
possibili non eligit nisi meliora et utiliora et p̄ncipaliora. et
quia melius et p̄ncipalius ē pilis palpebrarū et superciliorū
remanere in quantitate longitudinis sue: et numero quibus
sunt semper: creator uolens pilos esse sicut sunt statim factum
est ut deus uoluit. Et si uoluisset istos pilos esse i statu quo sūt
et non posuisset ipsorum plantationē in corpore duro et eorum
creatio esset ex pelle humida nullo modo esse posset hoc peni
tus etiam si uoluisset hoc millesies milies. immo status eorum
mutaretur: nec erecti nec firmi essent. et quia ita est dicit deum.

Trigesima.v

in opere suo duplam habere electionē. Vna ipsarum est electio melioris status utilioris et cōuenientioris ad opationē . et alia est electio materie cōuenientis ad illud. vnde postquam melius et utilius est ut pili palpebrarū sint erecti et firmi et sint semp in vno statu quātītatis longitudinis sue et numero fecit plantationem et confirmationē pilorum ipsorū in corpore duro . Et si plantauisset in corpore humido ipsos insipietior fuisset quā Moy. et insipietior quā dux exercitus insipiens qui edificat fūdamēta murorū ciuitatis sue et castrī sui supra terram instabilem fundatam in aqua. et hec est causa pseuerantie pilorū ipso rum in statu uno. et hoc totū causatur ex electione sui in materia. Expleta sunt uerba Galieni.

Cait moyses cum in uerbis his aliquis philosophus inspicit fundamētū legis apparentis tempore nostro sciens manifestabitur sibi cauillatio predicti uiri. quia uerba non sunt in vnum aggregata ut consilia legis doctorum et philosophorum quorum duorum status a Galieno repulsus est et utiq; ignoratur. sed loquitur in rebus ex quibus sibi simplices sunt radices sicut nunc probo. Galienus opposuit moyse quattuor consilia predictis uerbis quorum unū est cōsiliū moy. et alia tria non sunt consilia moyse. sed Galieni cū modica scientia sua in omnibus que loquitur extra medicinam credidit quod ipsa cōsilia quatuor essent vnum cōsiliū. Et dico q; illud vnū consiliū quod est moy. sicut dicit Galie. est ramus sequēs radicē legis eius et fūdamētū suū: et fundamētū radicis Abrae aui sui: salus domini supra ipsos: non contrariatur credētie eorū sed rami sequūtur radicem suam. et hec dicta omnia que dicit hic galie. per se scilicet q; credentia nostra hec non oportet credi a nobis sed ab aliis sunt uerba contraria adinuicem et non sunt rami radicibus iūcti. Et nūc incipio exponere illa quattuor cōsilia mox a galie. Moyse opposita. Primū est. Deus precepit pilis superciliorū ut non elongētur quod mandatum pili obseruarunt dicens q; hoc cōsiliū est moyse in rebus naturalibus. et illud non est consiliū moyse. quia non precepit deus nec inibuit moyse nisi id quod credit. Et secundum consiliū est quod moyse credit quod omnia sint possibilia apud deum.

Particula

et hoc non est Moy. consiliū simpliciter sed est consiliū Galie.
quia nō numeratur deus cum potentia supra impossibilia. Sed
Galienus cum plurima cuitatōe sua nō euigilauit se in loco ca
uillatōis. quia est aliquid sicut dicit Moyses quod est de re post
sibili: quod et alius dicit esse de re impossibili. Ramus. cauilla
tōis huius rei cadit in radices eius. Et Galienus non cōsentit
alicui istorū nec ea sciuit sed uadit cauillando se tantū. Et con
siliū terciū est sui. Moy. credit q̄ si deus uellet creare ex cine
re equū uel thaurū subito crearet ipsum: quod sanū est et ē con
siliū moy. et est ramus radici credentie sue cōueniēs ut probō.
Et quartum consiliū sui est. Moyses credit q̄ deus nō eligit ni
si materiā bonā in omni re futura. sicut exemplificauit et dixit.
Elegit corpus cartilaginofum et supposuit illud pilis: cui dicto
non obuiat moyses. Et postquā moyses licēciauit q̄ deus non
operat aliquid absq̄ unitate nec sicut accidit imo oīa q̄ creauit
sūt bōa ualde. et ea cū rōe et mēsurā creauit sicut pbauit i dētis
meis i radicibz legis et nouisti horū oīm sūmā. q̄a oculus fuit
pforatus in tunica uea propter usum et ossa fuerunt dura et
sicca propter onus desuper ferendum. et simili modo fuerunt
omīa que inueniūtur in corporibus animalis. et prophete qui
fuerūt post moy. assenserūt q̄ omīa que deus creauit sapient
ter fecit. Et Galienus. sciens quoddā cōsiliū moysis et est opet
ratio rei subito absq̄ uia naturali sicut uersio uirge in serpent
em et terre in pediculos. putauit q̄ deus potest creare ex cinere
equū uel thaurū subito. et hoc ē cōsiliū moy. Et omīa ista sūt
rami sequētes radicē credētie moysis. Et est q̄ mūdus nouus
est et origo mundi est per deum senem fortem solum absq̄ alio
facientē mūdum post nullitatē purā celū et omīa que sunt in
celo et inuenientē primā materiā sine celo ex qua fecit terram
aquam aerem. et ignem. et sigillantē hunc planetam supra ista
eirculis inequalibus. et ista elemēta et omīa ex hiis cōposita
sigillantē istius naturis quas uidemus: dando eis formam que
eis rediit in naturam. et omīa ea prout uoluit facientem. Et
radicem hanc credit moyses. et cum prima materia sit adeo in
uenta post nullitatem et sigillata sit sicut sigillata est possibile ē
ipsi inuentori suo ipsam materiā pdere et mutare similiter nat

turam omniū que ex ipsa composita sunt: et facere eis naturā instabilem subito sicut eam subito adinuenit. Et ideo mox credit omēs naturas generatōis et corruptōis et mutationē earum a statu suo esse ex porta possibili: et credit numerari deum cum potentia supra omīa que fecit. Et ad eum spectat uoluntas. qui si uoluerit dimittere mundi statū ut est imperpetuū hoc facere potest. et si uoluerit destruere totū et remanere solus qui exaltetur possibile esset sibi eo potente supra omnia ista. Et si uoluerit mundū elemēta et singularia omīa dimittere in natura suā aut mutare generatōnem aliquā singulariū suorū absq; cursu naturali erit possibile sibi. et oīa miracula sunt ut huiusmodi et dependent a porta nouitatis mūdi. Et dico miraculum est illud cuius generatio est contra naturā et cōsuetudinē. cuius species sunt due. vna est per gradus spēales et status spēales semper sine statibus consuetis. Et alia ē p diuersificatiōem rei subito in rem aliā: sicut uersio uirge in serpentem terre in pediculos: aq; in sanguinē: aeris in ignem: et manus benedite in manum leprosam: que omīa facta sunt subito. et forte natura huius que accedit aliquo tempe non inuenit in hac inuentōe quīeta sicut manna que cum dura erat molebat et fiebat inde panis cū calefacta erat a sole dissoluebat et fluebat. et oīa q; inueniuntur in bibliotheca similia māne uirtutibus sunt ex porta possibili inuenta possibilia origine mūdi. Et ex cōsilio dicentis mundū esse ueterē omniāq; credunt a nobis possibilia Et dicit q; mūdus cū singularibus suis a deo creatus ē ut est: et stetit statu suo cū deo secundū inuentionē suā prout deus uoluit: sicut egrotans cum egritudine que non recedit ab egrotante. et ut dies cum ascensu solis et umbra cum p̄sentia surgentis et similia illis. Et dicit dominus cōsiliū huius q; motus est sine generatōe et corruptōe. et ideo celum dicit vetus et materiā primā ex qua creatio fit esse sine generatōe et corruptōe et immutabile. Dicit et q; omnia mutabilia naturā hanc rerū generabiliū et corruptibiliū cuiuscunq; speciei sunt impossibilia. et ideo quod fit subito est impossibile sibi. quia non inuenitur in natura ut aliquid subito fiat: nec futurū aliquid in natura huius materie inueni

¶ Particula

tur nec pmutatur status eius ad status alios. et hoc probatū est ei qui intelligit ea que spectāt ad consiliū hoc. et non credit q̄ deus habeat uoluntatē nouā. et electionē in inuētis possibilib⁹ a quibus dependet potentia sua: ut possit nobis dare aliquotiēs pluuiam: aut eam aliquotiēs retinere secūdam uelle suū. Sed dicit q̄ descensus pluuię in hac natura quieta sequit̄ preparatō nem fumositatū aque et aeris que operant̄ inuētiōem et retentionē sui. que omnia sequūtur p̄parationē materie in qua potentiam deus habet. et sic difficilia in materia ipse de facili facere non potest. et que prohibent eorū inuētiōem non pōt facere in ueniri materia nō existente creata. et sic eius est inuētiō cōueniens sibi imperpetuū et in seculum seculi. Iam manifesta est tibi ratio consilii credentis mundū esse ueterē et ratio eius qui credit mundū nouū. Sed hic Galienus extra artē medicine nesciens ueritatē insipiens et uerbosus dicit et clamat multotiens et dubius est in hoc statu nouitatis mūdi et inscius utrū sit uetus uel nouus. utinam sentirem qualiter fuit dubius in radice hac ponens totā inuētiōem suā in eloquio suo supra palpebrarum pilos et superciliorū radice uetustatis mundi et nescit si ē uetus uel nouus dicens q̄ omnia que sunt difficilia in materia sunt impossibilia deo cū potentia min⁹ numero. et si uellet deus hec oīa millesies milies. Et dixit q̄ nō ē uolūtas sufficiens nisi q̄ cōuenit materie: et q̄ deus ē p̄cipiū creatōis et oīm creaturarū: sicut ait Moy. et dominus p̄cipiū. i. cause materialis ex qua creatio fit. hoc dictū est Gal. igitur credit uetustatē materie cum senectute dei: et ipsa sunt p̄cipia creatōis omniū que creauit. et hoc dictū spectat ad uetustatē mundi quod credit Galie. Et res huiusmodi dubia est in eo. Et oportebat ipm dubitare si creatio equi ex cinere subito esset possibilis sicut Moy ses credit. aut impossibilis sicut dicit ille qui confirmauit sententiam uetustatis mūdi. et quia dubitauit in radice et tulit sententiam in ramo est signū manifestū supra insipientiā suā conuenientia status rami ad radicē. et taliter est dictū suū q̄ sunt ex rebus res proprię impossibiles apud deum. et dictum hoc est de uetustate materie.

Et mirabile est dictū suū q̄ deus sciuit q̄ pilorum superciliorū

nō elongatio erat res apta pilis ipsis: et ex dicto suo est q̄ deus uult ut sit res possibilis: et ex possibili nō eligit nisi melius: Vt nam sentirem huius scientiā uoluntatē et electionem: quas ipse asserit esse in deo: et fecit in inuēto res possibles apud deum: et super hec duo fundamenta edificauit dictū suū hoc: et dedit sententiam in ip̄o ex consilio uetustatis et nouitatis mundi consilio. Et iam probaui tibi q̄ rōne consilii eius qui credit uetustatē mūdi nō remanet deo uoluntas. nec electio nec cōplet in inuentis possibile futurū ut eligat uel remoueat. sed spectat dictum suū uerbis huiusmodi ad consilium nouitatis mūdi: et essentiā materię noue. Et attende sicut miscuit uerbis suis res spectātes ad consilium nouitatis mūdi cū rebus spectantibus ad consiliū uetustatis mūdi: et putauit omnia hec esse credentiā unā et cōsiliū unū: et si mundus est uetus aut nouus: sibi est dubiū: Et omnia que dixit in uerbis huiusmodi cauillata aperta sunt ei. et est credentiā sp̄alis: et tulit sententiā in ip̄o: et hoc est signū supra insipientiā suam in radicibus et ramis uerborum suorū: et supra negligentiam inspectōis eius quod dixit: et hec fuit uoluntas mea tantū in istis aphorismis: et nō alia: nec inuitaui me repugnare ei qui credit uetustatem mundi uel dubitat supra ipsum: aut infamare eum: Sed stimulaui me ad uoluntatem hanc numerus uerborum complementum regem.

CAit moy. Iam dixi in proximo aphorismo egritudines hūanas: In hoc autē aphorismo uoluntatis mee est ostēdere tibi bonam ostensionem in inspectione et credentiā tua: et est: q̄ quicūq̄ dicit se uidisse sensibiliter illud quod asserit ad confirmatōnē consilii sui sperans se illud uisurum: etiā si ipse habeatur homo perfecte legalitatis. ueritatis. firme loquutionis. et bonorū morum: attēde ea que tibi dicit: et si uult ut credas opiniōē et credentiā quam credit pone dubitationem in rebus quas dixit tibi se uidisse: et nō turbes mētē tuam cum nouis que dicit: sed inspicere in ipsa opiniōe et credentiā: sicut inspicendum est absq̄ inclinātōne tui ad ea que dicit se uidisse oculis propriis: siue referēs sit singularis persona: siue populus ex gentibus dicti consilii: quia uoluntas ducit hominem ad operādum malum: et maxime tempore rixe: et hoc prohemiū proposui ut euigiles in di

Particula.

etis Galieni huiusmodi sapiētis et principis: cuius consiliū in
membris principalibus sciui q̄ sunt tria. s. cor cerebrū et epas
que tria sunt inceptiua: et aliquod ex eis uirtutē aliquā non re/
cipit a mēbro alio aliquatenus. et credentia Aristo. et sequentiū
ipsum est sicut sciuisi q̄ membrū principale tantum est cor. et
cor mittit uirtutē unicuiq̄ mēbrorū corporis cū qua uirtute ope/
ratur membrū opationē suā speciale. et ideo cor secundū Ari/
stotilem mittit uirtutē cerebro: et cum uirtute ipsa opatur cere/
brum opationē suā spēalem. dando mēbris omnibus sensū et
motū. et operādo adhuc imaginatōem rationē et memoriā que
opatōes inueniūtur in cerebro cū dicta uirtute quā a corde re/
cipit. Et similiter mēbrū quodlibet corporis opat opationē suam
spēalem cū dicta uirtute quā recipit a corde. Et opio hec Aris.
ē sana. quoniā aiali uiuo existente uita cōpleta opationes ipse
a mēbris sicut dictū est operātur. Et iam aliquis locutus est in
hoc preter me illud quod erat sufficiens. Et Galie. cuius consi/
lium est q̄ uirtutis sensibilis et motiue et similiter imaginatio/
nis rationis et memorię primū principiū ē cerebrū: et q̄ cere/
brū nō habet societate aliquā cū corde uirtute sibi transmissa
ab eodē ut p̄ ipsam uirtutē sentiat et moueat festinus ad rixam
cum Aristo. supra cōsiliū ad confirmationē dicti cōsiliū sui di/
xit in secunda pticula libri sui supra expositionē Ipocratis et
Platonis dictū huiusmodi possibile est cor constringi findi et
euelli totaliter absq̄ p̄foratōe cōcauitatis ex concauitatibus pe/
ctoris: prout moris est fieri hoc multotiēs in sacrificio: et aial
inspirat clamat fortiter et fugit et nō moritur quousq̄ sanguis
fluat multus. et hoc ē propriū dictū eius. O uiri sapiētes in in/
spectōe admiremini qualiter possumus tenere eum veridicum
in huiusmodi nouis. ipse enī dixit in quita scientiarum uerba
hec que vera sunt et sunt. Non pōt esse penitus qn accidat cor
di pestis cum adest tempus mortis. et mors sequitur malam cō/
plexionem cordis et omnium membrorum corporis comple/
xionem malam quantitate magna et maxime membrorum con/
similium non sequitur mors subito. et illam que specialis est
membris organicis sequitur mors subito.

Et Galienus vult e nobis ut credamus sibi in his dictis duet
bus quorum primū est q materia male complexionis fluit ad
cordis substantiā quod est membrū organicum: et imutat eius
complexionem naturalem. et cum apostemat illud animal subi
to moriatur. Et illud quod est ultimū ut ex constructiōe cordis
scissione uel euulsione et iactus sui ad locū alium: animal viuit
clamat: currit: et inspirat: et non moritur quousq sanguis exi
tus multus sequitur. Ego uero dico postquā mors sequitur ex
itum sanguinis multi si stricta tenerent capita venarū e quibz
sanguis exit manibus per longam horam esset possibile animal
remanere viuū absque corde. et est mirabile hoc.
O homo attende qd accidit uiro qui nititur fouere credentiā su
am in eo quod est necessarium tibi euigila supra illud et si illud
quod dixit Gali. sanum est: et est in eo causa que corrumpat iu
ste consilium Arist. dicentis. principium sensus et motus esse et
uēire a corde. Ego uero dico supra hoc q corrupta radice a qua
uirtus aliqua procedit alicui ipsa uirtus transmissa pōt remanere
in eo aliquo tempore: et cessat cessante illo quod illam extendit:
sicut fonte aque subito obturato aqua transmissa a fonte remāet
in riuo suo que faciat et emollit quod est iuxta se positū donec
cessat aqua. Insuper tu uides aliquos ex mortuis quorum cor
pus remanet calidum quadam hora secūdam caliditatē uiuorū
etiam si cessauerint corda ipsorū. quia caliditas quā receperant
a corde erat ante cessationē cordis que cessat postea et dissoluit
tur cessante illo quod iam extendit. Et simili modo mouentur
aliqua ex membris animalis post incisionem capitis sui ratōe
uirtutis in neruo incluse quousq cessat penitus. Et sic dico q
principiū quod mandauit cor cerebro remāsit in cerebro qua
dam hora modica post extractionem cordis quousq exit uirtus
ipsa. et non prouidimus supra hoc dictum nisi propter infami
am que est a ueritate remota et non alia de causa. Et qualiter
extrahatur cor et non perforatur aliqua pars pectoris est quod
finditur locus animalis in ultimo colli. et ingeniatur hō in eo
Et extrahit corpus cordis a sua capsula coniuncta cum pectore
et dorso: quam dimittit: et hoc opari est ualde difficile post mori
tem animalis: et uiuente animali sicut dixit Galie, est res ualde

Particula.

remota a ueritate immo est preceptum factum ad consilium suum
um fouendum et aliud non est. **LAVS DEO.**

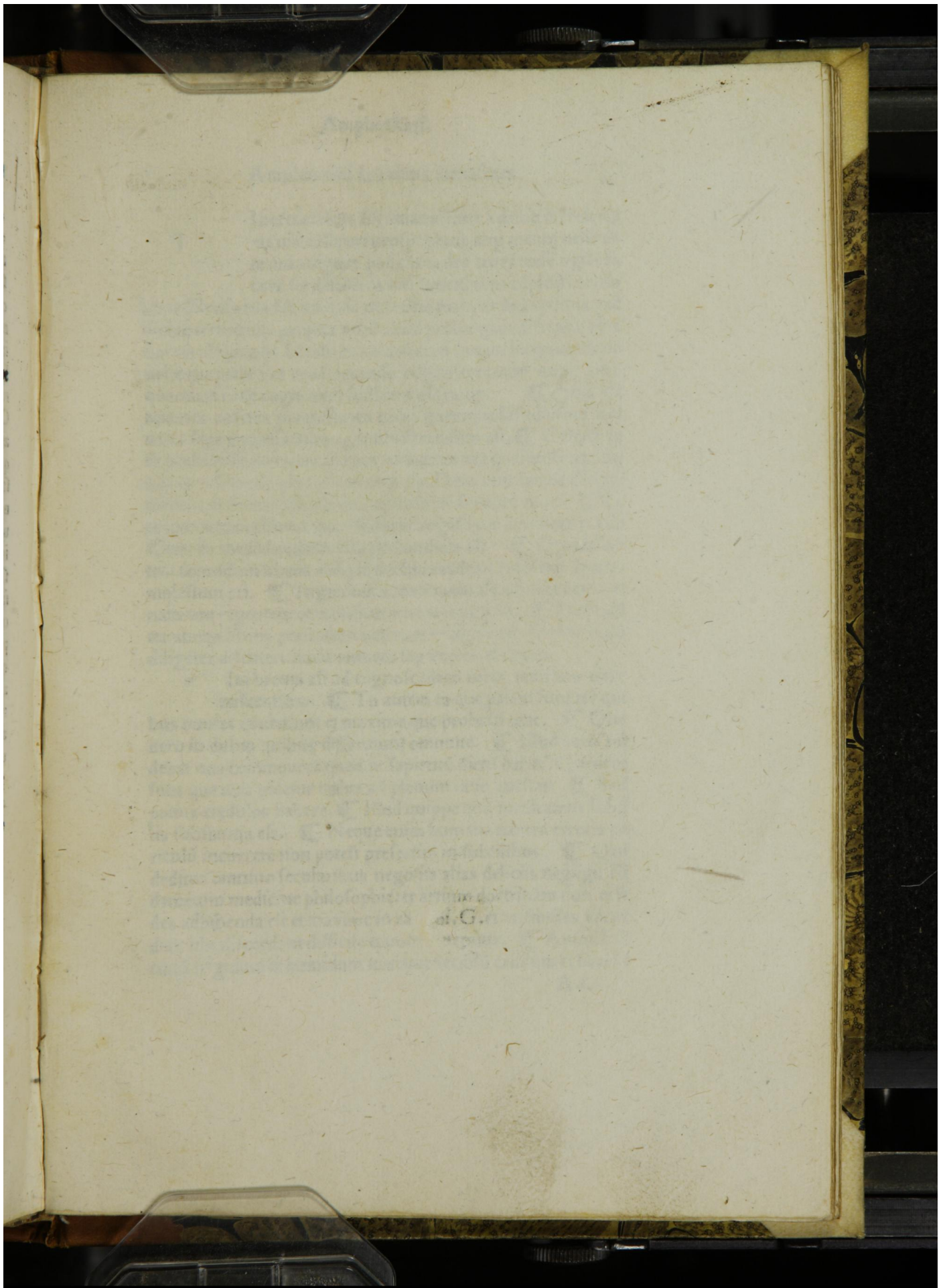
FINIS.

Bononie impressum impensa Benedicti Hectoris librarii: Ope
ra uero Platonis diligentissimi impressoris Bononiensium.
Anno gratie, M, cccc. lxxxviii, quarto calendas Iunii.

REGISTRVM.

A. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r.

Omnes sunt quaterni excepto ultimo qui ternus est.

Amphorismi.

Amphorismi Iohannis damasceni.

Iberet te deus fili amantissime a deo erroris: et in uia cōseruet prosperitatis atq; meum uelle de te mihi dignet posse cōcedre teq; i eodē agīle facere sic desiderū tuū iunctū meo cōpleat i te. no uerit dilectio tua fili mi quia petitionē tuam de āphorismis me dicine scribendis propter nihil aliud prolongaui nisi quia uere bar ne aliquando fastidires tui desiderii in eam longanimitatē uelle temptare: et considerando cognoscere: iam nunc uero quantum inde cognouerī sufficere uideatur. ¶ Quia cū maiores nostros paratissimos uiros quemque fastidiosum not ueris sepe arguisse: non egre tibi ferendum est. ¶ Ceterū ip so presentisse potes me semper utilitatem tuā quesiuisse: et nun quā te deferendo plus alium coluisse. Deus omnipotēs dirigat mentē tuā i bene placido suo ad utilitatē seruorū tuorū. ¶ Ec ce iam amphorismos quos scribere rogasti tue dilectioni mado. Certe in medicina immensa profunditas est. ¶ Operari au tem secundum libros absque perfecta ratione et solerti ingenio molestum est. ¶ Ingenium autem naturale adiuuat artem et naturam regentem contrarium autem contraria. ¶ Habūdā ter autem libros peritorum ueterum redigere: et secreta corū diligēter discutere iuuat omnem sapientem. et cetera.

u Ita breuis est ad cognoscēdum uires omnium terre nascentium. ¶ Tu autem ea que palam sunt et i quibus omnes cōueniunt et maxime que probasti tene. ¶ Que uero in dubio quibus dissentiant ommitte. ¶ Illud uero nō debet nos commouere quod in sapientū dictis habet. Quedam sunt que non uidetur nobis ad plenum ratio attestari. ¶ Sed potius credulos habere. ¶ Illud quippe quo medicamur subti lis substantia est. ¶ Neque enim humana natura erroris pe riculū incurrere non potest presertim in subtilibus. ¶ Qui deditus omnino secularibus negotiis alias deliciis negligit sū damētum medicine philosophie: et artium doctrinam non ei fi des adhibenda est et maxime in ea .ubi. G. et aristotiles cōcor dant ubi discordant difficile uerum inuenitur. ¶ Animal se cūdū frigidum et humidum nutritur secūdū calidum et humi /

A.i.

dū uiuit uirtus siue uirtutes naturales uel spirituales uaria nomina habentes una eadē que est scilicet uirtus. Sed secūdū diuersa in subiectis mēbris officia diuersis uocabulis nūcupāt.

¶ Cōplexio naturalis secūdū uicinītatē quidē ē separabilis: actu tamē est inseparabilis. ¶ Quēadmodū tā uicia animi quā figure corporis ab auis: et a parētibus cadit hereditas. Ita quoque morbus diuturnus: et maxime si fuerit i principali mēbro

¶ Medicina q̄ tēperamento uicina est et odorifera si cibis quoq̄ fieri possit optimū est. ¶ Colligatio corporis et anime secūdū ordinis naturalis cōsonātiā facta est ut subsistat. Vnde cauetū est ne des ei fortē medicinā q̄ fortiter mutet eā: ut ea que est in tertia parte. ¶ Cōplexio corporis animati ad figuram nerui cōsona est. Nō igitur temerarius sis i medicina forti que eam dissoluat: et aperiendo corpus in aliā cōplexionem mutet.

¶ Medicina suptica et odorifera: et tēperamento p̄p̄inqua: cuius frōdit et cōfortat principalia mēbra et uirtutē naturālē: huius modi ubi sit sēp utēdū ut cōfortes naturā. Si enī naturā cōfortaueris morbū medicādo iuuat curari. Si uero eam neglexeris et neglectā deficere p̄miseris nihil p̄dest. ¶ Epar et stomacus sunt posita inter efficacia nature ut nutrant sicut instrumenta quod si ex accidēte aliquo amiserint cōplexionem minuūt eursū nature. ¶ Calidi morbi plus frigidis sūt mortiferi p̄pter ignei motus uelocitatē. ¶ Quando corpori aliquid acciderit nō ei dandum est quod noceat principalibus mēbris: quod si feceris inde nocius eris magnū iuuare non uideris. ¶ Viciū animi sequitur cōplexionem corporis cum igitur corpus patit̄ et maxime principalia mēbra Medicinam maxime anime exhibere minime negligas: unde u3 guadeat. ut odoratu uisu auditū quod nonnulla medicine pars est. ¶ Medicinarum quedā et maxime que faciunt in summo capitis: post cenam et quādo itur dormitum dande sūt ut natura ad itertora intentā ab altissimis mēbris attrahendo sensus alleuiet. Similiter aut ubi morbus iā preualuerit et maxime i principalibus mēbris. ¶ Nulli medicine membrum committēdū est aliquod nisi ei que ad cōplexionem eius aut ex parte aut ex toto p̄tineat ad similitudinē medicine nutritis mēbrū que medicina si inutilis quoq̄ fuerit utilius est. ¶ Medicina cōtraria ad cōtrariū deponēdū est:

et nō secūdū cōplexionē eādē. ¶ Infirmis defectis nulla medicina aut cibaria danda sunt nisi ea que facile possit natura pati: et ppe téperamentū in quantitate et qualitate sit. ¶ Medicina pauca tibi tenēda sunt: nisi quorum iuuamēto sepius expius cōfidere possis totius enim multitudinis notitia icōphēsilibilis est. Neq; enim p singula si uolueris ingrēdo discurre multiplici diuersitate sensuū distractus: in nullo poteris fidem habere. ¶ Rerū pprietas dubia est. Eā nāq; multi olim experientes arbitrati sunt facere a pprietate: quod plerique faciebāt natura. Vnde uidendū est i proprietatis purgatiōe nec negligat naturā q̄ notior est. ¶ Humores in hyeme natura plus digerit et uere minus: estate autē et autumnō adhuc minus: tunc itaque oportet ut medicemur quādo potentior est. ¶ Frequē ratio morbi in principali mēbro dissolutionē corporis pñūciat humores calefaciendo: et dissoluendo: et naturā cōfortando: salubrius purgāt q̄ p catarticū aut p uomitū quorū neutrū sine dīrimeto sit nature. si tamē calefaciēdo dissolutos ad pñcipalia mēbra defluere nō pñmet: quā si timet ad quodlibet aliud igniū recurrēdū est. ¶ Cauēdū est ne ab egritudine conualescētibus innatū apostema ad interiora medicamēto reddere cogat ppter pñcipalium mēbrorū defectionē. Sed aliter dissolutū expellatur quod leuius fieri potest quā tātū addi nec quod sibi sufficiat ad distributiōem minuendorum pñcipaliū mēbrorum. ¶ Habitantes in quinto aut sexto climate plus minuere sanguinem expedit quā in septimo aut in primo aut in secūdo aut in tertio: ¶ Apostema in mēbro pñcipali sine dolore naturā regimē dimisisse significat: maxime si ex co. ru. aut ex sanguine est quod rarū est. ¶ Corpora naturaliter frigida et hūida parū in uētre recipiūt minus uero reddūt: uētres quoq; eorū plurimū liquidi sūt: et infirmitas diuturna. Calidis enim et siccis cōtrariū cōuenit: ¶ Ab infirmitate surgentibus cibaria sibi nociua petētibz nō neganda sunt. sed ingentiādū i qualitātē sibi utilē mutādo. ¶ Oportet autē te i firmo salutē pmittere sēp: nec ūquā illū a spe deponere: et si ipse desperes. Complexio enī corporis: animi affectui sēp ibere. ¶ Ingeniū naturale medici cū paruo artis fūdamēto adiuuat naturā: innaturale contrarium.

¶ Medicorū illiteratorū: simpliciorū adoleſcentiū luxui ſubiaceſſit: ut plurimi homicide. **¶** Oportet etiā egrotū de omnibus unde egritudo naſci ſolertiā exterioribus: quā interioribus inquiri: et ſecūdū potiōrē partē iudicare. **¶** Glorioſorū ſupbiam et ad naturale multiloquiū ſi ſapias cōtēnas: nec te egrū interrogare p oia pudat. uria. n. ubi morbus itra uenas exiſtit fallax ē. **¶** Si interrogatus ſp uelociter reſpōdas dubitādus es. **¶** Circa iſirmū cōſtitutus ſui ſapi q̄litate et animi affectionē couenit: cognoscas ea uero q̄ illū noueris amaſſe p̄ceteris aut cōcupiſcere ad memoriā reuocādo laudare. Et ſi licitū ſit āte oculos p̄ſentare: aut ſe mox facile habiturū cōſtāter p̄mittere et ſic i eorū ſpe illū ai re nō deſinas. **¶** Multū iuuat paliticos ad eorū latera naturālē calōrē apponere nō tamē igneū: ſed adoleſcentis puelle. **¶** Vnarū medicinarū i iunamēto equaliū: et ſapore odoriferior et leuior eligēda eſt. **¶** Mutare cōſuetudinē nociuum et peſſimū ē: et maxime ueterē. **¶** Quomodo nulla conueniētia ſit iter aquā et calōrē naturālē. Ita nō eſt purgādū niſi medicina que nō ſit lōge a tēperamēto Timēdū eſt enim ne horrēs eā natura reiciat: et non miſciatur humoribus nec corrobōrata nociuum expellere poſſit. Opporiet ergo ut ad purgādū itercluſos humores i ſimilitudinē ſibi conuertat: medicina p̄igeniū ut natura eā recipiat apte et recopertā p uenas deportet et ſic confortata facile inimicū ſuū excludat nā ſi i qualitate fortior fuerit deſicit natura. Nā contrariat̄ ei. **¶** Ante purgationē uero p aliquos dies humores commouēdi ſūt: et diſſoluedi cū medicina cibali et cibo medicinali et ſic cū p̄ſētis diei abſtinētia ſunt purgādi. **¶** Balnea non ſunt neceſſaria nobis ad refrigerādū calidū: aut calefaciēdū frigidū. Sed ut diſſoluāt et ſudare faciant deſiccēt: et humectent. **¶** Tiriacha magna neceſſaria eſt ut diſſoluat. et mūdet. Sed pueris adoleſcentibus et ſenibus et defectis parū dādū ē inde. **¶** Morbi exteriores uere et eſtate magis ſunt curādi. Interiores uero p cōtrariū. Morbi ex penuria quātitatis uel qualitatis nō minus quā de plenitudine nimia naſcūt̄. unde medici multi i temeraria purgatione deliquent plerūq̄. **¶** Medicina data ſi uicta natura nō eos quos querimus expulerit humores: remanet in corpore: et i humorū qualitate morbos id itēdit generare. **¶** Cor

Amphorismi.

pora frigida et hūida: ossa et nervos iualidos habet: unde sana egritudine: et egra sanitati habiliora sunt. ¶ Apostema in pueris cū sūma diligētia et cautella curādū est neque. n. i. torsū uio lēta medicina redigēdū est: ne natura imodū ualida ex humore quē habet adhuc a matrice copia repressa succubat. ¶ Morbido corpori nō forte cōtrariū uel eadē die post nīmū aeris calidi dandū est et ecōtrario. ¶ Acute egritudines plus i senibz quā in iuuenibus timēde sunt: citius enim in eis bonū i malū firmat cibaria qppe que recipiūt mutat natura eorū i similitudinē frigiditatis sue. unde nō celerius ad sanitatē reuocant. Timende uero sunt: quia defectus caloris naturalis acūmē egritudinis sustinere nō potest. ¶ Frigidi morbi in senioribus difficilior. in iunioribus facilius curāt. ¶ Balnea et temperata potio tuuat causam. et cōtrariū cause. ¶ In nimio exercitio positi: ante cibum parū quiescere ociosos: aut parū exerceri oportet. ¶ Labor et exercitiū quidā dolor est. unde in eo positi nō dolent de pluribus morbis illaboriosi: et. n. sunt ad cōparatiōnē illius laboris nisi cū dolor morbi laborem exceßerit. ¶ Iuuenibus spermatis emissio raro ex frigiditate accidit. ¶ Iuuenibus epilepsie et spasmus in primo et secūdo et tertio et quarto climate ex naturalis caloris inopia et téperamēti defectione ē unde sanitas eorū ex calore: et temperamēto constare debet magis euenit raro et nimia frigiditate sub qualitate uel quantitate multiplici téperamēti. Vnde purgādo preuidenda est medicina calidissima non ad ultimā subtilitatē pducenda. ¶ Cum quis uult caput purgare aut cerebrū aut istrumēta sensuū pillulis maioribus. i. grossioribus: et post cenā eunti dormitū dande sunt. ¶ Ad nimiam humiditatis in stomacho subtilem puluerem demus. ¶ Si cui principalia mēbra defecta habēt: aut debilitata chatarticū necessariū fuerit. clistere faciamus. ¶ habundācia stomachi pillulis paruis et recentibus humidis ieiuno stomacho datis parganda est et his qui biberūt deambulādo cōmouēdum est. ¶ Pillule ueteres et desiccate prius quā dentur humectande sunt p noctē in aqua ca. Omne chatarticū necessario co. ru. cōmouet. ¶ Qui. xl. annorū aut plurium sūt i medicina eorū nō ē infistēdū quod co. ru. purget. Quia ipsa p se facit et humectatio corporis fūdamētū ē. ¶ Pricipalia mēbra natu

A.iii.

Amphorismi

raliter defecta habētibus cauēdū ē ne acutā medicinā sed ad uicinitatē tēpamēti redactā accipiāt. ¶ Due species si simul mixte bibite sint necessario tāquā si separati utraq; lacertos et car/nō generādo suū naturalē reddit effectū. ¶ Cōualescētē secūdū ifirmitatē suā debēt quidē tractari nō tamē ex toto pmitātur haberi put āte cōsueuerāt sanī. ¶ Oportet medicinā fieri ad similitudinē opātis nature et si dura aut tarda fuerit: et nō secūdū qđ uideat iuuamētū absq; ratione. Absq; ratiōe qđ fallax ē. ¶ Eger diu fidli medicorū cōmittendus ē cuius error a recti distātia rarus ē qđ si plurimos cōsulit i sigulorū errorū plerūq; cadit. ¶ Apostema i seibo nō retrorsū medicamē cogat. Vidēdū ē. n. ne natura deficiat ad dispēdū illud: et qđ expulsione totas uires cōsūperit: extrahēdū q̄ppe ē. Sed nō cū forti medicina ne natura cū eo exiēs corpus exinaniat. Mediocriter igitur ē extrahēdū nēpe qđ d̄p̄dit i seibo multū ē addifferētiā illius qđ restaurat. Similiter et i pueris: uis nāq; medicie fortior ē natura eorū. ¶ Infirmitas ad solitū statū ex quo i egritudine ceciderit tātū reuocādu ē: nō autē ad tēperamētū i omni substantiā. ¶ Cuius qualitātē cōplexiōis nō nouimus sanī: eius ifirmitatē an grauis sit nec ne nō bene ppēdimus ifirmi. unde medicīa incerta queq; subsequit. reddere enī sanū ad cōplexiōnē tēperamētī morbus est ad sui sanī qualitatis operationē. Nā uirtus ē causa mottonis. Vnde i purgādo corpore si forte sit ipsū cōmouēdū ē forti medicina: et illi manifesta. ¶ Singulis infirmitatibus ppria fieri medicina ad igeniū: et ad arbitriū medicī pfectiōi ppinquū ē. ¶ Nulla res sub lunari globo uel circulo posita quocūq; gradu muret circulus ultra reuocabit i eternū ad illū qlitatis uel q̄ntitatis i quo fuerit i ipso circuli motu. ¶ Nulla medicina leuis ē i cōtēplatione et opatione eā enī q̄ leuis uidetur graue q̄ autē grauis leue si attētius eā inspexeris cōphēdes. Non igitur leuiter uel absq; rationis cōsideratoine determināda est credere. n. experimēto sine ratione fallax est. ¶ Nulla egritudo ē: que nō habeat opus iterrogari infirmū. Omni fe. calor extra naturā est. Sed inter fortē et leuē differt secūdū suam materiā: q̄ ppter ei q̄ ex co. ru. ē fortiter q̄ uero ex co. nigra leue resistamus oportet. ¶ Quodcūq; mēbrum suscepit detrimē

tū aliquod seu naturali morbo sue quouis exteriori adēdēti nō
ulterius priori statū pfecte reddi potest. ¶ Morbū diuturnū: et
defectionē mēbrorū: hereditat qdē filius: sed differēter aut mi
nore si alter parētū fuerit sanus. ¶ Nulli etiā credēdū est stu
dio medico nisi etate cōphato. ¶ In morbo diuturno cuius
urina urine sani similis fuerit et in una eadēq; qualitate pman
serit nō euadet egritudine. ¶ Medicus mediocris qualitatis ē
et ne nimis mūdū admiret neq; ex toto aspnetur oportet. ¶ In
tēpore ueris si ex multa humectatiōe fiat mutatio aeris. Estate
uero nascūtur uariolae apostemata frenesis et febres: nec solutio
ne purgatiua curatur. ¶ Mulier in dextra parte cōcipiēs raro
feminā pariet. ¶ Chatartico dato pgnāti deficiunt pncipalia
mēbra nati omnib; dieb; uite sue. ¶ Quomodo nascūt mor
bi ex humorū quātitate uel qualitatis habūdātia. Similiter et ex
defectione: ppter ea uero mediū purgādo et exinaniedo erra
re cōtingit. ¶ Olfatus et maxie si saliat fumus ī caput celerius
quā bibitur cerebrū iuuat. ¶ Ex mutatione stellarū in lōgitu
dinē et latitudinē uicia et cōsuetudines eueniūt nec mutāt. ¶ Ex
diuersitate spaciōrū regionū uariantur quoq; complexionēs et
uicia nature etiā: et cibaria atq; medicine adeo ut ea q; fiūt in .ii.
ascēdāt in .iiii. et ecōuerso: uelut herba ortulana: et agresta seu
siluatica: et domestica differūt. ¶ Emplastra atq; unguenta se
cūdū uicitatē qualitatis cōplexionis in similitudinē illius mem
bri cui fiunt. ¶ Co. ni. in iuuenib; forti medicina purgare no
li. Eorū nāque quātitas parua et equalitas. Defecta neque enī
corpori coherētia sūt. Si poterit medicus medicari cū diēta abs
q; pōtione psp̄era euenient. ¶ Si quis p multū tēpus neq; uo
mitū neque solutionē habuit et eueniat illi subito impetu uiden
dū est ne restringere festines. ¶ Fumus in corpore aliud est
quā uētositas et pauci nouerūt discernere. ¶ Urina sanitatē si
gnificās in omni homine nō ē equalis: nec ī quātitate nec ī qua
litate nec in liquore. ¶ Cuius urinā nō p̄noueris sani in eius
medicina nō appropriabis uirtutē egroti. ¶ In cōualescētibus
apostēa sic medicare ut nō egrediat̄ intus. Sed foras nō fortit̄
qdē: sed leniter extrahatur. Similiter quoq; in pueris: et in sen
tibus. ¶ Si demētia ex frī
giditate et siccitate procedens ad cerebrum incutiēs sit uinum

.A.iiii

odoriferū ca. et hu. tā intus quā foras ei adhibemus: et ad exci-
 tadū calōrē ad iras quoque interdū patiētē puocamus. ¶ Cō-
 positio cōplexionis sanitatē significās i omni homine nō ē eq̄l-
 lis nec i quātitate: nec in qualitate. ¶ Quibus i iuuetute qua-
 ter i āno tātū slobotomari cōsuetudo fuerit hīs cū. xl. annorū
 erūt ter. i. l. aut. lx. semel cōferēdū est. Vtērius uero ex toto dī-
 mittēdū est. ¶ Senes a xl. anno cephalicā uenā a. l. medianā
 post. lx. basilicā incidere desināt Qui i iuuetute cōsūtū mul-
 tū et frequenter sanguine minuti fuerit post ānos lx. calor co-
 rū i frigidū et siccū cōuertetur maxime si fuerit frigide nature
 ¶ Custodia uirtutis pīcipalia mēbra cōfortat: et a morbis tuerē
 ¶ Pīcipalia uero mēbra cōfortata uirtutes quoque uices red-
 dendo cōfortant: et a morbis deffendūt. ¶ Nati a iuuenibus
 parētibz pīcipalia mēbra fortiora et sana naturaliter habēt: et
 cōuerfo. Sicut ignis ad ea que sunt ca. et hu. sēper intēdit: ita
 et morbus ab huiusmodi cōplexionē. ¶ Qui aromātū abhor-
 rēt odorē: ne saporitā sentiūt dietatē: uiciū est corrupte cōple-
 xionis illorū. ¶ In omni regione quibuscūque ex uentis nu-
 bes pcreari uidēt: ex illis habitātū capita fumo replent: et sic
 corripe nascūtur et sensus agrauāt. ¶ In quacūqz puitia quo-
 cūqz āno muscule suphabundauerūt putredines quorū morbo-
 rū suphabundabūt i corporibus habitatorū. ¶ Ieiunare i esta-
 te corpus desiccāt calōrē citrinat melēcōliā pcreat nec non uisū
 et efectū pturbat. Sāguinē mox ut exierit i aerē cōiclare terre
 habūdātā designāt: et quāto magis cōtrariāt tāto magis cōtra-
 riū cōtingit. ¶ Oīs prouincia que lōgius est a mari remota nō
 in meridiē pīensa habitātū cor. sunt sicciōra. ¶ Non est ea-
 dem natura tēporis in omni regione quādo sol est in quadāgu-
 lo circulo qppe estas. hic estas: et hyems alibi. uer quoque i alio
 loco et autūnus i alio et ad quorū diuersitatis similitudinē diffe-
 rūt et cōplexiōes et uicia: et cōsuetudies habitatorū: quādo enī
 uer ē in egypto: et estas i idia et apud habitātes sub equali die
 sūt due hyemes et due estates: et duo uera: et duo autūni i āno
 unde illis fructus habūdātes procreāt arbores: memoria ē sub-
 tilis: et alia huiusmodi multa. ¶ Defficiēte uirtute defficiūt pī-
 cipalia mēbra et morbis afficiūt: neqz illā deffendere possunt.

¶ Vbi plurimi cōcordāt: et ratio attestatur: et experimētū con-
probat illud ante oculos pone: cōtrario uero cōtrariū. **¶** Medi-
cinarū qdā et maxime que faciūt i sūmo capitis post cenam et q̄
do itur dormitū dād sunt ut natura sit intēta circa interiora ab
altissimis mēbris attrahēdo sensus alleuiet: et sic ubi morbus p̄
ualuerit hoc ē obseruādū maxime i p̄cipalibz mēbris. **¶** In
nullū medicine aliquid cōmittendū est mēbrū que ad cōplexio-
nē eius aut ex toto: aut ex parte nō p̄tineat. uel ad similitudinē
cibi mēbra nutriendis que medicina si sic fuerit nutribilis quoq̄
utilis est. **¶** Accipe nunc filii carissime postulatōs a te amphi-
rismos quibus sēp fidus p̄manes secūdū corū auctoritatē ope-
rare cōfidēt. Ad quos prout potui sudās ob tuā discretionem
sollicite laboraui. Nā diligētē sapiētā noui p̄ omnia. Preterea
ualde ceptū opus nō negligere hortor p̄ quod me nimis letifica-
sti: Et quia librū. G. Gloriosissimi transulisti. cuius titulū ei
placuit uocari Megategni: qui liber ē ubi maxima ē proprietās
medicorum. Nunc autē Deo gratias ago: quia te huiusmodi p̄ri-
mum translatores inueni.

Amphorismorum iohannis damasceni. Finis.

Liber amphi.

Liber rasis de secretis i medicina q̄ liber apho. apellatur.

¶ Congregauī i diuisionibz egritudinū et ostrēdi cu-
ras de curarū naturis ex canonibz auquorū et ex
tractatibus et sermonibz secūdū possibilitatē meā
et deū exoro ut mihi tribuat cōplemētū et possibi-
litatem perfectionis huius libri ut ex eo utilitas proueniat: Iam
compleuimus librum congregationum in artibus rerum ex-
ptarū. s. philosophie et phisice duorū i qbus sūt uerba et facta in-
finita. Nec etiā homines i eis cōplemētū habere possūt. Sed i-
tētio nostra est in hoc opere ostendere utilitatē hominū. Et di-
uersificamur in hoc ab antiquis qui occultauerunt res que scire
erant necessarie et uiam scientie et uirtutis priuabant lumine.
Et restis huius rei est liber noster magnus scientia diuina: qui ē
liber de spiritualibus: et noster liber de spiritu Et sermo noster:

Amphorismi.

in libro dietarū qualiter scilicet ab eis ueniā remoueretur i omni tēpore. Et abreuiavi uerbū ut ad res quis facilius posset attingere. Et retributionem a deo expecto qui mihi prestabit auxiliū. Sine ipso enim nulla res habet effectum.

Nquit alubert non est occultus homo sapiens et in omni tempore super fraudes et occultatiōes uiarū sciētie artium antiquarū quas rationes cōgregauerunt cōpilatores et iuenerūt uias tā occultas quā manifestas. Et hic noster liber est primus et est secretū et est coueniēs. Et nō monstratur ei qui non meretur. Et in eo continetur ratio et cōplemētū ātiquorum et quā diu dīes et anni fuerint per hūc meū librū uiuā et lucrabor: et non dubito: qn hic meus liber sit res secreta. Ego enim pposui qdā secreta in eo dicere: et i pnosticis rerū futurarū: et i cōfidētiis: et casibus qui mihi acciderūt. Quas cōfidētiās a sapientibz sum lucratus aggregatas a libris eorū quas ipsi nō perfecte manifestauerūt: Et ex rebo quas in me ipso sū exptus et acquisiuit p meā rationē: Et testis est mihi sermo meus rationalis et locutus sū in medicinis et dietis cōgregatis: et uolo ut accidētibus sint remota uerba mea. Et dico qd hic meus sermo ē res breuis utilitatē magnā cōtinēs in sciētia medicine ex utilitatibz eorū que hominibus accidūt. Et scias qd ipse ē totius utilitatis medula et margarita claritatis: que a tenebris ad lucē luceſcit. Quē librū antiqui laudarēt si uiuerent: et ipsū diuisi in sex sermones absque alia supfluitate cum complemento et breuitate: nūc loqui incipio cū uirtute mea nimia et scientia ocluta. Sermo primus de pnosticis rerū futurarū. Secūdus de experiētiis et cōfidētiis. Tertius de casibus qui mihi acciderunt. Quartus de dietis medicinis et cibariis. Quintus de uerbo ypocratis. Sextus de scientiis et de intellectibus sine quibus rectus medicus esse non potest.

Liber primus de pronosticis rerum futurarum capitulum de nebulis.

Nquit rasis cū in ciuitate fuerit multitudo nebulę cū plauia pmanēte: pnosticat algidri pūcturas rubeas et uocāt i arabico alchiteba: q si apostematibz fuerint significat et pestilen-

tias et lupos. Sed qualiter est cura earū rerū: purgabit homo ā te tēpus estiuū cū rebus subtilibus et rob fructuū: et odorabit odores delectabiles: et cōmedet alchenebir. i. colūbas siluestres q̄ i domibus nō nutriūt et aues uolatiles: Et q̄ cōderit et bibe rit sit tēpatū cū rob lapacii: et cū agresta et cū his rebus euadt Et si nebula aduenerit absq̄ pluuiā: et autūnus q̄ precessit etiā fuerit siccus: pronosticabūt egritudines capitis tāru: et pronosti catur epilepsias et egritudines melēcolicas: Et tūc balneamini balneis calidis tēpatis: et utamini rebus somnū puocātibz Et mollificet naturā corporis: et cōtiuamini cū uino clāro bōi odo ris qd sit tēpatū. Et post cibū odoret: rosas et uiolas: et nenufar et accipiat bolumarmenū.

De uentibus.

q̄ Vādo fuerit uēti colāterales: et aliquibus aliis corrupū tur cōplexionibus tēpate et melius i hominibus uolē tibus reduci a cōtraria cōplexione: et crescūt egritudines timo ris et paralisis et torture faciei. et cura harū est una cū suffumi gatione turis et cipi aut lubrie et storacis gume.

q̄ Vādo i hyeme fuerit pluue multe: et i uere durauerit hec: pparatur gentes morti: et omnes illi qui sunt de biles ex natura: et qui sunt cōplexionis humide. Et pparat egritudo capitis et nausea et fluxus. Et uia euasione huius rei est ut utāt in duobus tēporibus cibariis i qbus sit acetū: et potius ci bis cōplexionis sicce sicut arabihic. i. chalādris et alchenebir et adeodrec. i. calamnibus et caueat a laxatiuis. Et utatur rebus frigidis et siccis sicut citoniorū et pirorū: et maneat i locis altis soli oppositis nō parū spatiū: sed in illis locis imoretur diutius uel commoretur.

De fructibus.

q̄ Vādo arbores maturatur uenenatur: et uermes i eis nascūtur: nō debent fructus eorū cōmedi: quia sunt uenēa mortalia: Et minus quod ex eo accidit est quod putrescit sanguis et febris mortalis fit.

Vādo uidebitis tēpus nebulosū uere et i estate durauerit: caueatis a spasmo et amissione memorie et obliuione. Et cura huius ē iungere caput aut tēpatis: aut facere balnea tēpe

pata: et pōt hoc facere gargarismū ex succo endiuie et aqua rosarum tēperatis cū secaniabin zuchari simplicis acris.

¶ Qui accipit medicinas lassatiuas in autūno: et fecerit minutiones p'uomitus et natura eius tēperari nō possit si corpus cū adhuc sanū nō fuerit caueat statim ne amplius utatur.

¶ Qui multū fuerit usus minutione i autūno dicatis ei quia accidit ei timor et amissio luminis. ¶ Pulsus cum est fortis et cū tentas ē mollis et mutat facies et sudor multus et grauedo dorsi et oculi graues: cura eius est in confidentiis.

¶ Quādo ifirmus sensit egritudinē stomachi sui ex nausea: et amissit appetitū: et in ore uapores malos senserit et i naribus fetorē urine et stercorū: sciatis qđ hec febris est mortalis.

¶ Quādo hyems fuerit calida: et uer frigi: accidit capitibus catarus: et timeat homo ne ad mēbra ueniat p'ncipalia. Et uia euasione hec est euacuare materiam cibus medicātibz et cum medicinis ad cibaria pertinētibz et confortare cerebrū cū rebus odoriferis temperatis in frigiditate et caliditate ad siccitatē p'uenientibus.

¶ Cū facies fuerit facta dura et nigra: et fuerint i ea uene et i oculis rubedo ostēdit sanguinē esse corruptū. Et si forte pili cadunt et guttur inflatur ostēdit lepre initium. Propteretur ergo corpus ad curādū cū decoctionibus tamaridorū et prunorum et aliarū rerum lassatiuarum.

¶ Cōstipatiōe accidēte: et simul egerere et tarde et egritudinē nō amittere et egestiōe fetida existēte: dicatis qđ egritudo ē mortalis. et tamen diu durat uita et nihil isti prodest nisi ius auium ut non deficiat cum fluxus fuerit.

¶ Cū qđ fuerit i die crisis: et oculi eius fuerint minorati: et nares tortas habuerit sine dubio moritur: et alie egritudines non sunt timorose quamuis fuerint multe. ¶ Qui in die primo egritudinis ipatēs fuerit et suspirauerit et captus fuerit mēte: amittet somnū supflue: et magis spera mortē: nisi fuerit melencolicus naturaliter. ¶ Cū palpebre oculorū āborū mouent ostēdit qđ hūiores a deorsū ascēdūt et dico qđ accidit eis emigranea. ¶ Cū alia mēbra tremūt ostēdūt uaporē supfluū i corpe existentem sudor balnei eū remouet. ¶ totū corpe saltare et tremere ostēdit uapores grossi i corpe: et dieta et balnea eos reuēt

¶ Membra inferiora saltu habere demonstrat humores descendisse ad eos utatur uomitibus. Et curatis dixit quod illud demonstrat motum uel uiam.

¶ Ventositates in corpore absque uaporibus qui non minuuntur et in corpore mouentur nimium et dolor aut motus si multus fuerit dico quod temperamentum non existit. Et cura corporis quauis multa sit facit in fine quod diximus: et e contrario non noui aliquem qui hec dixisset preter galienum solum.

¶ Qui impatiens fuerit propter dormitionem membrorum inferiorum: habebit podagram et opilationem in uia spiritus et accidit ei hoc propter malam curam quam habuit: et accidit ei hoc propter spiritus paucitatem.

¶ Cum aliquando alicui accidit dormitio membrorum suorum: dicat ei quod moritur habebit subitaniam: uel poterit latus unum amittere propter uentositatem que loca illa opilat. Et comedere cinnamomum cum oleo alsalforat: illud remouet alforat. id est si friscus est arbor cipresso similis.

¶ Cum ascenderit uapor ad caput ex caliditate: et qui habet alios uel consequenter amittit uisum uel cadit in terram. dicatur ei quod habet corruptos humores qui in corpore eius mouentur: et apertur statim ad soluendum eos ab intus cum uino temperato: et exterius cum balneis temperatis et dietis equalibus. **¶** Non euadit homo qui mari uicinus existit et lacunis et plongetur in etate a debilitate membrorum inferiorum et amissione luminis: et post hoc accidit his qui in his locis nati sunt et a terra recedunt quam diu uixerint: et ungant corpus suum rebus odoriferis: et exercitetur: et non utatur carnibus grossis: et comedat aues cum agzebre et mucharoga sparsis cum agresta et aqua rosarum et colet aquam cum bolo et choabori et faciat instrumentum ex auro. et intingat in aqua rosarum et in spica que est nutrita cum agresta et ponat in oculis mane et sero postquam suffumigauerit faciem cum uapore aque calide. Non comedat pisces: et accipiat troiscos muscatos factos cum secantabin zuchari albi: tempus uero autumnum in ripis marium magis temperatum existit quod est stabile. Sed properet homo ad odorandum odorabilia et maturandum humores ante aduentum frigiditatis. **¶** Cum pili palpebrarum ceciderint: et pilli capitis et scifi fuerint: dicat quod habet putridos humores et ideo propter rat huius dampnum. Sed debet custodiri in locis altis et debet cu

Amphorismi.

stodiri hec putredo: et faciat res quas ate diximus et purget corpus eius. cum pillulis aloë que sunt expte et cum sirupo prunorum cui miscetur aqua fabarum et aqua endiuie. ¶ Quando in ore stomachi febres fuerint a calore superfluo corrumpitur: et minuuntur carnes et exsicantur: propter inconuenientiam colere ad naturam quam ibi est: et exprimitur et cadit in uenas: et propter hoc apparent uene in ethicis: et sunt sicca corpora. Et signa febrium oris stomachi sunt ira et ire facilitas: et sitis statim. Et ex eis que magis ipsis conferuntur est ut capiat. lb. i. zuchari rosati et pistetur cum rob. Acetosis citri acris: et fiat sicut massa: et bibat ex ea terciam libram et comedat ex eo. 3. i. post cibum tribus oris. ¶ Si fuerit in ore stomachi frigus facit ossitationes maxime si comedit res frigidas ex cibariis et potibus: et facit acetositates multas et rugitum et uetositatem. Res autem que maxime eis conferuntur est: quod post cibum accipiat diacitoniton in quo est multum de cinnamomo: et de musco et bibat post ipsum uinum coloris aurei: et comedat post hoc fisticos positos in aqua ros. et aspergatur desuper pip. ¶ Omne cibarium calidum uel frigidum facit sine dubio tres maneries uaporis scilicet uaporem sanguineum temperatum in quo uiuit spiritus naturalis: et uaporem frigidum ex quo multa generatur egritudo uaporis calidum ex quo bilsen generatur. Vaporem autem temperatum ut ostendit subtilitatem spiritus in cogitando tam in tristitia quam in corporum liberalitate: uaporem uero frigidum monstrat tristitia et poderositatem et fractio et ira in somno et mala cogitatio: et uaporem calidum ostendit frigiditas extremitatum: faciei macies et oris amaritudo et oculorum ardor et desiderium aeris et aque frigide et maxime si uirum habet tinctam croceam. Et cura hec est ut accipiat acetositatem citri acris partem unam et aque tamarindorum partem aliam: et aque fabarum aliam: et aque endiuie partes duas: post decoctionem et decollationem collature apponantur due partes zuchari tabarzet: et ponantur ad ignem ut non fiat siccum et administretur ex ipso. 3. ii. cum tanto aque: cum. 2. i. sirupi prunorum et iulubarum quod fit cum succo pomorum acrim: et temperata utatur dieta: et balneis temperatis: et bibat uinum temperatum cum aqua in qua sint positi emblici et sit aqua niuis: et ex aqua ista accipiat podus lb. i. et sit hec aqua in uase paruo: uirtus huius sirupi est urinae puocare et coleram extrahere et corpus purgare. Quod autem uaporem

expellit frigidū est aqua maiorane et aqua foregomes ex quibus
 lb. i. accipiatur et aque endiuie. lb. i. et saluie. lb. i. misceatur co
 quat et coquantur et zuchari tabarzet et mellis anaparū ponat
 aque cū melle zucharo q̄ i olla ad ignē leuem et misceatur mul
 tum cum ligno uitis: et dum bulierint ponatur intus succades
 recens usque quo fiat sirupus: et ponatur i eo dauich. i. cāpho
 re et medietas unius mecali musci rubei: et det̄ ex eo. 2. ii. cū
 duplo aque frigide: et post accipiat ieiūnus exisus trociscis.
 Recipe chebulorū. emplicorū ana partes duas cinnamomi par
 tem unam gariophylorum assari bdellii ana partem mediani te
 rantur et cōficiantur cū succo pomorum acrium et fiant troci
 sci. ¶ Non fiunt egritudines propter superfluitatem humorū
 amplius quam propter defectum humorū: et error magistrorū
 ut hic est nimis testificatus et hoc est ppter experientiam.
 ¶ Qui somniat terribilia multa et cū euigilat somniū obliuio
 ni nō tradit: et dicit oia sic q̄ ex eis nihil dimittit: et integre dor
 mit de nocte plenus ē humoribz: pperet ergo ad purgatōne qui
 uiderit huiusmodi somnia et cū excitat̄ obliuioni tradit: et cum
 hoc bene nō dormit et pulsus ipius ē debilis egritudo ex defec
 tu humorū ei prouenit. Dieta huius sint cibana subtilis substā
 tie et bona que corpus cōfortēt et fugiat euacuatiōne et oē quod
 eū exsicauerit. ¶ Qui ab aleis et poris abstinerit nocumēta
 malorū humorū euadet: et maxime si mel mirobolanorū chebu
 lorū comederit: et electuariū de cinamomo successiue. ¶ Cui
 dolor fluxus sanguinis nariū euenit superflue quinta die sue fe
 bris in die crisis euadet ab egritudine. ¶ Cui dolor capitis du
 rauerit sine aliqua cā quā ipse cognoscat et fuerit nimius: stoma
 chū purget suum ab humoribus calidis. ¶ Qui quinquaginta
 ānos trāsierit et dolores renū habuerit a dolore nō potest euade
 re: antique enī egritudines cū antiquis accidūt durant in eis dū
 uiuūt: et huic prodest egritudini medicina albica quam nomina
 uimus iā. ¶ Qui quinquaginta ānos euaserit: et egritudo ei ac
 ciderit alcabitus cito moritur. ¶ Similiter accidit iuueni si ei
 fortis paralisis acciderit et si fuerit complexionis calide minui
 tur. ¶ Qui impatiens fuerit ex dolore pectoris: et absq̄ cogni
 ta causa eius fit: unum est ex duobus uel grossa uentositas:

Amphorismi

que pectus extēdit: uel sunt humores putridi qui sub costis exi-
stunt: uel in pectore est tussis absq̃ dubio: uentositatē autem de-
monstrat motus et humores et remanētia pondus. ¶ Cui tuf-
sis et febris euenerit et cito eā amittit dicat ei q̃ apostema acci-
det ei in iūcturis. ¶ Dolores acuti fortes in renib; lapidē por-
tēdūt et pōdus i ip̃is et apostema et pūcturas. ¶ Cui egritudo
cū uomitu cessauerit: et in intestinis hēt egritudinē eis prodest a-
nates comedere solas cū medicina cognita. Et si egritudo in ip̃o
cessauerit post duas horas uel tres egritudinē i uentis hēbit: sua
autē medicina ē eadē cū p̃missa prius comedat sebesten et auela-
nas. Et cura secundi comedere fisticos cū casia. ¶ Lassitudo
sine cā exercitii egritudinē futurā portēdit: priuatōes euacuatiō-
nis rei solite sicut sanguis uene tā nariū uel urine uel fluxus
urine uel emoroidarū uel aliarū rerū demonstrat egritudines.

¶ Plato in timo de reb; futuris cognitis. cū apparuerint et in
sanis et in egris: cū in egritudine apparuerit sanitatē significāt.
Ex quib; ē somnus plixior solito et si sanis euenerit credo egrit-
udinē euenire: et si egro cōtingit salutē ostēdit. Et sic de finē cū
homini acciderit qui eā habere nō cōsueuit in sanitate res ē ostē-
dēs egritudinē et radix doloris existit i cerebro. Et cū egro ad-
uenerit fortitudinē nature anūtiat: et sanitatē et status eius ad sa-
lutē euenit: et fortior erit: et idē accidit et pati somno irato et fra-
cto absq̃ labore et pena et ostēdit egritudinē capiti uenturā. Et
cū huiusmodi egro i fine egritudinis cōtingit exitū ab egritu-
dine nūtiabit: et impatiētia in somno primo ostēdit q̃ somno in-
diget. Et i patientia mane post somnū et post somni mēsurā por-
tēdit egritudinē: et laxationē neruorū. ¶ In cuius corde eue-
nit mēbrorū nimia molificatō dicat ei q̃ moritur. Spiritus .n.
patitur paucitatē: et accidit hoc accipienti medicinā uiolentā:
uel cui sanguis a naribus fluxerit superfluous: uel cui nausea
cōtingeret superflua. uel qui nimio utitur coitu uel qui fluxū
uentris patitur: utatur ergo cibariis spūm uel corpus augmen-
tantibus sicut uitellis ouorum et iure auium et uino optimo.

¶ Cui inflamatio et rugitus uētris eueniret timpanitem signi-
ficat propter egritudinē epatis. utatur ergo cibariis cū prepara-
tione ex cino et camelea: et comedat alcatonas cum medulla fi-
sticorū: et caueat ab herbis frigidis et humidis et fructibus.

¶ Qui conqueritur propter sudorem sub brachiis et si superflue fetidus: et huiusmodi habere non est solitus timeat de lepra comedat ergo alchaneat et sunt alorpf. et laxetur eum succo eius et accipiat ex eo. lb. i. et aque fumiterre cum aqua maiorane postquam bulierint: et colate fuerint: et bibat ex ea per unum mensem et nunquam summat carnes salitas: nec etiam quicquid fit de lacte: et cum hoc fetor ipsius cessabit: et habeat balnea temperata: et exercitet. **¶** Qui panem azimatum comedit crossas egritudines et magnas habebit: coda parua et epata in eis et sunt timidi: exercitio superfluo indigent: cibariis utantur temperatis et potibus convenientibus et aere equali. **¶** Qui spatulas apertas habentes et brachia tenua comedat res subriles et frigidas: et res frigiditati attinentes: et sine inquiete: et caueat a frigore et calore superfluis: et non comedat fructus etiam frigidos et humidos.

¶ Liber secundus de experimentis et confidentiis.

¶ Omnis egritudinis siccitatis canon cure ipsius est odores boni et aues et uina conuenientia.

i Nquit abubert. omnis res naturaliter in hoc itinere existunt post suam actionem medicinarum et custodiam et preparationem earum etiam intellectu doctorum et custodiam planetarum et lune et temporis quod aptum est ad medicine cognitionem: et administrationem. Et dicemus uerbum quod ypo. dixit in libris ubi dicit. Qui dixerunt quod scientiam habuerint medicine et habuerunt in se partem intelligentie et scientie et cognitionis festine: non reputet astronomiam partem esse paruam eorum quibus indiget medicina. Et dixit astarohet. Sapiens in libro scientie sue de signis et lune effectibus quem librum alter non precessit in expositione libri: quia philosophi et sapientes alii preter astronomos conueniunt in hunc librum quod preparatio et cursus eorum que sunt in terra. Ex planetarum cursu accidit: et sermo eius est in luna. Et conueniunt naturales et astronomi: quia preparatio eorum que in terra sunt a luna accidit: et luna respectu solis sicut excelsi regis mater dominus est. Et mutatio temporum propter lune stationem euinit cum retinetur: et non apparet nisi cum ipsius apparentia fuerit manifesta. Et hoc eis est manifestum qui in mari uersantur: et

.B. i

Amphorismi.

qui uineas plantant. Et conueniunt sapientes medicorum quod res omnis temporum et aeris et aquarum et complexionum et egritudinum ex motu planetarum mutantur cum in longitudine et latitudine consistant. ¶ Decens est cum medicinas coquere uolueris quod eas in aqua clara boni saporis excoquas: et cum lignis siccis et ramorum uinum et ramorum ramis et cum ramis rosarum: et cum arundinibus siccis et cum herbis boni odoris optime desiccatis. Et nunc intremus ministrare res quas diximus uirtuosas et scire admirandas. ¶ Confortatio ad febres adurentes mirabilis. Recipe mirabolanorum chebulorum citri. ana mechal. i. cinnamoni acuti. zinziberts recentis ana mechal. s. stephisagrie bone mechal. i. terantur bene et exhibentur et soluantur Ambra in oleo fistico um: et misceantur cum eo relique medicine cum triplo sui de melle iuu barum dosis mechal. ii. lb. i. et .i. cum sirupo pomorum dulcium.

¶ Medicina ad easdem febres mirabilis. Recipe mirobolanorum indorum citrinorum emblicorum omnium ana mechal: bedegart seminis papaueris cassie fistule ana mechal. s. terantur et cribellantur in uoluantur in oleo pomorum: et conficiantur cum triplo sui de melle cassie fistule: dosis mechal. ii. com. 2. ii. sirupi malorum granatorum dulcium. ¶ Medicina mirabilis ad quaranas. Recipe sene assari omnium ana mechal. i. cinamomi odoriferi mechal. iii. seminis endiuie secenge musci sisimbrii sebatele omnium ana mechal. s. conficiantur cum triplo sui de melle mirobol. chebul. uel tamarindorum potio est mechal. iii. cum. 2. i. sirupi secantur in facti in zucchero in quo sit muscus. ¶ Medicina quam laudat ad febres: et est breuis. Recipe oes. i. corpus sene assari yreos omnium ana mechal terantur bene et cribellantur: et conficiantur cum melle ceraugebini mechal. i. s. cum. 2. ii. secantur de zucchero facte: et de semine endiuie. ¶ Oleum mirabile quod confert istis rebus desiderijs aliquarum rerum et tremori cordis et melencolie et excusat dyamuscum Recipe olei citri. boni odoris lb. i. olei nucum lb. i. ponantur in olla limpida: et coquantur tam diu quod succi consumantur et oleum remaneat: et deinde ab igne amoueatur et misceatur pondus mechal. s. de musco boni odoris: et ex hoc oleo bibat patiens cum necessitas incubuerit a duabus mechal ad medietatem. 3. i. ¶ Oleum predicto simile mira

bile. Recipe olei pomorū dulciū lb. i. olei alcheiri palidi lb. mel
diam ponantur in olla uel caldaria: et custodiātur: et misceātur
cū eis he aque suci maiorane: et e diuie cauear omniū: ana lb.
mediā postquā bulierint et colata fuerit coquatur totū quousq̃
aqua cōsumatur et oleum remaneat et cōmis catur mechal me
dium Ambre: et misceatur et bibantur tantū quātū precipimus
ex premissis et iungatur pectus ex oleo: et toracis orificium.

¶ Olei oculi ualens febribus effectus mirabilis. Recipe semi
nis endiue et seminis plantaginis et bedegart: et seminis maio
ranc omniū: ana mechal. s. cinnamomi acuti mechal. i. et. s. tel
rantur et cribelentur cū triplo de rob citri acris uel malorū gra
natorum acriū et conficiatur potio mechal. ii. cū. 2. i. sirupi pru
norū. Recipe seminis lactuce cucurbite papaueris portulace ba
teche ana mechal. i. s. sandalis citri camphore albiissime recētis
ana mechal. duo conficiantur cū triplo sui de melle sebesten et
sumat patiens quotidie mechal. i. et. s. cum sirupo uolarum uel
sirupo prunorum. ¶ Oleum ad emigraneā calidā. Recipe ami
gdalarum dulcium seminis papaueris lactuce cucurbite dulcis
cucumeris bateche ana cum succo florū nenufaris terantur decē
es post exprimantur et administrentur. ¶ Troisci muscari cō
ferentes epidimie et interioribus. Recipe ziziberis mechal. duo
musci boni odoris dauich. ii. zuchari ad pondus omniū confici
antur cū sirupo maiorane: et fiant troisci: mechal. i. dosi tro
iscus. i. cum sirupo pomorum dulcium. 2. et suci endiue buli
ti et collati. 2. ii. ¶ Ad retentionem urīne et humorum in uel
fica. Recipe mirre ciperi squinanti cinnamomi ana partes equa
les: et partem superficialem glandium partes. ii. conficiant cū
oleo balsami: dosi mechal. ¶ Ad ulcerationem oris. Recipe
papiri combusti ciperi yreos celestis: ana: terantur et ponantur
in ulcere et coluatur os cum aqua rosarū in qua sit positus su
mach. ¶ Medicina experta apostematibus corrodentibus et
alijs. Recipe anagellas: et est mater silua: et foliorum aluala: et
est anataria: mastice ciperi seminis spatule ana partem unā la
pidis lazuli sani partem mediam cōficiantur cum triplo sui cū
succo citri acris coeto et coagregato cū dāsefahan: et ponatur in
apātibus: et eradicat radices eorū et remouet iporū uēas. et post
q̃ apā eradicatū fuerit ponat hoc medicamē qd̃ carne generat.

.B. ii

Amphorismi.

Confectio medicine generatiue carnis. Recipe filiorū farat
lie. i. cāforū et foliorū alchebul. et puluis papiri combusti semi
nis roxarū: ana partes equales terātur et admisceāt: et supponā
tur folia eiusdē uel plantaginis intincta melle. **C** Medicina que
extrahit secūdinās et fetū mortuū. Recipe castorei cinnamomi
mirre ana fiat forme glādibus similes et inuncto balsamo sup
ponāt: et si forte cū hoc secūdina nō exierit detur cū hoc d̄ isto
sirupo. Recipe fascoli ciceris nigri endiuie. ana partes .i. ber
beris uncia mediā coquāt i tribus libris aque usque quo rema
neat una coletur detur patienti: quarta pars libre unius cū un
cia una de radicibus berberis: et positio altamie in manibus et
pedibus cōfert minū puocationi menstruorū. **C** Itē ad aposte
mata corrodēta cui nō est par. Recipe endiuie plantaginis bel
zei. et. zarmach. ana partē. i. bechar farie fabarū ana ptē. v. cō
ficiāt cū melle et postq̄ carnē corruptā reoueris supponat hic
puluis. Recipe corali rubei lapidis lazuli sani ana partē. i. rat
diē pistacce bedegart fausel ana partes. ii. et simul puluerizent
et administrentur. **C** Emplastrum ualens ad idē. Recipe alo
es boni chabare egiptie: adēp. indi sāg uinis draconis ana par
tem unā seminis basiliconis garet: seminis basiliconis maioris
quod uocatur burūgi: ana partem mediā: fiat emplastrum et
ponatur super locum lesū: postquā lotus fuerit cum aliquibz
habe tribus uim exsiccandi ut aqua plantaginis uel mire: uel ui
no striptico et similibus. **C** Emplastrum ad ulcera et erisipilam
et est expertum quod. Recipe nucū cippi filiorū spice albe. i.
rubei masculi filiorū silue caprine iusquiami ana partem unā
acatie bedegar asse mirti: ana partem unam cōficiāt cū rore in
uēo super folia acundim. Vel suco ipforū filiorū: et aquā rox.
et super ponāt et si cū rubedine fuerit misceat bolusarmenus
cū pdictis. **C** Medicina mirabilis nocumēto carēs et ē breuis
cōferēs lapidi. Recipe. cog. mirre yreos seminis ēdiuie ciperi sq
nati cinamomi mechal. i. seminis spatule botiche capparis spar
gi: petros. ana mechal. i. 2. v. cōficiāt cū melle cassie fistule: et
det ex eo mechal. i. cū sirupo cog. et zucharo. et 2. ii. aque.
C Medicina ad distillationē urine. et ad lapidē addēs in spert
mate. Recipe galle in alto gallāge cōtrite et cribellate et cōfecte:

cū butiro uaccino et melle dispumato et deſ cū aqua iuiubarum
 uel ſebeſten. ¶ Ad febres occultas Recipe bedegart ſeminis
 endiuie plantaginis lactuce bateche ana mechal. i. ſe. mirte ſan /
 dali albi ana mechal. i. cinamomi mechal. iiii. ſpondii mechal. ſ.
 muſei camphore ana quartam partē mechal. i. conficiantur cum
 ſucco malorū granatorum uel pomorū et doſis mechal. i. ſemis
 totidem cum ſirupo uiolarum. ¶ Oleum contra quartanas. Re
 cipe aſſari ſene cinamomi mechal ſemis. ſeminis maiorane uert
 beuent feri gemuſi mechal. i. ſeminis endiuie lactuce portulace
 plantaginis ſandalorū alborū ana: mechal ſemis lapis lazuli lo
 ti multotiēs cū aqua cāphore ana mechal. ii. cum ſirupo pomo
 rū dulciū. ¶ Ad tipū febrū et rigore Recipe radicē lili et cina
 momi pollipodii ana partē. i. ziziberis partē ſemis conficiatur
 cū oleo baſſami uel fiſticorū et detur ante periodū mechal. i. ſe /
 mis cū aqua calida. ¶ Ad dolore renū: et retēſionē humorū in
 eis. Recipe mirte amomi granorū fiſticorū ana partē. i. cinamo
 mi ad pondus omniū cōficiantur cū melle de cog. detur mechal
 i. ſemis cū ſirupo zucharino de radicibus. ¶ Suffumigium ad
 catarrū calidū. Recipe rox. mechal. x. fauſel ſandalorū alborū
 ligni al. ana mechal. ii. muſci dauic. i. camphore dauic. ii. confi
 ciatur cū aqua rox. in qua fuerit diſſolutū mechal. i. anidi. et ſiāt
 trociſci ex quibz ſuffumiget paties. ¶ Aliud ad catarrū frigi
 dū. Recipe rox. ſandalis albi turis ana mechal. i. ligni aloes me
 chal. ii. coſti mechal ſemis dauic. ii. cōficiantur cū ſucco amigdo
 larū dulciū et cū ſtorace malaffentur ſiāt trociſci parui cū quibz
 ſuffumigatio fiat. ¶ Suffumigiū cōtra peſſilentias. Recipe bel
 degart ſādalos cū flore mirti ana mechal. i. ligni maiorane ſem.
 gemiſe ciperi gar. ziziber. almuſci boni ana mechal ſemis fu.
 dauic. ii. conficiant cū aqua roſ. in qua diſſoluta fuerit ſtoracis
 ambre ana mechal ſemis. ¶ Medicina paralifi conferēs expta
 Recipe caſtorei ziziberis coſti dulcis cog. acori bacharū lauri
 ana mechal. iiii. muſci mechal ſemis terrant et iuoluantur i oleo
 alcheiri al. et cōficiātur cū melle albo claro deſ ad magnitudinē
 nucis. ¶ Et ad paralifiſim calidā. Recipe lac ouī nouarū ſanarū
 qd in olla lipida ponat et miſceatur cū eo oleū nenuſaris: et cū
 curbitarū dulciū ana lb. i. coquantur ad ignē leuē donec oleum

B. iiii

Amphorismi.

consumetur et miscetur cū eo. lb. i. zuchari tetaniabin albi et co-
quatur quousq; ad coagulationem pueniat: et egro administretur
quousq; sanitati integre sit restitutus. Et in babico frigidas heri-
bas habente ponatur: et oleis frigidis inungatur. ¶ Ad spū
sanguinis quod ex apostemate stomachi: uel intestinorum accidit
Recipe bedegar: suchaa. i. sapia alba capillus ueneri. semis me-
mithe rox. ana. 3. ii. charabe boliarmeni. floris squinati rarsesa-
chan rasine amigd. ana. 3. ii. farine arnuchinū ad pōdus omniū
cōficiatur cū melle masneis detur ad quātitatē auellane. Ad uel-
nena Recipe amomi aristologie rotunde baccarū lauri resine ru-
the ana mechal. i. semis et inungatur cum oleo nuc. et conficiat
ex melle ficuū: et sumat quōtidie ad magnitudinē nuc. ¶ Ad
tussim. Recipe suci ligricie cog. seminis cucurbite dragagani al-
bi ana mechal. ii. m. penidiorō. ad pōdus omniū cōficiatur cū
i. muscilaginis semis cito niorū facta i aqua rox. et. 2. ii. mellis
iuiubarum. ¶ Medicina ad fluxū expta. Recipe gale faufel: a-
uellana ida: se. acetox. farine gladiū: ana. Cōficiatur cum melle
uel cū diacitoniton acri. et administretur. ¶ Medicina cōferēs epi-
licis extrahēs putredinē a corpore. Recipe ellebori: cācar. i. cata-
pucie suci maiorane: endiuie ana lib. i. suci sicados. suci spine
masculi: al. et ruber: pomorū dulce. ana lib. semis. Postquā bul-
lierint et collata fuerint et apposuerint endiuie polipodi: sene: ari-
stologie ro. pistate omniū ana partē unā: buliat totum in aqua p-
dicta: et misce suci malorū granatorū et mell. cassie. f. et penidio-
rū ana partes equales fumēt usq; quo fiat sirupus et apponatur
musti ambre ana mechal semis et ab igne remoueatur dos. iii. pf
lib. cum equali pondere suci sumiterre: et si nō possit bibere cū
hoc suo detur cum aqua frigida.

¶ Gargarisma apostema gule remouens et dolores: et facit an-
helitumabilem. Recipe de rob prunorum cōfectorū cum uino
mirtino et diamoron et mell. ficuum confecti cū teraniabin ana
partes equales: soluantur in eis et quarta pars aluminis iamenti.
et mell. cassie. f. et medietas partis unius fiat gargarisma: detur
ex eo uncia media: et tantundē acetositis citri collate.

¶ Medicina mirabilis experta ad contum. Recipe prunorum
pince maioris infuse per diem et noctem lib. i. et molantur in la-

pide molendini. Et accipe cinamomi: seminis eruce pastinace: rape mulge: stipitū: palme uiridis: nō ut que comedūtur et ligue auis: et granorū zelei et secacul et butumen: costi dulcis zinziberis renū passerū cohire desiderantiū: omniū ana. 3. iiii. penidi orū bonorū. 3. xxx. terantur bene et conficiantur ad ignē et misceant cū melle de satirion: et cū tantūde mellis albi et misceantur cū eis relique medicine usq; quo fiat res electuario similis. et misceatur mirri et ambre ana. 3. i. et remoueat ab igne. Si quis calide cōplexionis fuerit detur ad magnitudinē auellane. Si frigide in duplo cū sirupo mellis muscati: uel cū uino calido odorifero. ¶ Alcohol eradicans albedinē in oculo existentem Recipe succi rubi albi mada clux ana lib. semis misceantur cū eis mirobolanorū ana. 3. iiii. et fiat puluis subtilissimus et scias qd hoc ē ultimū in albedinē eradicandam. ¶ Aliud ad pruritū oculorum et scabiē et pānū et amissionē uisus. Recipe granorū paruorū malorū granatorū uiridiū florū cotani mulni boliarme ni se. rox. ana. 3. ii. separatim p se pistent et accipe lapidem tel neg: et tutte ana. 3. i. et semis limature auri posite in aqua rosarū p duas ebdomadas: et ter in die mixte et exacute et pistate cōueniens sit: et misceatur cū reliquis medicinis et ponantur omnia in acetositate citri acris et misceantur cum muscalagine citoniorum et aqua rosarum: et misceatur sic tribus diebus: deinde teratur optime et ad umbrā exsicceatur: et misceatur musti rubei dauic. i. et seminis plantaginis optime triti. 3. semis administrētur. ¶ Aliud conferēs descensui aque uisum augmentans et confortans. Recipe mirobolanorum. 3. i. nucleorū ramarindi. 3. semis. sarcocolle mechal. i. lapidis lazuli. 3. i. aloes dauich. fiat puluis subtilissimus et ponatur in equalibz ponderibus mirobolanorū chebulorum: et mellis malorum dulcium granatorū cum tribus libris suci endiuie et in tanto suci plantaginis. postquam omnia bulierint et collata fuerint misceatur puluis predictus cum sucis nominatis: demum exsicceatur et in eisdem mellis ponderibus iterum ponatur: et sucorum et predicta multa imbibitio: e secunda cum aqua rosarum temperentur: ad ignē ponantur leuem: quousque misceantur et bulliant. In quibus puluis iacinti rubei optime pistati ponatur. 3. semis /

.B. iiii

Amphorismi.

musci optimi dauichaii. deinde ab igne remoneat et i vitro co-
seruet: et administret stomacho: uel ciboru digestioe celebra ta.
Liber tertius de casibus qui ipsi rasi acciderunt.

N parte mei temporis in philosophia et medicina
studens multum uigilaui noctibus: et somnum
amisi: et feci res que mihi non ualuerunt: et ni hil
inueni quod tantum conferret quam oleum ne-
nufaris: quod in nasum trahendo aerem proieci et lactuce quas
coctas et crudas comedebam. Visus tamen debilitatem et mino-
ratio nem coitus in me generauerunt: et non inueni quod con-
ferret tantum mihi quantum passerum comestuo et ipsoru bro-
dium cum ouis et almuri et cinamomo et pipere et puloru colu-
barum preparatorum et i melius memoria fuit optime restituta.
Ad hoc oleum feci quo nullum melius inuenitur. Recipe olei
granorum pinee olet albi: olei alcheiri olei pomorum dulcium
ana partem unam felium passeru cu uoluntate habent cocundi:
parte media seminis alcheiri palidi me chal. i. buliant omnia
ad ignem leuem. Cui ab igne remouendo musti mechal semis
misceatur: cu quo genitalia et pectus post balneum ungantur
prouocat uirtutem et delectationem uigorat.

Aliud in ciuitate zelergebani: et quidem uir desideria habens
sine causa et timorem et cordis tremorem accessit ad me. Nam
inter medicinas nihil inueni tantum contulisse: quantum carnes
accipitris cocte cum succo maiorane: et uinum album subtile et
iunxi corpus eius oleis odoriferis et restitutus est sanitati pr i-
sus.

Contingens aliud non habent antiqui debiles et ethici et cat-
rentes sanitate rem que magis eis proficiat quam auium come-
stio et turture pullorum columbarum passerum in uino odori-
fero coctorum et uinum bonum bibere:

Contingens aliud res alhomet hali filius extraxit sanguinem in
quantitate nimia et erat tempore autumnii et bibit uinum: et
post somnum sanguis exiuit ad quantitatem trium libraru ad
quem de nocte fui uocatus: et cum sincopisantem inueni et ocu-
li eius propter extasim leuabantur in oculum. Et tunc ego
precepti mihi afferri quinque pullos columbarum albaru quos

precepi optime preparari et membra pre se separari feci: et in quattuor libris uini odoriferi eas coxi: quousque carnes ab ossibus segregate fuerant et multum in decoctione posui de gario filis et cinamomo: quam decoctionem colauit postmodum et eam posui in uase rostrum habente et regi ad bibendum ministraui et a te solis ortum loqui incepit quam decoctionem triginta diebus sumpsit et uirtus eius ad eum reuersa est et sanguis in eo fuit optime restauratus.

Contingens aliud: Casus accidit errifidensi regi scilicet iuxta cerebrum apostema: et cognoscebat me et uenerabatur: extra xi ei sanguinis lib. iiii. usque quo sincopizauit sincopi timorosa: et postmodum cogitare cepi: et inunxi corpus eius ex algalia et ex ea posui ad naref: et lb. i. uini odoriferi tepaui cum equali poderi sui ex iure pullorum galliarum et colluborum in quo muscu posuerat hoc in os eius misi successe. et cum a sincopi fuit liberatus seruientes eius plorare ceperunt. Et quidam ex eis obliquum me respicientes uultu: in mortem meam conspirauerant. Cum uero rex integre restitutus esset mihi dixit quod dum in sincopi perueniebat de egritudine sua non dolebat quamplurimum: sed tota intentio sua circa me uersabatur timens ne astantes mihi mortem inferrent. Credebat enim quod ego ipsi hanc non adiberem curam nisi esse crederem salubrem precepit igitur mihi ut nunquam eum coram aliquibus minui facerem nisi fortasse femine sole asteret. Et scias quod iste rex a magno bursu euasit hac egritudine. Contingens aliud de fluxu diuturno. quidam amicus meus in medicina parum instructus a fluxu longo uexatus fuerat tempore cui plures res etiam ostendi. Et dixit tandem mihi quod nihil proficiebant. Vnde ut curam egritudinis certificarem per unam noctem secum mansi: et cognoui quia post somnum fortius uexabatur a fluxu: et perpendi causam egritudinis esse humorem calidum et acutum a cerebro cadentem qui quidem cum in stomaco ueniebat fluere cogebat. Cum uero patientis excitabatur fluxu carebat et sputum assiduam habebat precepi ergo ei ut caput radret et ut ipsum cum sinapi et musto fricaret fortiter et saturati fuit postmodum restitutus: nunquam capitis ei tedum fiebat

Apoplefia accidit regi hamech filio hali et i principio curā cōue-
niēte nō habuit: sed dimiserūt eū sicut erat: et nullus ex eius ma-
gistris ei aliud p̄cepit fieri nisi inūgi corpus rebo odoriferis et
subfumigari: quod sufficiens ei nō credidi: sed feci uētosā collo-
eius apponi: et uelociter ab illa egritudine exiuit: et ē res in qua
confidētia esse debet. Quod si homini qui femine cōplexionis
nō sit et sit mollis corporis hec euenerit egritudo in collo ut p̄di-
ximus uētosetur. Et nihil ex eis que alii preceperunt facere uo-
lui: sed in nasū eius oleū nenufarinū proieci. Ap̄ditione multo-
rū multos euadere feci qui siccitate et ardore stomaci uexabāt
cū electuario nenufarino et sirupo eiusdē: quibus ad potandū
dedi uinum album limphatū cū aqua niuis tēperatū. Et faciebā
eos comedere pullos pingues in quorū decoctionibus mugila-
gines seminis citoniorum ponebam et oleum nenufaris.

Quidā amicus meus bone rōis q̄ mecū i libris Gal. studebar ar-
dorem patiebatur in stomaco qui ardor augumētabatur āplius
cū cibaria a stomaco recedebant: docui autem eū res quas facer-
et: et dixit mihi iam eas fecisse: et precepi ut reciperet. iiii. 2. zu-
chari roxati: et tantumdē zuchari uiolati et precepi hec optime
pmiseri quibus mechal: semis ambre apposui: et. 2. olei nenufa-
ris et electuariū in eo comiscui et eo fuit usus et ab egritudine
euasit iussu dei.

Contingens aliud curauī quamplures a febribus a sole proueni-
entibus cū balneis temperatis et cū aqua frigida que adeo erat
frigida quod patiens ex ea terrorem habebat.

Contingens aliud. curauī homīnes ab occultis mortiferis febrī-
bus cū rob̄ fructuū laxatiuorū: et cum bonis odoribus frigidis
et cū rebus tēparis: et infrigidaui eos et humefeci: quod si hec
nō adhiberetur cura patiens succumberet.

Aliud cōtingens. alicui homini in estate tempore crisis accidit:
quod cū intus aggredieretur febris cū occulta multum inuasit:
et caliditas in ip̄o fuit augumētata: et color eius incepit rubeus
fieri: et cōplexio ipsius mutata fuit: et egritudo eius augmenta-
ta ē: et spiritus ipsius erat ualde calidus ad modū ignis et perpē-
di in ip̄o signa fluxus sanguinis: et tremorē cordis habebat.

Et perpendi uel fluxum sanguinis pateretur uel eū fluxus intra-
deret: expectaui igitur per unam horā uel duas credēs eū aliquē
fluxū habiturū et nihil ei accidebat: precepi ei nares fricare fort-
iter et non exiuit sanguis: et caliditas et impatiētia: et dolores
in ipso ceperunt augmentari. Dedi ergo ei decem lb. aque frigi-
de: et calor est tēperatus: et urinā fecit in quāte s. mia: et febris
eius minui incepit: durauit tamē in eo febris quadraginta dieb.
Et seruū quēdā quia nullus ei aquā porrexit sicut porrecta fuit
domino propter intētiōē quā erga deū habebant. Et seruus an-
te horam uel pertinā decessit: et casus in mane acciderat.

Liber quartus de dietis medicinis et cibariis

Mne cibarium ex animalibus uel ex nascentibus
non euadit quin aliquid utilitatis uel corruptio-
nis habeat. Et naturales philosophi secreta corū
in uestigauere quamplurimum et non attigerūt
aliquid nisi debili inuestigatione quo ad ueritatē
Et scientes in hac re uerbum stabile debet pponere. Et ego qui-
dem sicut et philosophi cōsulo: ut ex his rebus minus quam un-
quam poterit accipiat. Et consulo ut ex eis quis utatur quibus
cōplexioni sue dissonantia non existat. Et hoc antiqui laudaue-
runt sine hoc quod secreta sua detegerent. ¶ Et scias quod om-
ne quod occultam habet uirtutem aliquid forte in corpore uel
utilitatis uel corruptionis operatur: et ex quibuscunque uti nō
debet. Et ex his oculis nesciunt homines neque intelligant ne-
que etiam possunt nominare. Intellectus enim eorum occultus
Sed dieta et medicatio d. re subtili spiritali debet fieri quia odor
et odoris uapor ostendit absque his per q. comestionem et potū
noscentur. Et ob hoc consulo ut ex medicinis quis minus acci-
piat. Et ego detexi hic ueritatem. Experta enim sunt ea que i hoc
loquendi methodo apposui in hoc meo libro: quem equidem ad
humanam utilitatem cōposui qui inter alias dignior exstuit. Et
ideo ciborum et medicinarū uirtutes igsum āplius i hoc uerbo
ut maiorem possent homines utilitatē habere et nos hic uerborū
multitudinem abici-

Amphorismi.

mus et multa relinquimus propterea quod homini esset difficile intelligere: et ob hoc librū nostrū laudamus quia continet ueritatē. ¶ Si ex rebus uiuentibus quis uretur recensibus cū suo sanguine maior et uelocior ad utilitatē fertur diēta: quā qui rebus subtilibus uti uoluerit et calidis: sed tamen ad hoc accedere nō poterit propter suā complexionē et necessitatē et propter cōsuetudinē nō excusatur quin spectet et abstineat tēpore mortis ipsorum uirtus frangatur que fortasse per unū diē debet dimitti: et sic cōuenientia ipōrū melior est. ¶ Et reges eligerūt aquilas et accipitres: lupos et canes et reliqua rapientia ad hoc uidelicet ut nō tantū delectentur: uerū etiā utilitatē ex captione habeant et salutē: et ut ipsorū carnes que dure sunt p̄ motū frangantur: et etiā quia mors eorū existit proxima. Et ob hoc naturales preceperūt ut cū ex his rebus quis uti debeat prius uirtus carnis eorū debilitetur p̄ motū. Et si prius hoc eis uiuentibz factū fuerit: et postea interfecte fuerint carnes ipsarum habiliores fient. Etiā dixit. ii. p̄. ex eis que carnes habiles ad comedēdū faciunt est artum uel nitrū: uel nitri frustra uel rami ficuum: hec enim omnia aperte preparant: et ex hoc precipimus ut coclearia ex ficubus fiāt: hec enim coclearia carnes reddunt habiles: et in libro coquinarum cagizen abusamen: dixit Iohemor cum corpora non nisi per cibaria degant et uegetantur: deberent reges inuestigare res que appetitum prouocarent et sufficienter comederent ex rebus uitis: et debent res diuersas comedere cū rebus saporiferis et boni odoris et bonas debent ollas habere: et coquinarius eorū debet esse medicus.

¶ Sermo in rebus que electe sunt ex rebus uiuentibus quadrupedibus et auibz: et ex domesticis et ex mōtanis melior ex carnibus pilos habentibus: saporosior et aptior et temperatior ē cū aceto et agresta. Et ex eis que coquuntur et assantur ad prunas. Et assate ad prunas ponderosiores sed almuri eos preparat. Sed a capitibus homines precauere debent et a caudis: philosophi. n. dixerunt quod carnes pilose uenena non euadunt naturaliter et maxime capita eorum et caude: et ideo comedi non debent.

Melior ex carnibus montanis et absq; nocumēto minori: et absq; uentositate. Caro gazelis et caprioli existit. Parum tamē est sicca cuius siccitas cū oleis humidis remouetur et in comestione eius uirtus accidit mirabilis. Prodest paralisi frigide: et interiora ipsius comedere est austerū tenasimū enim generat. et pedes eorū assidue comedre hoc idē efficit ppter supflūā siccitatē: et hec mēbra comedi nō dēt. **C** Caro edinaē frigida et humida mirabilis: sed in ea odor existit: et ideo comedi debent edi nō magni: et apti sunt ad salutis custodiam. **A**rietina caro bona est: cū nō est antiqua euasit maliciā eius cui iā cornu creuit. Cum enim cornu ipius nascitur humiditatē amittit: et medulla ipsius usui nō est apta: pprietate enim habēt obliuionē facere: aries temperatus ē in estate. Temperatior enim calidior ē et in estatis tēpore usus ex eo nō ē conueniens. ex calore enim superfluo inaniā facit: et assati maxime: et in omni re alia euadit maliciam. **P**ulli gallinarū tēperati ad frigiditatē decliues parūper: digeruntur uelociter usui conuenientes: sperma augumentantes et sanguinē. Et Arist. philosophus dixit habent uirtutem calorem inatum uigorandi. **G**alline que nimīū nō sunt antiquę nec nimium pingues mirabilis cibus existit: et temperatiores aliis existunt: et pullis approximāt: et earum medulle uirtutem habent generandi uertiginē: et dixerunt philosophi q̄ earum axūgie inter ceteras obtinent principatū: in mollificando duriciē: quod axūgie anserū efficiunt: et galinas comedere generat lūbricos.

Galli ueteres usui nō conuenientes humiditate priuati sunt et cum ad assellandū dantur dubium ē. Nitrositas enim que in eis existit putredinem generat. Et dixit Gali. in libro suo secretorū q̄ ossa gallorum subeth efficiunt ppter proprietatem cum comeduntur uel excitantur: et melius est ut dimittantur.

Pulli columbarū cibus mirabilis ad caliditatem declinans: et philosophi dixerūt q̄ in eis est uirtus mirabilis: et preceperūt q̄ hi qui parū habent sanguinis: et quibus deficiunt uirtutes: et calor innatus debent eos comedere: et ex proprie ate dolore renum conferunt sanguinem colant corruptum. Et he due

res sunt mirabiles: Et habet proprietate egritudine capitis cro-
 nicā generādi: quare capita eorū cum interficiuntur auferri de-
 bent: ut eorum malitia reprimatur. ¶ Perdices cibus bo-
 nus ad frigiditatem et siccitate redētes. Ius earū boni odoris et
 boni saporis naturaliter tēperatū: et ad comedendū sunt apte:
 quādo cū oleribus comedūtur: sicut cū rapistro yameni. Et eo-
 rū uirtus mirabilis quā dixerūt philosophi ē qd humiditate ex
 siccant stomaci et putredinem extrahūt et scilicet hoc nō ē dubi-
 tatō, maxime tamē si cū suco pomorū dulciū exquoquāt. Et sic
 cocte euadūt malitiā: et earū uirtus secunda est retentiua cōfor-
 tare uirtutē. ¶ Fasianus cibus cōueniens laudabilis subtilis
 pullis affinis quo ad esū: ethicos cōfortat qui ab egritudinibus
 ethici fiunt. Et habent proprietatem uigoradi uirtutes quē di-
 gerūt. humores corruptos in stomaco reparāt. ¶ Alchadareg
 bonos efficit humores: et est conueniens cibus et subtilis: et est
 calidior aliis auibus et caliditati innate affinis existit. Et mala
 acetosa et coctana: et mala granata acra et citri quodcūq; ipsos
 cum ipso miscetur ipsius caliditatem reprimūt: et habet pro-
 prietate augumēdi intellectū: et remouet damnum quod medulla
 arietum operatur. ¶ Arechi g: facilius a stomaco uincit quā
 alie aues que sunt post alchadareg: sed sunt humidiores in au-
 tumno: quare uirtus in ipsa cognita est que sunt apposite cum
 comesta fuerit. ¶ Anates proprietate habent soluendi humo-
 res in intestinis et purgant ea. Eorū epata proprietate habent pri-
 uandū fluxū ex debilitate epatis accidentem. ¶ Turtures cibo
 conueniens bonos efficit humores caliditati attinent: et confel-
 runt plus post pulos columbarum: et habent uirtutem mirabi-
 lem et augmentant sanguinem in omnibus in quibus est pau-
 cus. Et dixit philosophus proprietate uigoraunt uirtutem reten-
 tiuam et in hoc maxime preualent. ¶ Arleiar et dicitur quod
 sit merulus auis humida laudata bonos efficiens humores cito
 digeritur: et dicit createm spintalis i libro suo quem composuit
 quod est melior cibus conuenientior eis in quibus melancolia
 incipit generari. ¶ Alchenebit idest columbus similiter leuis est cibus et sub-
 tilis: et habet proprietate ad fluxū: et ius ipsius preparat humo-

Rasis.

res: et eos facit habiles ad soluendum: et est laudabilis eis qui ex egritudine deficiunt: et hoc dixit philosophus: quod carnes eius habeat proprietatem remouendi tenasum.

¶ Laca quo butirū non ē tractum: et maxime recens et butirum crudum intestina humefaciunt et lubricant: et ea ledunt. lac coleram icendit et ardorem: recens somnum prouocat et uigore caliditatem innatam.

¶ Oua meliora sūt oua galinarū earum que cum gallis uiuūt et dixit arzicon: quod oua galinarum uirtutem augumentant: et maxime in uirtute coeundi: humectant: et criticis conferunt et sanis hominibus.

¶ Pisces meliores sunt fluuiales et marini sunt illi qui habent asperā cutem: et non sunt muscolaginosi: et naturaliter albi sūt admodum argenti. Et pisces nigri et rubei in quibus sūt pene diuerse: et qui habent colorem pauonis: et i quibus macule sūt nigre: et palide: naturaliter mali sunt: et ab eis est cauendum. Apostema enim generant in membris anterioribus et in testibus: et puncturas et orripilationem generant: nocumentum uisui inferunt: malum sanguinem generant: et frigidos naturaliter humectant.

¶ Olera humores humectant non sunt cibus conueniens: et melior eis est endiuiā et acetosa farcula et rapistrum et colusiamenum et lactuce: et eorum comestio uisum debilitat et calorem innatum.

¶ Cucurbita si ex eis uimīs comedatur teasum generat: sed si aceto et alijs preparetur melioratur.

¶ Lenticule habet uirtutē cancrum generandi humido stomacho conferunt cū nimium cocte fuerint: et confecte fuerint cum oleo amigdalorum uirtutem expulsiuam confortant.

¶ Napi bonum uisum efficiunt: et sunt cibus conueniens.

¶ Rapa et eorum stipites in stomacho durant quamplurimū caput replent guturi uero conferunt. ¶ Preparaciones. Piper urinam preparat: zinziber uentrem humectat: Galaniga stomachum confortat: aracos frigiditati et retentioni urine confert. Cinamomū uirtutem habet bonum faciendi odorem.

Amphorismi.

et bonū saporē et cōfortat cor: et addit ī spmā. ¶ Granata faba
rū coctariū remouēt calorē gutturis et remouēt dānū quod tube
ra et pāis azimus faciūt et cōferūt tussi. ¶ Circera bonā faciūt
urinā: et bonū colorem: sed maxime si cum carnibus comedun
tur et cum cinamomo quāplurimum.

¶ Ficus cū comedunt recentes putredinem remouent: et dixit
grati quod ficus putredinē efficiunt et non debent comedi pro
pter lactis sui uenositatem. ¶ Vuae albe subtile leues cū cor
tex eis remouēt extremitatibus conferunt et addunt ī spermate

¶ Pira appetitū non uerum remouent: et intestinis nocēt: et
maxime longo et tenasmo efficiunt. ¶ Pruna collerā remouēt
et eā expellūt maxie pruna palida. ¶ Mala usus eorū stoma
co nocet: et maxime usus recētium que cito nascūtur: et ea que
in estate nascuntur: et in autumnō orificium confortant stoma
ci et ipsum uirogant: et acetosa acia obliuionem efficiunt.

¶ Coctanum stomacum confortat: et epar: et usus eius putre
dinem in intestinis generat.

¶ Persica febribus urentibus conferūt in principio: et succus
eorum in fine facit febres putridas si materiam habile ad exē
dum nō inuenerit. ¶ Iuiube ardorem sanguinis extingūt: co
leram expellunt: humiditates temperant: et maxime recentes et
mature: et dicit Cratim q̄ est mirabilis eorum natura.

¶ Citrum fore numero ipsum inter herbas et flores boni odo
ris. et habet uirtutem eius et cortex remouēdi uenenum et con
fortant cor. ¶ Cucumer frigidus bonus stomacho: meliores sar
raceni quā gallici proprietatem habent remouendi coleram.

¶ Mala granata dulcia: leuia bonos humores generant: ex
pellunt humores putridos ab orificio mouent appetitum come
dendi. et eorum acetosa stomacho nociua sunt ex proprietate.

¶ Nūces et auellane male stomacho et epati humores malos ef
ficiunt in ieiunio.

¶ Fistici proprietatem habent cōfortandi epar humores gros
sos expellūt. et ex philosophis sunt qui dicūt q̄ quādo cū mu
sto sumpti fuerint humores a uenis expellunt.

¶ Grana pinee calida et humida sunt: opilaciones uenarū ape
riunt in pectore: et uesica et renibus: et habent uirtutem mira/

bilem. Inquit cratim et concessit Ar. quod grana pinee humiditatem antiquam expellunt: et promouent humiditatem naturalem et hec est uirtus mirabilis.

CVue passe habent uirtutem cognitam secundum doctores naturales: quod profunt egritudinibus intestinorum cum comeste fuerint: et intestina impinguant: et epar debile.

CHe sunt medicie: salue cognite: mirabolai citrini: chebuli: berici: emblici: fudi berberi: reubarbarum: draganti: gummi arabicum: aloes: acatia: cassia fistula: Terraniabin: cinamomum: amomum: squinantum: calamus aromaticus: costus: darsesahan: tralacta: mastix: sandaraca: charabe: lignum aloes: muscus: capphora: ambra: garofili: sandali: spodiū: faufel: carui: nanoti: sethet: nux muscata: bolus armenus: neichaberi: lapides ferri: ruzubet bezari: thenet: lapis lazuli: lapis iacintus.

CSisimbrium: menta: almarda: dux. fumus terre: fenigemisch: selent: liliū album: liliū cel. nenufar celeste: et palliodiū: aliothinū: rose: uiole: uirgeris: ladiō id est oculus bouis. uirga pastoris: iusquamus. Iste sunt tres res medicinarum: in quibus non euenit tumor. Et si cum cera uel sepo uel zucharo misceantur raro uel nunquam egro lesionem efficiunt magnam. Nunquam enim uidi uel audiui quod aliquis qui his rebus medicaretur magnam lesionem inferret egris. Sed res que cognite non sunt quas quis uult experiri audaciter cum eis medicari non debet. Et quando aliquis in antidotariis confectiones inuenit: cum eis medicet cum rebus inuentis et cognitis: et in cibariis sic faciat: et cum doctor hoc faciat fortunabitur in suis operibus et habebit complementum rationis: et omnia que natura humana abhorret et timet omnino dimittat. Et deum exoro ut super his mihi tribuat adiutorium.

CLiber quintus de uerbis hypocratis.

Introitus ad tractatum quintum in salute que nobis accidit: propter uerbum ypocratis. Inquit abusbert medicia tota est dei. et res uenerabilis. Et gratias deo reddimus eo quod nos fecit aptos in ea ut ueneratores ipsius: et custoditores ipsius: et fecit nos imunes a scientiis uilibus: et fecit rusticos remotos ab ea propter longitudo. C. i

diuitem temporum et dierum. Et quia quisiiores scientie et transfr
latores pauci inueniuntur: et etiā quia illa angusta: et etiam illi
qui scientiam habent apud se enim amplius augmentant eam
respectu sui quam respectu amicorū suorū. Et deo grates reddi
mus: et laudes ei referimus et exoramus ut nobis scientiam augu
mentet et ipse dominus diues magnus preter quē non est alius.

¶ Inquit ypocras cum in die sexta acute egritudinis apparuerit
apostema magnum uel liuidum post aurem: in decimo septi
die patiens moritur.

¶ Cui in iuncturis nascit apostema: et habet timorē et scabiē
in pedibus ab egritudine usq; ad mēsem unū euadet.

¶ Quando in naribus apostema natū fuerit ad lenticule simili
tudine et est uiride uel nigrum moritur homo usq; ad annum.

¶ Qui dolorē in ypocondriis habuerit: et maxime sinistra: et i
flatio fuerit manifesta et cito consumitur: moritur usque ad tert
tium diem.

¶ Cū alicui yctericia supuenerit et uniuersaliter corpus occul
pauerit: purgetur cū aqua alacacule et sumiterre: et ponatur sup
nus. et bibat uinum temperatum.

¶ Cui apostema apparuerit nigrū uel liuidum in digito: pedis
magni sinistri similiter scias esse apostema. et si anteriores fue
rint infra tres dies aut septem moritur.

¶ Si in corpore hominis fuerit alchasar id est bertoga et sunt
apostemata parua minuta rubea que de facili resoluuntur: dica
tis ei quod habebit egritudinē leonis: et cū apostema nigrum ap
paruerit in lingua patientis febrē continuam in die non cretica:
dicatis quod moritur. et est signū pronosticū qd memoriā amittit.

¶ Corporis dolor et cordis tremor cū quis a somno surgit rel
pletionē humorū in corpe signat: et est signū pronosticum mor
is subitane.

¶ Cui intra oculū apparuerit apostema ad auellane magnitudi
dinē et dolorē nō sentit: nec pōdus usq; ad triginta dies morit.

¶ Qui i somno multa loquit apostema habebit. Cui dolor cū
in pedibus euenerit usque ad mēses quatuor non moritur.

¶ Si in febribus nō adurētibus qd situm nō patiat et pedes eius
frigidi extiterint et oris habuerit amaritudinē infra .xx. dies mo

ritur. ¶ Cui in principio nasi apostema nigrū apparuerit uel acciderit cū forti dolore uelociter ante duos menses moritur.

¶ Qui uelociter olfatū amisit absq; catarro hēbit febrem.

¶ Cui dolor in gēibus acciderit: et lassitudo cum surgere uoluerit dolor fortis fuerit paralisi capiet. ¶ Dolor iuncturarū sine causa parua uitā pronosticat. ¶ Cui in aucha apostema calidū nimio ardore euenerit usque ad septē mēses morit.

¶ Cui i digito magno pedis dextri apostema apparuerit ad nucis similitudinē sedū tam in colore quā uisu: et cū ardore nimio fuerit usque ad annū morit. ¶ Lingue grauitas si iuueni acciderit post ipsius humiditātē mortē pronosticat subitanēam.

¶ Cui apostema in molitie auris euenerit cū forti dolore usq; ad tres menses moritur.

¶ Cui febres quartane acciderint et fluxū sanguinis ex nariibus passus fuerit in die nō cretica: ante tres dies moritur.

¶ Cui in palma dolor cū ardore usque ad octo mēses morit.

¶ Qui cū oculis apertis dormit epilepsiā habebit. ¶ Qui a somno territus surrexerit: et hoc multū ei accidit: uel morit uel pecuniam amittit. ¶ Qui manus suas mouerit quasi aliquid accepturus: et mortui ei apparuerint infra dies .xv. moritur.

¶ Qui post septimanā primā febrem habuerit: feceritque res quas nō cōsueuit: sicut si detexerit uel uentositatem emisit uel uerbā enormia dixerit sine dubio morietur. ¶ Qui in aliqua egritudine memoriā amisit habet signū mali pronostici.

¶ Cui in corpe serpigo liuida cū ardore nimio acciderit: et serpigo cui coloris ad pruritū corruit usq; ad sex mēses moritur.

¶ Cui apostema nigrū liuidū uel rubeū euenerit morietur maxime si egritudinē acatā passus est. ¶ Cui facies torta fuerit: et febrē acutā habuerit cito morietur. ¶ Cui articuli cito mortui fuerint: cito rationē amittit. ¶ Qui appetitū habuit supflūū: et in horis qbus comedere cōsueuit humores uenenosos habuit in stomacho et si augumētati fuerint morit. ¶ Qui auditum amisit supflue: surdus ē effectus. ¶ Qui studere cōtra uolūtatē suā uoluerit: et i studio nō delectat: uel somnū uel rōem amittet: uel melancoliā habebit. ¶ Qui cibaria appetierit: q̄ in stomacho corrumpuntur principalia mēbra habebit debilia.

Amphorismi

- ¶ Sitim superflue qui sustinet homo e nature sustinibilis.
 - ¶ Famem sustinere non est signum bonum fortitudinis nature.
 - ¶ Qui naturam habet debilem in acquirendis rebus altis et magnis moritur.
 - ¶ Corporis ponderositas propter cibaria cibos superfluos et potum superfluum sumit.
 - ¶ Crudelitas male intelligentes generat habiles.
 - ¶ Temperantia saluos et saluandos generat.
 - ¶ Liber sextus de scientiis et intellectibus sine quibus rectus medicus esse non potest.
- i
- Nquit abuberth res in medicina expertas non potest quilibet homo intelligere alias attingere.
- ¶ Operari cum fiducia que in libris reperitur absque sapientia doctoris res est casualis. Comple xio boni ingenii hominis in opere medicine: et philosophice et cogitatie preualet.
- ¶ Quamplures doctorum libros legere: et secreta eorum inspicere nimium offert: quilibet enim philosophus aliquid habet sibi conueniens.
- ¶ Farchi tempus paruum est in cognitione herbe cuiuslibet et terre nascentibus. sed cognitis est utendum ex quibus copia haberi potest. et quas non es expertus dimittas.
- ¶ Non sunt culpandi doctores antiqui. eo quod de rebus altioribus sunt locuti. et eorum facta dubitanda non sunt. et in his dubitandum non est. quamuis causam factorum non ostendissent. Res enim rationabiles sunt de quibus locuti sunt philosophi. hominis natura non euadit errorem maxie in rebus difficilibus.
- ¶ Qui ex scientia naturali et philosophia adiutus non fuerit nec ex canonibus logice. neque ex orizontibus sapientie. et in rebus secularibus delectatur. dubitabilis debet esse maxie in scientia medicine.
- ¶ Cum Galienus et Aristoteles fortasse in re aliqua non concordarent. graue est eorum rationem concordare.
- ¶ Bestie frigide et humide cibis earum calide et humide res.
- ¶ Temperantia rationum earum est cognitio.
- ¶ Virtus spiritualis. et uirtus naturalis. et uirtus animalis non solum in libro nostro sunt diuerse: uerum etiam in intellectu.
- ¶ Quoadmodum in moribus et faciebus et membris homines patribus

et auis similes existunt: ita etiam in antiquis egritudinibus hereditantur: et maxime in egritudinibus membrorum principalium.

¶ Cū infirmū curaueris cum rebus ad temperantiam pertinentibus cura: et cū odoriferis cū potueris cum his egritudine uince: et hoc est rationale.

¶ Ligamentū spūs cū corpe cū est debile caueas ne cū fortibus medicinis destruas. ¶ Spūs uitalis fit destructio: cū ppter egritudinē membrorum non principalium medicina quis uirtute uolentia principalia mēbra resoluēs: et cōplexionē corū destruens.

¶ Cibaria cōfortantia odoris boni temperantie affinia uirtutem naturālē conseruant et mēbra principalia confortant.

¶ Cum egrū curas uirtutē naturālē uigora: si eui uigoraueris eam: egritudines quā plures remouēs. Si uero eā dimiseris medicinis quibus uteris eam destruis. ¶ Epar et stomachus medicinas citius rapiunt naturaliter et cibaria: et si res incōuenientes recipiunt patiuntur. ¶ Dōlores acuti calidi uelocius frigidis corrumpuntur propter caloris acumen.

¶ Quando corpus egritudine inuasum fuerit nō curetur cum rebus principalia mēbra ledentibus: et si feceris nocēbis: cū cōferre te credis. ¶ Spūs naturā corporis sequit maxime: si dolor in mēbro extiterit principali et cū dolor hoc modo fuerit confortetur spiritus cū odoribus: et in similibus placentibus: et hec cura corpori existit conueniens.

¶ Medicinas accipere que caput purgant post cenam cum dormiendi est tempus magis est cōueniens: ab extremitatibus enī melius seducuntur humores: hac enī hora interiora mēbra uigent fortitudine.

¶ Cum egritudo a complexione corporis diuersa fuerit: curari non debet cum rebus complexioni contrariis: maxime si egritudo fuerit in mēbro principali.

¶ Egritudo complexioni membri similis: cum medicina cōplexioni affini curari non debet: sed potius dimittas quam cures egritudinem cum mala complexione affini ut dictum est: melius est enim cum medicina mēbro contraria eam curare.

¶ Ethicos cum rebus uigorantibus complexionē cura: et a temperantia non remotis.

¶ Cum paucioribus medicinis humorē a corpore remouere q̄ cognite sunt: sanius est quam si cū pluribus eū expellas. Singulares medicine non sunt dubitabiles: et cōuenire in uirtutibus dubitatur. Antiqui enī philosophi in cōpositis medicinis dubitabant ut singulariū uirtutes cognoscerent.

¶ Cū his medicinis debemus opari quorū uirtutes scimus: et quarū opationes erga naturā nouimus manifeste.

¶ Vtile est medico nouisse quod humores hyeme et uere plures sunt: et estate et autumno pauciores: facilius ergo estate et autumno curantur egritudines.

¶ Egritudinē in mēbro radicali existere signum est dissolutionis corporis.

¶ Cū humoris innaturalis effectū reprimis: et naturā quietari dimitis cōuenientius oparis: quā si cū uomitu et fluxu eum curaueris. Omnis .n. fluxus uel uomitus debilitatē nature operatur. Et hoc consiliū tibi affectuose presto: cū humorē membrum principale noueris nō petere. Quod si fortasse membrū principale petierit oīo apostemata debiliū ex egritudine nō reperentia: mēbra enī principalia eorū sunt debilia: et hec eorū mēbra debent potius confortari quā putredinē apostematis recipere: et quāto amplius apostema creuerit tanto eorū membra interiora iuuantur. ¶ Homines in sexto uel in quinto climate degentes debent sibiobtomari potius quam qui in primo uel in septimo existunt et minus omniū qui sunt in secundo tertio et quarto climate.

¶ Cū apostema in mēbro fuerit principali et dolorē egrotans non senserit: nec defectū protendit malū et maxime si ex sanguine uel colera fuerit generatū: et raro huiusmodi egritudines contingunt. ¶ Frigida et humida corpora naturaliter parum ex cibis pro nutrimento recipiunt: et quod expellūt est nimis. sed eorum fluentia sunt humidia et egritudines quas habent difficiles ad curandum.

¶ Corpora calida et sicca ex cibariis multū recipiunt pro nutrimento: et multū appetūt: quorū uentres sunt sicci et eorū cure habiliores sunt.

¶ Ethici ex egritudinibus cū cibaria necessaria desiderant: medicus ea sic preparet ut eorū malitia auferatur et appetenti ea mī.

discret.

¶ Doctores medicine egros debent consolari: etiam si signa mortis perpendant. Corpora enim hominum spiritus eorum/ sequitur. ¶ Spiritus doctoris humilis adiutoriū prestat egris: et eius cōtrarius non prestat. ¶ Layci et qui ex ingenio pprio uolūt iudicare: et iuuenes qui res non sunt experti interfectores existunt. ¶ Decet magistrū egrū interrogare: ut causam egritudinis interiorē cognoscat: et postmodū rationale iudiciū prestare poterit. ¶ Decet magistrū ut ab aliis urinarū indicia inq/rat: et eorū uerba audiet nec uerecundetur egrorū interrogare: ut sciat an egritudo inter uenas: uel extra existat uel consistat.

¶ Dubitabilis est doctor qui iudicat facile. ¶ Decet magistrū egrī consuetudinē cognoscere in sanitate: ut cū res ipsi placētes in sanitate cognouerit ei pmittat cū ab egritudine erepto fuerit.

¶ Decet paraliticos ut corpibus suis naturalē caliditatē appropinquant cū calefactura que non ē ignis caliditate: sed sit interruptarū uirginū. ¶ Homines a cōsuetudinibus remouere si usus fuerit antiquus dubitabile est.

¶ Quēadmodū res crude absque ignis caliditate et humiditate non possunt excoqui sic nec digestio celebratur absque humiditate et innato calore. ¶ Nobis est cōueniens ne homines in egritudinis principio reliquamus. Sed si ualde distempati naturam uiolauerint eos omnino remoueamus. ¶ Decet magistrū cum humores cōrentos inter uenas purgare uoluerit ut medicamē cibosimile faciat: ut ad uenas accedat et a natura nō existat diuersa: quod si fecerit humores ad purgandum aptos faciet: et si uisum fortasse inferre uoluerit naturam uariat.

¶ Cum humorem purgare uolueris materiam prepares cū medicinis et cibariis placentibus que cibaria naturam medicine habeant.

¶ Non est opus balnei calidi infrigidare aut frigidum calefacere: sed soluere et humectare et abstergere et sudare.

¶ Porius opere tiriace indigemus cum sudorem prouocare uolumus: et expellere et soluere tam in iuuenibus quam in antiquis et debilibus ab egritudine et maxime in iuuenibus fortis nature.

.C.iiii

Amphorisma.

¶ Facilius egritudines exteriores uere et estate curantur et e contra interiores. ¶ Non sunt pauciores egritudines que cum defectu accidunt: quam que cum superfluitate procedunt: et in hoc magis error existit quia statim ad purgandum sunt prompti.

¶ Cui medicinam ministraueris: et humorem purgaueris: cessa purgatione non utaris: corpori enim nocebis et egritudines generabis. ¶ Ossa et membra hominum frigide complexionis et humide sunt debilia: et egritudinibus preparantur: sed facilius curam recipiunt.

¶ Apostema puerorum expellas exterius. Caucas enim ne materia interius dissoluatur: et maxime si materiam a matre reduxit.

¶ Contra usum egri in omni medicina procedere non est conueniens sicut in die quodam aeri frigido exponatur et in die reliqua uero calido. ¶ Egritudines calide in antiquis timorosiore sunt quam in iuuenibus: et in eis facilius terminantur uel ad bonum uel ad malum. Nutrimenta enim que ex cibariis suscipiunt frigiditati attingunt et de his non est timor nisi propter innate caliditatis debilitatem. ¶ Egritudines frigide in antiquis cure difficilioris existunt. In iuuenibus econuerso faciliore.

¶ Balnea et medicine persunt egritudinibus sibi contrariis.

¶ Homines qui cibariis usi sunt et debiles sunt post labores statim cibum sumant: et uirtuosi ante cibum laborent.

¶ Qui cibariis abstinet si laborat egrotat et hec egritudo est difficilis. ¶ Paralitici et spasmati in primo secundo tertio quarto et septimo climate non fiunt nisi ex defectu caliditatis innate et propter remotionem tempanie. Vel fiunt huiusmodi propter superfluitatem frigoris: et ideo statim purgari non debent.

¶ Cum a capite et cerebro et extremitatibus purgare uolueris pillulas in quantitate magnas informa: et post cenam ante somnum ministra. ¶ Cum humores in stomaco fuerint superflui medicinis redactas in puluerem ministra qui bene sit cribellatus.

¶ Cum membra principalia debilia uel egra fuerint: et tu uis medicinam tribuere laxatiuam: ante egritudinem cognoscas.

¶ Cum humores ab intestinis remouere uolueris in ieiunio medicinam ministra: et pillulas in forma minutas et humiditas: et precipue egro ut moueatur.

¶ Ait cū pillulas formatas inueneris nemini ministres nisi prius in aqua calida humectaueris. ¶ Ait omnis medicina laxatiua omnino purgat colerā cum qua caliditas innata et humiditas expelluntur. ¶ Ait qui membra principalia habet debilia a medicinis abstineant: et preparentur ut non sint uiolente sed temperamento affines. ¶ Ait ab egritudine cōualefcens abstineat labore secundū compationē sue egritudinis: et cibariis illis utatur quibus uti cōsuevit antequam infirmaretur. ¶ Decens est magistrum ut a cura propria nō recedat propter egritudinis diuturnitatem: nec a cura dei nec propter malū irrationale quod acciderit.

¶ Egro erit cōueniens: ut unū tantū medicū elligat: error enī unius magnā infamiā non inducit. Et unius utilitas quam in egro efficit collaudatur. ¶ Qui quāmpures medicorū interrogauerit in errorem incidit plurimorum.

¶ Ait apostemata antiquorū non reperiuntur. principalia enim eorū membra sunt debilia ad recipiendū et corrumpit corpus si propterea male materie diminuatur natura.

¶ Ait quāuis supfluos humores pueri et senes habeāt: nō propter hoc purgari debent uiolenta medicina: debiles enim naturas habent.

¶ Ait ad eam tempanciam egrum reducas si potes quam ante egritudinem habere cōsueuerat.

¶ Ait nisi sanitatē alicuius agnoueris recessum a sua tempancia non cognosces: nec egrū perfecte curabis.

¶ Ait multotiens cōplexiones ad temperamentū credes reduci quā ad egritudines potius reducuntur.

¶ Ait habitudinē bonā cū forti uirtute si supflue soluere nolueris errabis: sed cū laxatiuis tempate procedes.

¶ Ait si recte operari uolueris unicuique egritudini curam propriā exhibeas secundū ingeniū tuum et intellectū.

¶ Ait quod sub spera lane continetur secundū uniuscuiusque gradū lune diuersitatē minuitur uel augetur uel aliqua mutatione mutatur nunquā in eodē statu poterit permanere.

¶ Ait nihil enim extra naturā existit facile. Si enim paruam egritudinem non consideraueris fortassis cura erit difficilima et si uiolentam egritudinem recte perpenderis: forte magis cure

*Vnus huiusmodi in cura
eligendus q saluū egrum.*

*Ad pñā tempancia
reparanda ager e reducendus*

Vina no e admodum
nec fudum in i. p. p. p.
p. p. p. p. p. p. p.

Dolores antiqui sunt
p. p. p. p. p. p. p.

Complexio mixta de eo tempore
p. p. p. p. p. p. p.

approximabit quam faciat parua.

¶ Ait in egritudinibus non facile proferas iudicium. Nō urit
nam habeas nisi postquā egrū uideris in presenti: et cū interro-
gaueris et examinaueris. ¶ Ait in omni egritudine egrū inter-
roga. ¶ Ait omnis febris naturā excedit: sed in quibusdā for-
tiores sunt et hoc secundū humorū diuersitates: et ideo febris co-
lerica a frigidityte supflua nō debet extingui neque febris quar-
tana cū frigidityte humectante curetur. ¶ Ait cui apostema ad
similitudinē rose que malo granato ē similis natū fuerit: et cor-
pus ob hoc infirmū fuerit si exterius ad albedinē decliue fuerit
nunquā membrū ad tempantiam reducetur.

¶ Ait dolores antiquos et debilitates membrorū filii a parenti-
bus cōtrahere cōsueuerunt: sed fortasse in filiis uel diminūtur
uel augmentantur. ¶ Ait qui egritudinē habet diuturnam et
urina eius fuerit similis urine sanorū sanari nō poterit

¶ Ait medici complexio tempata debet esse ut nec rebus secula-
ribus intendat omnino: nec experts eorū existat.

¶ Ait cū tempus corruptū fuerit propter ueris humiditātē sup-
fluam in estate procedūt egritudines. scilicet secundū serpiginē et uer-
tiginē scabiem et apostemata: sed has euadit egritudines qui flu-
xum uentris habuerit.

¶ Qui patres et auos in sua generatione. Iuuenes habuerunt
membra principalia fortia sunt et eorū uirtutes maiores sunt.
Et his contrariis contraria accidunt. Si tamē patres et aui senes
fuerint humiliores habent memoriā et rationes.

¶ Ait hominibus calide et humide complexionis cito trisitie
euentunt: et sic in eis citius egritudines generantur.

¶ Ait qui odorabilia et res saporiferas abhorrerint habet hu-
morum copiā putridorum.

¶ In omni ciuitate in qua nubes esse consueuerūt capita in eis
degentium a uaporibus replentur: ex quibus uaporibus catarr-
rus consueuit generari: et in hoc tempore extremitates corrum-
puntur.

¶ Ait cum in ciuitate in estate fuerit nebula in eo anno febres
putride generantur.

¶ Ait ieiunium in estate corpus affligit et colorem palidū effi-

cit et melancoliam generat et uisus debilitatem.

¶ Ait sanguis qui cito ad acrem coagularur terrenis humoribus est contrarius.

¶ Ait in omni ciuitate a mari elongata homines degentes habent corpora sicciora.

¶ Ait in omni terrarum genere corpora quatuor non sunt eadem cum sol existit in aliqua quarta circuli signorum. Cum enim frigus euenit in quibusdam terris. In aliis estas eueniet. Et cum in quibusdam uer euenit accidit in alia autumnus: et quoadmodum mutantur tempora: ita et mores et uoluntates diuerse sunt. sicut cum hi qui in egipto sunt habent uer: illi qui in india uersantur habent estatem. Et illi qui morantur sub equatore di ei duas habent hyemes et duo uera et duas caliditates et duos autumnos in omni anno: et ideo arbores eorum plures: et eorum fructus meliores et acutiores similiter.

¶ Ait mulieres que multum dormire consueuerunt supra dextrum latus uix pariunt feminam.

¶ Si aliquis cum muliere coheat retro filii qui nascuntur si masculi sint fient sodomite. Si uero femine erunt ualde incontinentes.

¶ Ait dubitabilis esse debet qui a societate feminarum omnino non est remotus: et in iuuenum societate gaudet.

¶ Ait non accidunt egritudines minus ex humorum paucitate quam ex ipsorum habundantia et in hoc est error doctorum qui statim farmatiis uti uolunt.

¶ Omnia uenenoſa et maxime ea que uaporoſa sunt: capiti cerebroque sunt nociua.

¶ Ait quoadmodum plures in longitudine latitudine et altitudine diuersificantur: ita uoluntates et complexiones uariantur.

¶ Ait diuersitas latitudinis terrarum complexiones et mores et cibaria diuersificantur usquequaque plura sunt a secundo in quartum et a quarto in secundum gradum. Et he diuersitates similes sunt diuersitatibus que in his acciderunt ex eo quod quedam sunt ortulane et quedam montane et quedam nascuntur in campis.

¶ Ait decet modicum unguenta diuersificare secundum diuersitatem naturarum membrorum.

¶ Ait melancolia in iuuenibus cum medicina forti purgari non debet: pauca. non est in eorum corporibus et non bene adheret corpori.

¶ Et ob hoc si medicina uis

In egipto dicitur dicitur et
in india dicitur et
in india dicitur et
in india dicitur et

Sic dicitur dicitur dicitur
et dicitur dicitur dicitur

Si frigus
et uer

Amphorismi.

Cum gressus melius curat

lenta fuerit de principali natura membrorum totum remouet.

¶ Ait bonum est doctori quod cum dietis egritudinem remoueat uel curet si potest: et non cum medicinis.

¶ Ait si cum longo tempore quis medicina uel uomitu usus non fuerit et uomitus uel fluxus uentris ei acciderit non est priuandus.

¶ Ait paru diuersificant uentositates in corporibus que absque uapore sunt.

¶ Ait urine que sanitatem ostendunt in hominibus non commutantur in substantiis et coloribus.

¶ Ait complexionum caliditas in sanitate in hominibus non eadem in eorum multitudine in corporibus.

*In sanitate prima respicienda
stomachus et uenter*

¶ Ait qui in salute urinam egri non respicit in egritudine eam perfecte cognoscere non potest: neque ipsius cura ueritati prorsus erit affinis.

¶ Ait debiles ex egritudine et ex iuuenibus et antiquis cum habuerint apostemata non reperiuntur cum medicis uolentis et fortibus sed cum medicinis temperatis.

¶ Ait si cum ratione hominis fuerit perturbatio cum frigore et siccitate utaris calidis rebus et humidis odoriferis que cerebrum per eius attractionem alterant interius et exterius: ligetur paterne ne iuncturas exterius exponat aeri.

¶ Aniqui qui ex consuetudine quater in anno minui consueuerunt: cum ad quadraginta annos ter in anno minuuntur: et cum ad sexaginta bis: et cum ad septuaginta semel: et post hec a minutione caueat.

¶ Ait senes post annos sexaginta a minutione cephalice uene caueant neque qui septuagintaquinque annos habent minuantur a uena basilica.

¶ Ait qui in iuuentute multotiens minui consueuerunt cum ad sexaginta annos perueniunt in frigidantur: et paralisi capiuntur et maxime qui frigidi et humidi sunt natura.

¶ Ait principalium membrorum uirtutem maxime custodias humiditates enim recipiunt et non expelluntur de facili et iterum uirtus minuitur.

¶ Ait usus magistrorum in causis egritudinum et in eorum experimentis laudandus est.

¶ Libri amphorismorum Rasis. ¶ Finis.

P Eruenit ad nos quod ypocras cū mortī appropin-
quaret precepit quod uirtutes scripte ponerentur
in capsia eburnea. et poneretur capsia cū eo in sel-
pulcro suo ne aliquis eam detegeret. Cū ergo uo-
luit Cesar uidere sepulcrū ypo. peruenit ad ipsum : et aspexit ip-
sum erat autē ualde abiectum precepit ergo ipsum renouari et fa-
bricari et corpus eius si integrum inueniretur deferri sibi. cum
que foderetur sepulcrū inuenta est in eo hec capsia eburnea. et ī
ea iste uirtutes. dellata est ergo cesari qui in ea aspiciens intenti-
ones amico suo. et fideli tradidit.

¶ Quando in facie infirmi fuerit apostema cui non inuenitur
tactus et fuerit manus sinistra posita super pectus suū scias qđ
moriatur usque ad uiginti tres dies et precipue quādo in egritu-
dinis sue principio palpat sepe nares suas.

¶ Quando fuerit in utriusque genibus apostema magnū cum
uehementia sitis scias quod morietur usque ad octauū diem. et p-
cipue quando in egritudinis sue principio sudauerit sudore multo

¶ Quando fuerit super uenam que est super ceruicem generat
somnum pusticia parua super ipsam sicut farina scias quod in-
firmus morietur secunda die a die quo infirmatus est. et signū
est quod fit in principio sue egritudinis sitis uehemens.

¶ Quando fuerit super linguā pustula sicut naranti et est nau-
sea que dicitur musca canina aut sicut grana pentadactili scias
quod morietur in illo die primo. et signum est quod desiderat in
principio sue egritudinis res calidas in suis naturis.

¶ Quando fuerit super aliquā digitorū pustula nigra parua si-
milis horobo et dolebit scias quod morietur in duobus diebus ab
egritudine sua. Et signum erat quod fuit in generatione sua gra-
uis corporis.

¶ Quando in pollice manus sinistre pustula parua similis fabe
fusci uel palidi coloris fuerit que nō dolet scias quod in septimo
die morietur a principio egritudinis. Et signum est quia in prin-
cipio egritudinis assellauit assellationibus multis ualde.

¶ Quando in digito medio sinistri pedis fuerit pustula cuius ē
sicut color tersionis aurificis scias quod habēs eā morietur. xii.
die a principio egritudinis. Et signū est quod desiderat in prin-

capio egritudinis res habentes acrimoniā desiderio uehementi.

¶ Quando fuerint ungues fusci uel palidi coloris et in fronte fuerit pustula sanguinea scias quod morietur. iiii. die a principio egritudinis. et signū quod erit multe sternutationis in principio inceptionis sue egritudinis et multarū oscitationū.

¶ Quando fuerit in pollicibus duorū pedū pruritus uehementis et fuerit ceruicis fuscus ualde scias quod morietur. v. die egritudinis ante occasum solis: et signū est quod mingit in principio sue egritudinis urinam multā exuberantem.

¶ Quando fuerint super palpebrā infirmi pustule: quarū una sit nigra et alia fusci coloris et palidi et alia subalbedini decliuis scies quod habens eā morietur. xxvii. die a principio egritudinis sue: et signū est quod in principio erit sputi multū.

¶ Quando fuerit super palpebrā unius oculorū pustula sicut auellana leuis fusci coloris: scias quod morietur secūda die sue egritudinis: dormit somnū multū et grauem.

¶ Quando fluit ex naribus infirmi sanguis trahens ad subalbedinē et ruffedinē et apparet in manu eius dextra pustula alba que non dolet scias quod morietur tertia die a principio sue egritudinis. et signū est quod nō desiderat cibum omnino.

¶ Quando apparebit in coxa infirmi sinistra rubedo uehementis que non dolet scias quod morietur. xiiii. die sue egritudinis et si signum est quod in principio inceptionis sue egritudinis habuit pruritum uehementē et desiderat comedere holera.

¶ Quando fuerit post aurē sinistrā pustula magna scias quod morietur. xxviii. die sue egritudinis: et signū est quod desiderat potare aquam frigidā desiderio uehementi. Vel si fuerit dura similis grano al. frumenti: scias quod morietur. xx. die a principio sue egritudinis in illa hora in qua apparuit pustula. et signū est quia mingit in principio sue egritudinis urinam multā.

¶ Quando fuerit post aurē dextram pustula rubea cal. similis combustionis ignis scias quod morietur septima die a principio sue egritudinis: et signum est quod uomit in principio egritudinis sue uomitū multum.

¶ Quando fuerit sub mento pustula rubea in magnitudine fabae egyptiace scias quod morietur. lii. die ab inceptioe sue egritu

dinis et signū est quod spuit in sue egritudinis principio spatū multum.

¶ Quando accidit dolor alicui deinde apparet in cubito pustula fusci coloris scias quod morietur. v. die egritudinis : et signū est quod desiderat uinum bibere in inceptioe sue egritudinis.

¶ Quando fuit super latus dextrū pustula nō dolens fusci coloris : scias quod morietur. ix. die egritudinis ante ortū solis : et signū est quod in egritudine sua facit multas oscitationes.

¶ Quando fuerit in titilico sinistro pustula fusci coloris in egritudine citonii : scias quod morietur. xv. die egritudinis et signum ē quod accidit in inceptioe egritudinis somnus multus et grauis.

¶ Quando fuerint super calcaneum pustule nigre multe scias quod morietur. xiiii. die egritudinis et signū est quod desiderat in principio aerē frigidū : et cibos frigidos desiderio uehemēti.

¶ Quando fuerit supra pectus sinistrū pustula subalbida scias quod morietur. iiii. die egritudinis : et signū est quod accidit in principio egritudinis pruritus uehemēs in oculis et non sufficit scalpere oculos suos.

¶ Quando fuerit in medio capitis pustula nigra sicut nux leuis que non dolet morietur. xl. die a principio egritudinis : et signum est quod accidit ei in principio egritudinis desiderium melionū et exuberatio urine.

¶ Quando sub ceruice fuerit pustula parua et in palpebra inferiori oculi sinistri pustula etiā alba scias quod morietur. xi. die egritudinis sue et signū est quod accidit ei in inceptioe egritudinis desiderium dulcium uehemens.

¶ Expliciunt amphorismi Rabi moyses et amphorismi Iohannis Damasceni et amphorismi Rasis cū pronosticis ypocratis q̄ fuerunt inuenta in suo sepulchro in capsa eburnea diligentissime Bonouie impressi : impensa Benedicti hectoris librarii : cura uero Platonis de Benedictis stampatoris acuratissimi.

¶ Finis.

¶ Laus deo.

